23 Kasım 2026 Pazartesi
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.03
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, Komisyonumuzun 19'uncu Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Maden ve Petrol işleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Enerji Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ile Nükleer Düzenleme Kurumunun Bütçe, Kesin Hesap ve Sayıştay raporları, MTA Uluslararası Madencilik Anonim Şirketi Sayıştay Raporu bulunmaktadır.

Sayın Bakana söz vermeden önce Komisyonumuzdaki bürokratların kendilerini tanımalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar
kendilerini tanıttılar)

[1]

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Bakana söz vereceğim.

Yalnız, değerli milletvekilleri, eleştirmediniz bu sefer "Hiç kadın yönetici yok." diye.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Evet, ben itiraz edecektim, benden önce siz davrandınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - En köşede bir kişi var, ben görüyorum, sizin adınıza ben yaptım. Bakın, görüyorsunuz, bu görevi de icra ediyorum yani.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ama bizim muhalefetliğimizi elimizden aldınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkada zar zor görüyorum yukarıdan, siz hiç göremiyorsunuzdur mesela.

Evet, Sayın Bakana otuz dakika süre veriyoruz.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Teşekkür ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunun Sayın Başkanı, kıymetli üyeleri, kamu kurumlarımızın ve basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu yılki bütçe görüşmelerimizi tarihin en büyük enerji krizlerinden biriyle karşı karşıya olduğumuz bir dönemde gerçekleştiriyoruz. Dünya artık yeni normal hâline gelen krizlerle birlikte köklü bir dönüşümden geçiyor. Son zamanlarda yaşanan konvansiyonel savaşların yanında, ticaret ve tarife savaşlarıyla arz yönlü şoklar küresel ekonomiyi ve özellikle enerji piyasalarını olumsuz yönde etkiliyor. Diğer taraftan, ülkemiz büyüyen ekonomisi, artan üretim ve yatırım kapasitesiyle daha fazla enerjiye ihtiyaç duyuyor. Biz de vatandaşlarımızın hayatına her gün, her an dokunan, ekonominin itici gücü olan enerjiyi kaliteli, kesintisiz, sürdürülebilir ve rekabetçi fiyatlarla karşılamak için gece gündüz çalışıyoruz. Bu kapsamda, enerji politikalarımızı yalnızca bugünün ihtiyaçlarına göre değil, geleceğin talep dinamiklerini de dikkate alarak şekillendiriyoruz. Bu doğrultuda hazırladığımız "Millî Enerji 2040" programımızı bu ay başında milletimizle ve COP31 vesilesiyle Antalya'da uluslararası kamuoyuyla paylaştık. Burada temel hedefimiz enerji arz güvenliğini sağlamak, iklim değişikliğiyle mücadele etmek ve Türkiye'yi enerjide bağımsız kılmaktır. Bu çerçevede, programımızı beş temel politika üzerine şekillendiriyoruz; bunlar yenilenebilir enerji, nükleer enerji, petrol, doğal gaz üretimi, enerji verimliliği ve madenciliktir. Bunların tamamını güçlü altyapı, dijitalleşme, uluslararası iş birlikleri, bağlantısallık, yerli teknoloji ve ekipman üretimiyle desteklemeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; enerjide dışa bağımlılığı azaltmak cari açığın ortadan kaldırılması ve sosyal refahın artırılması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Gerek yüksek ithalat faturamız gerekse yüksek talep artışı nedeniyle enerjide tam bağımsızlık ülkemiz açısından hayati önemi haizdir. Diğer taraftan, elektrik talebimiz nüfus artışı, şehirleşme ve ekonomik büyümenin yanı sıra, yapay zekâ, veri merkezleri, elektrikli ulaşım, artan klima ve ısı pompası kullanımı, deniz suyu arıtma

---

1. (1/282) ve (1/281) esas numaralı Kanun Teklifleri 21/10/2026 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

ve hidrojen üretimi gibi yeni faktörlerle birlikte talep hızla artıyor. Türkiye'yi enerjide tam bağımsız kılmak için "Millî Enerji 2040" yeni enerji mimarimizin merkezine bu nedenle elektrikleşmeyi koyduk. Elektrikleşmeyi Türkiye'nin iktisadi ve sosyal kalkınmasını hızlandıran, sanayisinin rekabet gücünü artıran ve teknolojik dönüşümünü destekleyen stratejik bir kalkınma modeli olarak değerlendiriyoruz. Bu doğrultuda, fosil yakıtlardaki talebi elektriğe kaydıracak ve elektrikleşme oranımızı yüzde 36'ya çıkaracağız. Sektörel elektrikleşme oranlarını ulaştırmada yüzde 1'den yüzde 24'e, sanayide yüzde 30'dan yüzde 33'e, meskenlerimizde yüzde 21'den yüzde 30'a, hizmetler ve tarımda ise yüzde 45'ten yüzde 65'e taşıyacağız. Böylece elektrik talebimizin yüzde 86 artışla 680 milyar kilovatsaate yükselmesini öngörüyoruz. Bu talebi karşılamak için mevcut 128 bin megavat kurulu gücümüzü 281 bin megavata çıkaracağız. Bu hedef, son yirmi dört yılda faaliyete geçirdiğimiz kapasitenin 1,6 katını önümüzdeki on dört yılda devreye almamız anlamına geliyor. Bu büyüme için ihtiyaç duyacağımız yatırım tutarı yaklaşık 190 milyar dolardır. Söz konusu ilave yatırımın yüzde 95'i sıfır veya düşük emisyonlu kaynaklardan oluşacaktır.

Arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılığın azaltılması ve iklim değişikliğiyle mücadelenin kesişim noktasında yenilenebilir enerji bulunmaktadır. Sahip olduğumuz bu yüksek potansiyel ile yenilenebilir enerji ülkemiz için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Bugün yaklaşık 45 bin megavat seviyesinde olan güneş ve rüzgâr enerjisi kurulu gücümüzü 100 milyar dolarlık yatırımla 4 katına çıkararak 2040 yılında 175 bin megavata ulaştırmayı hedefliyoruz. Yenilenebilir kaynakların toplam kurulu güç içindeki payını da yüzde 63'ten yüzde 77'ye çıkartacağız.

Uyguladığımız yeni YEKA modeliyle 2024'ten bu yana toplamda 6.085 megavatlık kapasite tahsis ettik. Bunun sonucunda 752 milyon dolar katkı payı aldık. Bu yarışmalara her yıl en az 2 bin megavatlık kapasite tahsisleriyle devam edeceğiz. Deniz üstü rüzgâr YEKA yarışmasını ise 2027 yılının ilk yarısında gerçekleştirmeyi planlıyor ve 2040 yılına kadar 6 bin megavatlık deniz üstü rüzgâr kapasitesine ulaşmayı hedefliyoruz.

Diğer taraftan, dağıtık üretim ve yerinde tüketim uygulamalarını daha fazla destekleyeceğiz. Aynı bağlantı noktasında olması şartıyla, çatılar başta olmak üzere uygun alanlarda 1 megavata kadar otomatik bağlantı tahsisiyle yenilenebilir enerji santrallerinin kurulmasını kolaylaştıracağız. Ayrıca mevcut santrallerde kapasite artışı, yenileme ve hibrit uygulamalarıyla yenilenebilir yatırımların artmasını sağlayacağız.

Enerji geleceğimiz için kendi teknolojisini geliştiren, üreten ve ihraç eden güçlü bir değer zinciri inşa ediyoruz. Bugün ülkemizde güneş panellerinde yüzde 91, rüzgâr türbinlerinde ise yüzde 65 yerlilik oranına ulaştık.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; "Millî Enerji 2040" vizyonumuz kapsamında şebekemizin yeni ihtiyaçlara ve güçlü talep artışına cevap verebilmesi için iletim altyapımıza 36 milyar dolarlık yatırım öngörüyoruz. Bu kapsamda yüksek gerilim hatlarımızı 77 bin kilometreden 112 bin kilometreye, trafo kapasitemizi ise 241 bin MVA'dan 316 bin MVA'ya çıkaracağız. İlaveten ülkemizde bir ilk olarak 10 bin kilometre yüksek gerilim doğru akım hatlarını devreye alacağız. Böylece elektriği ülkemizin her noktasına güvenli ve kesintisiz şekilde taşıyabilecek daha güçlü bir iletim şebekesi oluşturacağız.

Diğer taraftan elektrik dağıtım sektöründe yaptığımız yatırımlarla kayıp oranlarını yüzde 21'den yüzde 8 seviyelerine indirerek ekonomimize her yıl yaklaşık 3 milyar dolarlık katkı sağlıyoruz. 53 milyon abone ve 1,7 milyon kilometre uzunluğuyla Avrupa'nın en büyük ikinci dağıtım şebekesini yönetiyoruz. Vatandaşlarımızın kaliteli ve kesintisiz enerjiye erişimini sağlamak için 2021-25 döneminde elektrik dağıtımında bugünkü fiyatlarla 783 milyar liralık yatırım ve bakım bütçesi kullanılmıştır. 2026-30 döneminde ise bu bütçeyi yüzde 50'nin üzerinde artırarak 1 trilyon 256 milyar liraya çıkardık. 2040 yılına kadar dağıtım şebekemize toplam 80 milyar dolar yatırım yapacağız ve akıllı sayaç dönüşümünü ve SCADA sisteminin yaygınlaşmasını sağlayacağız.

Kesintili üretim karakteristiğine sahip yenilenebilir enerji kaynaklarının portföyümüzdeki payı arttıkça elektrik sistemimizin esnekliğini de güçlendirmemiz gerekiyor. Bu nedenle batarya depolama, pompaj depolamalı hidrolik santral, komşularımızla enterkoneksiyon hatları ve talep tarafı yönetimi uygulamalarıyla bu alanda 28 milyar dolarlık yatırım yapacağız.

Ayrıca, 2040 yılında 20 milyon elektrikli aracın yollarda olacağını öngörüyoruz. Elektrikli araçlara olan talebi de göz önünde bulundurarak en az 1,5 milyon şarj noktasına ulaşmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; sınır ötesi elektrik bağlantılarımızı yeni yatırımlarla güçlendirerek enerji arz güvenliğimizi pekiştiriyor, sistemimizin esnekliğini artırıyor ve çift yönlü elektrik ticaretinde kapasitemizi yeni bir seviyeye taşıyoruz. Amacımız, komşularımızla enterkoneksiyon kapasitemizi artırarak, 4 katına çıkararak 15 bin megavata yükseltmektir. Gürcistan, Azerbaycan, Bulgaristan'la "Elektriğin TANAP'ı" olarak adlandırdığımız Yeşil Enerji Koridoru Projesi ve yeni iletim hatları üzerinden bağlantılarımızı güçlendiriyoruz.

Suudi Arabistan'la yenilenebilir enerji alanındaki stratejik iş birliğimiz kapsamında Türkiye'de bugüne kadar gerçekleşen en düşük elektrik alım fiyatı üzerinden 2 bin megavatlık güneş enerjisi projesini hayata geçireceğiz. Tüm bu yatırımların sonucunda enerjinin bol ve uygun maliyetli olduğu, güçlü altyapısıyla vatandaşlarına ve sanayisine kaliteli ve kesintisiz enerji sunan, öngörülebilir düzenlemelerle yerli ve uluslararası yatırımları çeken, bölgesinin enerji arz güvenliğine katkı sağlayan bir merkez ülke olmayı hedefliyoruz. Zira, biz, enerji çatışmanın değil, barışın ve bölgesel kalkınmanın bir aracı olarak görüyoruz.

Komisyonumuzun Değerli Başkan ve üyeleri, bugün gelinen noktada nükleer enerji olmadan küresel iklim hedeflerine ulaşmanın, aynı zamanda hızla artan elektrik talebini sürdürülebilir bir şekilde karşılamanın mümkün olmadığı aşikârdır çünkü nükleer güç santralleri mevsim koşullarından bağımsız olarak günün her saatinde ve karbonsuz elektrik üretmekte ve enerji sistemimizin

ihtiyaç duyduğu baz yükü sağlamaktadır. Ülkemizin bu alandaki yetmiş yıllık hayalini Akkuyu Nükleer Güç Santrali'yle gerçekleştiriyoruz. Hâlihazırda 4 reaktörün inşası eş zamanlı olarak devam ederken tüm yetkilendirme, lisanslama ve denetim süreçleri ulusal mevzuatımız ve uluslararası nükleer güvenlik standartları çerçevesinde titizlikle yürütülmektedir. Nükleer Düzenleme Kurumunun denetiminde devam eden işletmeye alma testlerinin tamamlanmasının ardından ilk üniteyi devreye alarak üretilen elektriği vatandaşlarımıza sunacağız. Bu proje, aynı zamanda, ülkemizdeki nükleer mühendislik, teknik eğitim, insan kaynağı ve teknoloji kapasitesinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Bugüne kadar yerleşik imalatçılarımız ve hizmet sağlayıcılarımızın bu projeye sunduğu 12 milyar dolarlık katkıyla yüzde 55 seviyesinde yerlilik oranına ulaşılmıştır.

Diğer taraftan, 2040 yılında 10 bin megavat nükleer kapasiteye ulaşabilmek için Sinop ve Trakya'da nükleer güç santrallerini hayata geçirmek istiyoruz. Bunun yanı sıra "Nükleerin Yeni Çağı" olarak nitelendirilen küçük modüler reaktörler ülkemiz açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu alandaki esas amacımız bu teknolojiyi yalnızca kullanan değil, geliştiren, üreten ve ihraç eden bir ülke olmaktır. Bu kapsamda, 2050 yılına kadar en az 5 bin megavatlık küçük modüler reaktör kapasitesine ulaşmak istiyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; politikalarımızın bir diğer önceliği enerjisini daha verimli kullanan bir Türkiye'dir. Sanayiden ulaşıma, tarımdan binalara kadar ekonomimizin her alanında enerji verimliliğini arttırmamız zaruridir. Zira, en temiz ve en ucuz enerji aslında verimli kullanılan enerjidir. 2002 yılından bu yana enerji yoğunluğumuzu yüzde 33 oranında azaltırken sanayi sektöründe bu oran yüzde 52 olarak gerçekleşmiştir, bu tasarrufun ekonomik karşılığı yaklaşık 25 milyar dolardır. 2024 yılında uygulamaya koyduğumuz İkinci Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı kapsamında sadece 2025 yılında 4,3 milyar dolarlık yatırım gerçekleştirdik, bu sayede 1,5 milyon ton eş değer petrol enerji tasarrufu sağladık ve yine, 4,7 milyon ton eş değer karbondioksit emisyonunu engellemiş olduk. Cumhurbaşkanlığı genelgeleriyle kamu binaları için belirlenen tasarruf hedefi kapsamında 2019-2025 döneminde ekonomik karşılığı yıllık 3,4 milyar lira olan 92 bin TEP enerji tasarrufu sağladık. Her alanda olduğu gibi, evlerimizde de verimlilik kültürünü güçlendirmeyi hedefliyoruz. Aydınlatmadan ısınmaya, elektrikli cihazların kullanımından günlük alışkanlıklarımıza kadar atacağımız her adım ailelerimizin bütçesine, iklim hedeflerimize ve ülkemizin enerji bağımsızlığına katkı sağlayacaktır, Bakanlık olarak geliştirdiğimiz "Verimli Ev" mobil uygulaması da bu anlayışı günlük hayatımıza taşıyor. Uygulama sayesinde hangi cihazın elektrik ve doğal gaz tüketimimiz de ne kadar payı olduğunu görebiliyor, tüketim alışkanlıklarımıza özel önerilerle evimizde enerjiyi daha verimli kullanmayı öğreniyoruz. Millî Enerji 2040 kapsamında enerji verimliliğinin yanı sıra, teknoloji ve yakıt dönüşümünden kaynaklanan kazanımlarla 2040 yılına kadar toplam 240 milyar dolar tasarruf sağlamayı öngörüyoruz. Yapacağımız yatırımlarla 2025-2040 döneminde enerji yoğunluğumuzu yüzde 40 azaltmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; petrol ve doğal gazda temel hedefimiz talebi dönüştürerek tüketimi tamamen kendi üretimimizle karşılamaktır. 2025 yılında 59 milyar metreküp olan doğal gaz tüketimimizin ve günlük 1 milyon varil olan ham petrol ihtiyacımızın 2040 yılında sırasıyla yıllık 77 milyar metreküp ve günlük 1,2 milyon varile ulaşması beklenmektedir. Ancak millî enerji 2040 vizyonumuzla doğal gaz talebini yıllık 57 milyar metreküpe, ham petrol talebini de günlük 718 bin varile düşürmeyi hedefliyoruz. 2016 yılında millî enerji ve maden politikasıyla birlikte petrol ve doğal gaz aramacılığında yeni bir dönemin kapısını açmıştık. Kendi sondaj ve sismik araştırma gemilerimizle Sakarya Gaz Sahası'nda doğal gaz keşfettik, Gabar'da petrol keşiflerine imza attık. Sakarya Gaz Sahası'ndaki üretimimizi bünyesinde 21 ayrı üniteyi barındıran âdeta deniz üssünde bir sanayi tesisi niteliğindeki ilk yüzer üretim platformumuz Osmangazi'nin göreve başlamasıyla 2 katına çıkaracağız. Hedefimiz 2027 yılında 8 milyon hanenin, 2028 yılında ise 17 milyon hanenin doğal gaz ihtiyacını Sakarya Gaz Sahası'ndan karşılamaktır.

Tüm bunlarla birlikte yenilenebilir gaz alanında da önemli bir potansiyel görüyoruz. Özellikle organik atıklardan biyometan üretimiyle yıllık 1,5 milyar metreküplük yenilenebilir gazı kanuni düzenleme sonrasında ekonomimize kazandırmayı hedefliyoruz. LNG gazlaştırma kapasitemizi de günlük 161 milyon metreküpten 200 milyon metreküpün üzerine çıkaracağız. Silivri ve Tuz Gölü'ndeki mevcut 6,8 milyar metreküp yer altı depolama kapasitemizi ise 17,6 milyar metreküpe çıkaracağız. Diğer taraftan Ceyhan'ı, bölgedeki petrol kaynaklarını uluslararası piyasalara taşıyan güçlü bir petrol merkezine dönüştürmeyi hedefliyoruz. 50 milyon varillik depolama kapasitesinin yanı sıra rafineri ve petrokimya yatırımlarıyla burada büyük bir değer zinciri oluşturacağız.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; Sayın Cumhurbaşkanımızın 2002 yılında ortaya koyduğu hedef doğrultusunda doğal gazı yurt sathında yaygınlaştırmak amacıyla yatırımlarımızı sürdürüyoruz. Geçtiğimiz yirmi dört yılda yaklaşık 245 bin kilometrelik doğal gaz şebekesi inşa ederek doğal gaz ulaştırdığımız yerleşim yeri sayısını binin üzerine çıkardık. Böylece vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştırırken şehirlerimizin hava kalitesini iyileştirdik. Geçtiğimiz yılki komisyon görüşmelerimizden bu yana 3 milyon insanımızı daha doğal gaz konforuna kavuşturduk. 2028 yılı sonunda tüm ilçelerimize doğal gaz arzı sağlamış olacağız.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Gabar'da günlük petrol üretimimiz 84 bin varili aştı. Ülkemizin petrol üretimini artırmak için yürüttüğümüz yeni aramalar neticesinde Gaziler ve Çardaklı sahalarında 135 milyon varillik yeni rezerv keşfettik. Bu keşiflerle günlük yurt içi üretimimizi 2027 yılında 160 bin varilin üzerine çıkararak cari açığımızın azaltılmasında yıllık 5,6 milyar dolarlık katkı sağlayacağız. Kara alanlarımız ile mavi vatanın yanı sıra yurt dışında da arama ve üretime ağırlık veriyoruz. 2040 yılına kadar Türkiye petrollerini günlük 1,7 milyon varil petrol ve doğal gaz üreten bir şirket konumuna getirerek bu alanda tam bağımsız Türkiye hedefini gerçekleştireceğiz. Envanterdeki gemi sayısı bakımından dünyada 4'üncü sırada yer alan enerji filomuzla petrol ve doğal gaz arama ve üretimine yönelik iş birliklerini geliştirmeye devam ediyoruz. Bu çerçevede, Çağrı Bey Gemi'miz Somali karasularında sondaj çalışmalarını sürdürürken sismik araştırma yapmak üzere Pakistan'a gönderdiğimiz Oruç Reis Gemi'miz çalışmalarına başladı. Asırlardır ortak tarihe sahip olduğumuz ve güçlü gönül bağlarımızın bulunduğu Kerkük'te stratejik öneme sahip

bir petrol üretim sahasına ortak olduk. Bu ortaklığı geçmişten gelen kardeşlik hukukumuzu ekonomik ve stratejik iş birlikleriyle güçlendiren kritik bir adım olarak değerlendiriyoruz.

Bulgaristan'ın Karadeniz'deki münhasır ekonomik bölgesinde petrol ve doğal gaz arama çalışmalarında yüzde 33 oranında ortak olduk. Ayrıca Macaristan'da 2 sahada arama ve üretim hakkı elde ettik. Diğer taraftan Libya, Suriye ve Umman'la arama ve üretim faaliyetinde bulunmak üzere anlaşmalar imzaladık.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ihtiyaç duyduğu elektriğin daha temiz ve kesintisiz şekilde sağlanması için inşa edeceğimiz doğal gaz boru hattıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni doğal gazla buluşturmayı hedefliyoruz. Ayrıca Irak Türkiye Ham Petrol Boru Hattına ilişkin ağustos ayında imzaladığımız anlaşmayla bu hattın kullanılmasına yönelik süreyi bir yıl uzattık. Ülkemiz ile Irak arasında tesis edilmesi planlanan Kalkınma Yolu'nun yalnızca bir ulaştırma koridoru değil, petrol, doğalgaz ve elektrik iletim hatlarıyla desteklenen stratejik bir enerji yolu olarak inşa edilmesini hedefliyoruz. Enerjide yürüttüğümüz aktif diplomasiyle kaynak ve güzergâh çeşitliliğimizi artırıyor, uzun vadeli LNG ve boru gazı tedarik anlaşmalarıyla ülkemizin arz güvenliğini güçlendiriyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; madencilik ekonomik bağımsızlığımızın, enerji arz güvenliğimizin ve sanayimizin sürdürülebilir gelişiminin vazgeçilmez unsurlarından biridir. Elektrikli araçlardan bataryalara, yenilenebilir enerji teknolojilerinden savunma sanayisine kadar stratejik sektörler büyük ölçüde madenlere ve kritik hammaddelere ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, enerji bağımsızlığını ve maden arz güvenliğini birbirinden ayrı düşünmüyoruz. Maden arama faaliyetleri yüksek risk sermayesi gerektiren ve önemli belirsizlikler içeren süreçlerdir. Her yüz maden arama ruhsatından ancak 1'inde ekonomik olarak işletilebilir rezerv ortaya konulabilmektedir. Bununla birlikte, arama faaliyetleri ülkemizin yer altı kaynaklarına ilişkin verileri ortaya çıkarmakta ve gelecek kuşaklar için ekonomik değer oluşturmaktadır. Maden arama faaliyeti bu yönüyle kamu hizmeti niteliği taşıyan, stratejik bir faaliyettir. Bu anlayışla, MTA Genel Müdürlüğümüzün 2027 yılı yatırım bütçesini yüzde 140 artırarak 13 milyar liralık rekor bir bütçe teklif ediyoruz. Böylece jeolojik araştırmalarımızı genişletecek, sondaj kapasitemizi artıracak ve ülkemizin maden potansiyelini daha kapsamlı biçimde ortaya çıkaracağız. 2025 yılının Temmuz ayında Maden Kanunu'nda gerçekleştirilen değişikliklerle izin süreçlerini ruhsatlandırma öncesine alarak yatırım öngörülebilirliğini ve güvencesini artırmayı hedefledik. Başarıyı esas itibarıyla ruhsat sayısıyla değil, yeni rezervlerin bulunması ve ekonomik değere dönüşmesiyle ölçüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; madencilik politikamızın özünde, çevrenin korunması, iş sağlığı ve güvenliği ile üretimi tamamlanan sahaların rehabilite edilerek yeniden doğaya kazandırılması bulunmaktadır. Bu kapsamda, bugüne kadar 13.373 hektarlık alanda yaklaşık 24 milyon ağaç dikilmesini sağladık. Denetimlerimiz sonucunda bu yıl 1.500 adet idari para cezası uyguladık ve 1.955 faaliyet durdurma tedbiri aldık. Sürdürülebilir madencilik politikalarımızla 2002 yılında 2 milyar dolar olan madencilik sektörümüzün ekonomik büyüklüğünü 2025 yılında 14 milyar dolara çıkardık. 2025 yılında 6,2 milyar dolar olan maden ihracatımız 2026 yılının yani bu yılın ilk on ayında 6,1 milyar dolara ulaştı, yıl sonuna kadar ise 7 milyar doların üzerine çıkarak maden ihracatında rekor kıracağız. Madenlerimiz toplam ihracatımızın yüzde 62'sini gerçekleştiren 11 temel sanayi sektörünün ham madde ihtiyacını da karşılamaktadır. Dolayısıyla, madenciliğin ekonomimize katkısı doğrudan maden ihracatının aslında çok daha ötesindedir.

Nadir toprak elementlerine yönelik ayrıştırma ve saflaştırma teknolojilerini geliştirerek Eskişehir Beylikova'da bulduğumuz kaynağı sanayimizin hizmetine sunacağız. Bu doğrultuda, 2030 yılında yıllık 10 bin ton nadir toprak oksidi üretimiyle dünyada 5'inci büyük üretici olmayı hedefliyoruz. Dünya pazar payında lider olduğumuz bor madeninde 2025 yılında 1,2 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştirdik, 2026 yılı sonunda ise 1,6 milyar dolarlık rekor bir satış hedefliyoruz. Sahip olduğumuz potansiyelin ekonomik değerini artırmak adına katma değerli ürün üretimine ağırlık veriyoruz, Eti Maden tarafından hâlihazırda yürütülen çalışmalar neticesinde yakın zamanda bor sıvı atıklarından yıllık 600 ton lityum karbonat üretebilir noktaya geleceğiz. Ayrıca, yerli kömür kaynaklarımızın değerlendirilmesiyle enerji arz güvenliğimizi, yerli üretimi ve istihdamı da destekliyoruz. Yerli kömüre dayalı elektrik üretim santrallerine sağladığımız teşvik uygulamasında çevresel ve sosyal sorumluluklarımızı esas alıyor, işçilerimize ve devlete borcu bulunan ya da çevre yatırımlarını tamamlamayan işletmeleri destek kapsamı dışında tutuyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; madencilik projeleri, yapıldığı bölgede doğrudan ve dolaylı istihdam oluşturan ve bölgesel kalkınmayı destekleyen yatırımlardır. Bu kapsamda, havza madenciliği uygulamalarıyla maden ihtisas bölgeleri oluşturacağız. Bugün nasıl Gabar'ı petrolle, Filyos'u doğal gazla anıyorsak önümüzdeki dönemde Hakkâri, Eskişehir başta olmak üzere inşallah bazı illerimizi de madencilikte birer ihtisas şehri olarak göreceğiz.

2001 yılında yıllık 1,4 ton olarak başlayan altın üretimimizi yıllık 42 ton seviyelerine kadar çıkardık. Son yirmi dört yılda toplam 550 ton altın üretimi gerçekleştirdik. Hedefimiz yıllık 100 ton üretime ulaşarak bu alandaki 13 milyar dolarlık dış ticaret açığımızı kapatmaktır.

Aramadan keşfe, keşiften üretime uzanan her aşamada kazanılan bu birikim ve tecrübeyle Türkiye dünyanın her yerinde maden arayıp keşfedecek ve üretecek bir ülke konumuna gelmiştir. Bu doğrultuda Nijer'de ilk altın üretimini aralık ayı içerisinde bu yıl gerçekleştireceğiz.

Özbekistan, Pakistan, Suriye, Kazakistan, Azerbaycan, Kırgızistan ve Sudan ile arama alanındaki iş birliklerimizi de geliştiriyoruz. Bu çalışmalarla kaynak çeşitliliğimizi ve uluslararası madencilik alanındaki etkinliğimizi artırıyoruz.

Madencilikte hedefimiz yalnızca daha fazla üretmek değil daha fazla araştırmak, daha güvenli üretmek, daha yüksek katma değer oluşturmak ve doğal kaynaklarımızı gelecek nesillere karşı mesuliyet bilinciyle değerlendirmektir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bütün bu faaliyet ve politikalarımızın sahada uygulayıcıları olan kurumlarımızı, Türkiye'nin küresel enerji ve madencilik arenasındaki gücünü artıracak şekilde stratejik aktörler olarak görüyor ve uluslararası ölçekte rekabet edebilen güçlü yapılara dönüştürmeyi hedefliyoruz.

Bu çerçevede, kamu ve özel sektör olarak önümüzdeki on dört yılda toplam 500 milyar dolarlık yatırım yaparak millî enerji üretimimizi yüzde 92'ye, yenilenebilir kurulu gücümüzü yüzde 77'ye, elektrikleşme oranımızı yüzde 36'ya, petrol ve doğal gaz üretimimizi günlük 1,7 milyon varile, kişi başı elektrik tüketimimizi ise 7.500 kilovatsaate çıkararak emisyon miktarını yüzde 40 azaltacağız. Bu yatırımlar sayesinde sadece enerji sektöründe 108 bin kişilik doğrudan kalıcı istihdam oluşturacağız.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; 2020'den bu yana Covid-19 salgını, Rusya-Ukrayna Savaşı, Amerika/İsrail-İran Savaşı, tedarik zinciri sorunları ve ticaret savaşları küresel enerji fiyatlarında önemli dalgalanmalara yol açarak maliyetlerimizi yükseltti.

Küresel ölçekte petrol ve doğal gaz üreticisi ülkelerin dahi ciddi sıkıntılar yaşadığı, pek çok ülkede akaryakıt istasyonlarında kuyrukların oluştuğu süreçler yaşandı.

Uzun yıllardır uyguladığımız çeşitlendirme stratejisi sayesinde, bu çalkantılı dönemde enerji arz güvenliğimizde ülkemizde hiçbir sorun yaşanmadı. Ayrıca, artan küresel enerji fiyatlarından vatandaşlarımızı korumak adına birçok mali tedbiri de uygulamaya koyduk.

Bu kapsamda, akaryakıtta devreye alınan "eşel mobil" uygulamasının başlangıcından bugüne kadar yaklaşık 400 milyar liralık destek sağlamış olduk.

Diğer taraftan, geçtiğimiz yıl tüm vatandaşlarımıza 655 milyar liralık elektrik ve doğal gaz desteği sağladık. 2026 yılında ise bu tutarın 1 trilyon lirayı aşmasını öngörüyoruz. Hâlihazırda meskenlerde kullanılan elektriğin yaklaşık yüzde 55'i, doğal gazın yüzde 64'ü devletimizce karşılanmaktadır.

Dar gelirli hanelere enerji desteği kapsamında ise Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızca 2019'dan bugüne kadar 3,5 milyon haneye 40,2 milyar lira doğrudan elektrik üretim desteği, 2022'den bugüne 718 bin haneye 4,4 milyar lira doğrudan doğal gaz tüketim desteği verilmiştir. Ayrıca, 2003 yılından bu yana ısınma desteği kapsamında güncel fiyatlarla 376 milyar lira değerinde kömür yardımı yapılmıştır.

Yerli üretimimizle enerjide dışa bağımlılığımızı azaltırken kazandığımız ekonomik değeri milletimizin refahına yansıtıyoruz. Petrol, doğal gaz ve maden üretiminden toplam 30,8 milyar liralık kaynağı Aile ve Gençlik Fonuna aktararak bugüne kadar 136 bini aşkın genç çiftçimize destek olduk.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; Sayıştay Başkanlığının 2025 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda Bakanlığımızla ilgili herhangi bir denetim bulgusu tespiti yoktur. Tetkik ve değerlendirmeleriyle Bakanlığımız faaliyetlerine katkı sağlayan Sayıştay denetçilerine teşekkür ediyorum.

2025 yılı merkezî yönetim bütçesinde Bakanlığımız merkez teşkilatına tahsis edilen 45,3 milyar lira ödeneğin 42,5 milyar lirası harcanmış olup, kalan 2,8 milyar lira ödenek yıl sonunda iptal edilmiştir. MTA, MAPEG, TENMAK, EPDK ve NDK'yle birlikte toplam harcama tutarı 62,5 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. Merkez teşkilatımız için 2027 yılı bütçe teklifimiz 50,6 milyar lira olup merkezî yönetim kapsamındaki bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarımızla birlikte toplam teklif tutarımız 87,3 milyar liradır.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; enerji ve tabii kaynaklar alanında uyguladığımız politikalar ve ortaya koyduğumuz vizyon, hizmet ve eser siyasetimizin bir yansıması olup güçlü siyasi irade ve kararlılık gerektirmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu bu sağlam irade ve liderlikle Türkiye Yüzyılı hedeflerine ulaşmak için çalışıyoruz. Bu kapsamda, Millî Enerji 2040 Vizyonumuzla enerji ve maden kaynaklarımızı daha etkin kullanmak, ülkemizin bölgesel ve küresel gücünü daha ileri taşımak ve millî güvenliğimizin ayrılmaz bir parçası olan enerji arz güvenliğimizi tahkim etmek için projelerimizi hayata geçiriyoruz.

Bu anlayışla hazırladığımız 2027 yılı bütçemize verecekleri katkılar için şimdiden tüm milletvekillerimize, Meclis çalışanlarımıza, ortaya koyduğumuz vizyon ve hedefleri gerçekleştirmek için gece gündüz çalışan mesai arkadaşlarıma, sektör paydaşlarımıza ve tüm enerji ve maden emekçilerimize teşekkür ediyor, bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Bakana.

Evet, zaman yönetiminiz gerçekten çok iyiydi.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Sayın Ednan Arslan'a söz vereceğiz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Basın mensupları gitmesinler, Ednan'ı da çeksinler, önemli şeyler söyleyecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ondaki mekanizma bunlardan daha iyi.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - İsmail Bey, oradan laf atma bana bak, baştan uyarayım seni. Sonra konuşalım. Tamam mı?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Tamam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet şimdi, değerli milletvekilleri, Sayın Arslan'a on dakika süre veriyorum.

Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, değerli Bakan Yardımcıları, kıymetli bürokratlar ve milletvekili arkadaşlar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, hepimizin bildiği gibi, 2022 yılında mesken faturalarının her 100 lirasının 69,78 lirası enerji bedeliydi, bunun 19,32 lirası dağıtım bedeliydi ama ne hikmetse 2025'te enerji bedeli payı 19,43'e inerken dağıtım payı bedeli 72,20 liraya çıktı. Yani biz aslında faturaları değiştirmeden, enerji bedellerini düşürerek dağıtım bedellerini artıran bir döneme girdik. Yani biz bu dağıtım bedellerini neden artırıyoruz? Şimdi bana vereceğiniz cevap şu: Ya, bu dağıtım şirketleri yatırım yapıyor. Onu da hesapladık efendim, nasıl yatırım yapıyorlar, nasıl yatırım yapmıyorlar, onu da görelim. Şimdi, bu dağıtım bedellerini alan şirketler, mesela 2023'te 112,9 milyar lira yatırım yapmışlar, 2023'te 113 milyar lira da dağıtım bedeli tahsis etmişler yani başa baş bir durum gözüküyor ama 2025'te cari fiyatlarla, bakın, iki yıl geçmiş, enflasyon var, cari fiyatlar artmış, hizmet alım bedelleri artmış, 92,3'e gerilemiş yatırım bedeli ama Sayın Bakanım, 359 milyar lira dağıtım bedeli tahsil etmiş bu şirketler. Yani biz eğer üç yıl boyunca dağıtım bedellerini yeniden değerleme oranları üzerinden yapmış olsaydık 2023, 2024 ve 2025 yılında tahminî 250 milyar lira bir dağıtım bedeli vatandaşın cebinden çıkacaktı ve bunlara benzer de bir yatırım yapacaktı dağıtım şirketleri ama bu üç yılda toplam bu şirketlerin cebine giren para yaklaşık 917-918 milyar TL yani arada 667 milyarlık, 668 milyarlık bir dağıtım bedeli şirketlerin cebine giriyor. Nereden giriyor? Vatandaşın cebinden giriyor. Siz diyorsunuz ki: "Biz -sunumunuzda da çok güzel bahsettiniz- geliri düşük hanelere enerji desteği veriyoruz." Ya, biz bu dağıtım bedellerini düşürüp, faturadaki enerji bedellerini artırıp, fatura bedelini değiştirmemiş olsak devletimizin kasasından -ne Enerji Bakanlığından ne Aile Bakanlığından hiçbir yerden- bu kadar miktar bir sübvansiyona gerek kalmazdı. Zaten vatandaş cebinden 100 lirasını ödüyor, bunun 70 lirasını, 75 lirasını dağıtım bedeli yaparsanız o zaman devletin kasasından daha çok parayı bu dağıtım bedelleri üzerinden şirketlerin cebine, kasasına koyarız ya da sübvanse aracılığıyla yine "enerji bedeli" olarak ödemiş oluruz. Sayın Bakanım, yani bunun bir şekilde değiştirilmesi gerekiyor.

Şimdi, bir başka olay... EPDK Başkanımız da orada, herhâlde EPDK'yi kaldırdık biz çünkü düzenleyici ve denetleyici hiçbir rolü kalmadı. Ne yapardık biz üç ayda bir enerji fiyatlarını? Bir şekliyle açıklardık "Zam var, zam yok." diye. Şimdi, bir tane formül bulduk böyle, bir formülümüz var, bu formül EPDK Başkanının yaptığı işi yapıyor yani Kurumun yaptığı işi yapıyor. Ne diyor burada? "PTF, artı, YEKDEM ve kurul tarafından belirlenen bir katsayı." Şu an 1,05 ve buradan bir son kullanıcı tüketim tarifesi çıkıyor. Biz bu son kullanıcı tüketim tarifesiyle enerji bedelimizi tespit ediyoruz, üzerine kullandığımız kadar dağıtım bedeli, vergi ilave ediyoruz, fatura ortaya çıkıyor; böyle bir formülümüz var. Önce dediniz ki: "Hane halkı için 5 bin kilovatsaat." Bunu bir önceki yılın verisinden aldınız, o zaman da söylemiştim, hatalıydı. Sonra 4 bine düşürdünüz, onu da bir yıl öncekinden aldınız. Şimdi 3 bin kilovatsaate düşürdünüz, bunu da yine bir yıl öncesinden alıyorsunuz, 2026'dan. Bakın, devlet tuzak kurmaz. Vatandaş kendini ayarlayamamış olabilir. Deseniz ki bunu 2027'de yapalım, hayata geçirelim, o zaman ben 2026'nın on aylık tüketiminde belki bu işlere biraz daha dikkat edecektim. Bakın...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tüketim alışkanlığını göz önüne alıyor, tuzak olur mu?

EDNAN ARSLAN (İzmir) - 3 bin kilovata düşürüyor, geri çekiyor... Orhan Bey, sonra yapalım, bakın, ben kimseye müdahale etmiyorum, siz de bana müdahale etmeyin lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ama tüketim alışkanlığı yani.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Tüketim alışkanlığıyla alakalı bir şey değil. Bakın, ben... Neyse devam edelim biz.

Şimdi 250 kilovatsaate düşürdük Sayın Bakanım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tüketim alışkanlığı...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Ya, Orhan Bey, rica ediyorum, insicamımı bozmayın benim.

250 kilovatsaate düşürdük. Zaten bir hanenin -ki EPDK belirlemişti onu 8 kilovat altı ve üstü diye- aylık zaten 240 kilovatsaat yani insan olmaktan kaynaklı tüketim sınırıydı o, onu ona göre belirlemiştik, demiştik ki yani bir hane günlük 8 kilovatsaati zaten yaşamsal ihtiyaçlar için kullanır. Üstüne geçerse bir tarife önermiştik, şimdi onu öyle bir daralttınız ki onun üzerine 10 kilovatsaati geçene fahiş fiyat var. Nasıl fahiş fiyat var, onu da müsaadenizle ben izah etmek istiyorum. Şimdi, şöyle: Ben 239 kilovatsaat aylık elektrik kullandığımda ödediğim elektrik faturası 774 lira. Eğer 239'dan 249'a kadar gelirsem ödeyeceğim elektrik fiyatı 822 lira ama ondan sonra, 250'yi geçtiğimde, bu son kullanıcı tüketim fiyatına geldiğimde fiyat ne oluyor biliyor musunuz? 1.691 lira oluyor. Ya, 1 kilovat için 869 lira fark olur mu, aylık 1 kilovat için? Ve siz bunu bana bir yıl önceki şeyden -"tüketim alışkanlığı" dedi Orhan Bey- oradan fatura edeceksiniz. Şimdi, birisi kullanacak burada 239 ya da 249 kilovat, biri 250 kilovat ve 2 kat fatura ödeyecek. Ya, bunlar aynı tüketim yani 1 kilovat için bu kadar fahiş bir artışın olması Sayın Bakan, kabul edilebilir değil.

Aynı şey nerede var? Bakın, aynı şey -çok üzülerek söylüyorum- doğal gaz işinde var. Doğal gazda bir limit veriyorsunuz, o limiti 1 metreküp aşarsak orada da korkunç bir şeyle karşılaşıyoruz. Mesela şöyle düşünün: Bir kişinin 220 metreküp gaz kullandığını düşünelim. Bu kişinin ilk kademeden ödeyeceği fatura 2.337 lira, 221 metreküp kullananın ödeyeceği ise 3.960 lira; ya arada 1.640 lira fark var. 1 metreküpü fazla kullandı diye, hastası varsa, yaşlısı varsa yani 1.640 lira aylık faturada fark olmaması lazım.

Şimdi, bir başka meseleye daha gelelim: Bu son kullanıcı tüketim tarifesi çıktığından beri bu dağıtım şirketleri herkese SMS atıyorlar. Niye atıyorlar? EPDK'yı da referans göstererek diyorlar ki: "Sözleşme yapın, yüksek tüketime gireceksiniz." falan filan. Peki, yüksek tüketime mi giriyoruz, girmiyor muyuz onu görelim. Sayın Bakanım buradan size gösteriyorum, bir şirket, sözleşme bedelinde şunu yazmış, burada demiş ki: "Siz, eğer son tüketim şeyinde, yani devletin uyguladığı tarifeye tabi olursanız dağıtım bedeli dâhil

senin ödeyeceğin fiyat 6 lira 12 kuruş ama gel benle sözleşme yap, yüksek tarifeye giriyorsun." diyor. "Seninle sözleşme yapınca ne olacak?" denilince "Ben de 6 lira 69 kuruş alırım." diyor. Ya, böyle bir şey olur mu ya? Nasıl olur yani bunu denetlemiyor muyuz EPDK olarak, Bakanlık olarak. Yani nasıl olur, 6 lira 12 kuruşa devletten alacağımı özel sözleşmeyle 6 lira 69 kuruş... Bu nasıl bir ticaret ya, buna bakmak lazım. Bir de altına yazmış, diyor ki: "Sözleşme bedeli, anlaşmada belirtilen elektrik enerjisi bedelini ifade eder. Dağıtım bedeli, vergiler ayrıca ilave edilir. Teklif edilen bedel, yıl içerisinde gerçekleşen SKTT'ye göre belirlenen birim bedel üzerinde ya da altında gerçekleşebilir." Sen sözleşmeye bunu da ilave edeceksin, bana buradan yüksek bedelle sözleşme yaptıracaksın, "Ben zaten söylemiştim, okumadın mı?" diyeceksin. Yapmayalım yani bu dağıtım şirketlerini denetleyin, bu perakende şirketlerini denetleyin, ya, olur mu böyle sözleşme ya? Alın bir tane fatura, gerçekleşmiş fatura, 6,12 lira devlet bu da 6,11 liraya imzalamış. Yani bunun avantajı nerede, bunun avantajı nerede? Niye biz bu perakende şirketleriyle anlaşma yapıyoruz? Yani bunların bir an önce denetlenmesi gerekiyor.

Süremiz bitiyor, o yüzden hızlı geçmek zorundayım, bir de TEİAŞ Başkanımıza buradan bir şey söylemek istiyorum: Seçim bölgem İzmir'de 3 tane organize sanayi bölgesi var, buralarda voltaj dalgalanmaları var. Ben bu yerlerin isimlerini de söyleyeyim size. Mesela İTOB ve Pancar Organize Sanayilerde hassas üretim yapan makinalar maalesef üretimine ara vermek zorunda kalıyorlar ve TEİAŞ diyor ki OSB'ye: "Bu yatırımı siz yapın." bu yatırımı o OSB'ler yapamaz, orta büyüklükteki OSB'ler o maliyetin altından kalkamaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Bu organize sanayiler altyapısını tamamladı ama faaliyete geçebilmesi için, fabrikalar kurabilmesi için TEİAŞ'ın oraya bir an önce iletim hatlarını ve trafoları kurması gerekir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Yavuzyılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2 kere 2 4 eder gibi çok basit bir formülle ve dille enerji politikasının vatandaşa yansımasını şimdi anlatacağım. Bizim vatandaşımız üç çeşit elektrik faturası ödüyor: Birincisi, konutta tükettiği elektrik için ödediği fatura. İkincisi, apartman aidatının içinde gelen, apartmandaki ortak kullanımdan kaynaklanan elektrik faturası. Üçüncüsü de sokak aydınlatması ve yol aydınlatması için vergileri üzerinden dolaylı olarak ödediği fatura. İşte, siz bu üç elektrik faturasına da devasa zam yaptınız. Peki, nasıl? 1 Ocak 2027'den itibaren geçerli olmak üzere 2026 yılı elektrik tüketimi toplamı 3 bin kilovatsaati aşan yani yıllık elektrik faturası toplam 9.864 lirayı geçen konut abonelerinin aylık ücret tarifesini değiştiriyorsunuz. Bu aboneleri sabit fiyat tarifesinden çıkarıp piyasa takas fiyatının geçerli olduğu değişken fiyat tarifesine sokuyorsunuz. Sonuç: Bu durumdaki abonelerin şu anda aylık elektrik faturası 822 lira geliyorsa 2027 yılında bu fatura 1.676 liraya yükselecek; yapılacak zam oranı yüzde 104. 1.226 liralık bir faturaysa 2.233 liraya çıkacak; zam oranı yüzde 82. Yani 2026 yılında yıllık 3 bin ile 4 bin kilovatsaat arasında tüketen abonelerin 2027 yılı elektrik faturalarına aylık yüzde 104 ile yüzde 82 arasında zam geliyor. Ayrıca, AK PARTİ apartman, site ve kooperatif sakinlerinin ortak kullanımındaki elektrik sayaçlarının faturalarına da yani asansör, hidrofor, otomat, çevre aydınlatma sayaçlarına da yüzde 100'e varan oranlarda zam yapıyor. Apartman aidatlarına yansıtılacak bu zam tutarı binalardaki dairelere bölüştürüldüğünde kimi binalarda daire başına yüzde 10, yüzde 15 veya yüzde 20 oranlarında gizli zam yapılması demek; bunun adı, hem açıktan hem gizliden vatandaşı zam yağmuruna tutmaktır.

Değerli milletvekilleri, bakın, AK PARTİ vatandaşı nasıl kandırıyor? Enerji Bakanlığı diyor ki: "Sizi serbest tüketici yapıyorum. Dileyen aboneler elektrik dağıtım şirketleriyle ikili anlaşma yapabilir." Bunu bir özgürlük olarak sunuyor oysa abonenin bölgesine bakan tek bir dağıtım şirketinin dışında başka bir şirketle anlaşma seçeneği yok çünkü her dağıtım bölgesinde sadece bir tane görevli elektrik dağıtım şirketi var. Bu ne biçim serbest tüketici olmak; bunun adı, devletin elektrik faturasındaki elektrik bedeli fiyatlamasından çekilmesiyle vatandaşı yandaş şirketlerin zorunlu birer müşterisine dönüştürmektir.

Değerli milletvekilleri, 2017 yılında elektrik faturalarındaki elektrik dağıtım bedeli faturadaki elektrik bedelinden daha düşükken 2022 yılında dağıtım bedeli ve elektrik bedeli eşitleniyor. 2026 yılındaysa dağıtım bedeli elektrik bedelinin kaç katına çıkıyor? 5 katına çıkıyor. Yani 800 liralık bir elektrik faturasının 593 lirası dağıtım bedeli, 128 lirası elektrik bedeli, kalanı da vergilerden oluşuyor. Bu neye benziyor biliyor musunuz? İnternetten bir ürün aldınız, ürünün toplam tutarı vergiler dâhil 207 lira ama ürünün kargo parası 593 lira; 207 liralık ürüne 800 lira ödetiyorsunuz, işte buna benziyor. Bu saçmalığın sebebi de elektrik hizmetini özelleştirmenizdir, piyasalaştırmanızdır. Madem dağıtım bedelini elektrik bedelinin 5 katına çıkaracaktınız o zaman neden devletin verdiği elektrik dağıtım hizmetini "Zarar ediyor." diyerek özelleştirdiniz?

Değerli milletvekilleri, vatandaşı soyup soğana çeviren bu berbat sistemi ambalajlayıp pazarlarken AK PARTİ ne dedi? "Elektriği çok tüketen çok ödeyecek." dedi, güzel. Peki, sonra ne yaptı? Önce 2025'te elektrik tüketimi yıllık 5 bin kilovatsaati aşan konut abonelerine zam yaptı. Bir abone yılda 4.999 değil de 5 bin kilovatsaat elektrik tükettiyse yani yılda sadece 1 kilovatsaat daha fazla elektrik tükettiyse evine gelen her faturada yüzde 100'e varan zamlarla karşılaştı. 1 kilovatsaat tüketimin bedeli yüzde 100 zam olur mu, adalet mi bu? Buna itiraz eden aboneye de ne dendi? "Gelecek yıl tüketimini 4.999 kilovatsaate düşürürsün, yine eski fiyat tarifesine geçersin." dendi. Tabii ki bu büyük bir yalandı çünkü bu kez de 2026 yılında bu limit 4 bin kilovat saate çekildi. iktidara göre "çok tüketen" tanımı ne oldu da bir yılda tekrar değişti? "Çok tüketen" tanımı yılda 5 bin kilovatsaatten birden bire neden 4 bin kilovatsaate düşürüldü? Şimdi de 2027 yılı için bu limit 3 bin kilovatsaate düşürüldü. Peki, sonra da 2 bin kilovat saate mi düşüreceksiniz? Siz vatandaşla dalga mı geçiyorsunuz? Hani sadece çok tüketen çok ödeyecekti? Her yıl limitleri kademe kademe

aşağıya indirip az tüketenin de çok ödediği bir fatura sistemini vatandaşın gözlerinin içine baka baka hayata geçirdiniz. Bunun adı vatandaşı kandırmaktır, yüksek faturaların altında ezmektir.

Değerli milletvekilleri, doğal gazda da durum farklı değil. AK PARTİ doğal gazda Zihni Sinir bir uygulamaya imza attı. Bu uygulamaya göre il ve ay bazlı belirlenen doğal gaz tüketim limitlerini aşan abonelerin faturalarına da yüzde 75 oranında zam yapılacağı açıklandı. "Belirlenen limitlerin üzerinde tüketim yapan aboneler doğal gazı çok tüketen abonelerdir, o hâlde çok ödesinler." dendi. Bir abone belirlenen limitleri sadece bir metreküp bile aşsa faturası yüzde 75 oranında artıyor. 2 bin lira fatura ödeyecekken 3.500 lira fatura ödüyor, sadece bir metreküp için 1.500 lira fazla fatura ödemek zorunda kalıyor. Ayrıca, tüketim limitleri şehirden şehre değiştiği gibi, aydan aya da değiştiği için vatandaşın ödeyeceği fatura yalnızca tükettiği doğal gaz miktarına bağlı değil, sayacın hangi tarihte okunduğuna da bağımlı hâle geliyor. Yapılması gereken bellidir, elektrik faturalarında da doğal gaz faturalarında da çözüm nettir: Çok tüketen çok ödeyecekse bir abone belirlenen limitleri ne kadar aşıyorsa sadece aştığı kısmın yüksek fiyatlamasıyla fatura ödemelidir. Bunun dışındaki her uygulama haksızlıkları artıracaktır. Vatandaşı her gün sayaç başında nöbet tutmak zorunda bırakan ve faiz faturalarla karşılaştıran bu uygulama mutlaka ve mutlaka değiştirilmelidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli milletvekilleri, bir saniye...

Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri burada bazı rakamsal ifadelerde, iddialarda bulundular. Biz size günün sonunda yirmi-yirmi beş dakika duruma göre söz vereceğiz. Burada ilgili kurumlardan bunlara açıklık getirilmesini bekleriz ama burada bir öneri geldi. Yani geçen limitle alakalı artırım bu da değerlendirilebilir bir öneridir diye düşünüyorum. Bunu değerlendirebilirsiniz, düşünülebilir üzerinde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Biz de cevap verebiliriz değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Biz de yanıt verebiliriz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, artık tamam. Şimdi, herkes konuşma yaptı.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sen konuştun mu biter, tamam.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Neden?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bitti.

Şimdi, ben de yönlendirdim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Neden?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Koca...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Eğer öyle bir hak varsa biz de Meclisin milletvekiliyiz, o hak bize de tanınacak, olur mu öyle şey.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, müzakereler bitti. Bir saniye...

Değerli milletvekilleri, Sayın Koca'ya söz vereceğiz.

Şimdi, Sayın Güneş, siz konuşacak mısınız?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Konuşacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Farklı bir şey bekliyoruz sizden bugün.

Sayın Koca, buyurun.

PERİHAN KOCA DOĞAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; esasında oldukça önemli bir bütçe kalemini konuşuyoruz bugün. Doğa, yaşam ve insanlık için gerçek manada yaşamsal diyebileceğimiz bir bütçe kalemini konuşuyoruz. Ancak ne yazık ki doğayı, yaşamı, insanlığı önceleyen değil, tam tersine sermaye birikiminin öncelendiği ve merkezinde ekokırım projelerinin olduğu bir politikalar bütününü konuşur vaziyetteyiz, ne yazık ki. Antalya'da düzenlenen ve çöken COP31 şovu bunu bize bir kez daha göstermiş oldu diye düşünüyorum ve bu yeşil makyajlı şovla birlikte esasında bir kez daha derdinizin yaşanabilir bir dünya kurmak değil, iklim kriziyle mücadele etmek değil, iklim krizini sermaye için yeni pazarlar yaratma fırsatına dönüştürmek olduğu açığa çıkmış oldu Sayın Bakan. Bir kez daha derdinizin asla ve asla doğayı, coğrafyamızı ve yaşamı korumak değil, doğanın tahribatından kendinize yeni kâr alanları yaratma hayalleri olduğu açığa çıkmış oldu ne yazık ki.

Öyle ki Sayın Bakan, COP31'in yeşil vizyonlu kürsülerinde sizler iklim krizine karşı mücadeleye dair aslında büyük büyük söylemlerde bulundunuz, vaatlerde bulundunuz. Ancak buna rağmen uyguladığınız enerji politikalarıyla bu söylemlerin tam tersi bir pratik ve tam tersi bir tablo yaratıyorsunuz. Bakın, Bakanlığınızın COP31 kapsamında gündeme getirdiği hedeflerden bir tanesi, elektrifikasyon oranının 2035 yılına kadar yüzde 35'e çıkarılması. Ancak böylesi bir hedefin gerçekleşmesi için sizler de gayet iyi biliyorsunuz ki başta kömür olmak üzere fosil yakıtlara dayalı enerji üretiminden hızla vazgeçilmesi gerekiyor. Ancak Türkiye'nin enerji politikalarında böyle bir yönelim ne yazık ki yok. Tam tersine, bakın, kömürün elektrik üretimindeki payı 2025 yılında yüzde 34 gibi çok çok yüksek bir oran. Yani hâlâ Türkiye'de elektrik enerjisinin üretiminde en önemli kaynak kömür, kömürden üretilen elektrik miktarıysa her geçen yıl katlanarak artıyor. Örneğin, 2023'te 118 teravatsaat olan elektrik üretimi 2024'te 122 teravatsaate çıkarak rekor kırmış, 2025'te 121 teravatsaat olarak gerçekleşmiş. Dolayısıyla sormak istiyorum Sayın Bakan, koyduğunuz hedef bunun neresindedir? Kömürlü santraller çalışmaya devam ederken, kömürden elektrik üretimi rekor seviyelere ulaşırken siz hangi iklim hedefinden söz ediyorsunuz? Biz bunu bilmek istiyoruz. Bir tarafta Antalya'da iklim zirvesi düzenleyip dünyaya yaşanabilir bir gelecek

vadediyorsunuz, diğer taraftaysa ülkenin enerji ihtiyacını ne yazık ki hâlâ kömür santrallerine dayandırıyorsunuz. Mevcut kömür santrallerini kapatmak bir yana, bakın, 2026-2029 yılları arasında bu santrallere elektrik alım garantisi veriyorsunuz; yetmiyor, yeni kurulacak kömür santrallerini 2045 yılına kadar alım garantisi vadediyorsunuz. Bakın, kömürün elektrik üretimindeki payı otuz beş yıldır hep yükselmiş. Peki, azaltma vizyonu nasıl olacak burada, ne şekilde azalış gerçekleşecek? Bununla ilgili hiçbir planlama ne yazık ki yok. Ve eğer bu şekilde devam edilirse Sayın Bakan, 2035'te elektrifikasyon oranı iddia ettiğiniz gibi yüzde 35 değil, maksimum yüzde 24 oluyor. Hâl böyleyken buradan sormak istiyoruz: Türkiye'nin kömürden çıkış takvimi var mıdır, varsa nedir? Yeni kömür yatırımlarından vazgeçilecek midir? Yoksa COP31'de başka, Türkiye'nin enerji politikalarında başka bir şey söylemeye devam mı edeceksiniz? Üzülerek söylüyorum, iklim krizini öyle birkaç göstermelik uluslararası zirveyle, gösterişli konuşmalarla, güzel sloganlarla, hamasetle çözemezsiniz.

Evet, Sayın Bakan, bir diğer söz etmek istediğim konu enerji yoksulluğu, yoksunluğu da diyebiliriz. Esasında enerji kamusal bir hak olması gerekirken, tüm yurttaşların bu haktan eşit bir şekilde yararlanması gerekirken, enerjinin temel bir insan hakkı olarak sunulması gerekirken ne yazık ki özelleştirme politikalarının sonucunda enerji şirket mantığıyla dağıtılmaya ve dolayısıyla milyonlar için erişimi imkânsız bir ihtiyaca bugün dönüşmüş durumda ve bugün geldiğimiz aşamada biz bunu enerji yoksulluğu ve enerji yoksunluğu diyebileceğimiz bir kriz olarak yaşar vaziyetteyiz. Kışın soğuk günlerde kombi açmaya çekinmek, tek bir odayı ısıtıp diğer kapıları kapatmak, aşırı sıcak havalarda evi serinletememek ne yazık ki ülkemizde giderek derinleşen yapısal adaletsizliğin ve sınıfsal uçurumun bir göstergesidir. Bakın, araştırmalara göre neredeyse her 3 evden 1'i enerji yoksulu. Düşük gelirli mahallelere gidildiğinde Sayın Bakan, bu oran yüzde 50'lere kadar çıkıyor. 4 kişi ve üzeri hanelerin yüzde 36,5'i temel enerji ihtiyacını bile karşılayamıyor. Enerji yoksulu hanelerin 82,2'si imkânı olsa evini daha fazla ısıtmak ya da serinletmek istiyor ama ne yazık ki icra edilen ekonomik soygun politikaları yüzünden en temel yaşamsal ihtiyaç olan ısınmak ya da serinlemek lüks olarak, zengin işi olarak görülüyor. Bu kriz, bu yoksunluk hâli halkı yoksullaştırma politikalarının doğrudan bir çıktısı Sayın Bakan.

Sizler, sizin iktidarınız, her fırsatta enflasyonla mücadeleden, vatandaşı enflasyona ezdirmemekten söz ediyorsunuz ama her fırsatta yurttaşı soyacak yeni bir uygulamayı gündeme getiriyorsunuz ve pratikleştiriyorsunuz. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2027 yılına ilişkin peş peşe almış olduğu limit ve kademe kararları işte tam da böylesi bir soygun icraatıdır Sayın Bakan. Bu uygulama, Türkiye'de milyonlarca hanenin yaşadığı enerji yoksulluğunu daha da derinleştirecek bir uygulamadır. Biliyoruz ki bu uygulamayla on binlerce hanenin elektrik faturası zam olmaksızın 2'ye katlanacaktır çünkü mesken aboneleri için devlet destekli tarifeden yararlanma sınırı, bakın, 2025'te 5 bin kilovat saatken 2026'da 4 bin kilovat saate ve şimdi EPDK'nin son kararıyla beraber 1 Ocak 2027'den itibaren yıllık 3 bin kilovat saate indirildi yani aylık ortalama sadece 250 kilovat saat. Bakın, 4 kişilik bir ailenin içinde ısınmanın, soğutmanın, sıcak suyun bile olmadığı en temel, en asgari tüketimi dahi ayda 230 kilovat saati buluyor, Sayın Bakan. Şimdi, siz sınırı 250 kilovat saate çektiğinizde evinde tek bir ampulü bile fazladan yakmayan en az 6,5 milyon mesken abonesini bir anda destek kapsamının dışına itip yüksek tarifeye geçirmiş olacaksınız. Üstelik, bu tarife kıskacından korkan yurttaşlar piyasada tavan fiyattan indirim vaadiyle sunulan, yanıltıcı sözleşmelerin tuzağına düşürtülerek 2 katına varan faturalarla bugün karşı karşıya kalır vaziyetteler. Aynı adaletsizlik bakın, doğal gaz faturaları için, doğal gazda da söz konusu, 4 Nisan 2026'da yürürlüğe sokulan illere göre kademeli doğal gaz tarifesi ve 30 Ekim düzenlemeleriyle hanelerin önüne âdeta bir mayın tarlası döşenmiş durumda. Belirlenen bu aylık metreküp sınırını yalnızca 1 metreküp dahi aşan bir hanenin o ayki tüketiminin tamamı ilk metreküpten itibaren cezalı üst kademeden faturalandırılıyor. Sayın Bakan, siz bu enerji politikalarınızla ne yazık ki emekçiye, emekliye, yoksula kara kış kapıya dayanmışken, hastalık, ölüm ya da borç kıskacı içerisinde "Ne hâliniz varsa görün." demekten başka bir şey dememiş oluyorsunuz. Evden çalışmak zorunda kalanları, evde tıbbi cihaza bağlı hastası olanları, doğal gaz altyapısı olmadığı ya da yetmediği için elektrikle ısınmak zorunda kalanları cezalandırıyorsunuz. Oysa, enerji, özelleştirilmiş dağıtım ve tedarik şirketlerinin kâr hırsına terk edilecek ticari bir meta değil, en temel insan hakkıdır. O yüzden, sayaç ve kota odaklı, yoksulu cezalandıran bu politikalardan derhâl vazgeçilmelidir. Mesken abonelerinde yıllık 3 bin kilovat saat sınırının ve doğal gazdaki cezalı kademe uygulamasının derhâl geri çekilmesi talebini buradan ifade ediyorum. Enerji yoksulluğu yasal olarak tanınmalıdır, her yurttaşa ücretsiz ve güvenceli temel enerji hakkı tanınmalıdır; yaşamsal olarak da tanınmak zorundadır. Eğer "Kaynak yok." diyorsanız, Sayın Bakan, fonda vurgun yapanların paralarını kullanabilirsiniz, sermaye sınıfının ödemekle yükümlü olduğu hâlde ödemedikleri vergileri toplayıp kullanabilirsiniz ya da zenginlerinin gelirlerini artan oranda vergilendirebilirsiniz diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kordu, buyurun lütfen.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Tıbbi cihaz kullanan ya da solunum cihazı kullananlar için bir indirim var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - O önemli çünkü Perihan Hanım'ın söylediği şey...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kordu'ya söz verdim.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli hazırun, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz, önemli bir bakanlık herkes açısından. Biz şunu bir kez daha söyleyelim, sürekli söylüyoruz: Bütçeler kimin için gerçekten ayrılıyor? Kim enerjiye erişiyor gerçekten? Hangi emeğin güvensizleştiğini, hangi coğrafyanın sermaye için feda edileceğini tartışarak aslında bütçelere bakıyoruz biz bakarken çünkü biliyoruz ki bu aynı zamanda bir siyasal bölüşüm tercihi olarak ortaya çıkıyor, bunu belirterek başlamak istiyorum.

İktidarın enerji politikaları yaşamı çoğaltmak yerine sermayenin sınırsız büyümesini esas alan, doğayı metalaştıran, halkların yaşam alanlarını şirketlerin kullanımına açan bir anlayışla yürütülmektedir. Bizim aslında asıl itirazlarımız da buradan başlamaktadır. Bakın, şimdi, Enerji Bakanlığı gerçekten yurttaş için mi enerjiyi üretiyor, gerçekten halkları için mi enerjiyi üretiyor, yoksa gerçekten büyük şirketler için mi enerjiyi üretiyor veya endüstriyalizme, büyük şirketlere mi hizmet ediyor, onu soruyoruz. Enerji kimin için üretiliyor? Hangi ihtiyaçlar için, kimin emeğiyle ve hangi bedellerle üretiliyor? Bu soruların yanıtı ortada. Şirketlerin kârı her geçen gün büyürken halkın faturası da büyüyor. Sermayenin enerji ihtiyacı karşılanırken köylünün suyu, işçinin canı, kadının emeği, halkların yaşam alanları yok ediliyor. Asıl itirazlar da biraz aslında burada. Tabii ki bu kaynak hangi önceliklere göre kullanılacak diye de tartışıyoruz, soruyoruz. Bugün maden ruhsatları, ihale alanları ve ÇED süreçleri üzerinden ülkenin dört bir yanı sermayenin kullanımına açılmış durumda. 2023 başından 2023 sonuna kadar 2.405 maden sahası, yaklaşık 1,5 milyon hektarlık alan ihaleye çıkarılmıştır, 2026 yılına uzanan bu süreçte de genişlemeyi sürdürmeye devam etmektedir üstelik maden işleri iş cinayetlerinde her gün yaşamlarını yitirirken. Her zaman söylüyoruz: İşte, Soma'da 301 işçinin, İliç'te yine 9 işçinin, Amasra'daki işçilerin ve son yine HABAŞ'ta İzmir'de hayatını kaybeden 16 işçi. Sayıştay raporları var. MAPEG'in binlerce ruhsat sahasındaki denetim kapasitesinin yetersizliği ve daimi nezaretçilerin işverene bağımlı konumu açıkça ortaya koyuluyor orada. Soruyoruz: İşçinin yaşamını korumayan, doğanın tahribatını önlemeyen bir madencilik politikası nerenin kalkınmasıdır, kimin kalkınmasıdır? İş güvenliği maliyetli değildir, yaşam hakkıdır, iş cinayetleri de kader değildir.

Değerli vekiller, bakın, DEDAŞ meselesi özellikle Kürt illerinde, coğrafyamızda sıradan bir elektrik dağıtımı sorunu olmaktan çıkmış durumdadır. Halkın günlük yaşamını kuşatan bir mağduriyet ve zulüm meselesine dönüşmüştür. Bunu geçen sene de gene burada bütçe sürecinde çokça tartıştık aslında. Elektrik kesintileri, yüksek faturalar ve borç gerekçesiyle yapılan kesintiler çiftçinin sulamasını, esnafın geçimini, hastanın yaşamını doğrudan tehdit etmekte. Elektrik kesildiğinde yalnızca ışıklar sönmüyor Sayın Bakan, tarlada ürün, evde sağlık, kırsalda yaşam çok ciddi bir şekilde tehlikeye giriyor. Onun için, soruyoruz: Kamusal bir hizmet olan enerjiye erişim nasıl olur da şirketlerin tahsilat politikasının terk edilir? Şebeke yatırımlarının, kesintilerin ve şirket yükümlülüklerinin denetimi neden şeffaf biçimde yürütülmüyor?

Şimdi, seçim bölgem Dersim'de -biraz oradan bahsetmek istiyorum- 2023 yılından bu yana yaklaşık 25 bin hektarlık alan maden faaliyetleri için satışa çıkarıldı. Ruhsatlandırma içi binlerce hektarlık alan ruhsatlandırılmaya başlandı, ihale edildiği görülüyor bazı yerlerin. Krom, altın, bakır ve diğer maden projeleriyle Munzur havzası gibi endemik türlerin en yoğun olduğu yer, millî havzaların olduğu bir bölgeden de bahsediyoruz, Munzur'dan bahsediyoruz, ciddi bir yaşam tehdit altında. 90'larda boşaltılan köyler var orada, Kürt illerinin her tarafında boşaltılan köyler var, Dersim'de de var. İnsanlar dönmeye çalışıyorlar Sayın Bakan köylerine, topraklarında doymak ve topraklarında yaşamak istiyorlar ama elektrik alamıyorlar. Yani insanlar elektrik ve doğal gazdan yararlanamadığı gibi, şalterini açmaktan korktuğu gibi, battaniyelerin altında ısındığı gibi, ısınmak zorunda kaldığı gibi, suyuna erişemediği gibi köyüne de ulaşamıyor. Şimdi, kullanamayanlar bir yana bir de hiç elektriğe ulaşamayanlar var. Siz mesela konuşmanızda söylediniz, dediniz ki: "Enerji, çatışmanın ve savaşın değil, barışın vesilesi olmalı." dediniz. Peki, yurttaşınızla neden barışmıyorsunuz Sayın Bakan? Köylere insanlar geri dönmek istiyorlar. Bakın, burada size isimleri sıralayayım, sadece Ovacık'taki köyleri: Yenikonak, Karataş, Doludibek, Garipuşağı, Aktaş, Ağaçpınar, Çıralı, pire köyleri. Yine, Hozat'ta köy var, Miksor yani Bilekli köyü, Hozat'ın köyü. Ya, Sayın Bakan, Havaçor'da 15 tane köy ev yapıldı. 90'larda boşaltılan süreçten sonra köylerine geri döndü insanlar.Binbir zorlukla yol sorununa rağmen, bir sürü sıkıntıya rağmen evlerini yaptılar, şimdi elektrik verilmiyor. Ne yapıyor kadınlar? Geçen bütçede konuştum Sayın Bakan, açın raporları, şeylere bakın, tutanaklara, yine örnek verdim Havaçor'u: "Kadınlar suda soğutuyor yemekleri yazın, suyun içine sokarak yiyeceklerini korumaya çalışıyorlar. Köyde elektrik yok." dedim, hâlâ o köye elektrik verilmedi. Neden biliyor musunuz? "Bütçe yok." diyorlar sürekli. "Bütçe yok." diyorlar sürekli. Çünkü niye? Bölgesel eşitsizlikler var aynı zamanda. Dolayısıyla, yine, kendi bölgemden, buna özellikle dikkat edilmesi gerektiğini söylüyorum Sayın Bakan; gerçekten insanlar topraklarına dönemiyorlar, insanlar evlerinde yaşayamıyorlar, zaten faturalardan kullanamıyorlar ama onun dışında bir de zaten bu ayrımcılıktan kaynaklı kendi elektriklerini köylerinde kullanamıyorlar. İşte, size Ovacık'tan kaç tane köyü sıraladım, yine Hozat'tan, daha bir sürü yer var ama zaman yetmediği için buradan o köylerin isimleri söylemiyorum, sadece size 10 tanesini sıraladım buradan, ihtiyaç açısından.

Yine, bakın, eşsiz doğası ve ormanları olan Munzur Pülümür Vadisi'nde bir yüksek elektrik gerilim hattı yenilenmesi yapıldı Sayın Bakan. Bu kadar çağ dışı bir çalışma olabilir mi? Yani yollar açıldığı gibi, ağaçlar kesildiği gibi yollara düşen kayalar, kazaya sebep olan, yamaçlardan yola düşen kayalarla defalarca can güvenliğini tehdit eden durumlar... Ya, bu kadar, gerçekten ziyaretlerimiz altında kaldı biz "rehak" coğrafyasıyız, defalarca buradan söyledik. Biz dağımızla, taşımızla, suyumuzla bakarız. Bizim inancımız dağımızla, taşımızla, suyumuzla "rehak" Alevi inancı kendisini orada ifade eder. Ya, Hazreti Ali Taşı, "..."[2] denen ziyaret, o şeyin altında kaldı, insanlar ziyaretlerine giremediler. Bunu nasıl kabul edebiliyorsunuz? Bu saygısızlığı nasıl kabul edebiliyorsunuz?

Bu elektrik hatlarını yenileme çalışmalarını kim denetliyor Sayın Bakan? Var mı bir denetleme? Ya, bu kadar çağ dışı bir şey olabilir mi? 21'inci yüzyıldayız, köylerde elektrik yok; 21'inci yüzyıldayız, bir yol çalışması yapılıyor, bir vadide elektrik yenileme çalışması yapılıyor, yüksek hat; bu kadar çağ dışı bir çalışma yürütülebilir mi ya? Nasıl denetlenmiyor bunlar? Önerge veriyoruz, önergelerimize bu kadar sıradan cevap verilir mi? Bu kadar teknik cevap verilir mi? Peki, biz yaşam alanlarımızı nasıl güvence altına

2. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

alacağız? Hangi şeyden... İşte, çatışma budur. Bölgesel düşünüyorsunuz ama yerel düşünmüyorsunuz. Önce kendi halkınızla barışmanız gerekiyor. Önce kendi halkınızla enerji politikaları konusundaki çatışma hattından çıkılması gerektiğini ben buradan bir kez daha söylüyorum. Onun için, bu maden ruhsatlarına son verilmeli. Bakın, yasalar çıktı, ÇED anlamsızlaştırıldı bu coğrafyada.

Şimdi, COP31'den bahsetmeyeceğim, arkadaşlar bahsetti zaten. Yani fosil yakıttan çıkma diye bir şey söz konusu değil. Yeşil enerji diye bir şey yapıyorsunuz, her yerde mekanik tarlalar yapılmaya başlandı. Diyorsunuz ki: "Tarım arazilerinde yapılmıyor." Bir sürü tarım arazisi tarım arazisi olmaktan çıkarıldı Sayın Başkan. İnsanların toprakları satın alınıyor, satın alınarak GES'ler kuruluyor. Peki, hangi ölçüye göre yapılıyor? Hani tarım arazilerinde GES olmayacaktı? Hani meralarda olmayacaktı? Ama işte, iktidar politikalarının kendisi bu gerçeği maalesef yansıtmıyor; bunu bir kere daha söylemek istiyorum.

Bakın, altın madenciliği, Sayın Bakan. Biz, altın madenciliği konusunda defalarca açıklama yaptık, İliç ortada. İliç'in, İvrindi'nin ortaya çıkardığı sorunlar ortada. Altın madenleri gerçekten bu ülkenin en büyük felaketidir. Bizim geleceğimizi, yaşam alanımızı ortadan kaldıracak bir felakettir. Neden bu gerçek görülmüyor? Yani ekonomik kalkınma adına bir gelecek, toprak, hava, su, emek feda edilebilir mi? Bu nasıl bir kalkınma politikası? Biz de bunları sorguluyoruz işte. İşte Ağrı Diyadin, yine bugün, bu aylarda oralarda yürüyüş yapıldı. Yine, Cudi ve Gabar'da ormanlar, Hakkâri'de Cilo, Sat ve Zap havzası; Van'da Zilan Vadisi, Ege'de zeytinlikler, Kaz Dağları'nda ormanlar aynı anlayışın hedefidir Sayın Bakan. Zilan Vadisi'nde sulama projesi gerekçesiyle dere yatağına müdahale edilerek kanyonun ekolojik bütünlüğü bozuldu. Oysa suyun yönetimi doğayı tahrip ederek değil, havzanın bütünlüğünü koruyarak yapılmalıdır. Yine, Artvin Rize hattında yaşanan heyelan; doğayla inatlaşan enerji politikalarının acı faturası değil midir? Dik vadileri delik deşik eden kontrolsüz HES projeleri ve orman tahribatı, toprağı tutunamaz hâle getirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYTEN KORDU (Tunceli) - Süremiz yetmiyor, görüyorsunuz sorunları aktarmada.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Bir an önce bu talan politikalarına son verilmeli.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kordu, süreniz bitti.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Nadir elementlerden bahsedecektim ama zamanımız yetmedi. Munzur Üniversitesinde "nadir elementleri" neden kuruldu Sayın Bakan?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kordu, süreniz bitti.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Bu kadar niteliksiz bir üniversitede, rektörün rezil politikaları olduğu hâlde defalarca...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Milletvekilim... Süreniz bitti diyorum.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Neyin nadir elementlerinin politikası yürütülüyor biz biliyoruz Dersim'de, neyin politikalarının yürütüldüğünü.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kordu...

AYTEN KORDU (Tunceli) - Önerilerimi yapacaktım, zaman yetmedi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Konuşmanızda yine "Kürt illeri" ifadesini kullandınız. Biz bu uyarıları...

AYTEN KORDU (Tunceli) - Ne olmuş? Kürt coğrafyasıdır, bunu artık kabul edin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen, haddinizi bilin! Nasıl bir ifade bu böyle?

AYTEN KORDU (Tunceli) - Bunu artık kabul edin. Kürt illeridir tabii, bölgesel eşitsizlik var, eşitsizlik, ayrımcılık var.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Grup Başkanınız burada, gerekli açıklamayı yapar.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Her seferinde aynı şey.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Biz, bu ifadeleri defalarca Anayasa'nın 3'üncü maddesinde "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğunu" belirterek uyardık.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kasıtlı yapıyorlar Başkanım, kasıtlı...

AYTEN KORDU (Tunceli) - Ezberledik, ezberledik; tabii, tabii, tabii...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ortamı germek için kasıtlı yapıyorlar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bu hassasiyete dikkat etmenizi rica ediyoruz.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Bunu diyerek bu ülke bölünmez. Bu ülke bölünmez bunu söyleyerek korkmayın, bölünmez.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bölünmezse söylemeyin.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Böyle bir endişe olmasın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Öyleyse söylemeyin, böyle bir şey mi var? Kürt illeri mi var? İstanbul'u nereye koyacaksınız? Ankara'yı nereye koyacaksınız?

AYTEN KORDU (Tunceli) - Var; bölgesel eşitsizlik var, bölgesel eşitsizlik.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Konya'yı nereye koyacaksınız? Burada Kürtler yok mu?

AYTEN KORDU (Tunceli) - Hepsi, hepsi bu ülkedir; orada da var ama siz bölgesel eşitsizlik yapıyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - O zaman ifadelerinize dikkat edin.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Oralarda da Kürt mahallelerinde aynı eşitsizlik var.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.
ORHAN YEGİN (Ankara) - İfadesine dikkat etsin, kasten o ifadeyi kullandı Başkanım.
AYTEN KORDU (Tunceli) - Ediyoruz ya, ne kasteni ya! Siz de aynı şeyi tutturup durmayın ya!
ORHAN YEGİN (Ankara) - İfadesinde dikkatle, kasten o lafı kulandı.
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, Sayın Oluç.
AYTEN KORDU (Tunceli) - Ya, biraz değişin, değişin artık, kafanız değişsin biraz.
SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Siz değişirseniz ortada hiçbir problem kalmayacak.
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oluç, buyurun.
AYTEN KORDU (Tunceli) - Siz değişirseniz hayat değişecek.
SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Siz değişin.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Vekilim, siz ne kadar agresifsiniz ya böyle, herkese de hakaret ediyorsunuz. Rektörün burada kendisini savunma hakkı yok, müsaade edin biraz.
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Siz de ne kadar kibarsınız böyle, ben olsam atmaca gibi atlarsınız üstüme.
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar... Sayın Oluç, sözcü olarak söz istedi.
Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.
Sayın Vekiller, daha evvel de kayıtlara geçmesi için bu açıklamaları yapıyorduk, bir kez daha yapayım. Sayın Başkanın ifade ettiği Anayasa maddeleriyle ilgili herhangi bir tartışmamız yok, öyle bir tartışmanın içinde değiliz. Tarihsel, sosyolojik ve kültürel bir gerçekliği, bir kimliksel gerçekliği ifade etmek açısından "Kürt coğrafyası" gibi kavramları kullanıyoruz.
ORHAN YEGİN (Ankara) - Sizin yok Saruhan Bey, arkadaşların var.
HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bunun bir bölücülükle, ayrımcılıkla hiçbir alakası yoktur, Genel Kurulda da kullanıyoruz, burada da kullanıyoruz. Dediğim gibi, tarihsel, sosyolojik ve kültürel, kimliksel bir gerçekliği ifade etmek anlamındadır. Kürtlerin yaşadığı topraklar anlamındadır. Yoksa herhangi bir bölücülükle, ayrımcılıkla...
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Son cümlem...
Herhangi bir bölücük veya ayrımcılıkla bir alakası yoktur. O nedenle kayıtlara geçmesini ben de istedim.
Teşekkür ediyorum.
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Biz de söz istiyoruz Sayın Başkan.
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Taş, sözcünüz Erhan Bey ama vekil mi verdi?
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Evet, o yok ama ben de kayıtlara geçmesi açısından...
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Çok kısa, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Biz de kesinlikle bu tanımlamaları kabul etmiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti devleti 86 milyonuyla ve tüm illeriyle bir bütündür. Hiç kimse de "Tarihsel bir bütünlük" yok "Sosyolojik bir tanım" falan diye dünyanın hiçbir yerinde de hiçbir ülkede böyle bir tanımlama yapamaz. O zaman, herkes kafasına göre tarihsel bütünlük, sosyolojik tanım yapmaya kalkar. Bunu, bu söylemleri kesinlikle reddediyoruz ve kabul etmediğimizi İYİ Parti adına buradan söylemek istiyorum.
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.
Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Müzeyyen Şevkin.
Buyurun.
MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim.
Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, Komisyonun değerli üyeleri, basının değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Sayın Bakan, sunumunuzda tabii büyük hedefler anlattınız, biz bu hedeflere itiraz etmiyoruz elbette. Ancak hedefler ile gerçekler arasındaki uçuruma burada dikkat çekmek isteriz çünkü bütçe vatandaşa "Enerjide çağ atladık." diyor ama ne yazık ki vatandaşın faturası çağ atlıyor bu durumda ve geliri de yerinde sayıyor ne yazık ki.
Önce bütçenin kendisine bir göz attığımızda, bütçe gerçekte küçülüyor, yük belediyelere burada yıkılıyor. Hazırlık notumuzda ve resmî rakamlara göre Bakanlığın merkez teşkilatı bütçesi 2024'te 48 milyar 320 milyon lira, 2025'te 45 milyar 332 milyon lira iken 2026 teklifi 36 milyar 97 milyon liraya düşüyor. Bu, normal olarak yüzde 20,36 azalış demek oluyor. Enflasyonu hesaba kattığımızda reel daralma yüzde 30-35 bandına çıkıyor. Genel bütçe içindeki pay binde 1,9'a geriliyor. Sayın Bakan, bu düşüşün ana gerekçesini biliyoruz. Genel aydınlatma giderleri, 2025'te genel aydınlatma için bütçeden 30 milyar 38 milyon lira ödeme yapıldı, şimdi ise katılım payı belediyelere devrediliyor. Geçmişte yüzde 20 olan bu payın kademeli olarak yüzde 60'a çıkarılması planlanıyor. Burada açık konuşalım, bu, tasarruf değildir, büyük bir transferdir. Sokak lambası kapanmıyor ve maliyet maalesef düşmüyor. Sadece Bakanlığın defterinden silinip belediyenin defterine aktarılmış oluyor yani bu durumda belediyeler ne yapacaklar? Çöpten mi, yoldan mı, sudan mı kesecekler? Hangi hizmetlerde kısıntı yapacaklar ki bunun faturasını ne yazık ki yine vatandaş

görecek. Üstelik harcama yapısına bakınca tablo daha da netleşiyor, 2025'te toplam harcama 42 milyar 537 milyon lira, gerçekleşme yüzde 93,9 ama mal ve hizmet alımları toplam harcamanın yüzde 72'si. Doğrudan yatırım için ayrılan 13,5 milyon liralık ödenek 108,4 milyona revize edilmiş durumda. Sadece 68,6 milyon lira harcanmış, yatırım gerçekleşme oranı yüzde 63'te kalmış yani Bakanlık yatırım yapan değil fatura ödeyen bir Bakanlığa dönüşmüş durumda.

Şimdi, tabii, mesleki olarak madenlerle ilgili konuşmak isterim. Sayın Bakanım, İliç'te, maalesef 9 madencimizi kaybettiğimiz o faciada... Yine, Amasra'da 43 madencimizi kaybettik ama çok kayıtlara geçmiyor, o günden bugüne kadar da onlarca madencimiz ne yazık ki yine kaybedildi ve Sayıştay raporlarında havalandırma, gaz ayarları vardı, denetim sayısının da 2024'te aylık 774'ten 2025'te 806'ya çıktığı ifade ediliyor. 2025'in ilk on ayında 1.323 firmaya ceza, 2.043 faaliyeti durdurma olduğu gözleniyor ama denetim sayısı güvenliği sağlayamamış demek ki Sayın Bakanım. Yani demek ki yeterince sağlıklı bir denetim yapılmıyor burada, demek ki tekrar eden ihlaller var bu kazalar meydana geliyor. Daha çok yakın, birkaç ay önce yine maalesef grizu patlamasında madencilerimizi, emekçilerimizi kaybettik: bunlara lütfen dikkat çekmek istiyorum, bu çok önemli.

Yine, süper izinlerle kırk sekiz aylık süreci yirmi dört ayın altına indirmek istiyorsunuz. Yani hız iyidir ama ÇED'siz, halk katılımı olmadan hız ekokırımı getiriyor Sayın Bakan. Yaşayarak gördük, Akbelen'de, Kaz Dağları'nda, maalesef Sakarya Vadisi örnekleri var. Zeytinliklere, tarım arazilerine, su havzalarına kamulaştırmayla enerji yatırımı yapılması gerçekten bu ülkede ekolojinin tamamen yok olmasını sağlıyor. Yani oranın ekonomik getirisi, hesaplamaları, gelir gider analizleri yapılıyor ama burada onun da dikkatini çekmek isterim. Çevre hızın kurbanı olamaz arkadaşlar.

Bora bir değinmek isterim. Dünya rezervinin yüzde 73'ü bizdeyken 2024'te 2,5 milyon ton satış, 1,32 milyar dolar ciro rekoru var. Beylikova'da 694 milyon ton nadir toprak elementi cevheri olduğu söyleniyor ve bunlar tabii ki bizim stratejik madenlerimiz, milyonlarca yılda oluşmuş ve gerçekten bu ülkenin mirası olan madenler. Dolayısıyla, bu madenlerin uç ürüne dönüştürülmeden yabancı firmalar tarafından çıkarılıp onların yararına kullanılması bu ülke için millî bir yatırım değildir Sayın Bakan. Öncelikle bizim uç ürüne dönüştürecek mekanizmaları bu ülkede yatırım hâline getirmemiz, sonra bu madenleri çıkarıp ülke yararını öncelikleyerek bu şekilde tüketmemiz gerekirken ne yazık ki uluslararası firmalar tarafından çıkarılıyor ve onların yararına kullanılıyor bu madenlerimiz. Dolayısıyla, kamu mülkiyetinin korunmasının birincil önceliğimiz olması gerekiyor ve teknolojik ortaklıkların da mutlaka şeffaf olması gerekiyor. Bakın, 2023 yılında çıkarılan süper izinlerle ormanlık, zeytinlik, mera ve sit alanları ne yazık ki madene açılıp süper izinler alındı, MAPEG'e sınırsız yetki verildi, ÇED süreçleri hızlandırıldı, Cumhurbaşkanlığı başkanlığındaki kurul son sözü söyleme yetkisi aldı ve dolayısıyla, acele kamulaştırmayı kurumsallaştırdınız, böylece ekokırımı yasal bir zemine oturtmuş oldunuz. Dolayısıyla, süper izinle yağmanın yolu açılmış oldu. Sayın Cumhurbaşkanı 2023'te verdiği bir beyanatta "Bütün maden işlerini kendime bağladım. İster altın ister çinko ister bakır, bizzat göreceğim, onayladıktan sonra gerekli önlemleri alacağım." dedi. Bu, vahim bir durumdur arkadaşlar. Sayın Cumhurbaşkanı elbette Cumhurbaşkanımızdır, saygı duyarız ancak her konunun uzmanı olamaz. Dolayısıyla her şeyi Sayın Cumhurbaşkanına bağlamak doğru bir yöntem değildir. Türkiye'de bugün bu maalesef onaylandı ve süper izin verildi ve gerekli adımlar atıldı bu konuda. ÇED süreçleri hızlandırılırken arazi tahsisleri, orman izinleri, arazinin vasfının değiştirilmesi, dönüştürülmesi gibi izin süreçleri birlikte götürüldü. Zaten Bakanlık onayına sunulan ÇED'lerin yüzde 99'u onay alıyor Sayın Bakanım, yani onay almayan ÇED neredeyse yok gibi. Dolayısıyla, neden zaman kaybı olsun? Yani kurumlar arasında herhangi bir anlaşmazlık olur da yasalar, yönetmelik, efendim, mahkemeler gibi her şey baypas edip detaylarla zaman harcamada Cumhurbaşkanı kontrolündeki kurul son sözü söylüyor ve elbette tabii, burada "kamunun üstün yararı" ibaresi kullanılarak bu izinler ne yazık ki sağlanıyor ve vahşi madenciliğin önü açılıyor.

Maden şirketlerinin ruhsat başvurularında dört ay içerisinde sonlandırılmadığı takdirde ruhsat verilmiş kabul ediliyor. Yani bunlara o zaman da itirazlarımızı yapmıştık, bu kanun çıkarılırken de itirazlarımızı yapmıştık. Maalesef bu ruhsat başvuruları kabul ediliyor ve onaylanmış olacak o dört ay sonra yani yabancı ülkelerin ülkemizdeki maden tasarrufuna ve vahşi madenciliğine karşı çıkan vatandaşın tarlası, merası, zeytinliklerine acele kamulaştırmayla bir diğer deyişiyle acele çökme gerçekleştirilmektedir, bunu kabul edelim. Çünkü yıllarca, yüzyıllarca orada yaşamış köylüler; işte zeytininden, orada ürettiği üründen ve en önemlisi oradaki yerleşkesinden edilerek bu insanların kiraya çıkarılması, başka alanlarda başka tarım yapması bekleniyor. Yani o insanların o ekolojik ortamdan koparılması ne kadar sağlıklıdır Sayın Bakanım? Bunu da kamuoyunun takdirine bırakıyorum. Yani MAPEG'e devlet ormanlarında süper izin yetkisi verildi. Burada yapılacak her tür madencilik faaliyetine ilişkin kararı MAPEG veriyor, ruhsatlandırmayı da MAPEG yapıyor. Şimdi, 20 bin dönüm alanı kapsayan madencilik faaliyetleri aynı alanda bulunan farklı madenler varsa ziyan olmasın diye bu madenlerinde çıkarılması, yani etinden, sütünden, suyundan, her şeyinden yararlanılıyor, bütün o alan bir daha kullanılmayacak duruma gelinceye kadar her tür maalesef çalışma yapılıyor ve oranın canı çıkıncaya kadar maalesef bırakılmıyor orası.

Yine kömürlü termik santrallere değinmek isterim. Kömürlü termik santraller hayati öneme sahip enerji yatırımları olarak gösterilmek isteniyor bize. Tabii, yine burada yasal koruma altındaki zeytinliklerin termik santrallere kurban edilmesinin yolu açılıyor. Muğla'da, Yeniköy'de, Kemerköy'de, Yatağan'da, benim kentim olan Yumurtalık civarında da var olan maalesef tarım alanları yok ediliyor ve bunlara az önce de söylediğim gibi, burada yaşayan insanlara da başka alanlarda işte toprak verileceği ifade ediliyor. İnsanları yerinden yurdundan ederek ne kadar sağlıklı bir yapı olabilir? Tabii, bu, yine kamuoyunun takdirinde.

Yine, enerjiyi çeşitlendirme kapsamında kömür madenlerinin yoğun üretimi, aşırı üretim nedeniyle son yıllarda yaşadığımız facialar ortada. Maden faciaları onlarca madencinin, yüzlerce madencinin hayatına mal olmakta. Peki, sormak isterim Sayın Bakan:

Bizim ülke olarak karbon emisyonu konusunda vermiş olduğumuz taahhütler, Paris Anlaşması'nı nereye koyacağız bu durumda? Yani bu taahhütlerimizi nasıl gerçekleştireceğiz bu kadar kömür santrali çalışmaya ve yeni kömür santralleri üretilmeye devam ederken? Bunu da cevaplamanızı isteriz doğrusu konuşmalarınızda.

Evet, yani COP31'i yaparak çevreci olunmuyor, gerçekten bunu hayata geçirmek ve uygulamalarda görmekle oluyor bu. Yine, tabii, 21 altın madeni bildiğim kadarıyla -değişti mi sayı bilmiyorum- ülkede işletiliyor. AKP iktidara geldiğinde hiçbir maden işletmemiz yokken şu anda 21 altın madeninin işletiliyor olması da düşündürücüdür. Altın madeni çıkarılmasın mı? Elbette çıkarılsın ama ülke yararına çıkarılsın, uç ürüne burada dönüştürülsün, ondan sonra çıkarılsın. Tabii, bu madenler işletilirken İliç'te de yaşadığımız facia gibi su havzalarının, endemik bitkilerin, tarımın, hayvancılığın yok edilmeden, suların onlarca yıla yıla yakın yayılan şekilde zehirlenip tabii, oradaki vatandaşların yaşamını, tarımsal alanları ve hayvancılığı yok etmesinin önüne geçecek ne tür tedbirler alınıyor? Varsa yoksa, milyonlarca yılda oluşmuş bu millî servetin maalesef uluslararası firmalara -ya, peşkeş lafını kullanmak istemiyorum ama ne yazık ki kamuoyunda böyle biliniyor- verildiği, bize de atığının, pasasının ve ölümünün kaldığı durumları yaşıyoruz. Örneğin, şunu sormak isterim Sayın Bakan: İliç maden faciasından sonra Karasu Barajı'na ve oradan Fırat'a akan suda, daha sonra Çevre Şehircilik olarak ya da Sağlık Bakanlığı ya da Enerji Bakanlığı olarak nasıl bir olumsuz etki bıraktığı, çevresel etkileri nedir, buna dair bir çalışmanız oldu mu? Bu, mesela Meclise sunuldu mu buna ilişkin olarak? Onlarca gün, biz burada İliç'le ilgili, biliyorsunuz, Komisyonda her türlü önerileri getirdik ama daha sonraki etkileri üzerinde neler oldu, neler yaşandı Erzincan'da, doğrusu bunu da bilmek isteriz. Bu su kaynaklarının havzaları zehirlediği ve ne yazık ki hallaç pamuğu atıldığı için bir daha kullanılamayacak şekilde atık alanlarının kaldığı bu sürecin artık bence gözden geçirilmesi gerekiyor.

Evet, "madencilik" ve "enerji" denilerek yaşam alanlarının yok edildiği bir süreci yaşıyoruz. Bir insanın kişi başına düşen su miktarı 1.500 metreküptür; literatürde bilinir. Sanayide su kullanımı artıyor. Tabii, en çok tarımda sulamada önemi var ve suyun hem üreten hem besleyen sisteminde maalesef yani o su havzalarının üzerinde aşırı su tüketildiği için, liçleme yöntemi çünkü yapılıyor, özellikle altın madenciliğinde liçleme yönteminde aşırı su kullanıldığı için "Madencilik yapıyoruz." diyerek ne yazık ki bu su havzaları yok ediliyor ama insan yaşamı için kaçınılmaz olarak gerekli olan varlık su varlığıdır. Dolayısıyla bizim bu varlıkları yok edecek şekilde ne olursa olsun madencilik yapmakla ilgili bir tasarrufumuz olmamalı Sayın Bakan. Bugün Konya Ovası'nda aşırı su çekimi nedeniyle obrukların oluştuğu ortada; diğer illerde, işte, maalesef, madenciliğin yapıldığı illerde tarımın artık neredeyse bitme noktasına geldiği ortada. Dolayısıyla göllerimizi, derelerimizi, ırmaklarımızı âdeta bir kanalizasyon gibi kullandığımız, sanki bir daha bunlara hiç ihtiyacımız olmayacakmış gibi kullandığımız bu süreçten özellikle İliç maden faciası ve diğer maden facialarından sonra mutlaka ders almamız ve değerlendirmemiz gerekiyor Sayın Bakan.

Şimdi, tabii, maden iş güvenliğiyle ilgili bunları söyledikten sonra, kendi ilimde de özellikle faturalar vatandaş taraflı destekleniyor mu, vatandaş mı destekleniyor, şirket mi destekleniyor, bunlara da bir değinmek isterim. Şimdi, Hükûmet diyor ki: "Elektrikte yüzde 54-60 arasında, doğal gazda yüzde 45-60 arasında destek veriyoruz." Rakamlara baktığımızda, 2024'te toplam hazine sübvansiyonu 548 milyar lira, 2025'in ilk on ayında da 530 milyar lira, 2026 öngörüsü 373 milyar lira. Bunlar büyük paralar ama soru şu: Bu destek kime gidiyor? Genel fatura desteği yüksek tüketimli, yüksek gelirli haneye gidiyor. Dar gelirli hane kışın bin metreküp doğal gaz ödeyecek, bunu konuşmuyoruz arkadaşlar. Üstelik, EPDK'nin 4 Nisan 2026 açıklaması ortada: Mesken elektriğine yüzde 25, tarımsal faaliyete yüzde 24,8; kamu özel hizmetlerine yüzde 17,5; sanayiye yüzde 5,8 zam. Doğal gazda konutta ortalama yüzde 25, sanayide yüzde 18,61 artış var. 100 kilovatsaatlik mesken faturası 323 lira 80 kuruşa çıkmış. Asgari ücret 2026'da 28.075 lira; elektrik, doğal gaz, kira, gıda, ulaşım üst üste gelince vatandaşın nefesi kalmıyor. Kademeli tarife de adaletsizliği büyütüyor. 1 Şubat 2025'ten beri meskenlerde yıllık 5 bin kilovatsaat, aylık ortalama 417 kilovatsaat, bunu aşan son kaynak tedarik tarifesine geçiyor. Adana gibi 45 dereceyi gören sıcaklıklarda, klima olmadan yaşayamayan bir şehirde 417 kilovatsaat ne demek? Sayın Bakan, kalabalık aile, yaşlı, hasta, evde solunum cihazı kullanan insanlar var, bunlar ne yapacaklar? Adana'nın iklimi Ankara'nın iklimi değildir. Eşikler, iklimi, hane nüfusunu, yalıtımı görmezse sosyal politika olmaz, ceza olur.

Bir başka adaletsizlik de dağıtım bedeli. Faturadaki aktif enerji bedeli artışı sınırlı kalırken dağıtım bedellerine yapılan artışlar vatandaşın sırtına yükleniyor. Vatandaş elektriğe zam gelmediğini sanıyor, fatura kabarıyor. Biz şeffaflık istiyoruz Sayın Bakan; faturalar kalem kalem, şirket şirket denetlensin; dağıtım şirketi yatırım taahhüdünü yerine getirmedi mi, yaptırım uygulansın; kesinti yapan, trafosunu yenilemeyen şirket ödüllendirilmesin lütfen.

Gerçekten bakım konusunda çok büyük sıkıntılar yaşanıyor Sayın Bakanım. Adana enerjinin başkenti olması gereken bir şehir biliyorsunuz ve ne yazık ki kesintinin başkenti oldu yani "enerji ihtisas bölgesi" olarak ilan edilmiş bir kenttir ama çok yerde kesinti yaşanıyor. Bakın, Türkiye'nin enerji haritasındaki en kritik şehirlerden biridir Adana; Ceyhan Enerji İhtisas Bölgesi, Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı, BOTAŞ tesisleri, Yumurtalık Serbest Bölgesi, Toros Limanı orada; Yumurtalık'ta ithal kömürle çalışan termik santraller var. Türkiye'nin güneş potansiyeli en yüksek illerinden biri ama Adanalı ne yaşıyor? Sadece 20 Kasım 2026 Cuma günü Toroslar EDAŞ'ın programında 12 ilçede 42 planlı kesinti yaşanıyor Sayın Bakan, 30.925 abone etkilendi bundan; Aladağ, Ceyhan, Çukurova, Feke, Karataş, Kozan, Pozantı, Sarıçam, Seyhan, Tufanbeyli, Yumurtalık, Yüreğir, bu bir günün tablosu. Yazın tablo daha da ağır, sıcaklığın neredeyse 50 dereceleri bulduğu durumda on yedi saate varan kesintiler konuşuluyor; çiftçi sulama yapamıyor, sanayici üretim yapamıyor, esnafın buzdolabındaki ürünü bozuluyor, evdeki elektronik eşya gidip gelen elektrikten dolayı yanıyor.

Meclis tutanaklarında da var, Yüreğir'de ağaç dalının gerilim hattına çarpması sonucu bir vatandaşımız hayatını kaybetti. Yüksek gerilim hatları hâlâ yerleşim yerlerinin üzerinden geçiyor.

Sayın Bakan, Adana için soruyorum: Trafo yenileme programı nedir? Kaç trafo yenilendi, kaçıncı sırada? Kesinti nedeniyle bozulan cihazların zararı nasıl karşılanacak? Toroslar EDAŞ denetleniyor mu, yatırım yükümlülüğünü yerine getirmezse neler oluyor?

Adana'nın çözümü de... Adana Çukurova Türkiye'nin en verimli ovası ama tarım arazisine GES kurarken tarımı yok edemeyiz Sayın Bakan. Dolayısıyla, Ceyhan'da yapılan akademik çalışmalar da bunu söylüyor; güneş potansiyeline bakarak rastgele santral kurmak yarardan çok zarar getiriyor. Bizim önerimiz, bir tarım arazisi değil "marjinal arazi" dediğimiz yani verimsiz arazilerin özellikle GES'ler için kullanılması, GES sulama öncelikli olsun diyoruz burada çünkü Adana Çukurova dünyanın sayılı tarım ovalarından 3'üncüsüdür biliyorsunuz; burada sulama gerçekten ciddi önem taşımakta ve GES'lerin de bu yönde yönlendirilmesi önem taşıyor.

Çiftçinin sulama elektriği güneşten karşılanabilir, bugün 477 dekarda uygulanan pilot uygulamalar var ama bu 25 üreticiyle olmaz Sayın Bakan; yüzde 70 hibeyi büyütelim, kooperatif GES'leri destekleyelim, çiftçi kendi elektriğini üretip faturalardan kurtulsun ve Ceyhan enerji bölgesinde de katma değer Adana'da kalsın. Boru hattı geçiyor, rafineri konuşuluyor ama Adana'ya ne yazık ki hiçbir katkı sağlamıyor; istihdamı da mümkünse Adanalılardan seçilsin diyoruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti adına Sayın Rıdvan Uz.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, her bütçe döneminde anlattığım, bir türlü çözümlenmeyen, bir kulağınızdan girip ötekinden çıkan sürecin 3'üncü yılı. 3'üncü yılda yeni gemiler aldınız, yeni anlaşmalar imzaladınız, yeni projeler açıkladınız. Bir gemi geliyor, bir gemi gidiyor; birine hoş geldin töreni, diğerine güle güle töreni, devamlı tören yapıyorsunuz. Sunumda göremedik, sonuç nedir? Milletimiz merak ediyor.

Peki, aynı hassasiyeti çalışanlar üzerinde gösteriyor musunuz? Şimdi, TPAO'nun kampüsüne aynı kapıdan giren iki çalışan düşünün; biri TPAO, diğeri de TP-OTC çalışanı; aynı işi yapan iki çalışan ama ücret farklı, 3 hatta 4 katına kadar çıkıyor. Sunulan çözüm nedir biliyor musunuz? "Maaşın yetmiyor; gel, fazla mesai yap." Fazla mesai düşük ücretleri telafi etmenin sürekli bir yöntemi olamaz. Kim, neye göre fazla mesaiye çağırılıyor? Fazla mesai adil dağıtılıyor mu? İhtiyaç için mi, yoksa ücret açığını kapatmak için mi mesai oluşturuluyor, belli değil.

Sayın Bakan, göreve ilk geldiğinizde TPAO'nun çalışanlarının ücret adaletsizliğini, özlük haklarını ve yaşadıkları sorunları gündeme getirdiğimde inceleyip gerekli düzenlemenin yapılacağını söylediniz. "TPAO'yu günlük 1,7 milyon varil petrol, doğal gaz üreten şirket yapacağız." diye ve "Tam bağımsız bir Türkiye olacağız." diye bir sunum yaptınız. Peki, çalışanlarınıza bu revayı yaparak mı bu sonuca ulaşmayı düşünüyorsunuz? Çalışanlarınız şöyle düşünüyor: "Çalışanına karşı kalbî mühürlenmiş, gözleri kapalı, kulakları duymayan bir Bakan." Burada sormam gereken soru şu: Bu şartlar altında kilit personelinizi tutabiliyor musunuz?

Şimdi, TPAO Genel Müdürü Cem Bey'e de birkaç sorum olacak: TPAO'ya atanmadan önce TP-OTC'de genel müdürlük yaptınız. Dolayısıyla her iki kurumun ücret sistemini çok iyi biliyorsunuz. TP-OTC'de genel müdürüyken mali haklarınız ile aynı dönemde TPAO Genel Müdürü hakları ne kadardı? 4 kat ücret farkı olduğu doğru mu? Bugün TP-OTC'de devam eden göreviniz var mı? Varsa ücret, huzur hakkı veya başka mali menfaat alıyor musunuz? Cevaplarınızı bekliyorum.

Çok önemli bir konu daha var. Filyos meselesi. Bahsettiniz ya Sayın Bakanım, burada basın da dikkat buyursun çünkü Filyos Limanı'nda yürütülen gemi bakım işleriyle ilgili ciddi usulsüzlük ve kamu zararı iddiaları var. Yakından takip ediyorum, özellikle Cavitech, Seafort ve Global Offshore Engineering isimli şirketlere dair olanlardan bahsediyorum. Bu şirketlere hangi işleri, hangi tarihlerde, hangi yöntemlerle ve hangi bedellerle verdiniz? Bu alımlarda rekabetçi ihale yöntemleri uygulandı mı, yoksa milyonlarca liralık işler bu şirketlere doğrudan mı verildi? Daha var: Yabancı bir şirkete 400 bin TL'lik iş için 14 milyon ödeme yapıldığı söyleniyor.

Sayın Genel Müdür, atık yönetimi ve hurda işlemleri bazı ekipmanların hurda olarak limandan çıkarıldığı ve daha sonra yeniden yüksek bedellerle satıldığı doğru mu? Bu işlemler incelendi mi? Kayıtları, satış bedelleri ve sonrasındaki satın alma işlemleri karşılaştırıldı mı? Ayrıca, gemilerden alınan atıkların bertarafına ilişkin kayıtlar ve karşılığındaki ödemeler bağımsız bir denetimden geçirildi mi? Şimdi, asıl soruya geliyorum Sayın Genel Müdür, bu iddiaların herhangi biri hakkında kurum içinde inceleme veya soruşturma başlatıldı mı? Başlatıldıysa sonuçlar nerede? Başlatılmadıysa neden? Sayın Bakan, size bağlı bu durumun sonucu nedir? Siz bu durumun neresindesiniz? Kamuoyunun beklediği çok basit Sayın Bakan, şeffaflık, denetim, hesap verilebilirlik. Fon soygununda bu necip büyük milletin canını çok yaktınız bir de yenisini Enerji Bakanlığında yaşamak istemiyoruz. Şimdi, TPAO çalışanları, BOTAŞ'ın Genel Müdürü de burada. Şimdi TPAO çalışanlarının BOTAŞ'taki meslektaşlarıyla aynı ücret koşullarına sahip olmasının önündeki engel nedir? Mevzuat mı, bütçe mi yoksa kurumların ücret politikaları mı? Bu adaletsiz sebebi nedir?

Gelelim gemilerimize Sayın Bakan. Algıda havada uçurduğumuz, karada yürüttüğümüz ama denizlerde bir türlü netice alamadığımız gemilerimize. Bir gemi daha aldık, filoya bir gemi daha ilave ettik, yeni bir ülkeyle anlaşma imzaladık, yeni bir projeye imza attık. Sonuç nerede Sayın Bakanım? Maşallah, gemilerimizin seyahat programı oldukça yoğun ama biz artık gemi sayısını değil, maliyetini ve getirisini de öğrenmek istiyoruz. Bir sondaj gemisinin günlük gideri 450 bin dolar. Aynı gider, her yıl devam ederse 49 milyar 275 milyon. Gemilerimizin denizin kaç bin metre derinliğine indiğini anlatıyorsunuz. Bir de milletin bütçesinde ne kadar derine

indiğini anlatın lütfen. Bu gemiler yılda kaç gün sondaj yapıyor, kaç gün bekliyor, yıllık işletme giderleri ne kadar, ekonomik getirisi nedir? Kısaca şunu söylüyorum: Haritada yeni bir ülkenin üzerine bayrak koymakla bilançoya kâr yazılmıyor.

Sayın Bakan, bir de TP-OTC harcıyor, faturayı TPAO ödüyor ya, bu iş harcayanın başka, faturayı ödeyenin başka. Soranın olmadığı bir düzen. TPAO çalışanları zan altında kalıyor çünkü faturanın dayanakları ihtiyaç gerekçeleri ve piyasa koşullarına uygunluğu kontrol edilmiyor. Şimdi soru şu: Son üç yılda TPAO ve TP-OTC'nin temsil, ağırlama ve tanıtım harcamaları ne kadar? Sayın Bakan, gemiye "Hoş geldin." maliyetini de bilelim, "Güle güle." demenin maliyetini de.

Son olarak, stratejik bilgilerimizin korunmasına ilişkin önemli konuya değineyim. Somut bir soru: Rıza Özgür Temel'i tanıyor musunuz? Hani Genel Müdür Yardımcısıydı, ayrılmasından iki ay önce teknik ekipten çok kritik verileri talep etmiş, TPAO'da Gabar Projesi gibi stratejik faaliyetlerde yöneticilik yapmış, hani "84 bin varili aştık." dediğimiz Gabar'da. Ardından Genel Müdür Yardımcılığı ve sonra kurumdan ayrılmış, sonra hop, Çalık Petrole Genel Müdür; doğru mu bu? TPAO'nun arama stratejileri, sondaj sonuçlarını, rezerv ve değerlendirmelerini ve yatırım planlarını bilen üst düzey bir yönetici özel şirkete geçtiğinde hangi güvenlik incelemesini yaptınız? Sayın Bakanım, dünyada başka bir örneği yok diyeceğim ama varmış maalesef o da bir önceki Genel Müdür Ahmet Türkoğlu, o da Cengiz'e gitmiş; yazık bu ülkeye, liyakatsiz ellerde heba olduğunu düşünüyoruz. "Türkiye 5'ten büyük." diyoruz ya, bu 5'li meşhur şirketlere, Türkiye'de bütün işleri veriyoruz, genç kuşak kadrolarımızı da oraya gönderiyoruz. Çanakkale'de Kaz Dağları, Truva'nın hazinelerini, arama ruhsatlarını da bunlara veriyoruz. Sayın Bakanım, soru şu: Gemilerimizin rotasını uyduyla takip ediyorsunuz. Peki, devletin stratejik bilgilerinin güvenliğini hangi mekanizmayla takip ediyorsunuz? Aslında mesele şu Sayın Bakan: Milletimizin parasının nereye harcandığı, kamu kaynaklarının nasıl yönetildiği, ihalelerin kimlere, hangi şartlarla verildiği, ortaya konan ciddi usulsüzlüklerin neden hâlâ açığa kavuşturulmadığıdır? Sayın Bakan, törenlerinizi gördük, başarı hikâyelerinizi dinledik, şimdi de belgeleri, faturaları ve denetim sonuçlarını görmek istiyoruz. Bugün cevapsız bıraktığınız her soruyu yarın da soracağız, açıklamadığınız her kamu harcamasını yarın da denetleyebileceğiz. Görevler değişir, makamlar el değiştirir ama kamu kaynaklarına ilişkin kayıtlar ve hesap verme yükümlülüğü ortadan kalkmaz. Elbette, her gecenin bir sabahı vardır. Elbette, zalimin zulmü arttıkça sonu yaklaşır. O gün geldiğinde bugün cevapsız kalan tüm soruların cevabını alacağız. Her ihaleyi, her faturayı, her kamu harcamasını hukuk çerçevesinde, adil ve şeffaf bir biçimde inceleyeceğiz ve adil olacağız. Kimse hakkında peşin hüküm vermiyoruz ancak her iddianın da cevapsız bırakılmasını kabul etmiyoruz. Kamu görevi geçicidir, kamu adına verilen kararların hesabını verme sorumluluğu ise kalıcıdır. Milletimiz emin olsun, iktidarımızda herkes için eşit adalet, büyük Türk milleti için güvenli Türkiye, bu coğrafyanın her ferdi için ekonomik refah yeniden tesis edilecek. Müslüman Türk milletinin uğradığı bu zulüm son bulacaktır diyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Burak Dalgın, buyurun.

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bütçe geldiğinde Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz bu bütçeyle alakalı "Dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesi." demişti, pek öyle bir şeyle karşılaşmadık ama Enerji Bakanlığı özelinde bunu isterseniz birazcık parçalarına bölelim, bakalım enerjide bunları görüyor muyuz, görmüyor muyuz?

Şimdi, dayanıklılıkla başlayalım. Malum, Hürmüz şoku sebebiyle petrol fiyatları arttı, biz geçen sene ödediğimiz paranın tamamını ilk on ayda bu sene ödedik, burada bir sürpriz yok. Bunu aşmanın yöntemlerinden bir tanesi sizin de vurguladığınız Sakarya sözü, Sakarya'daki gaz sözü. Şimdi, geçen sene burada günlük 20 milyon metreküpü 2026 yılında vadettiniz. Osmangazi ancak bu sene 17 Ekimde uğurlandı yani demek ki orada bir senelik bir gecikmeyle karşı karşıyayız aşağı yukarı. Bugün yerli üretim günde aşağı yukarı 8 milyon metreküp civarında yani orada neredeyse bir senelik bir gecikmemiz var.

İkincisi, bu çeşitlendirmenin bir parçası Amerikan LNG'si. Gene geçen sene söylediğiniz "143 milyar metreküplük LNG kontratıyla arz güvenliğini rekabetçi fiyatlarla güvence altına aldık." dediniz, bunun yarıdan fazlası malum Amerikan kaynaklı. Şimdi çeşitlendirme derken bir anda yarısını Amerika'ya bağlamış oluyoruz, çeşitlendirme sorusu bir soru işareti ama bununla alakalı ister istemez akla gelen soru şu: BOTAŞ'ın EPDK tarifelerinin çok düşürülmemesini istirham ettiğini duyuyoruz. Bunun gazın fiyatıyla bir alakası var mı? Ciddi bir miktarda Amerikan LNG'sine gittik, öbür tarafta sübvansiyonlarda da yüzde 62'lik bir artış var üstelik tarifeyi değiştirmenize rağmen. Bunların ikisi bir arada düşününce ister istemez gaz fiyatı soru işareti olarak akla geliyor.

Dayanıklılıkla ilgili üçüncü büyük mesele, depolama. Gaz depoları konusundaki faaliyetlerinizi memnuniyetle izliyoruz; o gerçekten önemli bir husus. Şimdi, bunun benzerini elektrikte de yapmak durumundayız. Özellikle yenilenebilir enerjinin bu kadar arttığı bir dönemde elektrik depolaması da fevkalade önemli. Burada tabii, yatırımcı güven ve öngörülebilirlik isteyecek fakat EPDK'nin şubat ayında bir yönetmeliği var, biliyorsunuz; yanlış ya da yanıltıcı işaret vermeyi bile yani fiyat tahmininde bulunmayı bile piyasa manipülasyonu sayan, 25 milyon lira ceza veren bir yönetmelikle karşı karşıyayız. Şimdi, bu sektörün yatırımcıları ve bu sektörde faaliyet gösterenlerin zaten bir numaralı işi fiyat tahmini yapmak. Ceza artık bir kamu maliyesi kaynağına döndü zaten, Allah selamet versin, Mehmet Şimşek sayesinde. Fakat fiyat tahmini yapanı bile cezalandıran bir sistem kurarsanız bu 500 milyar dolarlık yatırım falan Türkiye'ye gelmez, onu birazdan zaten konuşacağız.

Hazır bu konu açılmışken son olarak şunu da sorayım: EPİAŞ'ın ya da piyasa teminatlarının bu tasfiye edilen fonlarla bir alakası var mı yok mu; onu da bir anlamamızda yarar var. Bu fon ile sizin Bakanlığınızın ilişkin şirketleri ya da ilişkili kurumlar arasındaki bağlantıyı da söylerseniz memnun oluruz; bu dayanıklılık kısmıydı.

Gelelim ikinci büyük maddeye, refah maddesine. Şimdi bu hane elektriğine zaten zam üstüne zam geliyor; bunların bazıları doğrudan zam, bazıları dolaylı zam. Destekli tarifenin yıllık eşiği 2025'te 5 bine indi, 2026 4 bine indi, şimdi 3 bine indiriyorsunuz yıllık; böyle zaten gizli bir zam yapılıyor buraya, TÜİK falan bunu pek görmüyor olabilir de. Şimdi buradaki hesaba bir bakalım. EPDK'ye göre etkilenecek abone sayısı 6,5 milyon, meskenlerin yüzde 15'i, bayağı ciddi bir etkilenmeyle karşı karşıyayız. Üstüne üstlük 4 kişilik bir ailenin asgari ihtiyacı zaten ayda 230 kilovatsaat, sizin eşiğiniz de 250 kilovatsaat; ısıtma, soğutma ve sıcak su hariç bunda. Yani destek tabanını siz buraya koyarsanız, hakikaten orta direğin boğazına ciddi bir şekilde bıçak dayamış oluyorsunuz. Geçen sene burada dediniz ki: "Yalıda oturan, havuzunu ısıtan kişinin elektrik bedelini neden hep beraber ödüyoruz?" Ödemeyelim tabii, onda şüphe yok, tamamen iştirak ediyorum. Fakat ortalama bir aile için 230 kilovatsaatlik bir tüketim varken siz bu desteği 250'ye koyarsanız yalıdan, havuzdan bahsedemeyiz. Bilhassa, mesela, Sayın Ayyüce Türkeş Taş burada, Adana Milletvekili, onun seçim bölgesinde, Mersin'de veya Antalya'da insanlar klimayla ısınıyorlar. Bunun üzerine bir klimayı getirdikleri anda bu eşiğin zaten üzerine gidiyorlar, durup dururken biz orta direği anormal bir şekilde vergilendirilmiş yahut da hayatını pahalandırmış oluyoruz.

Bu konuyla ilgili önemli nokta, sübvansiyon. Bu sübvansiyon konusunda "Biz ödüyoruz." diye ilginç bir kelime kullanıyordunuz, sonra onu "Devlet ödüyor."a çevirdiniz yani bir defa siz ödemiyorsunuz, sizin paranızla ödenmiyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Öyle bir paramız yok zaten.

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Tamam, paranız yok, onda mutabıkız ama devletin de öyle bir parası yok, para milletin parası. Yani milletin parasıyla milleti sübvanse ediyorsunuz, hani böyle "Devlet sübvanse ediyor." falan deyince sanki devlet diye bir adam var, bir yerde oturuyor, onun da paraları var falan zannediliyor, yok. İki tane kaynak var değil mi kabaca. Bir, biz vergi ödüyoruz oradan yani millet milleti sübvanse ediyor. İki, borçlanıyorsunuz, faiziyle çocuklarımız ödüyor, gelecek nesiller mevcut nesilleri sübvanse ediyor; onu bir netleştirmemiz de yarar var. Kimsenin kimseye bir hayır işi yaptığı falan yok.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sağ ol hocam, Allah razı olsun.

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Önemli değil. Bundan sonra öyle kullanırsanız iyi olur.

Devamını getirecek olursak... Bu arz güvenliği programının maliyetlerindeki yüzde 62'lik artışı zaten konuştuk. Burada sanayi elektriği çok ilginç bir nokta çünkü dünyanın tamamen tersinden bir yöntemimiz var burada biliyorsunuz, Avrupa Birliğinde sanayi elektriği daha ucuz, haneden yüzde 30 daha ucuz, Türkiye'de sanayi elektriği haneden yüzde 24 daha pahalı. Şimdi, biz nasıl sanayileşeceğiz? Bu sanayicilik zaten Türkiye'de bir çılgınlığa dönmüş durumda. Avrupa'da istisnayız bu yılın ilk yarısı hariç. Sanayici zaten faizle, kurla, işçilikle boğuşuyor, bir de üstüne sübvansiyondan yararlanamıyor, daha da kötüsü elektrik kesintisiyle uğraşıyor. Balıkesir'deki sanayiciler herhâlde iki ayda bir falan "Elektriğimiz kesildi." diye beni arıyorlar. Bu adamlar daha ne yapsın sorusu fevkalade önemli. Bu, meşhur Napolyon'un "Cephanem bitti. O zaman başka bir gerekçe saymana gerek yok." demesine benziyor. Elektriği olmayan sanayiciye "Dur kardeşim, başka söyleyecek bir şey yok." diyecek noktadayız.

Son olarak gelelim dönüşüme... Bu Millî Enerji 2040 Planı gayet güzel, inşallah gerçekleşir. Buradaki tabii soru: Bu 500 milyar dolar nereden gelecek? Yani bir taraftan araçlar, veri merkezleri talebi artırıyor, dönüşüm oluyor; bunlar fevkalade önemli, tamamen biz de iştirak ediyoruz. Şimdi, bu ciddi paranın nereden bulunacağı sorusu önemli. On dört seneden bahsediyoruz burada, seneler de geçiyor yani çok uzun bir süreden bahsetmiyoruz. Son on dört senede Türkiye'ye gelen toplam para 177 milyar dolar. Önümüzdeki on dört senede siz bunun 3 katının sadece enerjide harcanacağını söylüyorsunuz. Bakın, Türkiye'ye gelen toplam para 177 milyar dolar son on dört senede, önümüzdeki on dört senede sadece enerjiye harcayacağımız para onun 3 katı. Demek ki burada başka bir finansman programına gitmemiz lazım. Buraya giderken, tabii, bizim CDS'imiz 250 baz puan, 4 trilyon lira faiz ödüyoruz. Bunların ikisi pek bağdaşmıyor yani doğrudan sadece sizin Bakanlığınızla alakalı olduğunu söylemiyorum da buna bir genel olarak bakmamız lazım. Sadece enerji KİT'lerinin 2027'de borçlanacağı para 678 milyar lira. İşte, bu fonda giden para kadar para borçlanacak. Bu da (ÖST) özel sektör tahvillerinin ciddi satış yediği bir ortamda nasıl olacak sorusu önemli.

Dönüşümün bir başka ayağı Çin ve Körfez'le ilişkiler. Şimdi, Çin anlaşması var malum, güneş ve rüzgâr depolama ve iletimde. Oradan kaynak gelmesi önemli çünkü biz bu dış ticaret açığını kapatamıyoruz yani çok korkunç bir dış ticaret açığı var. Bari yatırımla bunu adreslemek mümkün olabilir ama ister istemez BYD meselesini akla getiriyor. BYD de böyle başladı, dünyanın parası, teşviği verildi neticede ortada para da yok, fabrika yok. O meşhur filmdeki gibi "Para nerede, araba nerede?" Araba yok, fabrika yok Manisa'da, para da yok, teşvikler de yok. Adamlar da pazar payı elde ettiler. Bunun enerjide de olmamasını temenni ediyoruz. Çin yatırımı çekelim ama adamlar kaybolursa da başka bir şeyle karşı karşıya kalabiliriz.

Suudi meselesi... Bu ACWA'ya verilen anlaşma var. Şimdi, YEKA'da ciddi yarışma var ihaleler arasında, yabancıya ucuz gibi gözüken bir fiyat var, yabancıya verilen uzun vadeli garantiyi yerliye de herhâlde vermek lazım adil rekabet açısından ki herkes onu bilsin.

Bir başka husus kömür. Bu COP'da da bu konuşuldu, kömürden çıkış falan meselesi. Bu uzun bir mesele ama ben sadece Soma'ya değineceğim. Şimdi, Soma B biliyorsunuz 2015'te Konya Şekere satıldı. Konya Şeker niye bu işe girdi, birinci soru işareti. Üstüne, Türkiye Taş Kömürü İşletmelerine 20 milyar lira borç taktı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 30 milyar lira.

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Ondan sonra eylülde iflas istedi, alıcı çıkmadı, sonra TKİ santralı 7 milyar liraya aldı. Bu esnada işçiler ücretsiz izinde, Soma'nın ısınması da buraya bağlı. Kamu kömürü verdi, parayı alamadı, santralı da bir kooperatif aldı. Böyle bir faciayla karşı karşıyayız Soma'da. Bunun bir izahatı lazım yani bu adamlar burayı niye aldılar? Bu kadar borç birikirken kimse kimseye 20 milyar lira açık hesapla bir şey vermiyor, mal vermiyor. 20 milyar açık hesapla nasıl çalıştırıldı? Bu kadar stratejik bir varlık çalışamaz hâle ya da üretemez hâle nasıl geldi? "Bunun neticeleri nedir?" sorusu önemli bir soru. Bu Soma B konusunda bir izahat bekliyoruz.

Son olarak gelelim nükleere. 2018 temel atma töreni Sayın Cumhurbaşkanı: "Akkuyu 2023 yılında devreye alınacak." 2021, sizin selefiniz Fatih Dönmez: "ilk reaktörü 2023'e yetiştireceğiz." Mayıs 2025 Sayın Cumhurbaşkanı: "İlk elektriği bu yıl sonunda vereceğiz." Kasım 2025, bu Komisyonda, siz: "Çok kısa süre içinde elektrik vereceğiz." Şimdi, "2027'den itibaren..." Yani 2023 olmuş 2027. Bu da ilginç bir husus.

Neticede, bu dayanıklılık, refah ve dönüşüm konularındaki görüşlerinizi bekliyoruz.

2040 yılının da hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi adına ilk söz Ali Fazıl Kasap.

Buyurun.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; ben 15-20 tane maden ismi sayacağım: feldispat, alunit, kükürt, molibden, krom, antimuan, kaolin, altın, kömür, linyit, manyezit, gümüş. Bunların hangi ilde olduğunu tahmin edebilirsiniz, boru da söyleyeceğim. Bakın, Sayın Bakan, bir şehrin tüm arazisinin yüzde 91'i maden ruhsatlı, burası Kütahya. Şehrin tüm mücavir alanının yüzde 91'i maden sahası ruhsatı almış. Burası için değişik sözler verildi. Mesela, sizden iki önceki Bakan bor karbür fabrikası sözü vermişti. O zaman 2018 seçimleriydi zannedersem, o zamanki Enerji Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak bor karbür fabrikası için Kütahya'ya söz vermişti. Sebebi de şu: Ya seçim geliyor, en büyüğünü de Kütahya'ya yaparız diye söz verdiler Bandırma Bigadiç'te öteki açılırken. Şimdi, Sayın Bakan, Etibor'un zannedersem ki 2026 ihracat geliri 1 milyar 560 milyon dolar. Bu bor madeninin en çok çıktığı veya rezervinin en çok olduğu yer Kütahya'nın Emet ve Hisarcık ilçeleri nasıl bir garip durumda size onu söyleyeyim. Burası yaklaşık 50 bine yakın nüfusu olan 2 ilçe. Maalesef çalışanların büyük bir çoğunluğu o bölgeden de değil, başka yerlerden alınıyor, taşımasını başka kooperatifler yapıyor ama zehrini Emet ve Hisarcık çekiyor. Şu anda Emet ve Hisarcık ilçesinde içilebilir bir damla su yok Sayın Bakan, içilebilir bir damla su yok ve insanlar arsenikten dolayı zehirleniyorlar. Garip bir durum ama şöyle söyleyeyim: Bir gölet yapıldı -ben Çevre ve Şehircilikte de bunu söyleyeceğim- gölette arsenik oranı düşük çıkmış, ishale hattı için ilçeye 20 kilometre boru çekildi, bir de arıtma tesisi kuruldu ama bakmamışlar demek ki gölette bu defa da mangan çok yüksek çıkınca ve arıtma tesisinin kapasitesinin de üzerine çıkınca bu su da şu anda kullanılamıyor ve burada giden para iki sene önceki meblağla 1 milyar TL çöp oldu. Ya, siz neredeyse 1,5 milyar dolarlık bir ihracat gerçekleştiriyorsunuz; Emet'in sosyal donatısına hiçbir katkınız yok, Hisarcık'ın sosyal donatısına hiçbir katkınız yok. Emet'teki insanlar zehirleniyor, gerçekten 1'e 10. Bakın, sizin ETİ BOR madeninde çalışan işçilerin kan ve idrar örneklerinde neredeyse tam 50 kat yüksek arsenik çıkıyor; içme suyu ilçede yok. Gerçekten, şu anda Emet ve Hisarcık ilçelerinde ve köyleri de dâhil olmak üzere, maalesef, yağmur yağdığında arsenik oranı, tüm sulardaki arsenik oranı 20-30 kat yükseliyor, mangan oranı yükseliyor ve insanlar şu anda gerçekten onu içmek zorunda kalıyor. Ben aynı zamanda hekimim; ben çocukların gövdesindeki o siyah arsenik lekesini, kronik arsenik zehirlenmesini görüyorum ama Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve maalesef ki sizin Bakanlık da... Ya, bu çıkarılıyor burada. Bu arsenikli suyu içirmek zorunda... Bu coğrafyaya bir katkınızın olması gerekiyor. 1,5 milyar dolarlık ihracatın karşılığında emin olun yüzde 1'ini verseniz, o ilçeye harcasınız o ilçenin en azından taşıma suyuyla da olsa içme suyunu temin edebilirsiniz; maalesef öyle değil ve burası göç veriyor. Daha onun da ötesinde, bu maden çıkarıldığı için taşınırken ve tozlaşmayla tarım rekoltesinde o kadar çok düşüş var ki Tarım Bakanlığına da onu sorabilirsiniz. Bu koordinasyonu sağlamadınız. Çevre ve Şehircilikle, Tarım Bakanlığıyla, Sağlık Bakanlığıyla bir koordinasyonunuz yok ve insanlar zehirleniyor. Ben dokuz senedir söylüyorum bunu ve onun ötesinde şöyle bir girişimde bulunuldu "Tamam, 20-30 kilometre ilerden su temin edelim." Ya, bu kadar mı bahtsızlık olur ya? Bir su buluyorsunuz, gölette, 20 kilometre ileride ve gölete su analizi bir defa yapıldığı için... Tamam, arsenik kısmen düşük, içilebilir kalitede, Dünya Sağlık Örgütünün tanıdığı o 100'ün altında ama çok ilginci mangan yüksek. Mangan da kanserojen, kanser yapıyor, artı arsenik kanser yapıyor ve Kütahya'da kanser oranının en yüksek olduğu ilçelerden biri Emet ve Hisarcık. Bu konuyu özellikle... Ajitasyon yapmıyorum; bu konu gerçek, sizin belgelerinizle tespit edilmiş. İş yeri hekimleri ETİ BOR'da çalışan binin üzerindeki elemana... Ben cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda da bulundum ama siz duymadınız Sayın Bakanım. Bu işçilerin rutin, periyodik idrar örneklerinde 50 kat yüksek, binin üzerinde -bakın, 90'ın üzerinde kabul edilmiyor; binin üzerinde- arsenik var idrar ve kan örneklerinde. Bu insanlar zehirleniyor, her gün zehirleniyor, 50 bin, 100 bin kişi zehirleniyor. Siz buna neden... Yani madenini alalım... Yabancıların bu şehirde madende yaptığı... Başka madenlerde olan şeyler de var ama onları söylememe gerek yok. Bu şehrin manyeziti ham madde olarak yurt dışına ihraç ediliyor, ham madde olarak. Eski Zeytinoğlunun çalıştırdığı maden, şu anda özelleştirildi. Kütahyadaki 12 kamu iktisadi teşekkülü ve ona yakın maden özelleştirildi. İlin 12 binin üzerinde çalışanı, kamu iktisadi teşekkülde çalışan insanlar işsiz kaldı veya başka şehirlere gitmek zorunda kaldı. 700 binlerden nüfusu şehrin 560 bine düştü. Buna yönelik olarak mevcut iktidarla yirmi küsur yıllık AK PARTİ iktidarı zamanında şehre zerre miktar yatırım yapılmadı. Ben onları saymak

istemiyorum. Ya, bu madenlerden bu şehir eziyet çekiyor, kasa Ankara'da, kasa İstanbul'da, Bakanlığın bütçesinde. Bakın, bu şehirde çıkan madenlerin haddi hesabı yok. Dünyada bir şehirde bulunan en fazla maden çeşitliliğine sahip olan ilk Kütahya'dır ama siz bu şehri ihmal ettiniz. On dört yılda hastane yaptınız. 80 ilden tren hattı geçiyor Kütahya'dan tren hattı geçmiyor, otoyol geçmiyor. Devlet hastanesi olmayan tek il, o kadarını söyleyeyim. Sayın Bakan, Bakanlıklar arasında -bakanlar kurulu falan toplanıyordur da- hiç mi koordinasyonumuz yok? Onu merak ediyorum, gerçekten önemli. Bu özellikle ilçeye bir pozitif ayrımcılık yapılması gerekiyor. Gerçekten bu ilçenin bakın, Emet ve Hisarcık'ın gittiniz mi bilmiyorum, muhtemelen gitmişsinizdir ama yollarında kusmanız falan geldi mi, başınız döndü mü? Ya yirmi senedir yol yapılmadı. Şimdi, bu Kütahya salnameleri var, eski, cumhuriyetin kurulduğu dönemlerde, şöyle bir salnamede cümle yazıyor, 1931'deki salnamede, yıllık yani: Balıkesir-Kütahya kara yoluna ilk kazma vuruldu." diyor, sene 1931, sene 2026 zannedersem değil mi Sayın Bakan? 2026 Balıkesir-Kütahya yolu hâlâ bitmedi herhâlde 100'üncü yılda açılışını yaparız. Aynı şekilde, Eti Madenin en fazla gelir elde ettiği yer olan... 1,5 milyar dolar Türkiye bütçesine ciddi bir katkıdır. Zaten onun büyük bir kısmı ham madde olarak çıkıyor. Borun yan ürünleri veya bir bor enstitüsü neden Kütahya'da kurulmaz? Dumlupınar Üniversitesi, vesaire; sonra kapattınız şu anda, burada zannedersem, başka birim altında çalışıyor enstitüsü, neden Kütahya'da değil? Bu kadar madenin olduğu yerde. Bakın, buraya bir pozitif ayrımcılık... Suyu siz temin edin Sayın Bakan. Gerçekten tüm samimiyetimle söylüyorum, damacanalarla mı olur, tankerlerle mi olur gerçekten bu ilçe halkı, 2 ilçe halkı su içemiyor. Ben çay içmekten çekiniyorum oraya gittiğimde ama siz o çayı için; borlu, arsenikli güzel bir çaydır ama zehirlidir, bu arada onu söyleyeyim ve insanlarımız şu anda o suyu içiyorlar. Sayın Bakan, inşallah gerekli istişareyi, koordinasyonu sağlarsınız. Ben yarın diğer Bakanlıklarda ve Çevre Şehircilik Bakanlığında da aynı şeyi gündeme getireceğim. Bir şehrin insanı yani sağlığını korumak en önemli göreviniz ve görevimiz. Bu Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlıklar, Cumhurbaşkanlığına kadar dayanan bir şey ve gerçekten tüm samimiyetimle söylüyorum, bunlar belgelidir. Siz de biliyorsunuz, Eti Madenin Genel Müdürü de biliyor, orada zehirlenme olduğunu herkes biliyor ama herkes sessiz. Emet Belediye Başkanına sorun, Emet Belediye Başkanı o suyun halka verilmesine izin vermedi, haklıdır. MHP'li Belediye Başkanı, onu da takdir ediyorum. Bakın, buradaki bütün hadise, bu insanımızın kronik zehirlenmesine neden göz yumuyorsunuz yıllardır? Bu bütçe eğer insanlarımızı zehirliyorsa -hayırlı olsun diyorum ama- insanları zehirleyen bir bütçe, bir parçasını, atıyorum, 1 milyar doların yani yüzde 1'ini harcasanız ne olur sayın Bakan? Suyu ben yarından itibaren -bütün veriler var sizde zehirlenmeyle ilgili- Enerji Bakanlığının Emet ve Hisarcık'a tonlarca su götürmesini talep ediyorum ve buradan müjdeyi siz verin Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Deyin ki: İnsanlarımızın zehirlenmesine izin vermiyoruz. Müjdeyi siz verecek misiniz Sayın Bakan? Sayın Bakan verecek misiniz ? Gerçekten zehirleniyorlar, müjdeyi verin.

Bu çok önemli Sayın Başkan.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kasap, teşekkür ederiz.

İkinci konuşmacı Sayın Mesut Doğan, buyurun.

MESUT DOĞAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli hazırun; çalışmamız hayırlara vesile olsun inşallah.

Şu ana kadar Sayın Bakan ve akabinde 8 milletvekili arkadaşımızı dinlemiş olduk. Partiyi temsilen, partileri temsilen konuşan arkadaşlarımız gerçekten Bakanlık özelinde çok önemli, çok güzel konulara temas ettiler, sorulması gereken soruları sordular. İşin gerçeği ben de 8 başlıkta düşüncelerimi ifade ettikten sonra Sayın Bakana 34 tane soru hazırlamıştık ama çalışma arkadaşlarımızın emeğine biraz haksızlık olacağını düşünmekle beraber bu konuşmadan işin gerçeği vazgeçtim çünkü bazı şeyler tekrar olacak, o tekrarlara girmektense hepimizin bildiği bazı konuları tekrarlayarak hepimizin düşünmesine ben işin gerçeği katkıda bulunmak istiyorum.

Şimdi neyi konuşuyoruz biz? Enerjiyi konuşuyoruz. Enerji günümüz dünyasında bütün ülkeler için gerçekten çok büyük bir ihtiyaç, çok büyük bir güç hatta bir tık ileri giderek söylüyorum, bütün ülkeler için çok önemli bir silah noktasına geldi. Peki, başka ne konuşuyoruz? Tabii kaynakları konuşuyoruz. "Tabii kaynaklar" dediğimiz nedir? Enerjiyi elde edebilmek için ihtiyaç duyduğumuz ana kaynaklar ve şimdi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını konuşurken Sayın Bakanın en son cümlelerde ifade ettiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti devletinin böylesi önemli bir Bakanlığa ayırmış olduğu miktar 50,6 milyar. Biraz önce Burak Bey Napolyon'a atıfta bulundu ya, yani oradan yola çıkarak ifade edeyim: Bu 50,6 milyarın bu kadar önemli Bakanlık için ne anlama geldiğini anlayabilmek için sadece şu anda 2027 yılında faize ayrılan miktara bakmak yeterli. İkisini kıyasladığımız zaman gördüğümüz fotoğraf şu: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına ayrılan miktar dört buçuk günlük faiz parası demektir. Biz neyi konuşuyoruz ki? Bu ülke faize 80 kat para ödeyecek ama bu kadar üzerine daha da önemli cümleler kullanabileceğimiz Bakanlığa ayrılan para 50 milyar, düz olarak ifade etmek gerekirse. Şimdi, bunun üzerinden Sayın Bakanın bizimle paylaşmış olduğu öyle rakamlar var ki bu her rakam üzerine saatlerce konuşulabilir ama konuştuktan sonra başta AK PARTİ iktidarı olmak üzere millet olarak kafamızı duvara vurmamız gerekir. Neden? Şimdi, mesela, dediler ki: "Güneş ve rüzgâr enerjisi kurulu gücümüzü 100 milyar dolarlık yatırımla 4 katına çıkartacak..." Yani 2040 yılına kadar... Bahsedilen miktar bakalım ne kadar? 100 milyar dolar yani 2027 yılında faiz ödeyeceğimiz para kadar. O zaman bizim gerçekten ciddi manada kendimizi sorgulamamız gerekiyor. On dört yıl boyunca yapacağımız yatırımı bir yılda faize veriyor isek bizim çok ama çok düşünmemiz gerekiyor. Bunun yanında, yine verilen bir rakamı paylaşmış olayım: Mesela, dediler ki: "Çok çok önemli olan bir Genel Müdürlüğü MTA'yla ilgili 2027 yılı bütçesinde yüzde 140 artırarak 13 milyar bütçe ayırdık." 13 milyar.

13 milyar ne demek? Bir günlük faiz parası demek. Bir günlük faiz parası, yüzde 140 artırarak "Ne kadar önemli, ne kadar önemsiyoruz." duygusunu ifade etmek için kullanılan tabir.

Başka; şimdi, böylesi önemli Bakanlığımız öyle bir çalışma yapmış ki rekor kırmış. Ben katılıyorum, bunu küçültmek için söylemiyorum Sayın Bakan, sadece faizle kıyaslamak için söylüyorum. Dediniz ki: "On ay içerisinde maden ihracatımız 6,1 milyar dolara ulaşmış, yıl sonunda da 7 milyar doların üzerine çıkarak bu alanda rekor kıracağız." 7 milyar dolar ne kadar? Ben düz söylüyorum: 350 milyar yani bir aylık faiz parası demektir, bir aylık faiz parası yani biz bütün nimetlerimizi... İşçilerimiz maden ocaklarında hayatını kaybedecek, bu kadar yatırımlar yapacağız, bu kadar çalışmalar, bu kadar üretim, satacağız, kazanacağımız para sadece bir aylık faiz parasını kapatıyorsa bizim çok ama çok düşünmemiz gerekiyor, gerçekten kafamızı duvarlara vurmamız gerekiyor.

İfade ettiniz, yine en son olarak dediniz ki: "Bu yıl, 2026 yılında insanımıza elektrik ve doğal gaz konusunda yaklaşık 1 trilyonu aşan bir destek verilecek." Tekrar aynı şeyi söylüyorum: Üç aylık faiz parası ki bir de bu desteği konuşurken Burak Bey çok önemli bir noktaya dikkat çekti; kullandığımız cümlelere gerçekten dikkat etmemiz gerekiyor. Kime kim destek veriyor? Birincisi, insanımızın elektrik faturasına destek vermek zorunda kalıyor isek burada birkaç tane noktayı düşünmek lazım. Nedir bu? Demek ki pahalı, elektrik pahalı, milletin ödeyemeyeceği derecede pahalı ya da tersini söyleyelim, pahalı değil diyelim, öyleyse demek ki milletin hakkını ödemediğiniz için bunu ödeyemeyecek bir pozisyona geliyor. Ben şahsen şuna çok karşıyım: Devletin görevi millete kömür dağıtmak değil, elektrik faturasını ödemek değil; devletin görevi millete hakkını vermek. Sen benim yetiştirmiş olduğum ürünün hakkını verirsen, ben kamuda çalışıyor isem maaşımın hakkını verirsen ben elektriğimi öderim, sana bir muhtaçlığım yok ki ama devlet olarak yüzde 50 faturamı ödeme noktasına beni getiriyor isen aslında bu senin devlet olarak ayıbındır, iktidar olarak ayıbıdır, parti olarak ayıbıdır; bunu böyle görmek gerekiyor. Bir başka açıdan baktığımız zaman da -zaten ifade edildi- siz bu noktada yapmış olduğunuz yardımların komplesini yine bizden alıyorsunuz zaten yani asgari ücretten bile verginin alındığı bir ülkede "İnsanların faturasını devlet ödüyor." demekten daha komik bir şey olamaz. Zaten bizden alıyorsunuz yani zaten devletin kendine ekstra bir geliri mi var? Milletten alıyorsunuz, insanımızdan anlıyorsunuz, geri veriyorsunuz. Geri verirken de -arkadaşlar ifade ettikleri için içerisine girmeyeyim- bir sürü de eksiklikler ve aksaklıklar var.

Benim demek istediğim şu: Eğer Türkiye gibi enerji elde etme hususunda bütün nimetlere sahip bir ülke bugün bile hâlâ enerjide yüzde 70 dışa bağımlı ise, Sayın Bakanım, ne kadar söz kurarsanız kurun, ne kadar cümle kurarsanız kurun başarısızsınız demektir ki biz 2023 yılında seçilip iktidara gelmiş bir partiden bahsetmiyoruz, yirmi dört yıldır iktidardasınız, yirmi dört yıl önceki Türkiye Cumhuriyeti devletinin enerjideki dışa bağımlılık yüzdeliği ile bugün arasında fark yok, aynı; o zaman da yüzde 68, yüzde 69 idi, yine yüzde 68, yüzde 69. O zaman bizim başarılı olduğumuzu söylememiz uygun olmaz. Bizim size şunu sormamız gerekiyor: Siz yirmi dört yıldır ne yaptınız? Yirmi dört yıldır Türkiye yerinde saymış. Diyebilirsiniz ki "İyi de ihtiyaç arttı." iyi de imkânlar da arttı yani yirmi beş yıl öncesine göre enerjiyi elde etme hususunda teknoloji de arttı, imkânımız da arttı; olay öyle bakmamız doğru olmaz çünkü eğer biz dışarıdan enerji alıyor isek, birileri bize verebiliyor ise demek ki birileri başarabiliyor anlamına gelir. Bizim de bunu başarabilecek gücümüz var.

Bu noktada iki tane eksiklik; bir, o genel bütçe içerisinde siz bu milletin alın terini, emeğini, faize verirseniz, bakanlıkların tümü hususunda zorluk, sıkıntı yaşarsınız. İki, bunun yanında, siz eğer enerjiyi ciddi manada elde etme hususunda günü kurtarmak için değil, gerçekten doğru bir planlama çerçevesinde yatırım yaparsanız, inanıyorum ki, bu ülkenin enerjide dışa bağımlılığı kalmaz. Çünkü güneş bizde, rüzgâr bizde, jeotermal enerji bizde, yer altı kaynakları hususunda dünyanın ilk 10'undayız, bütün nimetler bizde; bütün bu nimetlere rağmen bu kadar dışa bağımlı olmamız asla ve asla kabul edilemez diyor, tekraren çalışmamızın hayırlara vesile olmasını Rabb'imden niyaz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi adına Mustafa Baki Ersoy.

Buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Değerli Bakan Yardımcılarımız, bürokratlarımız ve basınımızın güzide mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Bakanlığınızın ve bağlı kuruluşlarının bütçeleri üzerine yaptığınız sunum ve gayretli çalışmalarınız için ayrıca teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Enerji günümüzde yalnızca sanayicinin, ticaretin ve günlük hayatın ihtiyaçlarını karşılayan bir alan değildir. Ülkelerin ekonomik gücünü, dış politikadaki hareket kabiliyetini ve millî güvenliğini doğrudan etkileyen stratejik bir unsurdur.

Küresel gelişmeler, enerji kaynaklarına erişimin ve tedarik yollarının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermektedir. Bu bakımdan, Türkiye'nin kendi kaynaklarını değerlendiren, tedarik kanallarını çeşitlendiren ve teknolojik kapasitesini geliştiren bir enerji politikası izlemesi büyük önem taşımaktadır.

Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin 7 Nisan 2026 tarihli grup toplantısında ifade ettiği "Enerji sadece bir kaynak değildir. Enerji güçtür, istikrardır ve en önemlisi barışın anahtarıdır. Enerjide bağımsızlık Türkiye'nin Kızılelmasıdır." sözleri

bu alandaki hedeflerimizin temelini ortaya koymaktadır. Bizler de enerjiyi yalnızca ekonomik bir faaliyet alanı olarak değil; millî güvenliğimizin, üretim gücümüzü ve bağımsızlığımızın temel unsurlarından biri olarak değerlendiriyoruz.

Yerli kaynaklarımızın ekonomiye kazandırılması, dışa bağımlılığın azaltılması, enerji teknolojilerinde kendi imkânlarımızla söz sahibi olunması yönündeki çalışmaları stratejik bir sorumluluk olarak görüyoruz. Dünya enerji sistemi büyük bir dönüşümden geçerken Türkiye'nin önünde 2 temel sorumluluk bulunmaktadır: Enerji arzını kesintisiz, güvenilir ve uygun maliyetli kılmak, bu hedefe ulaşırken yerli kaynaklarımızın payını artırıp dışa bağımlılığımızı azaltmak, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, millî enerji politikamızı bu anlayışla değerlendiriyoruz. Yerli ve yenilenebilir kaynakların geliştirilmesi, kaynak ve tedarik güzergâhlarının çeşitlendirilmesi, enerjinin verimli kullanılması ve üretimden tüketime çevre ile insan sağlığını önceleyen bir yaklaşımın benimsenmesi temel önceliklerimizdendir.

Sayın Bakanım, elektrik sektöründe son yıllarda ortaya konan kapasite artışı bu bakımdan önemlidir. 2026 yılı Eylül ayı itibarıyla ülkemizin elektrik kurulu gücü 127.355 megavata ulaşmıştı, bunun 91 bin 880 megavatı yerli ve yenilenebilir kaynaklardan oluşmakta, bu kaynakların toplam kurulu güç içindeki payı yüzde 72'yi aşmaktadır. Yenilenebilir kaynakların kurulu gücü ise, 80 bin 315 megavata, toplam içindeki payı yüzde 63,1'e yükselmiştir. Aynı dönemde elektrik üretiminin yüzde 59,8'i yenilenebilir kaynaklardan, yüzde 72,9'u ise yerli ve yenilenebilir kaynaklardan karşılanmıştır. Bu veriler, üretim portföyümüzdeki dönüşümün somut göstergesidir. Hidroelektrik rüzgâr ve güneş yatırımlarının artması hem enerji ithalatını azaltma hem de daha temiz bir üretim yapısı kurma hedefimize katkı sunmaktadır. Güneş enerjisinin kurulu güç içindeki payı yüzde 22'yi, rüzgârın payı yüzde 12'yi aşmıştır. Bununla birlikte, yenilenebilir kaynakların üretimi hava ve mevsim koşullarından etkilenmektedir. Bu nedenle, depolama tesislerinin, şebeke esnekliğinin ve güçlü iletim bağlantılarının geliştirilmesi üretim ve tüketimin dengelenmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Rüzgâr ve güneş kurulu gücünü 2040 yılında toplam 175 bin megavata ulaştırma hedefi bu yatırımların planlı ve öngörülebilir biçimde sürdürülmesini gerektirmektedir. Yatırımcılarımızın önünü görebildiği, izin süreçlerinin etkin yürüdüğü ve yerli teknoloji üretiminin desteklendiği bir piyasa yapısı bu hedefin güvencesi olacaktır. Kurulu gücün büyümesi kadar bu gücün vatandaşlarımıza kesintisiz ve kaliteli hizmet olarak ulaştırılması da önemlidir. İletim ve dağıtım şebekeleri yerli üretim tesislerinin sisteme bağlanmasına imkân vermeli, bakım, yenileme ve kapasite artışı yatırımları talep artışının gerisinde kalmamalıdır. Elektrik dağıtımında sanayicilerimizin ilave güç ve bağlantı taleplerine zamanında cevap verilmesi üretim planlarını ve istihdamı doğrudan etkiler. Kamu otoritesi, özel sektörün yatırım kabiliyetinden yararlanırken hizmet kalitesini, şeffaflığı ve tüketici haklarını da etkin biçimde gözetmelidir. Öngörülebilir bir piyasa ve güçlü bir denetim hem yatırımcı hem de vatandaş bakımından güven tesis edecektir. Enerji dönüşümünün çevresel ve ekonomik etkilerini de birlikte yönetmeliyiz. Emisyon ticaret sisteminin pilot döneminde ölçüm ve raporlama altyapısının sağlıklı kurulması sanayimizin yeni döneme hazırlanmasına yardımcı olacaktır. Dönüşümün maliyeti üretici ve tüketici üzerinde ani ve ölçüsüz bir yük oluşturmamalı, verimlilik, temiz teknoloji ve yerli üretim yatırımlarıyla yönetilmelidir. Böylece, iklim hedeflerine giderken rekabet gücümüzü ve istihdamımızı da koruyabiliriz. Yerli kaynaklarımızı ekonomiye kazandırma çabalarının en güçlü örneklerinden biri Karadeniz'deki doğal gaz keşfidir. Yeni keşiflerle birlikte Sakarya Gaz Sahası'ndaki toplam rezerv 785 milyar metreküpe ulaşmıştır. Filyos'taki kara işleme tesisindeki günlük 9,5 milyon metreküp üretim seviyesine erişilmiş, kapasitenin önce 20, ardından 45 milyon metreküpe çıkarılması hedeflenmiştir. Osman Gazi Yüzer Üretim Platformu'nun Sakarya Gaz Sahası'ndaki görev yerine ulaşmakta üretim kapasitesini büyütme yolunda önemli bir aşamadır. Sahanın plato üretimine ulaşmasıyla ülkemizin yıllık doğal gaz ihtiyacının yaklaşık dörtte 1'inin buradan karşılanabilmesi hedeflenmektedir. Bu keşfin değeri yalnızca ithalat faturasını azaltma ihtimaliyle ölçülemez, yerli kaynağın devreye girmesi tedarik anlaşmalarında Türkiye'nin elini güçlendirir, arz güvenliğimize katkı verir ve milletimizin kendi imkânlarıyla sonuç alabileceğine dair inancını pekiştirir. Gabar'da günlük petrol üretiminin 4 Ekim 2026'da 84.070 varille rekor seviyeye ulaşması da bu kararlılığın başka bir sonucudur. 2025 yılında yurt içinde 47,2 milyon varil ham petrol üretilmiştir. Derin deniz sondaj filosunun 6 gemiye çıkarılması ve yerli sondaj kulelerinin devreye alınması arama ve üretim kabiliyetimizi geliştirmektedir. Bu çalışmaların güvenlik ve çevre iş sağlığı standartlarından taviz verilmeden sürdürülmesi yeni rezervlerin kalıcı ekonomik değere dönüşmesini sağlayacaktır.

Doğal gazda arz güvenliğinin bir diğer ayağı depolama ve kaynak çeşitliğidir. Ülkemizin yer altı depolama kapasitesi 2026 Eylül ayı itibarıyla 6,8 milyar metreküpe ulaşmıştır, Silivri'de 4,6, Tuz Gölü'nde 2,2 milyar metreküp kapasite bulunmaktadır. LNG terminalleri ve yüzer depolama gazlaştırma üniteleriyle günlük geri üretim kapasitesinin 316 milyon metreküpe çıkması ani talep artışlarına karşı sistemin esnekliğini güçlendirmektedir. Depolama kapasitesinin tüketim içindeki payını daha da yükseltmek, mevsimsel dalgalanmalara ve küresel piyasalardaki belirsizliklere karşı ülkemizi koruyacaktır. Tedarik anlaşmalarının farklı ülkeler ve güzergâhlar arasında dengeli biçimde çeşitlendirilmesini de önemsiyoruz. Azerbaycan Abeşeron sahasında yapılacak üretim yatırımlarıyla 2029'dan itibaren on beş yıl boyunca toplam 33 milyar metreküp doğal gaz tedarikini öngören anlaşma uzun vadeli arz planlaması bakımından kayda değerdir. Ancak yerli üretim arttıkça bu tür anlaşmaların fiyat, süre ve esneklik boyutları da ülkemizin menfaatleri doğrultusunda ele alınmalıdır. Boru hatlarımız LNG altyapımız ve depolama tesislerimiz yalnızca iç ihtiyacımızı güvence altına almamalı, Türkiye'nin bölgesel enerji ticaretindeki ağırlığını da artırmalıdır. Enerji aynı zamanda etkili bir diplomasi aracıdır. Türkiye'nin üretici bölgelerle tüketici pazarlar arasındaki jeostratejik konumu önemli imkânlar sunmaktadır. Türk Devletleri Teşkilatı üyeleriyle enerji üretimi, nakli ve teknoloji alanlarında geliştirilecek iş birlikleri bu imkânı kalıcı güce dönüştürecektir. 2040 Vizyon Belgesi hedefleri ortak refahı ve bölgesel istikrarı destekleyecektir.

Enerji sepetinde nükleer gücün bulunması da arz güvenliğini ve düşük karbonlu üretimin önemli unsurlarındandır. Akkuyu Nükleer Güç Santralinde 4 reaktörle toplam 4.800 megavat kurulu güç hedeflenmektedir. İlk yakıtın sahaya gelmesiyle nükleer tesis statüsü kazanan santralde çalışmalar sürdürülmektedir. Akkuyu'nun devreye girmesi elektrik üretim portföyümüze kesintisiz ve yüksek kapasiteli bir kaynak ekleyecektir. Sinop sahasında Güney Koreli KEPCO'yle fizibilite çalışmalarının yürütülmesi ve Trakya projesine ilişkin yatırım görüşmeleri de nükleer enerji vizyonu devamı açısından çok önemlidir. Yeni yatırımlarda teknoloji transferi, yerli sanayi katkısı, insan kaynağı yetiştirilmesi, atık yönetimi ve en yüksek güvenlik standartlarıyla birlikte gözetilmelidir.

Enerji politikalarının vatandaşlarımızın hayatındaki karşılığı faturalar ve ısınma imkânlarıdır Dar gelirli ailelerin temel enerjiye erişimini korumak sosyal devlet anlayışının gereğidir. 2026 yılı Eylül sonu itibarıyla 1,9 milyon haneye 5,2 milyar lira elektrik tüketim desteği verilmiş, doğal gaz desteği kapsamında 619 bin haneye 1,1 milyar lira sağlanmıştır. İhtiyaç sahibi ailelere yönelik kömür yardımları da sürdürülmektedir. Şehit yakınları ve gazilerimize doğal gazda uygulanan indirim gibi hedefleri destekliyor, toplum vicdanında karşılığı olan uygulamaların devam etmesini diliyoruz. Doğal gazda il ve aylara göre tüketim sınırları belirlenerek kademeli fiyat uygulamasına geçilmesini adil destek mekanizması bakımından olumlu buluyoruz. Her ilin iklimi hane yapısı ve ısınma ihtiyacı aynı değildir. Bu nedenle, uygulama döneminde dar gelirli ailelerin, kalabalık hanelerin ve sert kış şartlarında yaşayan vatandaşlarımızın korunması, desteklerin ihtiyaç sahiplerine doğru biçimde ulaşması titizlikle takip edilmelidir.

Enerji verimliliği yeni kaynak üretmek kadar değerli bir millî imkândır. Kamu binalarında 2030'a kadar en az yüzde 30 tasarruf hedefi kamu kaynaklarının etkin kullanılması bakımından önemlidir. 2024-2030 dönemini kapsayan eylem planında 20,2 milyar dolarlık ve 37,1 milyon ton eş değer petrol tasarrufu hedeflenmektedir. Tamamlanan ve verimlilik projelerine verilen destekler işletmelerde enerji tasarrufu ve maliyet düşüşü sağlamıştır. Bu çalışmaların sanayide, tarımda, ulaştırmada ve konutlarda yaygınlaştırılması, verimli cihazların, yalıtımın, akıllı şebekelerin ve kendi enerjisini üreten binaların teşvik edilmesi gerekir. Tasarruf bilinci hanelerin bütçesine katkı sağlarken ülkemizin enerji ithalatını da azaltacaktır.

Tabii kaynaklarımızın ekonomiye kazandırılmasında madencilik sektörü stratejik önem taşımaktadır. Türkiye dünyada üretilen yaklaşık 90 maden çeşidinin üçte 2'sine sahiptir. Toplam maden üretiminde 22'nci, değer bakımından 28'inci, çeşitlilik bakımından ise 8'inci sıradadır. Bu potansiyelin gerçek karşılığı cevheri ham madde olarak satmakta değil, ileri teknolojiyle işleyip katma değerli ürüne dönüştürmekle elde eldilir. Bandırma'daki bor karbür tesisinde üretimin başlaması, Eskişehir Kırka'da yıllık 600 ton kapasiteli lityum karbonat tesisinin kurulum çalışmalarının başlaması ve Beylikova'daki nadir toprak elementleri pilot tesisinin geliştirilmesi bu yönde çok kıymetli adımlardır. Beylikova'daki yaklaşık 12,5 milyon ton nadir toprak element rezervi tespit edilmiş, daha büyük ölçekli tesiste yılda 570 bin ton cevher işlenmesi ve 10 bin ton nadir toprak oksidi üretilmesi hedeflenmiştir. Bor, lityum, nadir toprak elementleri, toryum ve diğer stratejik madenlerde arama, işleme ve teknoloji geliştirme kabiliyetimizi artırmalıyız. Bu çalışmaların yatırımcı için öngörülebilir bir hukuk ve ruhsat düzeni içinde yürütülmesi, yerli sanayiyle güçlü bağ kurması ve nitelikli istihdam üretmesi gerekir. Bununla birlikte, madencilik faaliyetlerinde iş güvenliği, etkin denetim ve çevrenin korunması vazgeçilmezdir. Kurallara uygun üretimi teşvik ederken kayıt dışılıkla mücadele edilmeli, yer altı ve yer üstü varlıklarımız gelecek kuşakların hakkı gözetilerek değerlendirilmelidir.

Sayın Bakanım, seçim bölgem olan Kayseri'de enerji ve tabii kaynaklar alanında hayata geçirilen yatırımlara da değinmek istiyorum. Kayseri üretim ve sanayi gücünün yanında güneş, rüzgâr ve hidroelektrik potansiyeliyle enerji dönüşümüne katkı sunan şehirlerimiz arasındadır. Son otuz yılda 2026 yılı fiyatlarıyla ilimizde kamu ve özel sektör tarafından toplam 164,2 milyar liralık enerji yatırımı gerçekleştirilmiştir. 2026 yılı için 5 milyar lirayı aşan yatırım planlanmış, yılın ilk altı ayında 1,83 milyar liralık yatırım yapılmıştır. Bu yatırımların elektrik üretimi ve dağıtımından doğal gaz altyapısına, madencilikten petrol ve doğal gaz çalışmalarına uzanan geniş bir karşılığı vardır. Kayseri'de lisanslı ve lisanssız toplam 2.069 santral 1.813 megavat kurulu güçle faaliyet göstermektedir. Bunun 1.063 megavatı güneş, 404 megavatı rüzgâr, 260 megavat hidroelektrik kaynaklıdır. Bu kapasite şehrimizin yenilenebilir enerji üretimindeki iddiasını ortaya koymaktadır. Elektrik dağıtım hatlarının 25 bin kilometreyi aşması ve 905 binden fazla elektrik abonesine hizmet verilmesi de büyüyen şehir ve sanayi için altyapının önemini göstermektedir. Doğal gaz kullanım imkânı Kayseri nüfusunun yüzde 91'ine sunulmuş, nüfusun yüzde 90'ı bu hizmetten yararlanır hâle gelmiştir. İl genelindeki doğal gaz dağıtım hattı 7.700 kilometreyi aşmış, abone sayısı ise 505 bini geçmiştir. İlçelerimize kadar, beldelerimize kadar ulaşan bu altyapı, hanelerimizin yaşam konforunu artırırken, sanayi ve ticaret hayatımızı da desteklemektedir. Kayseri'nin madencilik potansiyeli, jeotermal kaynakları ve yenilenebilir enerji yatırımları da şehrimizin enerji ekosistemini çeşitlendirmektedir. Bu projenin devamında yerel ihtiyaçların ve gelişen üretim kapasitesinin dikkate alınmasını, şebeke yatırımlarının zamanında yapılmasını önemsiyoruz ve bu zamana kadar doğal gaz konusunda şehrimize vermiş olduğunuz desteklerden dolayı da ayrıyeten teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, ilimizde 2026 yılı yatırım planlamasında elektrik dağıtım şirketi için 3,25 milyar lira, TEİAŞ için 819 milyon lira, doğal gaz dağıtım şirketi için ise 805 milyon liranın üzerinde kaynak ayrılmıştır. Bu yatırımların şebeke kapasitesini güçlendirecek, yeni üretim tesislerinin bağlantılarını kolaylaştıracak ve artan konut ile sanayi talebini karşılayacak biçimde uygulanması önemlidir. Kayseri'de 2025 yılında 2.968 gigavatsaat elektrik üretilmiş, 2026 yılının ilk yedi ayında ise üretim 2.412 gigavatsaate ulaşmıştır. Şehrimizin üretimi, ülke toplamının oranına baktığınızda 1,14'üne karşılık gelmektedir.

Madencilik alanında Kayseri'de 284 işletme ruhsatı ve 240 işletme izni bulunuyor. Kalker, ponza, bazalt ve demir başta olmak üzere kaynaklarımız inşaat, sanayi ve istihdam açısından değer taşıyor. Ayrıca ilimizde 44 jeotermal saha yer almakta, MTA'nin

sondaj ve arama çalışmalarıyla 88,4 megavat ısıl güce ulaşan kaynaklar ortaya çıkarılmış bulunmaktadır. Bu potansiyelin çevreyle uyumlu, denetimli ve katma değer üreten yatırımlarla değerlendirilmesi Kayseri'nin ekonomik çeşitliliğini destekleyecektir.

Kayseri'mize yapılan yatırımlar için şahsınızda Bakanlığınıza, bağlı ve ilgili kuruluşlarınıza, sahada emek veren bütün çalışma arkadaşlarınıza hemşehrilerimiz adına teşekkür ediyorum. Şehrimizin enerji altyapısını güçlendiren bu çalışmaların artarak sürmesini, yeni yatırımların Kayseri'nin üretim gücüne ve vatandaşlarımızın refahına katkı sunmasını temenni ediyorum.

Sonuç olarak Türkiye yerli kaynaklarını keşfetme, yenilenebilir enerji kapasitesini büyütme, nükleer enerjiye geçiş ve madenlerini katma değerli ürüne dönüştürme yolunda önemli mesafeler almıştır. Enerjide tam bağımsız Türkiye hedefi milletimizin refahı ve devletimizin stratejik gücü bakımından çok önemli ortak ülkümüzdür.

Bu düşüncelerle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2027 yılı bütçelerinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, büyüyen Kayseri'nin Milletvekili Sayın Ersoy'a teşekkür ediyorum.

Siz mi daha çok ihracat yapıyorsunuz, Konya mı?

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Konya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Konya yapıyor evet.

Konya yüzyılında Konya tabii çok önemli bir şehir.

Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkan, Değerli Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji; modern ülkelerin ekonomik büyümesi, ulusal güvenliği ve toplumsal refahı için vazgeçilmez temel bir unsurdur. Ekonomik büyüme ve kalkınma için enerjinin ucuz ve kolay erişilebilmesi üretimde küresel rekabette avantaj sağlar. Enerjide dışa bağımlı ülkeler bütçelerinin büyük kısmını ithalata ayırmak zorunda ve bu durum cari açığa sebep verir.

Yine, enerjide dışa bağımlıysanız ulusal güvenliğinizi, sizi, enerji kaynaklarını kontrol eden ülkelerin müdahalelerine açık hâle getirir. Savunma sanayisi için, askerî operasyonlar, lojistik ağlar, kısacası savunma teknolojisinin kesintisiz çalışması için yüksek düzeyde enerji güvencesi şarttır. İşte, jeopolitik güç ve diplomasi açısından da petrol ve doğal gaz gibi kaynaklara sahip ülkeler veya enerji nakil hatları, boru hatları, boğazlar üzerinde bulunan ülkeler uluslararası siyasette güçlü bir pazarlık payına sahip olmaktalar.

Bu önemli kaynak toplumsal refah ve yaşam kalitesi için de önemli bir unsurdur. Hastanelerin, okulların, içme suyu şebekelerinin, ısınma sistemlerinin çalışması, daha birçok konuda enerji en önemli kaynaklardan biridir.

Bu değerlendirmelerden sonra Türkiye'nin enerji politikasına değinebiliriz. Türkiye; enerji arz güvenliği, yerlileşme ve dışa bağımlılığın azaltılması, yenilenebilir enerji dönüşümü ve bölgesel enerji koridoru olma hedefleri üzerinde politikalarını belirlemiştir. Temel stratejiyi başlıklar hâlinde sıralarsak yenilenebilir enerji ve dönüşüm, yeni kaynaklar arama, sondaj, nükleer enerji, enerji koridorları ve ticareti, enerji verimliliği olarak başlıklandırabiliriz.

AK PARTİ hükûmetlerinin daha hassasiyetle takibiyle yenilenebilir enerji kapasitesinde Avrupa'nın 5'inci, dünyanın 11'inci sırasına gelmiş bir ülkeyiz. Türkiye'nin yenilenebilir enerji gücü 80 bin megavatın üzerine ulaşmış, son yirmi yılda Türkiye'nin yenilenebilir kurulu gücü 12.960 megavattan bu seviyelere 6 kat artarak gelmiştir. Eylül 2026 itibarıyla yerli kaynak oranı hidroelektrik santrallerinde su gücü de fazla olduğunda yüzde 72'lere kadar ulaşmıştır. Enerjide yeni kaynaklar arama başlığı altında ise oluşturulan deniz sondaj filosuyla dünyanın en büyük 4'üncü filosuna sahip bir ülke olduk. 2017'de Fatih, 2012'de Yavuz, 2020'de Kanuni, 2022'de Abdülhamid Han, 2025'te Çağrı Bey, 2025'te yine Yıldırım sondaj gemilerimiz filoya katıldı. Yine, Barbaros Hayreddin Paşa sismik arama gemisi ve Oruç Reis sismik arama gemisi de bu filonun içinde. Bu atılımlar sayesinde karadan Karadeniz, Sakarya Gaz Sahası'nda 2020 yılında Fatih sondaj gemimiz Tuna-1 kuyusunda 310 milyar metreküp doğal gaz rezervi keşfetti. Yeni keşiflerle 785 milyar metreküpe ulaşıldı. 2023'te sisteme bağlanmasıyla yerli gazımızın devreye alınmış olması, süren çalışmalar ve sahadaki üretim plato döneme ulaşılmasıyla birlikte ülkemizin yıllık doğal gaz ihtiyacının yüzde 25'i Sakarya Gaz Sahası'ndan karşılanmış olacaktır.

Karada da yeni saha ve kaya petrolü arama çalışmaları kapsamında Şırnak Gabar bölgesinde 2021 yılında, sonraki sondaj çalışmalarıyla 135 milyon varil petrol potansiyeli tespit edilmiş, 184 kuyuda günlük 84 bin varil üretim seviyesine ulaşılmıştır. Türkiye'nin tüketiminin yüzde 8'i karşılanır hâle gelmiştir. Yurt dışı operasyonlarıyla Somali ve Pakistan'da yeni arama sahalarıyla ilgili çalışmalar da yapılmaktadır.

Yine en önemli konulardan biri nükleer enerji. Dünyanın 31 ülkesinde 418 nükleer güç santrali reaktörü aktif olarak işlemekte; inşaat hâlinde de 80'e yakın reaktörün 15-16 ülkede proje aşaması veya yapımında olduğu biliniyor. Fransa'nın elektriğinin yüzde 70'ini nükleer enerjiden sağlıyoruz. Ne yazık ki biz 1954'te başladığımız bu yola yetmiş yıl sonra AK PARTİ iktidarıyla kavuşabildik. 2010'da Rusya'yla nükleer iş birliği anlaşması imzalandı, 2018'de santralin temeli atıldı ve reaktörler bir bir devreye konulacak şekilde lisansları verildi. 2023'te Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin ilk yakıtının gelmesiyle nükleer statüsünü kazandı. Aralık 2026'da da ilk ünitenin üretime başlaması beklenmekte. Bu konuda Sayın Bakanımıza, bugüne kadar emeği olan herkese teşekkür ediyorum.

Ve tabii ki doğal gaz ve petrol hatları, bunları saymaya vaktim yetmeyecek. Birçok yeni anlaşmayla ülkenin enerji verimliliğine hizmet adına çok önemli işlemler yapılıyor. Madencilikte -Bakanım bahsetti- çok önemli hizmetler yapılıyor.

Vatandaşımıza sağlanan destekler önemli, hem doğal gaz hem elektrik noktasında ve kömür destekleriyle vatandaşlarımızın ihtiyacı olanlara bu imkânlar sağlanıyor ve ilk kez BOTAŞ'la iş birliğiyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla birlikte şehit ve gazi yakınlarına da yüzde 50 indirimli doğal gaz verilmekte.

Şimdi birçok konuşma oldu. Son konuşmacılardan biri "Ne yaptınız ki?" dedi. Gerçekten seksen yılda yapılanın üzerine AK PARTİ iktidarları döneminde 3 kat, 5 kat ilaveler var. Öyle bir öngörü var ki bir yandan üretim artırılırken bir taraftan sanayiye ve evlerin elektriğine dönük her türlü iletim hatları düşünülmüş. Örneğin, yenilenebilir enerjide 2002 yılında toplam kurulu gücümüzdeki payımız yüzde 39 iken bugün yüzde 63'e gelmişiz. Elektrik üretimi 2002'de 129,4 milyar kilovatsaat iken bugün 367 milyara gelmiş. Yıllık doğal gaz üretimi 0,4 milyar metreküpten 3,2 milyar metreküpe gelmiş. Daha sayabileceğim birçok şey var. Biraz vicdanlı olmak lazım. Gerçekten her alanda olduğu gibi AK PARTİ iktidarının enerji politikaları da dünyaya örnek politikalar. Bugüne kadar görev yapan tüm Bakanlara, bürokratlara teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, biz süremizi daha az kullanıyoruz, bir iki konuya değinerek hızlıca bitireceğim. Tarımda GES kullanan çiftçilere yazılan cezalar var. Bunları sonradan durdurdunuz ama sanırım 750 milyon gibi bir ceza var. Bu GES'e geçişi destekleyen bizleriz; hem banka kredi verdi hem çiftçiye bu noktada destekler verildi. Şimdi de bunun giderilmesi lazım. Sanki mevzuatta bir eksiklik var. İlgililerin de haklı olduğu konular var. Buna dikkatinizi tekrar çevirmenizi rica ediyorum.

Kamuda tasarrufta çok yol aldık ama yurt dışına gittiğimizde otellerdeki ısı sayaçlarının 19'u geçmediğini görüyoruz. Bizim devlet dairelerine girdiğimizde bazen hamama girmiş gibi oluyoruz. Hâlâ bu konuda bazı önlemleri almamız lazım.

Konya'mıza da çok büyük hizmetleriniz var, bu noktada da sıralamaya vaktim yok; teşekkür ediyorum.

2027 bütçeniz hayırlı olsun, tüm ekibinizle birlikte sağlıkla kullanın diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Görüşmelere 14.40'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.53

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.42
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 19'uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Komisyon üyesi milletvekillerine söz vereceğiz.

İlk söz Özgür Karabat'ın.

Buyurun.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle bir genel değerlendirme yapmak isterim. 2027 bütçesinde faize tam 3 trilyon 975 milyar vereceğiz, sizin bütçenizle bu faizin sadece beş günlük kısmı kadar. Dolayısıyla bu bütçeyle nasıl geçineceksiniz, bunu da açıkçası merak ediyorum çünkü niye bunu söylüyorum? Enerji konusu aslında bütün dünyanın en stratejik konularından bir tanesi günümüzde. Dolayısıyla böylesine stratejik konunun Bakanlığının bütçesinin bu kadar kısıtlı olması da bence ayrı bir tartışma konusu.

Tabii, Sayın Bakanım, bunun yanı sıra vatandaşın sizden açık beklentileri var. Ben aslında son söylenecek sözleri baştan söylemek isterim: Birincisi, vatandaş bir takvim bekliyor, sanayici bekliyor, başkası bekliyor. Bir zam takviminiz var mı? Ama vatandaş esas sizden bir zam takvimi değil, mesela, kömürden çıkış takvimini bekliyor; vatandaş sizden madenlere ruhsat takvimini değil, köylüyle masaya oturup gerçekten doğa dostu bir madencilikle nasıl yapacağınızı konuşmak istiyor; vatandaş bir fatura takvimi değil, enerji yoksulluğunu bitirme takvimini sizden bekliyor. Bunlar hamaset sözleri olarak size gelebilir Sayın Bakanım ama gerçekten baktığımızda, toplumun gerçek konuları. Bir "enerji yoksulluğu" kavramının yavaş yavaş oluştuğunu hepimiz gözlemliyoruz. Aslında bu bir enerji devriminin olduğu ortamda oluyor bakın. "Enerji yoksulluğu" kavramı nasıl oluyor? Enerji pahalılaştıkça millet hiç siz hissetmeden yeniden sobayla ısınmaya, insanlar yeniden tek odalı evlerde ısınmaya doğru dönüyor. Dolayısıyla gizli bir "enerji yoksulluğu" kavramının büyüdüğünü sizlerle paylaşmak isterim.

Sayın Bakanım, siz geçen yıl bu salonda 2025 yılı için vatandaşa 646 milyar liralık enerji desteği verdiğinizi söylediniz. Eleştirim bu rakama değil; Bakanlığın kendi bütçesinin tam 12 katı rakam bu rakam. Bu destek hangi kalemden hangi şirkete hangi hesaplarla verildi? Bu Meclisin önünde bu cetvel yok. Bunu neden eleştiri konusu yapıyorum? Bu Meclisin bütçe hakkı ve denetim hakkı açısından bunun bir sorun olduğunu düşünüyorum ve bunun çözülmesi gerektiğini düşünüyorum. Bakanlığın tam 12 katı bir rakam, siz destek verdiğini söylüyorsunuz. Dolayısıyla bunun alt kalemlerinin açıklıkla Mecliste konuşulması ve bilgilendirilmesi gerekir.

Diğer bir konu, Türkiye geçen hafta Antalya'da COP31'e ev sahipliği yaptı. Vitrinde sizin tarafınızdan sergilenen güneş panelleri vardı, güneş tarlaları vardı ama Bakanlığınızın kendi verilerine bakarsak Sayın Başkanım, başka milletvekili arkadaşlarımız da söyledi, yüzde 33-34 civarında hâlâ elektriğin kömür kaynaklı olduğunu biliyoruz. Kömürden çıkış için bir tarih gerekir. Üstelik mevcut termik santrallerini de genişletmesini planladığınız bir ortamda bunu nasıl yapacağınızı açıkçası merak ediyoruz. Dolayısıyla,

bu sadece bir iklim meselesi değil, termik santrali bölgelerinde yaşayan çocukların akciğeri meselesi mesela, mesela artan sağlık harcamaları meselesi, çarpanı olan bir mesele, bunu değerlendirmenizi isterim.

Şimdi, başka bir konu 7554 sayılı Kanun'la zeytinlikleri madene açtınız. Milas'ta 9 Ocakta 679 parsel zeytinlik için acele kamulaştırma kararı çıktı. Yargı süreci devam ederken Akbelen'de zeytin ağaçları söküldü, Türkiye'de 9.484 maden işletme ruhsatı var, saha değil, Bakanlık ise "Ruhsat tek başına yeterli değil." diyor ama ruhsatın tek başına yeterli olmadığı sözü ruhsatın da bir olgu olduğu gerçeğini değiştirmez. Ben şimdi Tokatlıyım Sayın Başkanım, Tokat Niksar Yazıcık kasabası benim köyüm, Danişmentlilerden beri olan bir yerleşim merkezi. Yaklaşık 23 mahallesinin olduğu, mezrasının olduğu bir yer ve bu yerleşim alanının tamamına maden ruhsatı verdiniz. Mahkemeye taşıdık, mahkeme sahayı da iptal etti, saha ruhsatını da iptal etti, şimdi istinafta. Bunu niye anlatıyorum biliyor musunuz? Bu ruhsatın konusu neydi arkadaşlar, ne madeni çıkacaktı biliyor musunuz? Kil yani bentonit. Peki, nereye gidecekti o firma, satacaktı? Hollanda'ya. Ne gönderecekti? Kedi kumu. Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, o bölgeye bir gidin ve bakın Niksar'a, endemik bitki gerçekliği var, koparırsa vatandaş 250 bin lira ceza kesiliyor, Danişmentlilerden bu yana tarih gerçekliği var, yerleşim merkezi var, orman var, tarım var, su var; buna rağmen Hollanda'nın kedileri rahat etsin diye maden ruhsatı veriyoruz ya. Bizim kedilerimiz ne olacak arkadaşlar, bizim kedilerin suçu ne? Bizim kediler orada fare tutmayacak, siz oraları madene açacaksınız, bakın, siz oraları maden açacaksınız; Hollandalılara bir köyü, köyleri yok edeceksiniz, Hollandalının kendisini rahat ettireceksiniz. Ne kazanacaksınız bunun karşılığında, ne kazanacaksınız değerli arkadaşlar?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Kedi ırkçılığı yapmayalım lütfen.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ya, bakın, bu nasıl bir stratejik karar, bu nasıl anlayış anlamıyorum. Ya, bizim tarihimizin değeri yok mu, bizim doğamızın değeri yok mu, üstünde ürettiğimiz tarım ürünlerinin değeri yok mu? Orada mezarlıklar, tarihî yerler... Dolayısıyla bunu nasıl veriyorlar merak ediyorum. Allah'tan mahkeme bu sefer iptal etti, istinaf ne yapacak onu da merak ediyorum. Bakın, Tokat'taki verileri az önce aldım arkadaşlardan, gerçekten içler acısı bir durum var ya. Yani mera alanlarının çok önemli bir kısmıa, tarım alanlarının, orman alanlarının önemli bir kısmı, bakın, Tokat'ta maden ruhsatı verilmiş. Tokat'ta tarım alanlarının yüzde 27'si, ormanların yüzde 44'ü, meraların yüzde 56'sı Sayın Bakanım, bu kadar ruhsat bonkörü olunur mu ya? Bir madencilik bir kere stratejik bir iş, bu yönüyle çok millî bir iş. Bu madenler kime, hangi sermaye yeterliliği olan kişilere veriliyor? Sonra bunların sermaye yetersizliğinde el değiştirip değiştirmeyeceği, yabancıların eline geçip geçmeyeceği; bu kadar bonkör olunur mu? Ben Tokat örneğinde bunu anlatıyorum. Dolayısıyla, çok ciddi bir maden ruhsatı sorunu olduğunu sizlerle paylaşmak istedim Tokat gerçeğinden yola çıkarak.

Bir başka nokta: Akkuyu'nun ilk ünitesini "2023'te elektrik verecek." dediniz. Şimdi "2027'den itibaren" diyorsunuz. 2027'de gerçekten olacak mı merak ediyoruz. Hükûmetler arası anlaşmada alım garantisi kilovatsaat başına 12,35 dolardı, bugün piyasa fiyatlarıyla yıllarca halkın sırtında olacak. Gecikmenin bir maliyeti yok mu? Bu maliyeti kim karşılayacak? Sözleşmenin tamamını bu Meclise sunmayı düşünüyor musunuz?

Ve Sayın Bakanım, şimdi, önemli bir konudan bahsetmek isterim. COP31'de dünyaya iklim anlatırken ülkenin en stratejik 5 şirketinin geleceğini bir televizyon röportajında açıkladınız. Şimdi, burada da bu konuyla ilgili açıklık getirmenizi isteyeceğim. "TPAO, BOTAŞ, EÜAŞ, TEİAŞ ve Eti Madenleri halka arz edilecek, örnek THY olacak." dediniz. THY'de devletin payı yüzde 49,12. O zaman, eğer örnek THY ise Sayın Bakanım, kamu çoğunluğu olmayacak. Eti Maden gibi stratejik bir kuruluştan bahsediyoruz; nadir metal elementlerinin, borun olduğu bir yerden bahsediyoruz. "Özelleştirmiyoruz, halka arz ediyoruz." diyorsunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - O artık olamaz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - "Özelleştirmiyoruz, halka arz ediyoruz." diyorsunuz. PETKİM de daha önce halka arz edildi. Sonuçta çoğunluk hisseleri blok satışla elden çıktı ve bu ülkede halka arz, özelleştirmenin ilk taksidi oldu. Dolayısıyla Sayın Bakanım, bu konuyla ilgili yarım milyon yurttaşın borsaya güvenini kaybettiği bir ortamda böylesine bir adımı açıklamak, TPAO'nun, BOTAŞ'ın hissesini almaya çağırmak nedir yani? Ben bunu anlamakta gerçekten güçlük çekiyorum. Bu borsaya, bu SPK'ye güvenerek mi siz, ülkenin bu en stratejik kurumlarını bu tarihte dillendiriyorsunuz? Mağduriyeti son kuruşuna kadar gidermeden, listeleri açıklamadan, haksız kazançları tahsil etmeden bu açıklamayı doğru bulmuyorum. Üstelik bu 5 şirkette çalışanlara bakalım bir; TEİAŞ'ta 7.790, EÜAŞ'ta 5.410, Eti Madende 4.079, toplamda 24 bine yakın çalışan var. Yeni bir tekel vakasıyla karşı karşıya kalacağımız durumu açık bir şekilde görüyoruz. Dolayısıyla ben şimdi size soruyorum: Örnek gösterdiğiniz THY'de kamu payı yüzde 49, bu 5 şirkette kamu payının alt sınırı ne olacak? Fon mağdurlarının zararı tamamen karşılanmadan yeni bir halka arz yapılacak mı? 24 bine yakın çalışanın kadro, statü ve toplu sözleşme hakları için hangi yasal güvenceyi getireceksiniz? Düzenlemeyi ayrı bir kanunla mı yapacaksınız, torba kanunla mı yapacaksınız? Satılacak hisse oranları ve takvim Meclisle paylaşılacak mı? Halka arzdan sonra BOTAŞ'ın tarife politikası değişecek mi? Dolayısıyla faturanın etkisini hesapladınız mı? Bunları size soruyorum ve Sayın Bakanım bir başka sormak istediğim soru şu: Bakanlığınıza bağlı ilgili KİT'lerin 31/10/2026 itibarıyla nakit varlıklarının banka, fon ve repo dağılımı nedir? Tasfiyeye giren 131 fonda Bakanlığa bağlı kuruluşların ya da çalışanların yardım sandıklarının ya da döner sermayelerin herhangi bir payı var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Cevdet Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli Bakan yardımcıları, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2027 yılı bütçe teklifi 50,6 milyar TL olarak öngörülmüş; geçen yıl 36 milyardı, 14,5 milyarlık bir artış var, yüzde olarak yüzde 40'a tekabül ediyor. Genel bütçe içerisindeki payı da maalesef çok düşük. Şimdi, ben 2027'de bütçe hedefi ne diye trafik cezalarına baktım; 147 milyar ile 150 milyar TL arasında yani sadece trafik cezalarından bu kadar gelir elde eden ve bütçede böyle hedefi olan bir yapıda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ilave bağlı kuruluşlarla beraber 87,3 milyarlık bütçesi gerçekten çok az. Çok önemli kurumları var; gerçekten stratejik, çok değerli kurumlar bünyesinde sahip. Bu bütçenin az olduğunu bir kez daha ben de vurgulamış olayım.

Geçmiş dönemlerdeki bazı torba yasadaki kanun tekliflerinde de ben burada gündeme getirdim, Sayın Bakan Yardımcıları o zaman buradaydılar. Türkiye'deki 21 elektrik dağıtım firmasının Enerji ve Tabii Kaynaklar bünyesindeki bazı kuruluşlardan alacağı varken bazı kuruluşlara da borcu oluyor. Bunlar ne? TEDAŞ'tan alacağı var, TEİAŞ'a da borcu oluyor iletim bedeliyle alakalı olarak. Bir taraftan Bakanlık vasıtasıyla TEDAŞ bu dağıtım şirketlerine paraları düzenli öderken TEİAŞ paralarını zamanında alamadığı için bankalardan finansman kullanmak zorunda kalıp yüksek faiz giderleri nedeniyle mali yapısını bozuyor. Biz şunu önermiştik: Bir taraftan bu dağıtım firmalarının ortaklık yapısına baktığımız zaman iletim bedeliyle ilgili kısmında ve dağıtım bedeliyle ilgili kısmında hâkim ortakların bir kısmında aynı olduğunu görüyoruz Sayın Bakanım. Burada bir düzenlemeye ihtiyaç var. Eğer bu paralar ödenecekse tüzel kişilikleri farklı olmasına rağmen bunu -burada ne kanunlar çıkardık- biz burada düzenleyebiliriz. Mahsuplaşma sistemini uygulamaya geçip, eğer bir kurumun bir borcu varsa, diğer kurumun da bir alacağı varsa mahsuplaşma işlemini yapıp bu alacağın kısmen de olsa tahsili mümkündür. Bu konuda düzenlemeye ihtiyaç var. Umarım bu konuyla ilgili düzenlemeyi önümüzdeki dönemde yaparız.

Sayın Karabat sordu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı veya bağlı ortaklıkların, vakıf ve sandıklarının fonda değerlendirilmiş parası var mı diye. Ben biraz daha somutlaştırmak istiyorum: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının merkezde böyle bir vakfı veya sandığı yok ama bağlı ortaklıkların var. Esasında, Türkiye Varlık Fonu bünyesindeki kuruluşlar ve Türkiye Varlık Fonu alt fonları Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin uygulama alanı dışında -BOTAŞ da ve bu durumda TPAO da bu uygulamanın dışında- fakat statüsünde; ana sözleşmesinde ve Sayıştay denetimi açısından bir yasak da var. Ben yine de sorayım: BOTAŞ ve TPAO'yla ilgili böyle bir değerlendirme... Yok. Kayıtlara girsin diye sordum, siz de yok olduğunu ifade ediyorsunuz mimiklerinizle. O zaman şunu soruyorum: Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Personel Vakfı, burada TPAO, BOTAŞ tipik ve iştirakleri var. Bir de bu vakfın yüzde 100 iştiraki olan TiemPo Sigorta Aracılık Hizmetleri var. Bu, sermaye piyasası araçlarında değerlendirme yapıyor. Özellikle Sigortacılık ve Özel Emeklilik Denetleme ve Düzenleme Kurumu yani SEDDK denetimindeki emeklilik yatırım fonları aracılığıyla hisse senedi alabiliyor, borçlanma aracı alabiliyor, kira sertifikası alabiliyor ve para piyasası fonlarında değerlendirme yapabiliyor. Biz bunların bilançolarını göremiyoruz, kamuya açık yerlerde yayınlanmıyor. Sigorta ve Özel Emeklilik Denetleme ve Düzenleme Kurumuna gider, bir kısmı da vakıf olan yerlerde de Vakıflar Genel Müdürlüğüne gidiyor. Bu konuyu tetkik ettiniz mi, araştırdınız mı? Araştırmakta fayda var. Burada, bu yatırım fonlarında değerlendirilen bir para olmuş mudur? Olduysa geri çekilmiş midir veya takılan, kilitli kalan bir fon var mıdır? Diğer kuruluşlar da EÜAŞ, TEİAŞ, TEDAŞ ve Eti Maden bünyesindeki sandık ve dernekler. Bunlar da irili ufaklı dernekler. Burada herhangi bir fon da değerlendirilen para var mı, takılan bir para var mı? Bunun da ilgili de cevap verirseniz mutlu oluruz. Diğer bir kuruluş da TPAO yani Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve İştirakleri Personeli Biriktirme ve Yardımlaşma Sandığı. Bu, personelin dayanışmasıyla ilgili bir sandık. Bu da sermaye piyasası araçlarında paralarını değerlendirebiliyor. 2025'te, 2026'da veya daha öncesinde böyle bir değerlendirme olmuş mudur? Bu yardımlaşma sandığındaki üyeler kâr payı almış mıdır? Fonla ilgili sorularımız bu şekliyle cevabını da bekliyor olacağız.

Ben, Türkiye'nin kronik problemi olan bir soruna özellikle değinmek istiyorum; enerji KİT'lerinin görevlendirme giderleri, görev zararlarıyla ilgili uygulama. Yıllar itibarıyla sürekli bu tutarlarda artış oluyor. Bakın, 2026 bütçe teklifinde enerji KİT'leriyle ilgili öngörülen görevlendirme giderlerinin 290 milyar TL olarak tahmin edilmiş olmasına rağmen, sadece 2026 yılının on ayında BOTAŞ ve EÜAŞ'ın 296 milyarlık bir görevlendirme gideri olmuş; benim tespit ettiğim bu. Gelecek yıl da Cumhurbaşkanlığı yıllık programındaki tavanda 411 milyar TL olarak belirlenmiş. Bu sübvansiyonlar önemlidir. Vatandaşlarımızın ucuz elektrik, ucuz doğal gaz kullanımıyla ilgili, tarifelerle ilgili desteklenmesi açısından önemlidir ama burada da kamuoyuna yansıyan tarifelerde -benden önceki vekiller konuştu, daha da konuşacak olanlar vardır- birtakım sıkıntılar var. Bana bugün de gelen mesajlar oldu; o 4 binden 3 bine iniş nedeniyle ilgili olarak tarife değişikliği olup yüksek faturalar yüzde 50-70 civarında daha yüksek fatura ödeyecek vatandaşlarımız var, çok da ekstra bir kullanımları yok. Bu miktarın kademeli olarak indiğini gördük. Burada tekrar bir değerlendirme yapılmasında fayda var Sayın Bakanım. Yüzlerce mesaj bugün bir sürü vatandaşımıza gitmiş. Ben bunu da buradan ifade etmiş olayım. BOTAŞ'ın yıllar itibarıyla tabii borçları da sürekli siliniyor, geçmiş dönemde de 2021'den 2024'e kadar 334 milyar, daha doğrusu ithalattan kaynaklanan KDV, ÖTV gibi vergilerle ilgili devlete ödenen tutarlar görevlendirme giderleriyle mahsup ediliyor. Bir taraftan da ödemeler de devam ediyor. En son da dördüncü aydaydı galiba yine burada bir kanun teklifi görüştük, 510 milyarlık bir vergiyle ilgili mahsuplaşma işlemini yapmayla ilgili kanun teklifi geçti. Bunun 165 milyarı 2026'daki KDV, işte, geri kalan, burada 310 milyarı birikmiş KDV stoku, 35 milyarı da gecikme zammı. Bu görevlendirme giderleriyle ilgili Hazineden paralar zamanında ödenmediği için böyle gecikme zamları ve faizler karşımıza çıkıyor 35 milyar. Aylık mahsuplaşma sisteminin nedenlerinden biri de bundan kurtulmak olmalı diye düşünüyorum. Ama geçmişteki bu zararlardan kimler sorumlu, BOTAŞ'a bu ödemeler Hazine ve Maliye

Bakanlığı tarafından niye zamanında yapılmamıştır, yapmayanlar kimlerdir, niçin BOTAŞ'ı bu kadar gecikme zammı ve faiz yüküyle karşı karşıya bırakmışlardır? Bunun da mutlaka düzeltilmesi gerekiyor. Burada, bu kanun teklifinde, aylık mahsuplaşmada, birtakım, Anayasa'nın 87'nci ve 161'inci maddelerine aykırı durumlar söz konusu. Burada şeffaf bir şekilde gelir ve giderin ayrıntılı gösterilmesi gerekiyor ama mahsuplaşma olduğu zaman bu gösterilmemiş oluyor. Gayrisafilik ilkesine de aykırılık söz konusu, bunu da özellikle belirtmiş olayım.

Vaktim kısıtlı Sayın Bakanım, sizin de KARDEMİR'de Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptığınızı biliyoruz. Başarılı bir dönem geçirdiniz orada, sonra birtakım sıkıntılar oldu. Şimdi umarım toparlanıyordur, geçmiş yıllarda çok zararlar oldu. Yerli, millî üretim diyoruz, KARDEMİR gibi güzide bir kuruluşumuz var, dünyanın en kaliteli raylarını üretiyor fakat yüksek hızlı tren projelerinde merkezî bütçe haricindeki dış kaynaklı kredi kullanımlarında, özellikle rayların yurt dışından temin edilmesiyle ilgili sınırlamalar koyuyor, yüzde 20 kota koyuyorlar. Şimdi, British Steelden, bu geçmiş dönemde, iki buçuk yıllık süre içerisinde çok ciddi alımlar oldu. Bana göre 135 milyon sterlinlik ama Bakanlığın açıklamasına göre de 95-100 milyon sterlinlik bir ray alımı olmuş. Onu da kabul etsek, niçin bu raylar KARDEMİR'den alınmaz, niye buralardan alınmaya devam edilir? Sadece rayla bunu niye dolduruyorsunuz? Bu teknik projelerde, baktığımız zaman, teknolojik sistemler gibi birtakım teferruatlarla bu kota doldurulabilir esasında. Ben buradan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına da söylemiştim, size de söylüyorum Sayın Bakanım, yarın Ulaştırma Bakanına da söyleyeceğim, en son da Hazine ve Maliye Bakanına da söyleyeceğim; bu konuyu çözmemiz lazım. Ben Karabük Milletvekiliyim, seçim bölgem orası KARDEMİR'in ayakta kalmasını ve kâr etmesini istiyorum. Bu kadar kaliteli üretim yapan bir tesise herkesin sahip çıkması gerektiğini düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Gerekirse kredi başka yerden kullanılır ama ray KARDEMİR'den temin edilmeli diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Resul Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; enerji yalnızca ekonomik büyümenin değil millî güvenliğin, sosyal refahın, sanayileşmenin, tam bağımsızlığın temel unsurlarından biridir. Yapay zekâ, veri merkezleri, elektrikli ulaşım, sanayileşme, şehirleşme, hidrojen üretimi, yeni teknolojilerle birlikte ülkemizin elektrik ihtiyacı hızla artmaktadır. Bugün, dünyada savaşların, jeopolitik gerilimlerin, ticaret ve tarife mücadelelerinin enerji piyasalarını doğrudan etkilediği bir dönemden geçiyoruz. Enerjiye erişimin zorlaştığı, fiyatların hızla değiştiği, tedarik zincirlerinin kırılgan hâle geldiği böyle bir küresel ortamda Türkiye'nin enerji arz güvenliğini koruması büyük önem taşımaktadır.

Biz enerjiyi yalnızca bir üretim girdisi olarak değil kalkınmanın, refahın ve tam bağımsızlığın anahtarı olarak görüyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türkiye enerji alanında kendine biçilen sınırları aşmış; arayan, bulan, üreten ve enerjide Millî Enerji 2040 vizyonuyla bölgesel merkez olma yolunda ilerleyen güçlü bir ülke hâline gelmiştir.

Karadeniz'de kendi doğal gazını çıkaran, Gabar'da ve Adıyaman'da kendi petrolünü üreten; güneşini, suyunu ve rüzgârını ekonomik değere dönüştüren, nükleer enerji hedefiyle büyüyen Türkiye, Türkiye Yüzyılı'nın güçlü ve bağımsız Türkiye'sidir.

Meskenlerde kullanılan elektriğin yaklaşık yüzde 55'i, doğal gazın ise yüzde 64'ü devletimiz tarafından karşılanmaktadır. Dar gelirli vatandaşlarımıza sağlanan doğrudan elektrik ve doğal gaz tüketim destekleri sosyal devlet anlayışımızın somut göstergesidir.

Sayın Bakanım, seçim bölgem, memleketim Adıyaman bir taraftan yeniden inşa edilirken diğer taraftan ülkemizin enerji bağımsızlığına katkı sunmaya devam etmektedir. Son yirmi dört yılda, Adıyaman'a enerji ve tabii kaynaklar alanında yapılan toplam yatırım 2026 yılı fiyatlarıyla 144 milyar 839 milyon lirayı aşmıştır. Adıyaman 238 milyon varili aşan petrol üretimi, 464 megavata ulaşan kurulu gücü, gelişen güneş enerjisi kapasitesi, yer altı kaynaklarıyla bu büyük yürüyüşün önemli şehirlerinden birisidir. Bu yatırımlar Adıyaman'ın yeniden inşasının yanında, üretim ve istihdam kapasitesinin geliştirilmesi açısından da son derece önemlidir. Adıyaman'ın güneş enerjisi alanında ulaştığı seviye son derece kıymetlidir. Bakanlığımızın çatı tipi ve yerinde üretime yönelik yeni düzenlemelerini Adıyaman açısından da büyük bir fırsat olarak görüyoruz. Çiftçilerimizin, sulama birliklerimizin, sanayi kuruluşlarımızın, belediyelerimizin, üniversitemizin, kamu binalarımızın ve deprem sonrasında inşa edilen yeni yerleşim alanlarının güneş enerjisi yatırımlarından daha fazla yararlandırılmasını bekliyoruz.

Adıyaman'da tarımsal üretimin geliştirilmesi ve daha fazla arazinin suyla buluşturulması açısından pompaj sulama sistemleri büyük önem taşımaktadır ancak suyun yüksek kotlardaki tarım arazilerine pompalanması ciddi miktarda elektrik tüketimine ve üreticilerimiz açısından yüksek enerji maliyetlerine yol açmaktadır. Adıyaman'daki pompaj sulama tesislerinin elektrik ihtiyacının güneş enerjisinden karşılanması stratejik bir gerekliliktir. Bu nedenle, pompaj sulama tesislerimizin elektrik ihtiyacının güneş enerjisinden karşılanabilmesi için Adıyaman'a özel GES trafo ve bağlantı kapasitesi tahsis edilmesini, gerekli trafo merkezi ve şebeke yatırımlarının kolaylaştırılmasını Sayın Bakanımızdan talep ediyoruz. Böylece çiftçilerimizin ve sulama birliklerimizin enerji maliyetleri düşecek, daha fazla tarım arazimiz suyla buluşacak, tarımsal üretimimiz güçlenecektir.

Sayın Bakanım, özellikle deprem bölgesinde elektrik iletim ve dağıtım altyapısının daha dayanıklı, akıllı ve afetlere karşı dirençli hâle getirilmesini son derece önemli buluyoruz. Deprem sonrasında hızla gelişen yeni yerleşim alanlarımızın, Örenli ve İndere'deki büyük yaşam alanlarının, sanayi bölgelerimizin ve tarımsal sulama tesislerimizin artan enerji ihtiyacı dikkate alınmalıdır.

Bu nedenle, yeni trafo merkezlerinin kurulması, mevcut trafoların kapasitesinin artırılması, kırsal bölgelerdeki elektrik hatlarının yenilenmesi ve kesintilerin en aza indirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Adıyaman'da doğal gaz hattı uzunluğu Haziran 2026 itibarıyla 1.437 kilometreye, toplam abone sayısı 173.441'e ulaşmıştır. Merkez, Besni, Gölbaşı ve Kâhta ilçelerimiz boru gazıyla, Çelikhan, Gerger, Samsat, Sincik ve Tut ilçelerimiz ise CNG yöntemiyle doğal gaza kavuşturulmuştur. Ayrıca, Akıncılar, Balkar, Pınarbaşı ve Şambayat beldelerimizde de doğal gaz arzı sağlanmıştır. Bu hizmetler için Sayın Bakanımıza, emeği geçen bütün kurumlarımıza teşekkür ediyorum. Özellikle sıkıştırılmış doğal gazla (CNG) doğal gaz sağlanan Çelikhan, Gerger, Samsat, Sincik ve Tut ilçelerimizin kalıcı boru hattı yatırımlarına kavuşturulmasını talep ediyoruz.

Sayın Bakanım, Adıyaman Türkiye'nin petrol üretimindeki en köklü merkezlerinden biridir. 2025 yılı üretiminde Adıyaman Türkiye'nin toplam petrol üretiminin yüzde 5,9'unu karşılamaktadır. 2026 yılı bütçesinde yapmış olduğumuz Adıyaman'da petrol üretiminin artırılması için arama ve sondaj faaliyetlerinin yoğunlaştırılması talebimiz sonrasında Adıyaman'da yapılan sondaj ve çalışmalarla günlük petrol üretiminin artırılması ve bu anlamda yeni keşifler ve yeni kuyularla yaklaşık yüzde 50 bir artış sağlanması, 15 bin varilin üzerine çıkarılması hedefini memnuniyetle karşılıyoruz. Bu hedef doğrultusunda TPAO Adıyaman Bölge Müdürlüğünün yatırım ve personel kapasitesinin güçlendirilmesini, yeni arama ve sondaj faaliyetlerinin artırılmasını, mevcut sahalarda ileri üretim tekniklerinin kullanılmasını, yeni rezervlerin süratle üretime alınmasını, petrol üretiminden doğan ekonomik değerin Adıyaman'ın istihdamına ve kalkınmasına daha fazla yansıtılmasını talep ediyoruz. Adıyaman'ın petrol sektöründeki tecrübesi yalnızca yer altındaki kaynaklarla sınırlı değildir. Yıllar içerisinde yetişen insan kaynağımız, teknik personelimiz ve üretim kültürümüz de önemli bir değerdir. TPAO bünyesinde yapılacak yeni personel alımlarında Adıyamanlı gençlerimize ve bölgemizdeki teknik eğitim mezunlarına daha fazla imkân sağlanmasını bekliyoruz.

Sayın Bakanım, Adıyamanlı hemşehrilerimiz adına şu hususları özellikle ifade etmek istiyorum: Adıyaman'da günlük petrol üretiminin 15 bin varil hedefinin üzerine çıkarılması doğrultusunda ilave sondajlar yapılmalı, TPAO Bölge Müdürlüğünün güçlendirilerek personel, araç, teknik ekipman ve yatırım kapasitesi artırılmalı, sıkıştırılmış doğal gaz yöntemiyle doğal gaz verilen ilçelerimiz kalıcı boru hattına kavuşturulmalı, deprem sonrasında kurulan yeni yerleşim alanlarının elektrik ve doğal gaz altyapıları eşzamanlı olarak tamamlanmalıdır. Yeni trafo merkezi ve iletim hattı yatırımlarıyla Adıyaman'ın elektrik altyapısı güçlendirilmelidir. Adıyaman'ın yüksek güneş enerjisi potansiyeli tarımsal sulama, sanayi, kamu binaları ve yeni konut alanlarında daha etkin kullanılmalıdır. Yapımı devam eden 63 megavatlık rüzgâr ve biyokütle santrallerinin hızla tamamlanması sağlanmalı, yine, jeotermal sahalarımızın enerji, tarım, turizm ve bölgesel kalkınma açısından değerlendirilmesi sağlanmalı; petrol, enerji ve madencilik yatırımlarında yerel istihdam artırılmalı, Adıyamanlı gençlerimize öncelik verilmeli; enerji yatırımlarında çevre korunmalı, iş sağlığı ve güvenliği önlemleri titizlikle uygulanmalıdır.

Sayın Bakanım, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ortaya konulan "Millî Enerji 2040" vizyonunun ülkemizin enerji bağımsızlığına, ekonomik kalkınmasına, milletimizin refahına büyük katkılar sağlayacağına inanıyorum. Madencilik faaliyetlerinde çevrenin korunması, iş sağlığı ve güvenliği, üretim sonrasında sahaların rehabilite edilmesi, yerel halkın ekonomik kalkınmadan pay alması temel önceliktir. Adıyaman'ımıza sağlanan destekler için Sayın Bakanımıza, Bakanlık bürokratlarımıza, TPAO, BOTAŞ, TEİAŞ, MTA, EPDK, enerji dağıtım şirketleri ve sahada fedakârca çalışan bütün enerji ve maden emekçilerimize teşekkür ediyorum.

Enerji ve tabii kaynaklarla ilgili tüm gelişmelerin ülkemizin gelişmesine katkı sunmasını, bu anlamda Bakanlığımızın ve bağlı kuruluşların, ilgili kuruluşların 2027 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize, enerji sektörümüze ve Adıyaman'ımıza hayırlı olmasını diliyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

Sayın Gülizar Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın emekçilerimiz ve saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; ben de saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bugün sabahki sunumunuzda aklımda kalan birkaç konuyu aktararak başlamak isterim. "Hedef 2040" dediniz, 2040'ın planlamasını anlattınız, yerlilik, millîlikten ve arz güvenliğinden bahsettiniz ve yenilenebilir enerji konusuna girdiniz. Ben de bu konuları biraz sizinle istişare etmek isterim açıkçası.

Yerli ve millîlik nasıldır? Yerli ve millîlikte birinci öncelik, enerji politikasının kamusal olmasıdır yani kamucu bir enerji politikasının hayata geçmesi gerekir. Devlet üretimi yapan santralden, üretimin yapıldığı santralden vatandaşın elektrik sayacına kadar giden süreyi, süreci planlamalı ve bu konuda ucuz, güvenli enerjiye vatandaşın erişebilmesinin de güvencesi olmalıdır. Devlet bu güvenceyi nasıl sağlar? İktidarlarla sağlar. Peki, sizin iktidar böyle mi, onu bir görmek gerekir.

EUROSTAT verilerine göre, Türkiye'de 2025 yılında her 5 aileden 1'i evini ısıtamıyor Sayın Bakan. Yine, nüfusun yüzde 17,6'sı elektrik faturasını zamanında ödeyemiyor. Diyebilirsiniz ki "Elektrik Avrupa'dan daha ucuz." ama sadece elektriğin birim fiyatı üzerinden değil elektriğin hanelere ne kadar yük getirdiği üzerinden de değerlendirmek gerekir. Yine, Türkiye'de TÜİK verilerine göre, tek kişilik ailenin yoksulluğu yüzde 9,8; sadece eşlerden oluşan ailelerdeki yoksulluk oranı yüzde 12, eşler ve çocuklardan oluşuyorsa yüzde 21,8; 2025 verileri Sayın Bakan. TEPAV 2026'da buna bakmış, 4 ve daha fazla çocuğu olan ailelerin nüfustaki yoksul olan oranı yüzde 64 Sayın Bakan. Peki, ne yaptınız? Aile Bakanlığının verilerine baktık, geçtiğimiz günlerde Bakanlık bütçesinde de bunu

konuştuk, Aile Bakanlığında 2025 yılında 2 milyon 571 hane elektrik tüketimindeki destekten faydalanmış, 2026'da 1 milyon 400 bine inmiş, 2027'de de 1 milyon 350 bin hedeflenmektedir. Az önce verdiğim verilere baktığımız zaman bunun ne kadar olumsuz, özellikle yoksul ve çok çocuklu ailelerde ne kadar büyük sorunlara sebebiyet vereceğini ve az önce bahsettiğim kamusal enerji politikasının hayata geçmediğinin açık bir göstergesidir. Desteği "2025'te 5 bin kilovatsaat, 2026'da 4 bin, 2027'de de 3 bin kilovatsaate düşüreceğiz." diyorsunuz. Peki, burada, az önce de ifade ettiğim gibi, hane büyüklüğü, çok çocuklu aileler, bu çok çocuklu aileler ve gelir durumuna baktığımızda, demek ki enerji politikalarınızın kamusal olmadığı açık ve net ortada. Bir başka veri, elektrik faturalarından bahsediyoruz. Elektrik faturalarının Nisan 2026 itibarıyla yüzde 15'i enerji bedeli ama bunun yüzde 75'i dağıtım bedeli. Son beş yılda enerji bedeline yüzde 24,5 fiyat artışı ama dağıtım bedeline yüzde 880 zam gelmiş Sayın Bakan. Ne demektir bu? O yüzde 880 zam kime geliyor? Özelleştirmeyle dağıtım şirketlerine geliyor. O zaman halkın ucuz ve güvenli enerjiye erişim hakkı, maalesef, sağlanmış olmuyor Sayın Bakan.

İkincisini, yerli ve millîde dışa bağımlılığı azaltmak diye önerebiliriz. Peki, dışa bağımlılık azalmış mı? Gaz ithalatında 52 milyar metreküpten 58 milyar metreküpe çıkmışız. Biliyorsunuz, enerji üretiminin neredeyse üçte 1'i kömürden sağlanıyor, bu kömürün üçte 2'si, yani enerji üretiminde kullanılan kömürün üçte 2'si ithal Sayın Bakan. O zaman dışa bağımlılık ve arz güvenliği konusunda da maalesef yerli ve millîlik masallarını dinlemek doğru olmadı.

Peki, yenilenebilir enerjiye bakalım. Yenilenebilir enerji kaynaklarında 2000-2009 döneminde kömürden enerji elde etme yüzde 27,1, 2010-2019'da yüzde 31, 2022-2025'te yüzde 34,2. Yani yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımın da yetersizliği ve bu anlamda da bahsettiğiniz dönüşümün hayata geçirilmesi çok mümkün gibi görünmüyor. Peki, bunun dışında başka bir konuya daha değinmek isterim. Sayın Bakan, Türkiye'de enerji sektöründeki yatırımlar çökmüş durumda. Enerji altyapısını geliştirecek olan yatırımlar birçok alandan çok daha alt seviyelerde gerçekleşmekte. 2000-2009 döneminde enerji yatırımlarının toplam yatırımlardaki payı yüzde 4,8'miş, 2010-2019'da yüzde 2,1, 2020-2025'te yüzde 1,8'e düşmüş. Peki, enerji altyapısındaki bu yatırımların azlığı nelere sebebiyet veriyor? Elektrik kesintilerine sebebiyet veriyor. Bakım ve onarım çalışmaları yapılmadığı için -ki özelleştirme dağıtımda- orman yangınlarında ciddi artışlara neden oluyor ve 2025 yılında orman yangınlarında zarar gören toplam orman alanlarının yüzde 17,8'inin yangınların enerji hatlarındaki arızasından dolayı meydana geldiği de kayıtlara geçmiş durumda. Yine, tarım arazileri, zeytinlikler, su havzaları madencilik baskısı altında; bu bakım ve onarım yapılmaz iken yangınlarla talan edilirken ülkenin öz değerleri ve hazineleri bu kez bir de enerji ve vahşi madencilik ruhsatlarıyla maalesef yok edilme tehlikesiyle karşı karşıya.

Yine, 1923-2003 arasında, seksen yılda, 1.186 ruhsat verilmiş ama son on beş yılda bu sayı 386 bine çıkmış Sayın Bakan, Gümüşhane'nin yüzde 93'ü, Giresun'un yüzde 85'i, Kütahya'nın yüzde 92'si ruhsatlandırılmış, maden ruhsatlarına açılmış durumda. Başka bir teşvik daha verilmiş ve coğrafi koşullara bakılmaksızın, coğrafyaya bakılmaksızın 5'inci bölge yatırım teşviki kapsamına alınmış ve böylelikle ruhsatlandırmada teşvik anlamında da bazı sermaye, dış sermaye ve onların yerli ortaklarına çok inanılmaz avantajlar sağlanmış durumda. 2025 yılında bir kanun değişikliği geçti ve işte "Belirli bir sürede olumlu ya da olumsuz görüş verilmez ise süre geçiminde olumlu görüş sayılacak." dendi.

Sayın Bakan, TEMA'nın 2023 verilerine bakalım, böyle bir değişikliğe gerek var mı, ne için olduğunu da ifade etmek adına: 2023'te 525 ÇED sürecinin 443'ü ”ÇED Gerekli Değildir” diye sonuçlanmış, 37'si "ÇED olumlu" diye sonuçlanmış, bu 525 başvurunun sadece 1 tanesiyle ilgili "ÇED olumsuz" kararı verilmiş. O zaman neden hızlı süreç, neden biz sağlık etki değerlendirme de bunun içine alınması gerekir derken ÇED süreçlerinde böyle bir kolaycılık ve böyle bir hızlı -tırnak içerisinde- dönüşüme geldi.

Peki, hep eleştiriyoruz, hep eleştiriyoruz, ne yapılması gerektiğini de paylaşmak isterim açıkçası. Ormanlar, meralar ve tarım arazileri, sit alanları ve su havzaları kesin olarak madenciliğe kapatılmalıdır Sayın Bakan çünkü bunlar bizim bugünün emaneti, yarını miras bırakacağımız miraslardır. Siyanür ve sülfürik asit, yığın liç yöntemleri gibi doğada geri dönülmez zararlar oluşturan üretim yöntemlerinin evrensel standartlarda olduğu gibi derhâl yasaklanması gerekir. Taban devlet oran hakkının yükseltilmesi, vergi ceza aflarına da son verilmesi gerekir. Yine, sabah Sayın Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin de ifade etti, ham cevher ihracatı yerine bunu uç ürün hâline getirecek tesisleri kurarak kurduktan sonra, madenlerin ve doğal zenginliklerimizin bu anlamda kullanımının önünü açmak gerekir diye düşünüyorum ve önermek istiyorum Sayın Bakan.

Yine, Akkuyu konusunda 2027'de 1. ve 2. Ünitelerinin üretime geçeceğini ifade ettiniz. Biz her yıl Plan ve Bütçe Komisyonunda bunu dinliyoruz Sayın Bakan. Size net bir şekilde sormak istiyorum: 1. ve 2. Üniteler hangi tarihte hayata geçecek? Somut olarak net bir şekilde bunun tarihini istiyoruz. "2027" dediniz, bir öncekinde 2026'ydı, ondan öncekinde 2025'ti ama hayata geçmedi. Peki, Akkuyu bizim yararımıza mı olacak? Onun da -15,33 euro sent, yüzde 70'i- 12,35 ortalama sent, eğer Rosatom talep ederse bu yüzde 15,33 sente satılacak. Bu acaba bizim için ucuz bir enerji ya da -tırnak içinde- yenilenebilir enerji sayılıp vatandaş adına ucuz bir enerjiye erişimin önünü mü açacak, ona da bakmak gerekir.

Karadeniz'de, Gabar'da hep buluyoruz, işte, araştırıyoruz; doğal gaz buluyoruz, petrol buluyoruz falan filan. Peki, bu üretim -hani, miktarlar verdiniz, şimdi zamanım kalmadığı için onları ifade edemeyeceğim- gerçek anlamda vatandaşın faturasına yansıyor mu Sayın Bakan? Bunun da cevabını istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Vehbi Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

Gene Manisa Milletvekili olarak tahmin ediyorsunuz herhâlde hangi konudan bahsedeceğimi, Soma'dan bahsedeceğim size Sayın Bakanım. Baktım, daha önceki Meclisteki bu Plan Ve Bütçedeki bütçe görüşmelerinde ekseriyetle Soma'dan bahsetmek durumunda kalmışız ve bugün de gene Soma'dan bahsedeceğiz. Bildiğiniz gibi, Soma enerjinin başkenti olarak geçiyordu bir dönemler ve en önemli üretim merkezlerinden bir tanesi de Soma B Termik Santraliydi. Soma B Termik Santrali yani on bir yıl önce özelleştirilen Soma B Termik Santrali geçtiğimiz günlerde -sizin de bilginiz var- 7 milyar lira bir bedelle icradan satıldı. Alan kim? Alan Türkiye Kömür İşletmeleri. Neden aldı? Çünkü Türkiye Kömür İşletmelerinin Torkudan bugün için faiziyle beraber 30 milyarlık bir alacağı olduğu söyleniyor. Şimdi ne olacak? Elektrik Üretim AŞ bunu işletecek anladığımız kadarıyla. E, zaten on bir yıl önce de burayı Elektrik Üretim AŞ işletiyordu özelleştirme yapılmadan önce ve bu tesis, bu termik santral vergi rekorları kırmaktaydı, üretim rekorları kırmaktaydı. Bütün itirazlarımıza rağmen siz, Bakanlığınız burayı özelleştirdi, 685 milyon dolara özelleştirildi. Daha sonra bu tutarın belli bir kısmı TL'ye çevrildi, alan firmaya, Torkuya çok ciddi bir avantaj sağlandı ve çok ciddi teşvikler de verildi. Bu sağlanan avantajlar ve teşvikleri üst üste koyduğumuz zaman neredeyse özelleştirme bedeli kadar bu firmaya avantajlar sağlandı. Bu on bir yıllık süre içerisinde Torku üzerine düşen hiçbir yükümlülüğü yerine getirmedi ve biz bunu her yıl tekrarladık burada. Ne yapması lazımdı? Baca gazı filtresi takması lazımdı, bunu takmadı; Soma'daki halkımız, çevre ilçelerdeki halkımız zehirlendi. Herhangi bir bakım yapmadı, yapması gereken periyodik bakımları yapmadı, revizyon yapmadı, bir tane çivi dahi çakmadı ve şu anda âdeta bir hurdaya dönmüş durumda ne yazık ki termik santral, ciddi kazalar yaşandı bu süreçte. Bu süre içerisinde sözleşme gereği TKİ'den devamlı kömür aldı, elektrik üretti, Elektrik Üretim AŞ'ye sattı, parasını aldı ancak TKİ'ye borcunu ödemedi. Bugün için 30 milyar lira olduğu söyleniyor, siz bunu düzeltebilirsiniz. Sonuç itibarıyla bu tesis, Soma B Termik Santrali -TORKU- iflas etti. TKİ'ye borcu var -söylersiniz ne kadar olduğunu- nakliyecilere ciddi borcu var, maden şirketlerine ciddi borçları var, ulaştırmacılara borcu var, servislere borcu var ve şu an 1.100 işçi şu an için işsizler ve on yıllık kıdem tazminatları var, ödenmedi, bir buçuk aylık maaşları var, ödenmedi; bu insanlar soruyorlar "Ne olacak bizim halimiz?" diye? Bu termik santral, siz de biliyorsunuz; geçmişte, yakında aylarca kapalı kaldı. Bu süre içerisinde madenler ücretlerini ödeyemediler, hâlen daha sıkıntı içerisindeler, işçi çıkartmak zorunda kaldılar; insanlar, madenciler eylem yapmak zorunda kaldı, Soma'dan da ciddi göçler yaşandı. Ben 2019 yılındaki bütçe görüşmelerinde burada demişti ki Sayıştay raporlarına dayanarak: "Ya, bu TKİ'nin alacağı 1 milyar lira var, neden TKİ -TKİ Genel Müdürü burada- bu 1 milyar lirayı tahsil etmiyor?" diye Sayıştay raporlarından açıklamıştım. Neden tahsil edilmiyor? "Bakın, bu daha sonra büyük sıkıntılara, problemlere, kamu zararına sebebiyet verebilir." diye defalarca ben burada söyledim. "Evvelki yıl 10 milyar liraya çıktı bu borç neden tahsil edilmiyor?" dedik. Borç katlana katlana geldi, şirket iflas etti ve TKİ'nin bu şirketten ciddi şekilde alacağı var. Hep şunu söyledik Sayın Bakanım, şahitsiniz: "Ya, kamulaştırın burayı. Bakın, buradaki kangren büyüyor, yarın öbür gün kolu kessek de kurtaramayız, ciddi bir kangren var, ciddi bir kamu zararı var, müdahale edin, kamulaştırın." diye defalarca söyledik ama bir türlü karşılık bulamadık. Şimdi, ne olacak 1.100 işçinin on yıllık alın terleri? Kıdem tazminatları ne olacak? Bir buçuk aylık maaşları ne olacak? Bir şirkete, sadece bir maden şirketine 1,5 milyar liralık borcu olduğundan bahsediliyor; servislere borçları var, sanayiye borçları var. Ne olacak bunlar? Mesela, şu anda, anladığım kadarıyla, Elektrik Üretim AŞ gelmiş, tetkikleri yapmış, ciddi revizyon yapmak zorunda çalıştırabilmesi için; hava gazı filtresi takacak, baca gazı filtresi takacak; bunların maliyeti ne olacak? Neden bu külfeti kamu üstlenmek zorunda olacak? Bu alacaklar ne olacak? Bakın, TKİ'nin 2024-2025 yılında toplam faiz ödemesi ne kadar biliyor musunuz Sayın Bakan? 16,5 milyar lira. Yani kâr eden kurum -TKİ'nin zarar etmesi imkânsız- kâr etmesi gereken bir kurum zarar açıklıyor iki yıldan beri, 2026'yı bilmiyoruz, birazdan rakamlara gireceğim.

Şimdi, on bir yıl önce Elektrik Üretim AŞ üretiyordu, 11 yıl sonra, özelleştirmeden sonra gene Elektrik Üretim AŞ üretiyor. Peki, bu korkunç faturayı biz neden ödedik? Fıkrayı biliyorsunuzdur: Ağa ile maraba kasabaya gidiyorlar. Bir at pazarlığı var -uzun uzun anlatmak istemiyorum- dönüşte maraba ağasına dönüyor, diyor ki: "Ağam, sabahleyin bu at sizindi." "Evet." diyor. "Gene tekrardan dönüyoruz şimdi köyümüze, bu at gene sizin. O zaman biz bu haltı niye yedik?" demiş. Sayın Bakanım, biz bu haltı niye yedik? Ben "halt" olarak bunu söyledim, bilenler biliyor. Biz bu haltı niye yedik Sayın Bakanım? Yani bu kadar büyük bir tablo, bunun sorumlusu kim?

Şimdi, TKİ; dedim ya, Genel Müdürümüz burada. Bakıyoruz bilançolarına, 2025 Faaliyet Raporu'ndan baktım, 2026 rakamları yok. 2024 yılında kurumun borcu 23 milyar 750 lira, 2025 yılda yüzde 44 artmış, 34 milyar 290 milyon liraya çıkmış. Bakın, 2023 yılında kurumun finansman gideri yani bankalara olan ödeme, finansman gideri, faiz gideri 640 milyon liraymış ve firma o zaman kâr ediyormuş. 2024 yılında finansman gideri 5 milyar lira, 2025 yılında finansman gideri kurumun 11,4 milyar lira. İki yılda finansman gideri 18 kata çıkmış durumda. Gerçekten bu korkunç tablonun sorumlusu kimdir Sayın Bakan? Zarar ediyor, bu firma zarar ediyor. 2025 yılında 5,5 milyar lira zarar etti, 2026 bilançosunu bilmiyoruz. Ne kadar borcu var bankalara, ne kadar faiz ödemesi yapıyor? Ya, bahsettiğim rakam 2025 yılındaki 11 milyar lira faiz ödemesi, sizin Bakanlığınızın bütçesinin dörtte 1'i. Bahsettiğimiz rakamlar bunlar, gerçekten de korkunç rakamlar.

Siz de biliyorsunuz maden kazası meydana geldi Soma'da, 5 madencimizi ne yazık ki göçük altında bıraktık. Eğer bu maden kazası bir saat önce veyahut da bir saat sonra gerçekleşmiş olsaydı -ben işçilerle konuştum- kaybımız 40'la 50 arasında olacaktı, 40'la 50 arasında. İşçilerle konuştuğum zaman ortaya çıkan şöyle bir şey var, Soma faciasını yaşamış bir bölgede milletvekili olarak söylüyorum size: Bugün Soma'da, Türkiye'de insanlar madene indikleri zaman Soma'daki insanlar, Soma'daki 301 kadar aynı durumdalar, aynı manzaralar, aynı hikâyeler. Hâlâ üretim baskısı var madenlerde, hâlâ üretim baskısı var, hâlâ "Hadi, hadi." var.

Denetim; Sayın Bakanım, bakın, buraları mutlaka denetlemişsinizdir, bakın mutlaka denetlemişsinizdir. Aynı Soma'da olduğu gibi denetimin olacağı önceden biliniyor ve denetim olmadan önce temizlik yapılıyor, çukurlar kazılıyor, temizlik yapılıyor. Değişen bir şey yok, ne yazık ki yok. 5 kişi öldü, 50 kişi de ölebilirdi, 50 kişiyi de kaybedebilirdik. Yani Soma'yı yaşamışız 301'i, ders çıkartmamışız Amasra'yı yaşamışız. Oturduk burada hep beraber Meclis araştırma komisyonları kuruldu, tuğla gibi raporlar, gelinen noktada değişen hiçbir şey yok Sayın Bakanım. Biz bu davanın takipçisi olacağız, sizden de ricam siz de Bakanlık olarak bu davanın takipçisi olun, sorumlular kimse cezalandırılsın. 9 kişi şu anda gözaltında, ihmali olan mutlaka Bakanlığınızdan insanlar vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir kere yanlış başlandı, bilirkişi maden mühendisi ama hayatında madene inmemiş bir maden mühendisi bu soruşturmada bilirkişi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Adalet Kaya.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hoş geldiniz. Bir eleştiriyle başlamak istiyorum: Sanırım kadın sayısı hiç yok yani maşallah kadronuz erkekten geçilmiyor Sayın Bakan. Bunu eleştiriyoruz yani sanırım en kötü Bakanlık sizinki, bir kadın bürokrat bile yok.

Şimdi, enerji yaşamın sürdürülmesi, toplumsal ihtiyaçların karşılanması ve çağın gerekliliklerine uygun bir yaşamın kurulabilmesi için vazgeçilmez. Üretimden ulaşıma, sağlıktan eğitime, barınmadan iletişime kadar yaşamın her alanında enerjiye ihtiyaç duyuyoruz. Evet, enerji yolları, nadir elementler, kıymetli madenler artık devletlerin dış politikasını belirliyor ve dünya üzerindeki savaşların sebepleri artık enerji üstüne. Dolayısıyla, elbette bir biçimde enerji üretimine ihtiyacımız var ancak enerjiyi hangi amaçla, kimin için, nasıl, hangi bedeller karşılığında ürettiğimiz meselesinde sizlerle ayrışıyoruz, politikalarınızı da eleştiriyoruz. Bugün küresel ölçekte hâkim olan kapitalist üretim ve tüketim düzeni enerjiyi toplumsal ihtiyaçları karşılayan bir araç olmaktan çıkarıp sınırsız sermaye birikiminin ve kâr hırsının aracına dönüştürdü. Bu düzenin üretim ve tüketim anlayışında bir doyum noktası, bir sınır ya da doğanın kendini yenileme kapasitesini gözeten bir ölçü bulunmuyor. Daha fazla üretim, daha fazla tüketim ve daha fazla kâr uğruna doğa sınırsız bir kaynak, toprak bir yatırım alanı, su bir üretim girdisi, yaşam alanlarıysa şirketlerin mülkiyetine geçirilecek ekonomik değerler olarak görülüyor. Bugün yaşadığımız iklim krizi, kuraklık, su kıtlığı ve ekolojik yıkım, bu sınırsız büyüme anlayışının sonucu. Dolayısıyla, enerji politikalarını yalnızca üretim kapasitesindeki artış üzerinden değerlendirmemiz doğru değil. Enerjinin, toplumsal ihtiyaçları ve kamusal yararı esas alan, ekolojik dengeyi gözeten, halkın eşit ve adil erişimini güvence altına alan bir anlayışla üretilmesine kafa yormak gerekiyor. Enerji üretimi adı altında doğayı talan eden, halkın yaşam alanını daraltan ve doğal zenginliklerimizi bir avuç şirketin çıkarına sunan politikalarla devam ediyorsunuz ne yazık ki.

Sayın Bakan, Türkiye'nin enerji kurulu gücündeki artışı sık sık vurguluyorsunuz. Bakanlığınızın verilerine göre Eylül 2026 itibarıyla ülkenin elektrik kurulu gücü 127 bin 355 megavata ulaşmış durumda. Peki, bu kadar yüksek bir kurulu güce sahipken mevcut kapasitenin neden yalnızca yüzde 30'u kullanılmakta? Üstelik uzmanların hesaplamalarına göre yalnızca sanayi tesislerinin, konutların ve diğer binaların çatılarına kurulabilecek güneş enerjisi sistemlerinde en az 120 gigavatlık bir potansiyel bulunuyor. Bu potansiyel tüm ülkenin yıllık elektrik tüketiminin neredeyse yarısını karşılayabilecek düzeyde ama siz çatılar, otoparklar, sanayi siteleri ve kamu binaları dururken enerji şirketlerinin köylünün merasına, verimli tarım arazilerine ve ormanlara yönelmesine izin veriyorsunuz. Şimdi, böyle kalkınma olmaz, böyle yeşil enerji olmaz, bu apaçık sömürgecilik politikası yani şirketlere "Sömürün." diyorsunuz.

Temmuz 2025'te muhalefet olarak tüm itirazlarımıza rağmen Mera Kanunu'nda değişiklik yaptınız. Yüzyıllardır köylünün ortak kullanımında olan meraları, yaylakları ve kışlakları enerji şirketlerinin tahsisine açtınız. Bir yandan doğal yaşam alanlarını şirketlere devrederken diğer yandan 6'ncı bölge teşvikleri kapsamında gümrük muafiyetinden bedelsiz arazi tahsisine kadar pek çok ayrıcalığı holdinglerin önüne serdiniz. Memleketim Diyarbakır, bu politikaların en çok mağduriyetini yaşayan bölgelerin başında geliyor. Bakanlığınızın açıkladığı YEKA GES-2026 yarışmalarında en yüksek kapasiteyi 200 megavatla Amed'e ayırdınız. Şimdi, Dicle'de, Pasur'da -Kulp'ta- Çınar'da, Sur'da, Ergani'de, her hafta başka bir köyde GES projesine karşı meralarını, tarlalarını, yaşam alanlarını korumaya çalışan yurttaşlara destek eylemlerine gidiyoruz, seslerini sizlere ulaştırmaya çalışıyoruz. Sur ilçemize bağlı Kervanpınar köyünde köylülerin tek geçim kaynağı olan mera alanı kırk dokuz yıllığına iktidar partisinin eski bir il yöneticisine ait şirkete tahsis edildi. Üstelik söz konusu alan birinci derece arkeolojik sit alanı. Kervanpınar halkı meralarını, geçim kaynaklarını ve yaşam alanlarını korumak için günlerce çadırda nöbet tuttular, jandarma barikatlarıyla karşı karşıya kaldılar. Ancak köylülerin haklı ve meşru direnişi sonucunda mahkeme proje hakkında yürütmeyi durdurma kararı verdi ama Zenkar-1 ova bölgesinde çalışma hâlâ devam ediyor. Lice Koçmarin'de maden planı var, DSİ, su havzasını zehirleyeceğini söylüyor ama ne yazık ki projeye devam ediliyor. Cikse'de, geçen sene yine bu oturumda konuşmuştum, Kulp'ta Cikse'de sahte raporla ÇED olumlu raporu almış şirket hâlâ merayı talan etmeye devam ediyor ve buna izin veriliyor, yargı kararı olmasına rağmen.

Şimdi, bir köyün merasını baştan sona güneş paneliyle kaplamak o köye ne kazandırıyor? Gerçekten kamu yararı nerede Sayın Bakan? Üretilen elektriğin ne kadarı o köylünün ihtiyacını karşılıyor, köylüye ucuz enerji mi sağlıyor? Yoksa bu elektrik, yüksek gerilim hatları üzerinden şebekeye aktarılırken elde edilen kazanç şirketlerin kasasına mı giriyor? Şimdi, şirketlerin kârı büyürken köylünün elinden merası, geçim kaynağı ve yaşam alanına alınıyor, üstelik bu projeler şirketlerin raporlarında karbon kredisi ve

çevreci yatırım olarak sunuluyor. Güneş enerjisine karşı değiliz ancak güneş panellerinin tarım ve mera alanlarına kontrolsüz biçimde yerleştirilmesinin ekolojik ve toplumsal sonuçlarını görmezden gelemeyiz. Yani doğa talanı ve ekolojik yıkımın yanında meselenin toplumsal sonuçları da cabası. Bakın, merası elinden alınan köylü hayvancılık yapamıyor, hayvancılık gerilediğinde köylü geçim kaynağını kaybediyor, geçim kaynağını kaybedince de ne yazık ki yaşadığı yeri terk etmek zorunda bırakılıyor. Sonunda geriye tel örgülerle çevrili paneller, bir güvenlik kulübesi ve boşalmaya mahkûm edilmiş köyler, insansızlaşmış köyler kalıyor.

Şimdi, yıllardır güvenlikçi politikalar Kürt halkının köylerini boşaltırken aynı anlayışla bugün "yeşil enerji" söylemiyle mülksüzleştirme ve insansızlaştırma politikası sürdürülüyor; halk bunu istemiyor Sayın Bakan. Madem enerjiyi halkın refahı için üretiyorsunuz o hâlde Diyarbakır'da çiftçi neden bu kadar büyük bir enerji sıkıntısı yaşıyor? DEDAŞ tarlasını sulamak isteyen çiftçiye yüksek faturalar çıkarıyor. Bölgedeki tarımsal sulama abonelerinin birikmiş borcu 51 milyar liraya dayanmış durumda. Çiftçinin elektriği kesiliyor, sulama yapılamıyor, ekinler tarlada kalıyor. DEDAŞ köylüleri kolektif biçimde, toplu biçimde cezalandırıyor. Diyarbakır'da yurttaşlar günlük yaşamlarını sürdürebilmek için ihtiyaç duydukları elektriğe dahi erişemiyorlar. Neden biliyor musunuz? Çünkü DEDAŞ tüm yurttaşlara keyfine göre cezalar kesiyor. Bakın Sur ilçesine bağlı -bugün görüştüm muhtarla- Kozan, Kabasakal, Tanoğlu; Aslanoğlu mahallelerinde yaklaşık on beş gündür elektrik kesintileri yaşanıyor. Mahalle sakinleri elektriğin günde yalnızca dört beş saat verildiğini belirtiyor, üstelik kesintiler belli aralıklarla yani hep aynı saatler içerisinde tekrarlanıyor. Çocukların eğitim hakkı etkileniyor, hastalar etkileniyor, okullarda yeterli ısınma sağlanamıyor, çocuklar soğuk sınıflarda eğitim görmek zorunda kalıyorlar. Sabah Aslanoğlu Mahallesi Muhtarı İzzettin Candan'la görüştük, bugün çocuklar okula gidememiş. Bu sorunun acilen çözülmesini talep ediyoruz Sayın Bakan.

Bir diğer mesele, yine, geçtiğimiz sene Çınar ve Mardin Mazıdağı ilçesi arasında yaşanan yangında 15 yurttaşımızı kaybettik ve binlerce hayvan yaşamını yitirdi. Bilirkişi raporunda yangının bakımsız elektrik telleri ve yenilenmeyen hatlarla bağlantısı olduğu ortaya konuldu ama ne yazık ki hâlâ onarım çalışması yapılmadı ve bu köylüler oralarda risk altında yaşamaya devam ediyor. Meraları, sulak alanları ve birinci sınıf tarım arazilerini GES adı altında yürütülen talandan derhâl koruyun Sayın Bakan, talebimiz budur. Size önerilerimiz var ancak vaktim bitti.

Son olarak, Elâzığ Maden ilçesindeki yurttaşların doğal gaz talebini sizlere iletmek istiyorum. Maden Elâzığ'da doğal gaz bağlanmayan birkaç ilçeden biri, diğer ilçelere giden doğal gaz hatları Maden'in sınırından geçmesine rağmen ilçenin mağduriyeti yıllardır giderilmiyor, ağır kış koşullarında kömür yakmak zorunda kalıyorlar. Maden halkı bir an önce kendi ilçelerine de doğal gaz hattı döşenmesini ve bağlanmasını bekliyor, size iletmemi istediler.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaya, teşekkür ederim.

Sayın Ejder Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli komisyon üyeleri, çok kıymetli Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlar; öncelikle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2027 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, ben konuşmamı iki bölümde gerçekleştireceğim. Birinci bölümde Elâzığ'mızla ilgili görüşlerimizi, önerilerimizi ve taleplerimizi dile getireceğim; daha sonra genelle ilgili görüşlerimizi dile getireceğiz.

Sayın Bakanım, öncelikle Elâzığ'daki yatırımlarımıza ve taleplerimize değinmek isterim. Elâzığ'da Keban 1.330 megavat, Palu Beyhan-1 Barajı'nda 582,1 megavat, Pembelik Barajımızda 127 megavat, Seyrantepe Barajı'nda yaklaşık 57 megavat kurulu gücüyle, toplam 2.099,1 megavat kurulu güçle Elâzığ Türkiye'de enerjiye ciddi anlamda katma değer sağlamaktadır. Son süreçte, Elâzığ Belediyemizin 19,5 megavat pik gücündeki Şahinkaya GES üretimi başladı, yılda 35 milyon kilovat saat, inşallah, üretim bekliyoruz.

Sayın Bakanım, öncelikle, yine, 40 megavatlık Elâzığ yenilenebilir enerji kaynak alanı güneş yatırımının devreye alınmasıyla ilgili giriş takvimini de sormak isterim. Elâzığ ne zaman bu sürece dâhil olacak? Kuzova'da 4.783 hektarlık sulama alanı için 2 megavat karasal ve yaklaşık 1 megavat yüzer GES kuruldu, ilave 3 megavatlık yüzer GES bitim aşamasındadır. İnşallah, böylece, Elazığ'mız Kuzova'da ciddi anlamda bir rahatlama sağlayacak.

Sayın Bakanım, Elâzığ üç tarafı sularla çevrili, barajlarla çevrili bir il; içme, kullanma ve sulama suyumuzun önemli bir bölümünü bu kaynaklardan sağlarken göllerimizin alçakta olması, birçok yerleşimimizin ve tarım arazimizin daha yüksek kotlarda olmasından dolayı da pompayla taşıma olayı var, maliyetler artıyor, enerji maliyetleri artıyor. Burada suya yakın ovalara yönelen yapılaşmada verimli tarım arazileri üzerinde baskı oluşmaktadır. Hemşehrilerimizin ve çiftçilerimizin suya erişimini kolaylaştırmak için Bakanlığımızdan içme ve sulama suyunu yüksek kotlara taşıyan pompaların mümkünse elektrik ihtiyacını karşılayacak bir sübvanse olursa seviniriz.

Sayın Bakanım, Elâzığ doğal gaza 2008 yılında kavuştu, 2028 sonuna kadar bütün ilçelere doğal gaz ulaştırma hedefinizi destekliyoruz. Burada özellikle Elâzığ'da doğal gaz bekleyen ilçelerimizden Alacakaya ve Maden ilçelerimiz var, bir de Beyhan beldemiz var. Sayın Bakanım, buralarla ilgili hizmete giriş takvimi konusunda arkadaşlarımız bir bilgilendirme notu hazırlarlarsa çok seviniriz.

Maden ihtisas bölgeleri kurma yaklaşımınızı da destekliyoruz. Maden ve Alacakaya ilçelerimiz maden ihtisas bölgeleri kapsamında değerlendirilirse çok mutlu oluruz. Maden'de bakır cevheri ilçemizde var biliyorsunuz, flotasyon işlemine başladılar,

üretim başladı, işletmeci bu konsantre için Samsun'da izabe ve elektroliz kapasitesini arttırdı. Talebimiz, eğer imkânlar elveriyorsa, bakır izabe ve rafinasyon tesisinin fizibilitesini yaptıktan sonra bu tesisin Elâzığ'a kazandırılması mümkün olursa seviniriz. Maden ve çevre illerden konsantreyi, mevcut kapasiteyi, suyu, enerjiyi ve yatırım maliyetini hesaba katarak mevcut katot bakır tedarikiyle biz şunu arzuluyoruz: Organize sanayi bölgemizde, tel kablo, kablo demeti ve elektrik bağlantı parçaları üretimi ilimizde mümkün müdür bunu bir incelemekte fayda vardır. Başta ilgili işletme olmak üzere tüm yatırımcıları konuya eğilmeye, ilimize yatırım yapmaya davet ediyorum. Hangi yatırım daha erken istihdam sağlar elbette ki araştıralım, görelim.

Alacakaya, Guleman'ın kromu ve ilimizde üretilen ferrokrom; paslanmaz çelik ve özel alaşımdan uçak sanayisine kadar, savunma sanayisindeki birçok ürüne kadar krom biliyorsunuz önemli bir kaynağımız. Enerji, makine, havacılık ve denizcilik için Elâzığ Organize Sanayi Bölgemizde boru, vana gövdesi, bağlantı elemanı ve hassas metal parça üretiminde başta ilgili şirketler olmak üzere tüm yatırımcıların desteklenmesi Elâzığ'ımız için bir kazanç olacaktır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız ve ana yüklenicilerle talebi ve standartları belirlemekte fayda vardır. Yerli ferrokromla çalışacak entegre paslanmaz çelik tesisinin fizibilitesini de yapalım. İş güvenliğini, su kaynaklarını, atık yönetimini ve sahaların rehabilitasyonunu da gözetelim. Yöre halkı başından itibaren sürece katılmalı. Meslek liselerimiz, Fırat Üniversitemiz teknik personel yetiştirsin, gençlerimiz memleketlerinde nitelikli iş bulsunlar istiyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, Türkiye genelindeki enerji yatırımlarımıza da kısaca değinmek isterim. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, 2002'de 31.846 megavat olan elektrik kurulu gücümüzü bugün 128 bin megavatın üzerine çıkardık. Bunları sürekli tekrarlayacağız çünkü çok unutuluyor. Muhalefet sıralarındaki arkadaşlarımızın da dikkatine sunmak isterim: Bugün yalnızca güneş ve rüzgârda 45 bin megavata yakın, 2002'deki toplam elektrik kapasitemizi dahi aşmışız. Yenilenebilir kaynakların kurulu güçteki payı yüzde 63'e çıkmıştır. Sayın Bakanım, Millî Enerji 2040 Programı'nda güneş ve rüzgârda 175 bin megavat, toplam kurulu güçte 281 bin megavat hedefinizi destekliyoruz. Kasımda YEKA kapsamında 2.285 megavat kapasite tahsis edildi. Bu yatırımlarla birlikte iletim, dağıtım ve depolamayı da güçlendirmeliyiz. Akkuyu'da ilk ünitenin devreye alınması için testler sürüyor. 2002 öncesinde doğal gaz sadece 5 ilde vardı, bugün 81 ilde binin üzerinde yerleşim alanında kullanılıyor. İnşa ettiğimiz yaklaşık 245 bin kilometrelik şebeke dünyanın çevresini -defaatle tekrarlandığı gibi- 6 kez dönecek şekilde bir iş yapılmış. Karadeniz gazında hedefimiz 2027'de 8 milyon, 2028'de 17 milyon hanenin ihtiyacına karşılık gelecek bir üretim. Gabar'da günlük üretim 84 bin varili aştı; emeği geçen herkesten Allah razı olsun, çok teşekkür ediyoruz. Enerji faturalarını da değerlendirirken devletin üstlendiği payı da konuşmakta fayda var. Bakanlığımızın sunuşuna göre devletimiz meskenlerde elektrik maliyetinin yaklaşık yüzde 55'ini, doğal gaz maliyetinin yüzde 64'ünü karşılıyor. 2025'te iki kalemde 655 milyar lira destek sağlandı ve 2026 yılında bunun 1 trilyon lirayı aşması bekleniyor. Madenciliğin ekonomik büyüklüğü 2002'de 2 milyar dolardan 2025'te 14 milyar dolara çıktı. MTA'ya 2027 için teklif edilen 13 milyar liralık yatırım ödeneğini önemsiyoruz, cevherimizi ülkemizde işleyerek katma değeri burada üretelim. Sayın Bakanım, işleme kapasitesi arttıkça ham cevher ve konsantre ihracatını kademeli olarak sınırlamakta fayda var. Geçmişte zorunlu hâllerde belgelenmiş işletme giderleriyle orantılı ve süreli izin değerlendirilebilir ve böylece ham maddemiz işlenmeden yurt dışına çıkmamış olur.

Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri; 2027 bütçe teklifi Bakanlığımıza, şehirlerimize ve ülkemize hayırlı olsun diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

Sayın Ayyüce Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2023 yılında gerçekleştirdiği depolamalı rüzgâr ve güneş enerjisi ön lisans tahsislerine ilişkin son derece ciddi iddialar olduğunu geçen sene de yine bu bütçe görüşmelerinde dile getirmiştik. Hatırlayacağınız üzere Sayın Bakan, İYİ Parti Samsun Milletvekilimiz Sayın Erhan Usta bu uygulamaların yirmi yıllık dönemde 53,1 milyar dolarlık kamu zararına yol açabileceğini hesaplamalarıyla birlikte kamuoyunun gündemine taşıdı. Aynı zamanda, geçen sene yine Bakanlığınızın bütçe görüşmelerinde EPDK Başkanına da sorduk; hesapları nasıl yaptığımızı görmesi için kendisine Excel tabloları vermeyi teklif ettik, "Eğer yanlış varsa bu yanlışı düzeltin." dedik, burada sunum yapıp rakamları da paylaştık. Sayın Komisyon Başkanımız Mehmet Muş da buna bir cevap beklendiğini söyledi ama maalesef geçen bu bir senelik sürede Sayın EPDK Başkanım sizden hiçbir girişim gelmedi. Bunu burada bir kez daha dile getirmek istiyorum.

Sayın Bakan ve Sayın EPDK Başkanı, bu konunun üzerinde durmamızın sebebi kamu kaynaklarının gerçekten korunması, enerji piyasasında rekabetin sağlanması ve vatandaşın elektrik maliyeti çünkü yani bunu burada bir marifetmiş gibi söylemek istemiyorum ama fon olayıyla ilgili de biz yine 2025 Eylül-Ekim ve daha öncesinden bir sürü açıklamalar yaptık, bir sürü sorular sorduk; sonuç ortada. Devletin düzenleme ve denetleme kurumlarının gözü önünde, hatta gözlerinin içine baka baka neler yapılmış. O yüzden bunu önemsiyoruz. Ben buradan bir kez daha size sormak istiyorum: EPDK tarafından verilen 33.519 megavatlık ön lisansın kimlere, hangi kriterlerle ve hangi tarihlerde tahsis edildiğini kamuoyuna açıklayacak mısınız? Bu lisansların kaçı fiilen yatırıma dönüşmüştür, kaçı el değiştirmiştir? Lisans tahsislerinin ekonomik etkisi bağımsız bir denetime tabi tutulmuş mudur? Sayın Erhan Usta'nın ortaya koyduğu 53,1 milyar dolarlık kamu zararı iddiasına ilişkin Bakanlığınızın teknik ve mali değerlendirmesi nedir? Bu hesaplama yanlışsa hangi varsayımlarımız yanlıştır, doğruysa da kamu zararının önlenmesi için hangi işlemler yapılmıştır? Enerji

piyasasında düzenleyici kurumların görevi -hatırlatmaya gerek yok ama- rekabeti ve kamu yararını korumaktır. Bu nedenle, söz konusu iddiaların da bütün belgeleriyle açığa kavuşturulmasını bekliyoruz ve tekrar ısrarla talep ediyoruz.

Bir diğer dikkat çekmek istediğim nokta da Sayın Bakan, birkaç gün önce Oruç Reis'i Pakistan'da karşılamanız üzerine hani bu konuyu bir kere daha gündeme getirmek istiyoruz. Türkiye'nin 6 derin deniz sondaj gemisi ve sismik araştırma kapasitesi bulunmakta. Gemilerimizin teknik olarak Doğu Akdeniz'de çalışmasına bir engel olmadığını biliyoruz. Türkiye'nin kendi kıta sahanlığında ve Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nin ruhsatlandırdığı alanlarda neden aktif sondaj ve sismik araştırma yapılmamakta? Bunu merak ediyoruz. Bu durum, teknik ve ekonomik bir zorunluluk mudur, yoksa siyasi ve diplomatik bir tercih midir? Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de yeni sondaj yapmasına ilişkin somut bir takviminiz var mıdır? Varsa hangi ruhsat sahalarında, hangi gemilerle çalışılacaktır?

Aynı zamanda, şunu da merak ediyoruz Sayın Bakan: 2019'da Pakistan'a bir gemi gitmişti, Kekra-1 sondaj kuyusu için ve burada hedef rezervin suyla dolu olduğu ortaya çıkmıştı. Tamam, hani bu işin tabiatında bu var diyeceksiniz de tekrar Pakistan'a böyle bir gemi göndermek için ne sebep var? Bunu da merak ediyoruz. Devletin gemisini Pakistan'a gönderen iktidar bu faaliyetin milletimize hangi somut getiriyi sağlayacağını da açık hesaplarıyla sunmak durumundadır diye düşünüyoruz. Oruç Reisin kira, yakıt, personel ve hizmet giderleri hangi ortaklara, hangi bedelle yansıtılıyor? Bunu merak ediyoruz. Arama başarısız olursa Türkiye'nin üstleneceği azami zarar ne kadar olacak? Kaynak bulunursa verdiler, maliyetler ve ortak payları düşüldükten sonra kamuya ne kalacak? Hükûmet, alt yüklenicileri ve gerçek sahiplerini de içeren sözleşme ve ödeme bilgilerini de Meclise sunmalıdır diyoruz.

Somali'de sismik araştırma tamamlandı, sondaj aşamasına geçildi. Hükûmet, bu sürecin toplam maliyetini ve teknik ilerlemesini de açıklamalı. Pakistan için de ekonomik gerekçeyi, başarı ölçütlerini ve sonuç takvimini ortaya koymalı. Bizce dostluk ilişkileri milletin parasının hesabını verme yükümlülüğünü ortadan kaldırmıyor. Pakistan ve Somali faaliyetlerinin bugüne kadarki toplam kamu maliyeti, özel yüklenicileri, giderlerin ortaklara dağılımı ve ticaret keşif hâlinde Türkiye'ye kalacak net gelir hangi sözleşme hükümlerine göre belirlenmiştir? Bunu da merak ediyoruz.

Ayrıca Sayın Bakan, bir öneride sunmak istiyoruz: Türkiye'nin bir sismik araştırma veya sondaj gemisini neden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne devretmiyoruz. Geminin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gemi siciline kaydettirilip KKTC bayrağı çekmesi ve Kıbrıs çevresinde görevlendirilmesini biz sizden talep ediyoruz. Geminin çalışma programı KKTC makamlarınca belirlenmeli, faaliyetler KKTC'nin ruhsatlandırdığı sahalarda yürütülmeli. Türkiye, geminin işletilmesi, mürettebatın eğitimi ve teknik altyapının kurulması için destek sağlamalıdır. Araştırma verileri Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nin yetkili kurumlarına teslim edilmeli ve karar süreçlerinde kullanılmalıdır diye düşünüyoruz. Egemen eşitlik, denizde de somut karşılığı bulmalıdır. Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti kendi bayrağını taşıyan gemiyle, kendi belirlediği program çerçevesinde Kıbrıs çevresinde araştırma yapabilmelidir. Bu amaçla iki hükûmetin gemi devri ve ilk görev için ortak bir takvim açıklaması yapması da bizce uygun olur. Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'ni de tanıdığımız için ve dünyaya da bunu göstermemizin bir göstergesi olur diye düşünüyoruz.

Aynı zamanda, garibime giden bir şeyi de burada vurgulamak istiyorum: İmralı canisi, bebek katilinin villaya taşındığı, emrine ekipler verildiği ve ona siyasi hak tanınan bir ülkede "Şehit yakınları ve gazilerin elektrik faturalarına yüzde 50 indirim yapıyoruz." demek; vallahi bunu ben okurken utandım, bunu demeye de utanmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu sübvansiyonun kaynağı da zaten Balıkesir vekilimizin de belirttiği gibi Türk milletinin bizatihi kendisi ya borçlanıyoruz ya da vergilerimizden veriliyor. Eğer şehitlerimiz ve gazilerimiz için bir şey yapmak istiyorsak ne yapsak haklarını ödeyemeyiz ama bu Türk bayrağı bu topraklarda dalgalandıkça ve Türk vatanı güçlenerek var oldukça onların ruhunu belki biraz şad ederiz diyorum.

Son olarak da seçim bölgem Adana'dan gerçi bahsedildi ama Adanalı gerçekten, özellikle çiftçilerimiz ve sanayicilerimiz Sayın Bakan, elektrik faturalarından çok mağdur ve şikâyetçi. Artık hanehalkını geçiyorum çünkü klima kullanımının had safhada olduğu ve gerçekten gelir düzeyinin düşük olduğu bir şehir Adana. O yüzden onların da sesini size burada duyurmak istiyorum.

Siz de takip etmişsinizdir, Eylül ayında Kozan'ın Enizçakırı Mahallesi'nde bir yangın çıktı, biz bu mahalleye yangından sonra gittik. Sayın Bakanım, mahalledekilerin anlattığına göre -ne kadar doğru, ne kadar yanlış bilemiyoruz ama- gerçekten elektrik direkleri çok eskiydi ve elektrik kabloları da çok fazla birbirine çarpan cinstendi. Orası da böyle açık bir yer, çok rüzgâr alan bir yer; oradaki mahalle sakinleri açıklıkla bunu bize söyledi, elimizde kayıtları da var. O elektrik tellerinin birbirine çarpmasından her zaman kıvılcım çıkıyor; biz bunu TEDAŞ'a çok söyledik, çok talep ettik ama biraz ücra bir yer, gelmediler. En son 1985'te bu direkler yapıldı ve bu kıvılcımlar bu yangına sebep oldu diye orada böyle serzenişte bulundular. Gerçekten çok güzel planlar, yatırımlar açıkladınız, bahsettiniz ama Adana gibi bir şehrin Kozan gibi en büyük ilçelerinden birinin mahallelerinde bile bu durum varsa bilmiyorum, yani biraz daha gerçekçi, biraz daha olaylar yerinde tespit edilerek ve şikâyetler dikkate alınarak önemle ele alınması gerektiğini vurguluyorum.

Sanayicinin ve özellikle çiftçinin de altında ezildiği bir sürü maliyetlerin yanında sizden daha büyük destek beklediğini buradan bir Adanalı olarak da dile getirmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

Bütçeniz hayırlı olsun diyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Mustafa Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde millî enerji atılımıyla gerçekleştirilen enerji yatırımları; keşfettiğimiz doğal gaz, petrol ve kıymetli madenler ekonomik güvenliğimizi sağlam esaslara bağlarken stratejik kapasitemizi güçlendirmiştir. Türkiye güçlü altyapısının da katkısıyla artık bir geçiş ülkesi olmaktan çıkmış, enerjide merkez ülke, uluslararası enerji piyasasının belirleyici aktörlerinden biri olma yolunda ilerlemektedir. Bölgemizde yaşanan savaş ve gerilim enerji sektörü başta olmak üzere küresel ölçekte tüm ekonomik faaliyetleri olumsuz etkilemiştir. Küresel enerji sistemi büyük bir risk altına girmiş, ciddi boyutta enerji arz şoku söz konusu olmuştur. Enerji arz kaynaklarını çeşitlendiren Türkiye enerji arz güvenliğinde ve enerji tedarikinde sorun yaşamamıştır. Türkiye farklı kaynakları buluşturan, farklı güzergâhları yöneten, kriz anlarında alternatif üretebilen ve gerektiğinde denge kurabilen bir güç hâline gelmiştir.

Türkiye'nin 2050 yılına kadar 20 bin megavat nükleer kapasiteye ulaşması hedefi doğrultusunda uzun yatırım süresi ve yüksek finansman gerektiren nükleer enerji santrali yatırımlarının daha kapsamlı ve uzun süreli teşvik sağlanarak ülkemize çekilmesi amacıyla bu yıl nükleer enerji santrali yatırımlarına kapsamlı vergi teşvikleri getirilmiştir. Nükleer enerji santrali yatırımları kapsamında düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden istisna tutulmuş, KDV iadesi öngörülmüş, makine ve teçhizat yatırımları KDV'den istisna edilmiş ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nda örtülü sermayeye ilişkin yüzde 50 oranının yüzde 25 uygulanması düzenlenmiştir. Yaklaşık 5 bin megavat gücündeki Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin birinci ünitesinden bu yılın sonuna kadar elektrik üretilmesi, diğer ünitelerin de 2028 yılı sonuna kadar devreye alınması hedeflenmişti.

Sayın Bakanım, daha önce de 2023 hedeflenmişti, bu defa öngörülen sürede hedeflere ulaşabilecek miyiz?

Toplam 10 bin megavatlık iki yeni büyük ölçekli konvansiyonel nükleer santral ve 5 bin megavatlık küçük modüler reaktörler yapılması konusunda çalışmaların devam ettiğini söylediniz. Nükleer enerji santralleri yüksek katma değerli tedarik zincirlerinin, ileri üretim kabiliyetlerinin ve yüksek nitelikli insan kaynağının gelişimine katkı sağlayacak stratejik bir yatırımdır. Nükleer santrallerin doğru güvenlik protokolleri uygulandığında ve doğru işletildiklerinde çevreye ve insana zarar vermedikleri birçok gelişmiş ülke örneklerinden de anlaşılmaktadır. Kurulacak olan nükleer santraller sayesinde enerji ithalatında önemli bir tasarruf sağlanacaktır. Türkiye'nin nükleer enerji konusunda teknoloji ve "know-how" üreten ve yeni teknolojiler geliştiren ülkeler sınıfına girmesi hedeflenmelidir. Türkiye'ye sondaj ve sismik araştırma gemilerimizle dünyanın 4'üncü güçlü filosuna sahip hâle gelmiştir. Karadeniz'de 2020 ve 2023 yıllarında keşfettiğimiz doğal gaz rezervimiz 710 milyar metreküp olup 2023 Mayıs ayında sistem bağlantısı yapılmıştır. Gabar Dağı'nda petrol rezervi bulunmuş, petrol ihtiyacımızın yüzde 10'unu karşılayacağı da açıklanmıştır. Sakarya gaz sahasında doğal gaz keşfedildiğinde ısrarla "Doğal gaz keşfi yok." dediler, "Rusya'dan geldi." dediler, "Seçim yatırımı." dediler. Aynı şekilde Gabar'da petrol keşfedildiğine inanmadılar. Hâlbuki Sakarya gaz sahasına, Gabar Dağı'na götürüldüler, yerinde gördüler ama millete doğruyu yine söylemiyorlar. Ayrıca "Rezervimiz varsa doğal gaza, akaryakıta niye zam geliyor?" diyorlar. Rezervleri sisteme aktarmak devasa platformları gerektirir ki üretimi artırmak için bu yönde yoğun çalışmaların olduğunu Sayın Bakanımız sunumunda ifade etmiştir. Ayrıca tüm dünyada enerji fiyatları yüksek oranda artmıştır. Devletimiz bu artışı tümüyle vatandaşa yansıtmamak için 400 milyar liralık vergiden de vazgeçmiştir. Doğal gaz ve petrol keşiflerini küçümseme ve algı oluşturma çabalarını bertaraf etmek için keşfettiğimiz rezervlerimizden ürettiğimiz doğal gaz ve petrol miktarı ve bununla kaç milyar dolarlık enerji ithalatının önlendiği yıllık ve dönemsel bazda milletimize anlatılmalıdır. Örneğin 2026 yılı Ocak-Eylül döneminde enerji ithalatımız 53,3 milyar dolar, enerji ihracatımız 12,1 milyar dolardır. Aynı dönemde Gabar'da üretilen petrol miktarı ile Sakarya gaz sahasında üretilen doğal gaz miktarı nedir? Gabar'da ve Sakarya gaz sahasında üretilen bu petrol ve doğal gaz sonucunda ne tutarda ithalat önlenmiştir?

Akaryakıt ve doğal gaz fiyatları sürekli gündeme getiriliyor ama nedense su faturalarından hiç bahsedilmiyor. Örneğin Ankara'da 2023 yılına kadar elektrik faturasının yaklaşık yarısı düzeyinde gelen su faturaları 2023 yılından itibaren artarak bugün elektrik faturasının yaklaşık 2,5 katına çıkmış durumdadır. Aile bütçesini elektrikten ziyade su faturaları sarsar hâle gelmiştir. Evvela onu sorgulamak lazım değil mi?

Sayın Bakanım, su kaynaklarının sınırlı olduğu bölgelerdeki barajlarda hidroelektrik santrallerin elektrik üretimiyle tarımsal sulama amaçları arasında nasıl bir önceliklendirmeye tabi tutulması gerektiği sorusu gündeme gelmektedir. Elektrik üretiminin yanı sıra tarımsal sulama işlevi gören tesislerin enerji üretimindeki verimlilikleri ile tarımsal üretime sağlayabilecekleri potansiyel katma değerin incelenmesinin ve enerji üretiminde kayda değer bir katkısı olmayan tesislerin tarımsal sulama ihtiyacı olan Konya Kapalı Havzası gibi bölgelerde tarım sektörüne kazandırılmasının kamu kaynaklarının etkin kullanımı açısından daha isabetli olacağını değerlendiriyoruz. Örneğin 1960'ta inşa edilen Hirfanlı Barajı'nın 2025 yılı enerji üretimi 92.193 megavatsaat olarak gerçekleşmiş ve kapasite kullanım oranı yüzde 10'un altında kalmıştır. Kapasite kullanım oranı düşük kalan bu gibi hidroelektrik santrallerin ekonomik verimlilikleri ve su kaynaklarının etkin kullanımı dikkate alınarak bu tesislerin elektrik üretiminden ziyade tarımsal sulama amacıyla kullanılmasına öncelik verilmesi veya işletme rejimlerinin bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi gerekli görülmektedir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüzce Konya Ovası'na, özellikle Kulu, Cihanbeyli, Altınekin bölgesine Hirfanlı Barajı enerji payından 185 milyon metreküp su aktarılmasıyla ilgili planlama çalışmalarının devam ettiği, hidroloji planlama raporunun onay aşamasında olduğu, planlama işinin tamamlanması ile Hirfanlı Barajı'ndaki su bütçesindeki duruma göre nihai değerlendirme yapılacağı ifade edilmektedir. Sayın Bakanım, Hirfanlı Barajı'nın Konya Ovası'nda tarımsal sulama öncelikli kullanılmasına yönelik Bakanlığınızın görüşü nedir? Devlet Su İşlerinin çalışmasını uygun bulacak mısınız?

Yine, Sayın Bakanım, Konya, Aksaray ve Karaman bölgesinde birçok çiftçimizin elektrik maliyetlerini düşürmek amacıyla ve de Ziraat Bankasının sübvansiyonlu kredi desteğiyle tarlasına kurduğu güneş panelleri nedeniyle 80 bin lira ile 330 bin lira arasında

değişen yüksek cezalar kesilmiştir. Elektrik piyasasında lisanssız elektrik üretimi yönetmeliğinde yapılan 2 Nisan 2026 tarihli değişiklik uyarınca uygulanan bu cezaların katlanarak devam edeceği söylenmektedir. Mevzuat uyarınca proje onay ve izin işlemleri için şu an cezai işleminin durdurulduğu ifade ediliyor ancak sayıları 140 bin civarındaki su kuyularına "kaçak" denildiği için nasıl proje yaptırılacak? Aslında bu kuyulara "kaçak" denilemez çünkü depo ve benzeri amaçlı alınan ruhsatlarla yıllardır kullanılıyor hem de tarımsal sulama tarifesinden de yararlanamıyorlar kuyu kaçak görüldüğü için. Tek gayesi üretmek, maliyetini düşürmek olan çiftçimizin üzerine bu kadar gidilmemesi gerekir. Sayın Bakanım, bir dünya masraf edip güneş paneli yaptıran, kendi elektriğini üretmeye çalışan çiftçiye ceza değil, ödül verilmesi gerekir. Çiftçimize GES yatırımlarıyla ilgili yönetmelikte uygulanabilir bir düzenleme yapılmalı, cezalar kaldırılmalıdır. Sayın Bakanım, bu konuda bir çalışmanız var mıdır? Çiftçilerimiz vereceğimiz müjdeyi bekliyor.

Bu görüşlerle, Bakanlık ve kurumlarımızın 2027 yılı bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ümit Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın değerli bürokratları, basınımızın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumdan önce, akşamüstü siz soruları cevapladığı zaman belki daha önceden bürokratlarınızla beraber hazırlık yapmak isterseniz Sayın Bakanım. Buradaki önemli noktalardan bir tanesi şu: Eğer sizler bize KOP 31 değerlendirmesi yaparsanız sevinirim. Malum, ev sahipliğinde olduğumuz ve iki haftadır süren bir KOP 31 süreci geçirdik. Eğer bize bununla ilgili düşüncelerinizi paylaşabilirsiniz çok seviniriz.

İkinci nokta, hemen soruyu sorayım ben size: EPİAŞ -ki Genel Müdürü burada, benim eski bir öğrencim, çok da iyi bir öğrencimdi- EPİAŞ'ın Tera fonlarında parası kaldı mı ya da Tera fonlarında değerlendirdi mi parasını? Bakın, bununla ilgili sadece soru soruyorum, gerçekten itham etmiyorum. Geçmişte bununla ilgili bayağı bir söylenti vardı. Bununla ilgili eğer bize bir bilgi verirseniz sevinirim.

Şimdi, o zaman sunuma geçebiliriz. Sayın Bakanım, 2025 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının faaliyet raporuna baktığımız zaman bazı hedeflerin gerisinde kaldığınızı görüyoruz. Bununla ilgili belki açıklama yapmak isterseniz. Mesela, Sakarya'da günlük doğal gaz üretimi hedefimiz 20 milyon metreküpmüş, 9,5 milyon olmuş, batarya depolama kurulu gücü 1.000 megavatmış, 57,8'de kalmış, nadir toprak elementlerinin tamamlanma oranı da istediğimiz hedefin altında, yenilenebilir kaynakların üretim payı da yüzde 47 olarak hedeflenmiş, şu anda yüzde 43'te. Bununla ilgili, bu hedeflere ulaşamamamızla ilgili sizin değerli görüşlerinizde akşamüstü biz soru-cevap kısmında öğrenmek isteriz.

Benden önceki milletvekilleri de bahsetti, ben de bahsetmek istiyorum: 2014 ile bugünü karşılaştıralım elektrik faturalarında. 2014 yılında mavi, enerji bedeli; kırmızı, dağıtım bedeliymiş. Bakın, özelleştirme öncesinde dağıtım ve iletim bedelleri enerji bedelinin üçte 1'iyimiş Sayın Bakanım, bugün dağıtım ve iletim bedeli enerji bedelinin 3,7 katına ulaşmış. O zaman da şunu beklersiniz yani zaten burada bir açıklama bekliyoruz ama burada başka bir açıklama daha var: Bu elektrik dağıtım şirketleri, mesela benim kendi bölgemdeki Gediz Elektirikin kaliteyi artırmasını beklersiniz. Oysa maalesef, bizim sahada gördüğümüz hizmet kalitesinin artmadığı yönünde. Dolayısıyla bu konuyla ilgili bizi aydınlatabilirseniz seviniriz. Madem bizim ödediğimiz elektrik faturasının çok önemli bir kısmı dağıtım, iletim ve kayıp kaçağa gidiyor, o zaman neden dağıtım şirketlerinden memnuniyet yüksek oranda değil?

Gabar her zaman için benim çok önemsediğim bir proje. Burada şöyle bir tablo var karşınızda Sayın Bakanım: Gabar'da Kasım 2024'ten itibaren yatay bir seyir görüyoruz yani günlük üretimin 80 bin varil civarında olduğu. Oysa bizim hedefimiz 100 bindi. Soru buraya baktığımız zaman da kuyu verimliliği ve hedefte sanki verimde bir stabil bir seyir görüyoruz. Bizim için önemli. Gabar'da on yıllık... Bir de şunu fon kriziyle ilişkilendirelim. Gabar'dan on yıllık elde edeceğimiz petrol geliri fon vurgunundaki 20 milyar dolara eşit. Dolayısıyla fon vurgunun boyutuna bu açıdan da bakabilirsiniz. Biz Gabar'da full üretimle 20 milyar dolarlık bir gelire on yılda erişebilecekken maalesef Gabar petrolünden on yıllık elde edeceğimiz gelir fon vurgununun bedeline eşit.

Bir başka soru da şu: Bahsettiniz, 6 tane sondaj gemisi var. Bu sondaj gemileri farklı yerlerde önemli çalışmalar yapıyor. Bir başka soru şu: Akdeniz'de bizim şu anda bir sondaj gemimiz bizim tespit ettiğimiz kadarıyla yok. Doğru mudur, değil midir, bununla ilgili bizi bilgilendirirseniz sevinirim çünkü İsrail'in orada önemli sondaj çalışmaları yaptığını biliyoruz. Bu konuyla ilgili sunumunuzda sondaj çalışmalarının devam ettiğini söylediniz ama Akdeniz özelinde bahsetmediniz, bu konuyla ilgiliyle de bize bilgi verirseniz çok seviniriz.

Nükleer enerjiden bahsettiniz. Tabii, bunun ilk önce dünyadaki görünümüne bakmak lazım Sayın Bakan. Nükleerin küresel elektrik üretimindeki payı bütün dünyada 1996'dan 2024'e kadar yüzde 17,5'tan yüzde 9'a düşmüş. Çin'i bir kenara atarsak da aslında ciddi anlamda nükleer santrallerin kapandığı var. Mesela, bakınız, 2005-2024 arası devreye alınan 104 tane nükleer var. Bunun yaklaşık 51 tanesi Çin'den, 101 tane de kapatılan reaktör var. Dolayısıyla Çin olmasa kapatılan reaktör sayısı açılanın 2 katı. Şimdi, burada şu argüman geliştirilebilir: Zaten o yüzden Avrupa bir enerji krizine girdi. Bu nükleerlere tekrardan döneceklerini söyleyebilirsiniz ama burada önemli olan şeylerden bir tanesi şu: Çok ciddi bir inşaat maliyeti var ve bizler Akkuyu'dan sonra sizin yapmayı planladığınız işte Sinop'ta ve Trakya'da bunun inşaat maliyeti, hangi şirketle çalışmayı düşündüğünüz ki bize gelen bilgi Güney Kore'yle ilgili galiba, Güney Kore'yle bir mutabakatınız var, bununla ilgili bize bilgi verirseniz sevinirim.

Yine sunumunuzda SMR'lardan bahsetmişsiniz. SMR'lar benim Sanayi ve Teknoloji Bakanımıza da sorduğum sorulardan bir tanesi. Şu anda ticarileşmiş durumda değil SMR'lar yani Amerika Birleşik Devletleri'nde bile NuScale diye bir firma ticarileşemediği için SMR yatırımlarını erteledi. Dolayısıyla ben bu açıdan SMR'da hangi durumdayız, hangi projelere onay verdik, ne ölçüde ilerleyeceğiz ve dünyada bu hâlâ ticarileşememişken sizin sunumunuzda girecek kadar önemli olan bu SMR'la ilgili sizden bilgi almak isterim.

Akkuyu'da, oradaki sistem şu: "Build on operate" Pek alışık olmadığımız yani dünyadaki nükleer santrallerde alışık olmadığımız bir yönetim sistemi. Burada otoritenin kimde olduğu çok belli değil. Kaldı ki yüzde 49, yüzde 51 Rus ortaklığı var en az, yüzde 49'la biz hâlâ bir Türk ortak bulamadık. Madem bu proje bizim için bu kadar önemli bir proje, Türkiye'nin ilk nükleer projesi, neden biz bu projeye Türk ortak bulamıyoruz Sayın Bakanım? Yani burada özellikle yönetim kurulundan Sayın Cüneyt Zapsu'nun da çıkarılmasından sonra orada neredeyse denetleme tarafında da işletme tarafında da sahiplik tarafında da hiçbir Türk yönetici, Türk şirket yok. Bununla ilgili bize bilgi verebilirseniz çok seviniriz.

Suudi anlaşması, Suudi Anlaşması'nda oluşan fiyat çok güzel yani burada 2,34; ilk başta 4,75; sonra 2,34'e kadar iniyor. O zaman da şu soru akla geliyor: Suudilerle biz bu anlaşmayı yapabilecekken, dünyadaki GES teknolojilerinin geldiği nokta buyken yani 4,75'ten daha sonrasında da 2,34'e inebilecekken biz neden bu kadar yüksek GES anlaşmalarını geçmiş senelerde yaptık yani YEKDEM'de neden bu kadar yüksek maliyetleri güneş enerjisi kullanan santrallere verdik? Bu konuyla ilgili bizi bilgilendirebilirseniz çok sevinirim.

Elektrifikasyon hedefi büyüyor ama kömür yerinde duruyor. Burada kömür deyince benim aklıma bir bu kömür şirketlerinin son derece sağlıksız şekilde işlettiği madenlerde hakkı yenen, çok kötü koşullarda istihdam edilip hakkını alamayan işçiler geliyor. Burada 28 Nisan sürecinde size ve Sayın Bakan Yardımcımız Abdullah Tancan'a teşekkür etmek isterim. O süreçte telefonlarımıza çıktınız ve o dönemi biz bir başarıyla atlattık fakat o tek bir örnek olarak kalmasın. Bugün Türkiye'nin birçok yerinde kömür işçileri çok zor şartlarda çalışıyorlar yani burada iş cinayetleri işleniyor ama aynı zamanda şunu görüyoruz Sayın Bakanım: Bunlar paralarını da alamıyorlar. Şimdi, bu işçilerin hakkını sömüren, devletin bütün kurumlarının itibarını yerle bir eden bir şirket -Yıldızlar SSS- hâlâ herhangi bir yaptırıma tabi olmadan bu sektörde faaliyet gösterebiliyor ki Yıldızlar SSS de tek örnek değil. O bakımdan, siz sunumunuzda bahsetmediniz ama akşam soru cevap kısmında bu kömürle ilgili ve özellikle kömür madenlerinde çalışan işçilerimizin çalışma koşulları, buradaki şirketlerin bu işçilerin hakkını vermemesi, gerekli çalışma koşullarını sağlamamasıyla ilgili biz sizden detaylı bir bilgi bekliyoruz. Şimdi, Mekanda Adalet Derneğinin adil geçiş için... Çok kısa geçtiniz sunumunuzda çünkü çok geniş bir çalışma kapsamımız var. Mekanda Adalet Derneği bu adil geçişle ilgili çok iyi çalışmalar yapmış durumda. Bizim gördüğümüz şeylerden bir tanesi şu: Karbon yoğun sektörlerde bağımlı iller için bir adil dönüşüm planımız yok yani biz Zonguldak'tan, Karabük'ten, diğer yerlerden çıktığımız zaman buradaki istihdamını sağlayacağız? Soma'da nasıl bir adil dönüşüm planınız var? Bu, bizim için hayati önem taşıyor çünkü kömürden çıkacaksak ve elektrifikasyonu artıracaksak, burada, kömürden çıktığımız zaman oradaki o ekosistemin yeniden zenginleşmesi gerekiyor.

Enerji yoksulluğuyla ilgili bir şey daha söylemek istiyorum, çok da kısıtlı zamanım var. Şunu gördük biz, Mekanda Adalet Derneği de gördü: Dar gelirli ailelerin yaşadığı evlerde ısı izolasyonu olmadığı için, enerji verimliliği yüksek beyaz eşya kullanmadıkları için ister istemez bu yoksul aileler elektriği orta üst gelirli bir aileden daha fazla kullanıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Otuz saniyede bitireceğim, burası önemli çünkü.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Enerji yoksulluğu meselesine biraz buradan bakmamız gerekiyor. "Neden?" diyecek olursanız, yoksul aileler ister istemez elektriği daha fazla kullanıyorlar ısı ısı izolasyonu ve enerji verimliliği düşük beyaz eşya kullandıkları için. O bakımdan, bence bu teşvik ve sübvansiyon mekanizmasının bu ailelerin daha fazla elektrik kullanmak zorunda kalmasını da dikkate alarak ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla koordine bir şekilde yürütülmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

Sayın Kamuran Tanhan.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Bugün, burada, aslında yalnızca Enerji Bakanlığının bütçesini konuşmuyoruz, bu ülkenin yer üstü ve yer altı kaynaklarının nasıl işletileceğini, önümüzdeki yıllardaki durumunu inceliyoruz. Bir taraftan milyarlarca liralık enerji yatırımları, diğer taraftan günlerce elektriksiz bırakılan köyler varsa burada yalnızca enerji sorunu değil ciddi bir adalet sorununun olduğunu söyleyebiliriz. Yine, diğer taraftan, yer altı zenginliklerinden servetlerine servet katanlar, diğer taraftan topraklarını kaybedenler ve yoksullaşan köylüler, yine, doğası tahrip edilen, yaşam alanı yok edilen bir halktan söz ediyoruz. Dolayısıyla, öncelikle şunu da ifade etmek lazım: Doğu'da ve Güneydoğu'da kentler üzerinde yürütülen ve yapılan kaçak elektrik tartışmasına biraz değinmek istiyorum. Kaçak elektrik kullanımı elbette hukuki ve teknik bir meseledir. Somut olarak tespit edilen her usulsüzlük bireysel düzeyde değerlendirmelidir ve ona göre de yaptırımlar uygulanmalıdır ancak bu mesele uzun zamandır teknik bir tartışmanın ötesine taşınmış, özellikle Doğu ve Güneydoğu'yu hedef alan ayırımcı bir söylemin aracına dönüştürülmüştür. Ne yazık ki bunu ara ara Bakanlık yetkilileri de yapmakta. Kaçak kullanım

iddiası varsa bunu kanıtlamak şirketin, ilgili kurumların sorumluluğundadır. Şirketin "web"de yayınladığı durumlara bakacak olursak da bu algının aslında yanlış bir algı olduğunu ifade edebiliriz. Peki, teknik kayıpların sorumlusu kim oluyor, kim ödüyor bunu? Yıllardır yenilenmeyen şebekelerin, yapılamayan yatırımların, arızaların ve hizmet eksikliğinin hesabını kim veriyor? Elbette ki halk veriyor. Ben Mardin milletvekiliyim, geçen yıl Mardin ve Diyarbakır'da bir yangın çıkmıştı, 15 yurttaş yaşamını yitirmişti. Bu yıl konuşulmadı mesela unutuldu ama orada ilk tespitlere göre, bilirkişi raporunu göre bakım ve onarımın yeterince yapılmadığından kaynaklanan bir elektrik yangınından bahsediliyordu. Dolayısıyla, aslında hem yatırımı yapmayan kurum hem vatandaşı mağdur ediyor, yaşamına kastediyor hem de bir algı oluşturuyor. Dağıtım şirketlerinin sorumluluğu neden aynı kararlılıkla tartışılmıyor? Teknik kayıp veya usulsüz tüketimi birbirinden ayırmadan bütün sorumluluğu yurttaşa yüklemek şirketlerin yükümlülüklerini görünmez kılıyor. Üstelik DEDAŞ ve VEDAŞ bölgelerinde sayaçları direklere, yurttaşların doğrudan erişemediği noktalara taşınması için ciddi sorunlar yaşatmakta hatta on günlerce elektrikleri kesmektedir. Yurttaşlar kendi tüketimini nasıl denetleyecek mesela? Hatalı faturaya itirazlar nasıl yapılacak? Sayaçların doğruluğunu kim kontrol edecek? Şirketlerin denetimsizliği normalleştirilirken yurttaşın sürekli denetimi kabul edilebilir bir durum değil. Buradan açıkça ifade edelim Sayın Bakan: Kayıp kaçakla mücadele adı altında bir halkın damgalanmasıyla, şirketlerin sorumluluktan kaçmasıyla karşı karşıyayız; bunu özellikle ifade edelim. Şimdi, sizlere temsil ettiğim Mardin'den birkaç örnek vermek istiyorum. Çok soru önergesi verdik, bu konuda sizinle de irtibata çok geçtik. Özellikle yaz aylarının 45-50 dereceyi bulduğu bir coğrafyadan bahsediyoruz. İnsanların serinlemek için elektriğe, içme suyuna ulaşmak için elektriğe; çalışan pompalar için, tarımsal üretimini sürdürebilmesi için hep elektriğe ihtiyaçları var dolayısıyla yoğun bir elektrik tüketimi var ve siz doğal gazda kış şartlarının sert geçtiği yerlerde biraz daha ayrıcalık tanıyacağınızı söylediniz ama elektrikte de bunu en azından Güneydoğu Bölgesi için yapabilirsiniz, Akdeniz Bölgesi de hakeza buna emsaldir.

Nusaybin'den bahsedeceğim. Akarsu Mahallesi'nde elektrikler yetmiş iki saat kesildi Sayın Bakan -hastaları, yaşlısı- ve gerekçe de elektrik sayaçlarının direklere çıkarılmasıydı. Yine, Kızıltepe'de -geçen hafta vekillerimiz de gitti bölgeye- Eskin köyünde, kırsal mahallede bu ay on gün elektrik verilmedi. İl Müdürünün inisiyatifiyle birkaç gün verildi. Eğer anlaşma sağlanırsa elektrik verilmeye devam edilecek, eğer anlaşma sağlanmazsa kesintiler devam edecekmiş. Solunum cihazına bağlı hastaları hiç düşünmüyorsunuz, evde su pompası çalışmadığı için temiz suya ulaşamayan halkı düşünmüyorsunuz bu noktada, bir yıllık emeğinin tarlasında kurumakta olan çiftçiyi hiç düşünmüyorsunuz. Elektrik kesintisi sizin için bir istatistik olabilir elbette ama insanlar için kaybedilen ürün, bozulan sağlık, büyüyen borç ve bazen doğrudan yaşam tehlikesi.

Sayın Bakan, elektrik dağıtım şirketlerinin tahsilat çıkarlarına terk edemeyiz bir halkın geleceğini. Dağıtım hizmetleri kamusal mülkiyet ve demokratik denetim esaslarına göre yeniden düzenlenmeli yani kamulaştırılmalıdır kısacası. TEDAŞ'ın, elektrik üretiminin devlet eliyle yapılması gerekir. Bir şirketin inisiyatifine bırakırsanız ortaya çıkacak durumlar da bunlar olur. Düşük gelirli hanelerin asgari enerji ihtiyacı, sağlık cihazlarının çalışması ve içme suyuna erişim kamu güvencesi altına alınmalıdır. Enerji meselesinin bir diğer boyutu da yer altı ve yer üstü kaynaklarımızın nasıl kullanıldığıdır. Bugün Mezopotamya'nın dağları, vadileri, ormanları, meraları, su havzaları giderek daha fazla maden ve enerji projelerinin baskısı altına giriyor. Polen Ekolojinin 2023 ve 2025 yılları arasına ilişkin bir incelemesi olmuş. İhale kayıtlarına göre Hakkâri'de 16, Van'da 44, Diyarbakır'da 59, Şırnak'ta 27, Ağrı'da 48 maden sahası ihaleye çıkarılmış. Bunlar yalnızca belirli bir döneme ilişkin ihale kayıtları. Yine, Cilo Sat Göllerinden bahsedebiliriz, buzullardan bahsedebiliriz; Zap Vadisi, Cudi, Gabar, Zilan Vadisi, Murat Nehri havzalarından Mezopotamya'nın verimli topraklarına kadar uzanan geniş bir coğrafyadan söz ediyoruz bu ihalelerle. Bu alan da yalnızca maden rezervlerinden ibaret değil Sayın Bakan; orada ormanlar var, dereler var, meralar var; köylüler, hayvanlar, binlerce yıllık yaşam kültürü var ve toplumsal hafıza var. Sizin de sunumuzda işaret ettiğiniz gelecek kuşaklar nerede o zaman? Bir dağın altındaki madeni hesaplıyorsunuz ama o dağın üzerindeki yaşamı hiç dikkate almıyorsunuz. Çünkü doğa insanın mülkü değil yaşamın ta kendisidir Sayın Bakan. Biz bu ülkenin kaynaklarının birkaç şirketin servetine değil halkların ortak geleceğine hizmet etmesini savunuyoruz ve unutmayalım., doğayı tüketerek büyüyen bir ekonomi gerçekte kendi geleceğini tüketmekten başka bir anlam ifade etmiyor. Bizden sonra gelecek kuşaklara daha fazla maden çukuru, daha fazla beton ve daha fazla yıkım değil yaşanabilir bir dünya bırakmak zorundasınız.

Bir iki örnek daha vermek istiyorum Sayın Bakan, Diyarbakır merkez Sur ilçesinde bugün yaşandı bu; Dicle Üniversitesinin hemen arkasında bulunan Kabasakal, Kozan, Tanoğlu ve Gürpınar köylerinde yaklaşık bir haftadır devam eden elektrik kesintileri nedeniyle öğrenciler okula gidemiyor, okulu boykot ediyorlar daha doğrusu ve alabildikleri enerji günde üç saat. 2026 yılındayız, Diyarbakır'ın durumu bu. Yine, elektrik kesintileriyle ilgili bir başka husus da şu: Nusaybin ilçesinde kayıtlı olmam nedeniyle 2 abonem var Sayın Bakan, biri Ankara'da, biri Nusaybin'de. Ekim ayına ait Mardin'deki kayıtlara baktım, TEDAŞ'ın bana göndermiş olduğu mesajlar: 16 Ekim, 18 Ekim, 18 Ekimde yine göndermiş, 20 Ekim, 29 Ekim; 3 Kasım, 4 Kasım, 6 Kasım, 7 Kasım, 8 Kasım elektrik kesileceğini söylüyor. Son bir iki ayda neredeyse onlarca defa. Yine Nusaybin'deki aboneliğim ile Ankara'daki aboneliğim arasındaki bir örneği size vereceğim: Fiyatlar aynı mı Sayın Bakan Ankara'da, Mardin'de, Diyarbakır'da? Aynı mı? Peki. 28 Eylül ödemeli 2 tane faturam var, biri Ankara'ya ait, biri Nusaybin'e ait. Nusaybin'de hiç kimse yaşamıyor, bazen haftada bir gittiğimde ya da iki haftada bir gittiğimde ben kalıyorum; Ankara'da 5 kişi yaşıyoruz. Ankara'daki fatura 1.075 lirayken Nusaybin'deki fatura 1.198 lira. Hiç kimse yaşamıyor, ayda belki üç-beş gün gidiyoruz, o da tek başıma gidiyorum, 1.198 lira ödüyorum, Ankara'da 5 kişi yaşıyoruz, 1.075 lira ödüyorum. Peki, enerji fiyatları aynıysa bu fiyat farkı nereden çıkıyor?

Yine, "Madencilik ve ekolojiyle ilgili her 100 arama ruhsatında başarı oranı yüzde 1." demiştiniz sunumunuzda. Peki, o zaman MTA'nın bütçesini neden yüzde 140 artırıyorsunuz? Bu, bir çelişki olmuyor mu Sayın Bakan? Burada riski kamuya, kârı

sermayeye aktarma durumu söz konusu olmuyor mu? Üstelik 11'inci sayfada "Başarıyı esas itibarıyla ruhsat sayısıyla değil..." demenize rağmen.

Yine, "Madencilik politikalarında üretimi tamamen sahalardan rehabilite ederek..." diyorsunuz ama biz rehabilitasyonu açıkçası şu fotoğraftan görebiliyoruz, Hasankeyf'ten bahsediyorum. Burası da rehabilite edildi değil mi?

Yine, 13.373 hektara 24 milyon ağaç dikimi rehabilitasyon olamaz. 1.500 TL idari para cezası bir caydırıcılık söz konusu değil ki sunumuzda zaten 1.955 faaliyetin durdurulmasını siz söylediniz. Bu da ihlallerin yaygın olarak devam ettiğini göstermektedir.

Bir diğer tespitte şu: Sektör 14 milyar dolara yükselmiş dediniz, 2025'te 6,2; 2026'nın ilk altı ayında 6,1 dediniz. Peki, şimdi soru soruyorum: Ekolojik maliyetler düşürülmeden refah artırılabilir mi? Ya da bunca milyar dolarlar vatandaşın faturalarına yansıyor mu? Elbette ki hayır.

Yine, ihtisas şehirleri noktasında şunu ifade etmek istiyorum Sayın Başkanım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Hakkâri ve Eskişehir'i maden ihtisas şehri ilanı kentleri tek sektöre mahkûm ediyorsunuz. Bunun siyasi bir tercih olduğu anlaşılıyor. Cilo Buzulları, Zap Kanyonu ve yaylaları ve hayvancılık ne olacak? Bunları hiç düşündünüz mü? Yerel halk daha önce yayla yasaklarıyla köy boşaltmalarıyla mağdur edildi, dolayısıyla bu kararınız bunun tekrarı olmayacak mı?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tanhan teşekkür ederiz.

Sayın Yaşar Kırkpınar, buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok Saygıdeğer Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcılarımızın, değerli bürokratlar, basınımızın değerli mensupları; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum. Tabii, Millî Enerji 2040 gerçekten çok önemli bir vizyon hamlesi. Bunun için size çok teşekkür ediyoruz. GES'le ilgili yapılan planlamalar, yine RES'le ilgili yapılan planlamalar, vizyon; doğal gazla ilgili, petrolle ilgili, maden kullanımıyla ilgili bunlara ayrılacak bütçeler, bunun dış ticaret başta olmak üzere tüm sektörlere 2040 yılına kadar olan etkisi, ondan sonraki süreçte refaha ve kalkınmaya yönelik etkisi; yine, bunu tabii ki yenilenebilir enerjinin toplam enerji içerisindeki payının artırılmasına yönelik hamle, Millî Enerji 2040 vizyonu gerçekten çok önemli bir vizyon. Aslında bugünkü Enerji Bakanlığının da bir nevi finali gibi diyebiliriz. Bunun için ben size ve ekip arkadaşlarınıza gerçekten çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Bakanım, tabii, sabahtan beri burada konuşmalar oluyor, konuşmaları dinliyoruz. Biraz bu konuşmaları dinlerken insan geriye doğru gitmek zorunda kalıyor. İşte, bizim gençliğimizde, çocukluğumuzda petrol acaba "Bizim ülkemizde çıkar mı, çıkmaz mı? Niye çıkmaz?" diye iki konu tartışılırdı. Bunlardan bir tanesi, işte kuyuları biz yabancı firmalara, şirketlere kazdırdığımız için o kuyulara cıva basılır, duyardık. Diğer bir görüş ise Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırlarını İngilizler çizdiği için Türkiye'yi bu petrol havzasının dışına itmişler ama tabii ki AK PARTİ iktidarları döneminde gerçekten kendi sondaj gemilerimizle biz bu işin aslını, gerçeğini ortaya çıkardık. Bundan dolayı -hani hep diyoruz ya- Türkiyeli olan, bu ülkede yaşayan, ay yıldızlı bayrağı görünce tüyleri diken diken olan bir insan nasıl gurur duymaz ki bunlarla ilgili. Fatih gemisiyle ilgili, Abdülhamid Han gemisiyle ilgili, Çağrı Bey, Yıldırım, Barbaros Hayrettin Paşa... Onlarca gemi filomuz var ve bu gemi filosuna baktığımızda, sondaj gücümüze baktığımızda dünyada ilk 4 arasında gururla yer alıyoruz. Tabii, Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere, mavi vatanda, kara vatanda, bu sahalarda bize yaşatmış olduğunuz gururdan dolayı size ve ekibinize gerçekten çok teşekkür ediyorum.

Tabii, hak teslimi yapmak lazım, işte, bizim doğal gazdaki durumumuz neydi, şimdi ne oldu? GES'lerle ilgili durumumuz neydi, şimdi ne oldu? RES'lerle ilgili yenilenebilir enerji yapımız neydi, nereden nereye geldik? Tabii, arkadaşlar diyorlar ki: "Aradan yirmi dört yıl, yirmi beş yıl geçti, teknoloji gelişti, tabii ki buralara gelinecekti." Biz yerel belediyeler açısından baktığımızda, yirmi beş yıl, otuz yıl bir yerde belediye yönetiliyor ama otuz yıl öncesinden şu anki mevcut durumu daha kötü. Demek ki burada şu akla geliyor: At binenin, kılıç kullananın demekte fayda var. Bunu özellikle ifade etmek istiyorum.

Tabii, bazı arkadaşlar faizden bahsettiler "Türkiye'de bütçenin büyük bir kısmı faize gidiyor." diye. Evet, faize giden miktarı biz de çok buluyoruz. Tabii ki yüzde 12-13 çok ciddi bir rakam ama 2002 yılında Türkiye'nin bütçesinin yüzde 43'ü faize gidiyordu. Dolayısıyla özellikle bunu da hatırlatmam gerekiyor.

Bir de biz pandemi yaşadık Sayın Bakanım, o dönem, pandemi yaşadığımız dönem Türkiye hiçbir anlamda enerji sıkıntısı yaşamadı. Avrupa yazın terledi, kışın üşüdü, Avrupa sanayisi gaz bulamadı, Avrupa'da hanelerde gaz bulunamadı ama Türkiye'de bunun eksikliğini biz hiçbir şekilde yaşamadık.

CAVİT ARI (Antalya) - Her şeye bir mazeretin var Yaşar Bey, her şeye bir mazeretin var! Maşallah mazeretin hiç bitmiyor!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Gerçekleri açıklıyor, gerçekleri!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Oluşturmuş olduğumuz enerji altyapısı, enerji koridoru, enerji arzı, doğal gazda gelmiş olduğumuz son durum, bütün bunlara baktığımızda gerçekten yapılanlarla gurur duymak lazım, hak teslimi yapmak lazım, teşekkür edip eksiklikleri de ifade etmek lazım.

CAVİT ARI (Antalya) - İyi bir şey senden, kötü bir şey mutlaka dış güçler!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Olanları anlatıyor, olanları anlatıyor!

CAVİT ARI (Antalya) - Dünyada olup bitenler maalesef temel gerekçe, iyi şeyleri de siz yaptınız, bravo(!)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Enerji, tabii ki her şeyden önemli; sağlıktan sosyal yaşama, sanayiden ulaşıma kadar hayatın her türlü alanında vazgeçilemez bir temel ihtiyaç. İçinde bulunduğumuz coğrafya ise gerek küresel savaşların gerekse enerji nakil hatlarının ve kritik su yollarının kesişim noktasında yer alması sebebiyle her türlü jeopolitik riski barındıran son derecede stratejik bir bölgede yaşıyoruz. Dolayısıyla bunları yaparken de çok önemli badirelerden geçtik. Yakın coğrafyamızdaki çatışmaların, yine, Hürmüz Boğazı'ndaki son durumun, enerji arz güvenliğinin doğrudan bir millî güvenlik ve makroekonomik istikrar meselesi olduğunun da özellikle buradan altını çizmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin dış ticaret dengesi ve cari açıkla mücadeledeki en stratejik başlık yine, takdir edersiniz ki enerji. Enerji ithalat faturasının azaltılması ve kaynak çeşitliliğin artırılması da özellikle bu dönemde gerçekleşti. Yine, 2002 yılında toplam enerji kurulu gücümüz yalnızca 31.846 megavat seviyesinde iken güneş enerjisi kurulu gücümüz 0 iken, rüzgâr enerjisi kurulu gücümüz sadece 18,9 megavattı, bugün ise toplam elektrik kurulu gücümüz 128 binler civarına ulaşmış durumda. Bunun 80 bin megavatını aşan kısmı yenilenebilir enerji kaynaklarını oluşturuyor.

Tabii, değerli arkadaşlar, yine hem pandemi sürecinde hem de şu an yaşamış olduğumuz, içinden geçmiş olduğumuz zaman dilimi içerisinde elektrikle ilgili, vatandaşlarımızın kullandığı elektrikle ilgili sübvansiyonlardan bahsediyoruz bizler. Bazı arkadaşlar yine diyorlar ki işte: "O bahsettiğiniz sübvanseler vatandaşlarımız fakir olduğu için, ihtiyaç sahibi oldukları için veriyorsunuz." Gibi böyle akla hayale gelmeyen, kendilerini rahatlatacak cümleler kuruyorlar. Daha sonra yine buna benzer cümleler ifade eden arkadaşlarımız oldu. Tabii, onları biz tebessüm ederek geçiştirmek zorunda kalıyoruz.

Yine, karbon alanında da tarihî bir kırılmaya şahitlik ediyoruz. Yıllarca terör ve teknik imkânsızlıklar nedeniyle arama dahi yapılamayan günlük yerli üretimimizi 35-40 bin varile sıkıştığı dönemlerden bugün sadece Gabar'da 184 kuyudan günlük 84 bin varil, Türkiye genelinde ise günlük 139 bin varile ulaşan yerli bir petrol üretimine ulaştık. Doğal gazda ise dışa bağımlı bir yapıdan Karadeniz'deki Sakarya gaz sahasında günlük 10 milyon metreküp doğal gaz üretimine ulaştık. Yine, 20 milyon metreküpe çıkarak 8 milyon hanemizi ısıtacak yerli üretime geçtik.

Kiralık gemilerle sığ sularda arama yapılan günlerden Fatih, Yavuz, Kanuni, Abdülhamid Han ile filomuza yeni katılan Çağrı Bey, Yıldırım deniz derin sondaj gemilerimiz, Oruç Reis ve Barbaros Hayreddin Paşa sismik araştırma gemilerimiz sayesinde dünyanın en modern ilk 4 enerji filosundan birine de sahip olduk.

Tabii, Sayın Bakanım, son zamanlarda özellikle altyapıya yapılan yatırımları görüyoruz bölgemizde. Bundan dolayı sizlere gerçekten teşekkür ediyoruz, bunun da devamını bekliyoruz çünkü son bir buçuk, iki yıldan beri vatandaşlarımızdan bu elektrik kesintileriyle ilgili şikâyetler artık çok minimal düzeyde. İnşallah kısa süre içerisinde de bu altyapı yatırımlarını tamamlarsak bu noktada da müteşekkir olacağımızı ifade etmek istiyorum.

Tekrar bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkürler.

Sayın Hakkı Saruhan Oluç...

CAVİT ARI (Antalya) - Direkt söylesene Yaşar Bey. Niye dolaylı yoldan anlatıyorsun?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Tokmak sendeyken vurmamışsın, aramamışsın, oradan cırcır konuşuyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Seksen yıl bize petrol var mı yok mu diye...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Oturmuş, uyumuş, uyumuş, geçmiş şimdi konuşuyor.

CAVİT ARI (Antalya) - "Ya, direkt elektrik kesintileri arttı, yazın özellikle arttı." de, direkt söyle Bakana. Niye dolambaçlı yollardan...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Onu da söylüyoruz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Oturmuş, oturmuş, çalışmamış, şimdi konuşuyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Nereden biliyorsun çalışmadığımı? Az sonra çalışıp çalışmadığımı görürsün.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oluç konuşacak.

Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Şimdi, bu COP31 pazar günü ortak bir sonuç metnini kabul edilmeden kapandı. Aslında bunun üzerinde konuşmayacaktım ama böyle bir sonuç çıkınca konuşma ihtiyacı da doğmuş oldu çünkü bir sonuç bildirgesi imzalanamamış oldu. Büyük ihtimalle 2009 Kopenhag'dan bu yana ilk kez örtü kararsız bir COP'la karşı karşıya kaldık. Şimdi, niye bunu enerjide konuşuyoruz? Çünkü mesele kaçınılmaz olarak iklim kriziyle ilgili ve iklim krizi konuşmaya başladığımızda da kaçınılmaz olarak enerji meselesini konuşuyoruz. Yani sadece ekoloji, çevre meselesi değil.

Şimdi, Sayın Bakan, COP28'de yani Dubai'de fosil yakıtlardan uzaklaşma konusunda verilen taahhütler vardı ve Avrupa Birliği başta olmak üzere bazı devletler bu taahhütlere uyulmasını istedi ama bu konuda bir mutabakat sağlanamadı ve sonuçta COP28'de kabul edilen fosil yakıtlardan uzaklaşma ifadesi metinden çıkarılmış oldu ve böylece iklim zirvesi uzlaşmasız sonuçlanmış oldu. Bu konuda şu anda dünyada da birçok tartışma devam ediyor. Burada bir ortak metnin çıkarılamaması meselesi ve eleştiriler var yani belli ki devam edecek bu konu.

Şimdi, buradaki kritik eleştirilerden bir tanesi, elektrifikasyon hedefinin fosil yakıtlardan çıkışla ve yenilenebilir enerjiyle ilişkilendirilmemiş olmasıydı. Ben esas itibarıyla bu konu üzerinde biraz durmak istiyorum -bu fosil yakıtlar meselesinde- çünkü siz sunumunuzda -dikkat ettim- petrol, doğal gaz araştırmaları konusunda hem yurt içi hem yurt dışı çeşitli yatırımlardan söz ettiniz ve diğer fosil yakıtlar hakkında da çeşitli veriler de sundunuz ama görünen o ki bu fosil yakıtlarla ilgili kullanımda bir azalma yerine, bir artış söz konusu. Yani "Türkiye'nin 2035 hedefine göre emisyonlar 643 milyon tonla sınırlanacak." deniyor ama baktığımızda 2023 seviyesinin yaklaşık yüzde 30 üstünde bu oran. Şimdi, bu önemli bir konu gerçekten ve bu konunun iki açıdan tartışılması gerekiyor: Bir tanesi, tabii ki fosil yakıtlardan çıkış meselesinin tedricen gerçekleşmesi meselesi, bunu geçen bütçede de konuşmuştuk, şimdi yine konuşuyoruz ama ikinci mesele sadece bu değil. İkinci mesele, fosil yakıtlardan çıkmanın ötesinde bu çıkışın nasıl gerçekleştirileceği meselesi. Biraz evvel Sayın Ümit Özlale de buna değindi, bir adil geçiş perspektifi meselesi ki ben sizin sunumunuzda buna ilişkin çok tatmin edici bir şey görmedim doğrusu. Hani, zaten bütçeye baktığımızda da -Enerji Bakanlığının bütçesine- bu konuda çok tatmin edici veriler de görünmüyor Yani fosil yakıtların aşamalı olarak terk edilmesi, ekonomik ve çevresel hedeflerle birlikte istihdam, sosyal koruma, finansman, beceri geliştirme, yerel kalkınmayı kapsama falan gibi başlıklarda bir adil geçiş perspektifiyle ele almak durumunda ve zaten COP28'de uygulamaya konulan bu Birleşik Arap Emirlikleri Adil Geçiş Çalışma Programı kapsamına da baktığımızda bunu görüyoruz yani bu adil geçişin çok sektörlü, çok boyutlu olduğuna dair çeşitli belirlemeler var. Yani çalışanların etkilenmesi, çalışanların yaşadığı toplulukların etkilenmesi -bizim idari sistem açısından baktığımızda ilçelerin, illerin- bu etkilenme karşısında sosyal diyaloğun geliştirilmesi, emek hakları, insana yakışır işlerin yaratılması, sosyal koruma, yeniden beceri kazandırma gibi birçok unsurun öne çıkarıldığı bir adil geçişten söz etmek mümkün ve COP30'da da uluslararası düzlemde bir adil geçiş mekanizmasının geliştirilmesine karar verildi aslında. Yani bunun sadece bir ulusal politika olmayacağı, aynı zamanda uluslararası bir yanının da olduğu açık bir şekilde söylenmiş oldu.

Dolayısıyla, bu konu gerçekten son derece önemli yani fosil yakıt teşviklerini kaldırmak değil yalnızca, kamu kaynaklarının hangi ekonomik ve toplumsal geleceği destekleyeceği noktasında bir tartışma sürüyor ve orada düğümleniyor mesele. Bütün bulgular, yapılan araştırmalar da hem evrensel düzeyde hem bu ülkedeki yapılan çeşitli araştırmalar ve bunun üzerine yazılan akademik yazılar da gösteriyor ki aynı kaynakların yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve düşük karbonlu teknolojilere yönlendirilmesinin daha yüksek katma değer yaratacağı, daha geniş istihdam etkilerinin olacağı ve daha güçlü sektörel bağlantılar ortaya çıkarabileceğine dair önemli veriler ortaya konuyor. Yani belirleyici kavram buradaki adalet, adil geçiş kavramı çünkü bu meseleyi biliyoruz ki kısa vadede eğer önlem alınmazsa bu fosil yakıtların kullanıldığı alanlarda kısa vadeli refah kayıpları yaratabilir, bunun sonuçları olabilir. O yüzden bu konuda ciddi bir çalışmaya ihtiyaç var, şeffaflığa ihtiyaç var ve sosyal diyaloğa ihtiyaç var ama sizin gelecek perspektifinizde doğrusu buna ilişkin çok fazla bir şey görmedik; esas olarak ben buna ilişkin bir eleştiri yapmak istiyorum. Bu konuda hakikaten ciddi bir çalışmaya ihtiyaç var çünkü bu fosil yakıt meselesi halledilmediği müddetçe dünya açısından baktığımızda, iklim krizinin yarattığı sonuçlar ve bu sonuçların insanlığa yönelik yansımalarının son derece ağır olmaya devam edeceği görünüyor. O yüzden, bu konu önemli. Ve biz görüyoruz ki bizim bugünkü bütçeden değil sadece geçtiğimiz aylarda ve yıllarda bu Meclis çatısı altında çıkarılan çeşitli kanunlardan da görüyoruz ki kömür sektörü yatırım teşvikleri, vergi istisnaları, sosyal güvenlik primi indirmeleri kamu garantileriyle desteklenmeye devam ediyor. Bu konudaki çıkarılan kanunlarda hep bu eleştirileri dile getirdik ama çok etkili olmadı belli ki. Dolayısıyla yatırım teşvik belgeli santrallere sağlanan vergi avantajları devam ediyor, yerli kömür santrallerine yönelik alım garantisi artırılarak devam ediyor. Dolayısıyla doğrudan ve dolaylı teşvikler devam ediyor bu konuda. O nedenle, bu meselenin ele alınması gerekiyor. Modellemeler yapılabilir bu konuda, bu konuda çalışan akademisyenler de var, sizler de biliyorsunuz, tek tek iller hakkında nasıl bir geçiş yapılabilir konusunda modellemeler üzerinde de yoğunlaşılabilir. Yani fosil yakıtlardan çıkış ile adil geçiş birbirinden ayrı ele alınacak iki politika alanı değil. Buna özellikle vurgu yapmak istiyorum ve bu konuda çalışma yapılması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Bir diğer konu, çok kısa değineceğim, daha geçen bütçede daha uzun konuşmuştuk bunu fakat geçen bütçeden bugüne kadar da bu konuda yeni bir gelişme olmadı, olamaz da zaten hani olsa hep beraber görürdük; nükleer meselesi. Çok heyecanla bundan söz ediyorsunuz yani geçen sefer de ben değinmiştim, şimdi tekrar bunu söyleyeceğim, nükleer enerji üretimi kesinlikle dışa bağımlılığı azaltacak değil artıracak bir adım çünkü bunun ana hammaddesini siz üretmiyorsunuz kendi ülkenizde, nükleer enerjiyi üretmek için dışa bağımlısınız bu konuda ve bu dışa bağımlılık sadece enerjiyle ilgili değil üstelik, güvenlikle, stratejiyle vesaire birçok konuyla iç içe geçen bir mesele. Dolayısıyla dışa bağımlı bir sistemi... Hani biz Türkiye'nin enerji kullanımında dışa bağımlılıktan kurtulması gerektiği yönündeki sözlerin hepsine katılırız elbette fakat bunları söyleyip de nükleer enerjiyi bir çıkış yolu olarak göstermek bıraktım ekolojik olarak yaratacağı sorunları ve dünyada bu yönde yapılmış olan ve yapılmakta olan tartışmaları ama sadece hammaddesi açısından bile baksak dışa bağımlılığı artıracak bir konudur ve stratejik olarak da ciddi sıkıntılar yaratacak bir konudur, ekolojik sıkıntıların yanı sıra. Dolayısıyla bu bir kez daha vurgulamak istiyorum. Bu konudaki nükleer lobisinin faaliyetlerinin etkisinde kalmamak gerektiğini düşünüyorum. Sizin kavramlarınızla, hakikaten daha yerli ve millî bir bakışla bu konuda ihtiyaç olduğu kanaatindeyim. Hani, sizin kavramlarınızla anlatmak istedim bunu.

Yenilenebilir enerji üzerine birkaç şey söylemek istiyordum fakat zaman yetmedi, onu da Genel Kurulda inşallah.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

Sayın Orhan Yegin...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı, burada bulunan bütün misafirleri, kıymetli milletvekillerini ve çalışma arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, hakikaten, çok gurur verici başlıkların, çok gurur verici ilerlemelerin olduğu bir alanda, Hükûmetimizin çok çok başarılı olduğu bir alanda konuşuyor olmaktan, yapılanları dinlemek üzere burada hep beraber bir mutluluğu paylaşıyor olmaktan ve yıllardır süregelen bu ivmeyi, bu ilerlemeyi şimdi yeni bir vizyonla, 2040 vizyonuyla daha ileriye taşıyacak olan bir anlatım ve anlayıştan ne kadar gurur duysak, iftihar etsek azdır. Buna vesile olan herkese, dünden bugüne bunun taşıyıcısı olan herkese, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, değişen kadrolarla, değişen Bakanlarla, değişen arkadaşlarla bu ivme sürekli artarak gidiyor ve bugün o yürüyüşü taşıyan arkadaşlarımıza, Sayın Bakanımıza ve ekibine çok çok teşekkür ediyoruz.

Ve bir teşekkür de bölgemizin böylesine büyük bir krizle boğuştuğu bir dönemde bölgesel savaşların etkilerinin büyük bir enerji krizine dönüştüğü bir dönemde ülkemiz tam da o krizin komşusu konumundayken bile bugün hâlâ tankerler vurulurken, petrol taşıyan, LNG taşıyan petrol tankerleri vurulurken, yok edilirken bile hâlâ Türkiye çok şükür hiçbir enerji krizi yaşamadan, hiçbir alanda bir kriz yaşamadan, hatta olası muhtemel büyük riskleri de göz önüne alarak bunun önlemlerini alacak depolamaları da anlaşmaları da yaparak bizi çok büyük bir riskten kurtaracak bir yönetim de sergilendi; ne kadar teşekkür etsek bence azdır. Tabii, muhalefetteki arkadaşlar bunun ne olduğunu da muhtemelen anlamadılar, anlamayacaklar.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Allah'a şükür zekâmız yerinde, leb demeden leblebiyi anlıyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Her şeyi de üzerinize almayın arkadaş.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ee, "muhalefet" diyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, tabii, biz dışa bağımlılığı azaltmaya ve bütün bunları yaparken tam bağımsız hâle gelmek için de büyük bir mücadele veriyoruz. Millî Enerji 2040 Vizyonu'yla bugün yeni kavramlardan bahsediyoruz, "elektrikleşme" diyoruz, doğal gaz ve petrol talebini düşürmekten yani bir yandan tüketim artarken, bugün 59 milyar metreküpe gelmiş bir doğal gaz hizmeti sağlarken, arzı sağlarken ülkemiz sınırları içerisinde yine de hem doğal gaz hem petrol tüketimi talebini düşürmek, organik atıklardan yenilenebilir gaz ekonomisine gelişim sağlamak, enerji gazlaştırma kapasitemizi artırmak, enerji verimliliğiyle, nükleer enerji yatırımlarıyla, SMR'larla yurt içi ve yurt dışı aramalar ve anlaşmalarla güçlü bir enerji ve petrol merkezi otoritesi hâline gelmekten bahsediyoruz. Enerjinin bir sopa olarak kullanıldığı, enerji savaşlarının olduğu bir dünyada bir şantaj, bir tehdit unsuru olmaktan enerjiyi çıkartan ve kendi kendine yetebilen tam bağımsız bir ülke olma noktasında gidiyoruz ama muhalefetteki arkadaşlar enerjiye baktıklarında bizim bu gördüklerimizden başka şeyler görüyorlar, kimisi faiz kıyasından gidiyor, kimisi bölgesel farklılıklar üzerinden bir zulüm ve savaş stratejisi gibi böyle bence zehirli ifadeler kullanıyor, kimisi diyor ki: "Güneş bizde, su bizde, her yerde derelerimiz akıyor, yer altı zenginlikleri bizde, rüzgâr bizde, element bizde, kömür bizde; niye bu kadar yetersiziz?" diyor. Ama aynı gruptan arkadaşları, bir bakıyorsunuz, her yerde, her zaman güneşte de, kömürde de, derelerde de her yerde nümayişler peşinde, halkı galeyana getirme peşinde; dolayısıyla şaşıp kalıyoruz.

İnsanlar köylerde yaşamak istiyorlarmış, ayrılanlar köylere dönmek istiyormuş ama biz bunu destekleyecek yatırımlara girişmiyormuşuz, bunu engelliyormuşuz.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sanki yalan mı söylüyoruz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşlar, AK PARTİ'den önce Türkiye'de, daha önce de defalarca söyledik, 5 ilde, 50 merkezde 1,3 milyon aboneye 17 milyar metreküp doğal gaz götürülüyordu. Bugün 81 ilde, bini aşan merkezde yaklaşık 60 milyar metreküp doğal gaz ve 20 milyonun üzerinde aboneye bu hizmet götürülüyor, köyler dâhil, köyler dâhil, bugün doğal gaz götürülüyor.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Dersim'in köyüne götüreyim seni.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Nüfusun yaklaşık yüzde 90'ı bugün hanelerinde doğal gaz kullanılabiliyor.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Ama faturalarını ödeyemiyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - 250'ye yakın organize sanayi bölgesine bugün doğal gaz götürüyoruz ve bu götürdüğümüz doğal gazın arkadaşlar, meskenlerde yüzde 65'ini devlet olarak sübvanse ediyoruz.

Konuşmalarda, "Sanayicisine en pahalı enerjiyi, hem doğal gaz hem elektrik olarak veren ülkeyiz." denildi, yanlış bir bilgi verildi. Bugün dünyada sanayicisine sanayi üreticiliği yapan vatandaşına, şirketlerine, üreticilerine dünyanın en ucuz doğal gazını ve elektriğini veren 1'inci sıradaki ülkeler arasındayız dünyada. Dolayısıyla arkadaşlar yanlış yerdesiniz.

Her geçen gün enerji ihtiyacımız artıyor, geçen sene konuşmasında "yıllık yüzde 4,5" demişti Sayın Bakan; yıllık yüzde 4,5 enerji ihtiyacımız artarken biz ne yapmışız arkadaşlar? Enerji kurulu gücümüzü, elektrik kurulu gücümüzü 5 kat artırmışız, 5 kat artırmışız; 28 bin megavat olan toplam elektrik üretim kurulu gücümüz 130 bin megavata ulaşmış ve bu rakamın yüzde 63'ü yenilenebilir kaynaklardan üretilmiş. Yeşil enerjiden, yeşilliklerden bahseden arkadaşlar, biliyor musunuz bu rakamları? Yaklaşık yüzde 79'u hidro, rüzgâr, biyokütle, güneş gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından... Yenilenebilir kurulu güç yaklaşık 7 kat artmış arkadaşlar, 7 kat, 12 bin megavattan 80 bin megavata gelmiş.

Doğayı metalaştırıp halkların alanlarını sermayenin zenginleşmesine, ranta açan endüstriyalizmden bahsedildi, "doğayla inatlaşan enerji politikası" denildi; bu mu doğayla inatlaşa enerji politikası? "Yeşil makyajlı şov." denildi anlatımlarımıza.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Şov.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben size bir şey söyleyeyim mi, öyle partinizin başına getirip "Yeşil sol." demekle olmuyor bu işler, öyle "Yeşil sol." demekle olmuyor.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Vallaha siz kendinize bakın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Yeşil sol." dediniz, birkaç ay sürdü, hemen döndünüz, değiştiniz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Biz yeşil solu seviyoruz, siz yeşil doları seviyorsunuz.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Manipülasyon yapma!

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Biz yeşilin solunu siz, yeşilin dolarını seviyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bakın, yenilenebilir enerjilerle neler yapılmış, kurulu güç nereden, nereye gelmiş, sadece 2016'da kurulan yeni enerji gücünün yüzde kaçı yenilenebilir, bunu görün. Öyle parti ismi değiştirip "Yeşil sol." demekle olmuyor, yeşil şovunuzu size iade ederiz.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Manipülasyon yapma ya, doğru düzgün anlat!

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yeşil sol yeşil dolardan iyidir.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Rüzgâr ve güneş enerjisi gibi kesintili üretim yapan enerji kaynaklarının sisteme düzenli enerji verebilmesini sağlayacak depolamalı RES ve GES tesisleri kurulabilmesinin önünü beş sene önce burada kanun yaparak açtık. Birkaç ülke hariç Avrupa'daki birçok ülke beş yıl önce geçtiğimiz sisteme şimdi şimdi geçmeye çalışıyor. Sadece yenilenebilir enerji ekipmanları imalatı alanında 500'ün üzerinde imalatçı firmamız var bugün, 300 civarında olan enerji üretim tesisi sayımızı bugün on binlerin üzerinde bahsedilen rakamlara çıkarmışız arkadaşlar. Hidroda da jeoda da RES'te de GES'te de Avrupa'da ilk 5'te, dünyada ilk 10'lardayız.

Maden... Dünyada maden üretiminde, maden çeşitliliği sıralamasında 7'nci, 6'ncı sıralardayız.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Türkiye'yi çukura çevirdiniz!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yurt içi hasılaya baktığımızda 65 milyar TL olan hacim 5 katından fazla artmış, 300 milyarın üzerine çıkmış. Yurt dışında arama ve üretim faaliyetlerimiz devam ediyor. Doksan yıllık ömrü olan MTA'nın yapmış olduğu sondajın üçte 2'si AK PARTİ dönemlerinde, yirmi dört yılda yapılmış.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Bakan Bey "Yüzde 1." diyor, Bakan Bey kendi sunumunda "Yüzde 1." dedi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sondaj firmalarına ihale vermek üzerine kurulu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yok ya, kendi sondaj firmaları var, haberiniz yok mu?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Biliyoruz, biliyoruz(!)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşlar, bir karar vermeniz lazım, bizim ülkemizde de madenlerimiz var, yer altı zenginliklerimiz var. Üretimimiz artıyor, her geçen gün artan üretimin içerisinde madene ihtiyaç var. İşte, Bakan Bey konuşmasında bahsetti maden üretimimizin ihracattaki payından. Biz bu üretimi yapmak durumunda mıyız, değil miyiz? Vatandaşımızın madene talebi var, altına talebi var, başka başka talepler var, tüketime dönük talepler var. Karar vermeniz gereken şey şu: Üretimden mi yana olacağız, yoksa ithalattan yana mı olacağız?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sizin kararınız belli. Peşkeşe karar vermişsiniz, sadece bunun manipülasyonunu yapıyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bunu kendi ülkemizde kendi kaynaklarımızdan daha ucuz bir vaziyette kendi insanımızla, kendi istihdamımızla mı üreteceğiz ve kendi kararımızla mı bu ürettiklerimizi üretime geçireceğiz...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Şirketlerin kararıyla üretilmesin diyoruz işte.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...yoksa yurt dışından getirip onların iradesine bağımlı kalıp, onların keyfine bağımlı kalıp, onların fiyatlarına bağımlı kalıp ona göre mi biz bu ürünlere sahip olacağız ve kullanmaya başlayacağız yani bağımsız mı olacağız bağımlı mı olacağız, karar vermeniz gereken şey bu işte sizin. Bunun kararını vermekte zorlanıyorsunuz arkadaşlar.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ya, ne bağımsızlığı! Sen yabancı şirketlere katalog çıkarmış bir iktidarsın! "Parsel parsel, gelin, satıyoruz, alın, yağma pazarı." diyen bir iktidarsın! Sen ne bağımsızlığından söz ediyorsun ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaca, lütfen...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla, biz "Enerjide tam bağımsızlık." derken hem kendi petrolünü hem kendi madenini hem kendi elektrik ihtiyacını karşılayabilen, yaptığı bölgesel anlaşmalarla üretimini de ithalatını da dışarıya satıp pazarlayabilen, dünyada enerjide söz sahibi merkezi bir ülke olan, bağımsız bir ülke olan, enerji savaşlarının döndüğü, döndürüldüğü şu dünyada, özellikle de üzerinde icra edildiği coğrafyamızda bizim bütün bu akan kanın da bu savaşların da önüne geçebilecek bir bağımsızlığı da bir şekilde inşa etmemiz gerekiyor. Enerji de bunun bir ayağı, bir kolu, burada da çok iyi gidiyoruz hamdolsun. Çok daha güzel gelişmeler bizi bekliyor. Siz böyle kem söz etmeye devam edin arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Katalogları sen mi yazdın Orhan, satış kataloglarını, peşkeş kataloglarını?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tahsin Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli heyet; şöyle bir ayağa kalkayım, ben bir teşekkürle başlayacağım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Pek alışık değiliz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Tabii Kaynaklar Daire Başkanımız var orada Leman Hanım, Leman Çetiner, kendisini bu 30 kişilik heyetin içinde bir kadın olarak görmek beni çok mutlu etti, hoş geldiniz. Affedersiniz, eksiğim varsa da özür dilerim, ben orada 30 kişilik bir erkek heyetinin içinde Sayın Bakanım, 1 kadın görünce açıkçası çok mutlu oldum. Belki bu anekdot... Bizim de 7-8 kişi kadın heyetimiz var, bir de Nilgün Hanım var.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz. Enerji tabii, ihtiyaç, buna hiç kimse itiraz etmiyor. Enerji niye ihtiyaç? Yeni kentler doğuyor, efendim, şehirler oluyor, teknoloji büyüyor, iklim değişikliği vesaire. Dolayısıyla, bir enerji ihtiyacı her ülkede nüfus artışı da olunca oluyor, buna kimse itiraz etmiyor zaten ama enerjiyi nasıl değerlendirdiğimiz önemli ve sizin ilk hedefiniz mesela, Sayın Bakan, nükleerden yana olduğu için ben endişeliyim. Niye endişeliyim? Onu söyleyeyim çünkü siz Akkuyu'yu sizin yetmiş yıllık hayaliniz olarak ifade ediyorsunuz ama biz 1986'da -Çernobilleri- radyasyonlu bulutların yağmurlarından etkilenen ve annesini, babasını kaybeden, akrabalarını kaybeden bir neslin temsilcileri olarak Karadeniz'den geldik ve bu endişeyi hâlâ taşımaya devam ediyoruz. O zamanın Bakanı da gözümüzün içine bakarak "Hiçbir şey olmayacak, merak etmeyin." diyerek çay içiyordu, bugün biz aynı tehdidi ve tehlikeyi daha fazlasıyla hissediyoruz. Üstelik de enerji ihtiyacının sadece yüzde 10'unun nükleerden karşılanması düşünülürken dünyada bütün ülkelerin nükleerden vazgeçtiğini de görmek lazım. Mesela Almanya 3 santralini kapatmış, Litvanya kapatmış, Avusturya devreye almamış, İrlanda, Danimarka, bir sürü örnek verebilirim ama yani burada bir enerji politikası olarak daha çok yenilenebilir enerjilere dönmek lazım, işin doğrusu budur; burada da biraz eksiğiniz var. Tabii, bütçe hedefinde çok sayıda yani işte, "enerji hedefinin 128 megavattan 281 megavata yükseltilmesi, işte bunun için 190 milyar gerektiği" vesaire gibi, efendim, "kurulu güneş enerjisinin 4 katına çıkarılması" gibi iddialarınız var ama biz yirmi dört yıldır size fırsat verdik zaten, yirmi dört yılda ne yazık ki bunlar olmadı ve enerji fiyatları, birçok hatibin konuştuğu gibi, sadece enerji dağıtım şirketlerine yarayan ve vatandaşa yaramayan bir sonuç hâlini aldı.

Şimdi, Sayın Bakan, mesele yalnızca ne kadar enerji ürettiğiniz değildir aslında, o enerjinin kimin hayatını aydınlattığı önemlidir; mesele ne kadar maden çıkardığınız değildir, o madeni kimin çıkardığı ve çıkarılırken hangi dağın yok edildiği, hangi derenin kuruduğu, hangi işçinin toprağın altında bırakıldığıdır. 3 bine yakın işçimizi madenlerdeki kazalarda kaybetmişiz, o yüzden toprağın altındaki madeni hesaplıyoruz ama toprağın üstündeki hayatın değerini hesaplayamıyoruz demektir.

Önce vatandaşın evinden başlayalım: 2027 yılı bütçesinde elektrik ve doğal gaz desteği için 605 milyar lira kaynak öngörüyorsunuz ama TÜİK verilerine göre nüfusun yüzde 19,6'sı evinin ısınma ihtiyacını ekonomik olarak karşılayamıyor bile, demek ki ortada yalnızca bir enerji sorunu değil yoksulluk ve yönetim sorunu da var. Elektrik Mühendisleri Odasının hesabına göre son beş yılda enerji bedeli yüzde 24,5 artarken dağıtım bedeli yüzde 880 artmış. Bu nasıl izah edilebilir? Dağıtım şirketlerinin getirileri korunmuş, yurttaşın faturası kabarmış. Elektrik dağıtım şirketleri mi vatandaş için var, vatandaş mı dağıtım şirketlerinin kârını garanti etmek için bulunuyor? Bir de faturalara verdiğiniz desteği daraltıyorsunuz. 2025'te 5 bin kilovatsaat olan destekli tüketim sınırı, 2026'da 4 bine, 2027'de 3 bine iniyor yani destek azalıyor; iki yılda destek sınırını yüzde 40 düşürdünüz. EPDK'nin kendi açıklamalarına göre, yaklaşık 6,5 milyon mesken abonesi yüksek tüketimli tarifeye tabi olacak. Bir yandan Rize'de, Artvin'de, Erzurum'da kışın evini ısıtmaya çalışan insan ile Antalya'da soğutmaya çalışan insanı tüketim sınırlarıyla nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu bir sosyal adalet olamaz. Enerji, temel bir ihtiyaçtır, lüks değil, ayrıcalıktır. Bu ülkenin başarısı yurttaşın evini karanlıkta, çocuklarını soğukta bırakmamasıyla ölçülür. Bakanlığınızın 2027 bütçesi 50,6 milyar lira, bunun önemli bölümü genel aydınlatma giderlerine, bağlı kuruluşlara aktarılıyor ancak hazine bütçesinden 605 milyarlık enerji desteği kamu şirketleri üzerinden verilen alım garantileri ve vatandaşın faturasına yansıyan yük olarak görünüyor. O zaman bu Meclis neyi denetliyor? Kamu kaynaklarının hangi şirketlere, hangi koşullarda aktarıldığını neden biz bütün ayrıntılarıyla göremiyoruz? Karadeniz'de doğal gaz bulunması elbette önemsiz değil ama doğal gaz keşfinin bir siyasi propaganda aracına dönüştürülmesi enerji bağımsızlığımızı sağlamıyor.

Sayın Bakan, bu arada, Gabar'da çıkarılan günlük 85 bin adet varilin karşılığı nedir biliyor musunuz? Hesapladım. Kırk yıl boyunca bu fon soygununun bedeli demektir. Yani, kırk yıl boyunca Türkiye'de çıkarılan o petrolün karşılığı bu fon soygununu karşılamıyor, bu fon soygununun sorumlularının, soyguncularının listesini açıklamayan kabinenin içindesiniz. Bu, sizinle ilgili değil ama bunu da söylemek zorundayım.

Sayın Bakan, Rize'nin Ardeşen ilçesinde "Deremezra" diye bir köy var, yaklaşık 165 haneli köy, iki yıldır Bakanlığınıza ya da kurumlarınıza müracaat ediyor, 165 ihaleli köye iki yıldır elektrik verilmemiş; derelerde kurdukları santrallerle bir şekilde kendileri elektrik üretmeye çalışıyorlar, bunlara elektrik verilmedi. Rize'de, Değirmendere'de âdeta Kurban Bayramı'ndaki bütün kurbanları kesseniz ve bir dereye dökseniz kan çanağı, kırmızı renkte akan başka bir şekilde göremezsiniz; bir de o dereyi kan çanağına çeviren o işletmeler var, o işletmelerin adını da açıklamadan sadece "Onlara ceza kestik." diyen bir Vali var. Kapanması lazım, ne şeyi ya? Bakın, bir tarafta deresinin yanında o derenin suyuyla kendi enerjisini almaya çalışan insanlara müsaade edilmezken, öbür tarafta Değirmendere Deresi'ni kan çanağına döndüren şirketler var; bu şirketlerin cezalandırılmasıyla olmaz bu, sadece ceza meselesi değildir.

Şimdi, Sayın Bakan, bizim Rize'nin Ardeşen ilçesinde,, ilçenin neredeyse 4 katı kadar bir alan madene ihale edilmiş. Ne kadara? Arama ruhsatını ne kadar verdiniz, biliyor musunuz? 12 milyon 900 bin metrekare yeri 13 milyona verdiniz; Ardeşen'de bir daire parası, Rize'de bir daire parası. Metrekaresi 1.000 liraya geliyor. Madene ruhsatlandırılan yerlerin yüzde 67'si orman arazisi, yüzde 30'u da şahıs arazisi. Ormanda yaşayan canlıları bir kenara bıraktık da orman köylüsünü sormadınız. Şimdi, o yüzde 37'si şahıs arazisi olan, çay tarlası olan, işte, tütünü, fındığı, neyse olan insanlar tarımı ne yapacaklar onlar elinden alınırsa? Bu maden

yasasında da elinden almaya gücünüz var, kudretimiz var. Neyle yapacaklar? Bakın, Sayın Bakanım bir gram altın elde etmek için 4 ton kayayı öğütmek, 3 ton da suyu kullanmak gerekiyor. Bizim insanlarımız orada kendi hâlinde geçinirler; orada ormancılık yaparlar, çay yaparlar, tütün, fındık, ekerler vesaire vesaire. Bu insanlar bu ülkenin hazinesinin yani bütçenin yüzde 65'ini dolaylı vergilerle ödeyen insanlardır yani yüzde 25'ini de bunun geriye kalanını da beyaz yakalılar gelir vergisiyle veriyor. O, yüzde 11'inci içinde maden şirketlerinin payı -demin Orhan Yeğin söyledi ya o kadar geliyor, bu kadar geliyor- yüzde 1'dir, gayrisafi millî hasıla içindeki payı 0,9 ile 1,2 arasındadır. Bu pay için kendi yaşadığımız toprakları bizim rızamız olmadan elimizden almanız doğru olabilir mi, böyle bir şey olabilir mi Sayın Bakan ya? Yani, bana diyebilirsiniz ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Üstelik de bunlar 3 milyon, 4 milyon yılda meydana gelen yeraltı kaynaklarıdır ve bunları bir defa çıkarıyoruz. Dünyada, bütün ülkelerde bu yüzde 3 ile 7 arasında değişirken biz niçin geleceğimizi yüzde 1'e, üstelik de dışarıya giden yabancılara peşkeş çekiyoruz; bunları düşünmemiz lazım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

İsmail Güneş Bey...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli Bakanımız, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Tabii, 54'üncü Hükûmette Enerji Bakanımız olan rahmetli Recai Kutan o yıllarda hep şunu ifade ediyordu: "Eğer gerekli tedbirleri almazsak 2000'li yıllar sonrası Türkiye'de elektrik kesintileriyle karşılaşabiliriz." diye hep uyarıda bulunuyordu fakat o günden... İşte, 2002'de bizim elektrik tüketimimiz 132.500 gigavatsaatten bugün 364.800 gigivatsaate çıkmış. Yani, enerji tüketimi yaklaşık olarak 3 kat artmış; bu, ekonominin de büyüdüğünü ve insanların da elektrik kullanımının arttığını gösterir. Bu süre zarfında yani bu tüketim yaklaşık 3 kat artmasına rağmen Türkiye'de enerjiyle ilgili herhangi bir problemimiz oldu mu, elektrik kesintileriyle ilgili bir problemimiz oldu mu? Olmadı. Yani bu da şunu göstermektedir arkadaşlar: AK PARTİ iktidarlarında bununla ilgili gerekli tedbirler alınmış ve kurulu gücümüz 31.800 megavattan 128 bin megavata çıkarılmış; yine, sadece bu enerji kurulu gücümüz çıkarılmakla kalmamış, aynı zamanda enerji üretiminin içindeki nitelikleri değişmiş ve yerli ve yenilenebilir kaynaklar yüzde 60'tan yüzde 72'lere çıkarıldığı gibi yenilenebilir kaynaklar da 12.300 megavattan 80.300 megavata yani oran olarak da yüzde 38'lerden yüzde 63'lere çıkarılmış. Daha önce, AK PARTİ'den önce hayatımızda olmayan rüzgâr kurulu gücümüz 15 bin megavata, güneş kurulu gücümüz 28 bin megavata, yine jeotermal 1.798 megavata çıkarılarak... Bu gibi enerji elde edilen alanlar yaklaşık yüzde 37,5'u teşkil etmektedir. Bugün hâlâ doğal gazdan üretilen enerji miktarımız yüzde 19'lardadır, bunun yüzde 40'larda da olduğu dönemleri biliyoruz. İthal kömürden elde edilen enerji miktarımız yine yüksektir ama her geçen gün bunların oranı azalmaktadır.

Bizim tabii ki güneş enerjisinden ve rüzgâr enerjisinden elde ettiğimiz enerji -tabii ki daha çok güneş enerjisinden elde ettiğimiz enerji- gündüz kullanıldığı için kullandığımız elektrik içindeki paylara baktığımız zaman, bugün hâlâ yüzde 29'unu hidroelektrik; rüzgâr yüzde 12,2'yi; güneş yüzde 12,2'yi; doğal gaz yüzde 11,6'yı; ithal kömür yüzde 15,4'ü teşkil etmektedir.

Hükûmetlerimiz son dönemlerde özellikle yenilenebilir enerjiyle ilgili büyük atılımlar yaptı ve bununla ilgili de Enerji Bakanlığımız geçtiğimiz dönemlerde 3.800 megavatlık bir yarışa çıktı. Burada, diyelim ki, hem en düşük fiyatı veren hem de üstüne kilovat başına 200 bin euro veren bir ihaleye çıktınız; tabii, bunun teknik şartnamesi farklıydı, yanılmıyorsam 4,90 euroya tekabül ediyordu ve yaklaşık beş artı yirmi yıl bir alım garantisi vardı.

Bunlarda, Sayın Bakanım, EPDK bir ihaleye çıktı yine depolanabilir enerji anlamında, yaklaşık 32 bin megavat bir ihaleye çıktı. Tabii, burada bir yarışma düzenlemedi ve dolayısıyla da başvuru sırasına göre elde etti çünkü bunun alım garantisi hem daha düşük -on yıl- hem de diyelim ki yıllık vergileri falan daha yüksek; bunlar birbirinden farklı. Burada benim size ifade etmek istediğim şudur: Burada EPDK bu ihalelere çıkınca bunları verdi fakat bu lisansları alan firmalar yatırım yapmadıysa, Sayın Bakanım, bunları devredememesi lazım veya bunların üzerinden para kazanamaması lazım çünkü burada bir emek yok, emek olmadığı için kişi buraya giriyor, hiçbir yatırım yapmıyor. Belli bir oranda yatırım yapması lazım ki o orandan sonra bunu devredebilme hakkı olması lazım; yoksa, sadece daha önceki dönemlerde olduğu gibi lisansı elde edip, hiçbir yatırım yapmayıp, bekleyip bu lisansı bir başkasına satarak buradan para kazanmak olmaması lazım. Burada devletimiz niye bunu yarışmasız veriyor? Çünkü depolanabilir güneş enerjisi elde etmemiz lazım ki diğer alanlardaki enerji ihtiyacımızı azaltalım.

Diğer taraftan, tabii ki şuna değindiler: Enerji fiyatları bizde gerçekten de eskiye göre düştü. Son beş yılda yüzde 24 civarında bir artış olduğunu söyledi arkadaşlar da, bu doğrudur. Biz 2010'lu yıllarda güneş enerjisinden ihaleye çıktığımız zaman on yıl alım garantisi verip 13 sentten buna alım garantisi veriyorduk. Şimdi, bu oranlar diyelim ki ilk önce 4,9 lira... Şimdi, diyelim ki Suudi Arabistan'la yapılan anlaşmada 2,4... 1,99 sentlere düşmüş ve dolayısıyla da enerji fiyatları düşüyor, enerji fiyatları düşüyor ama dağıtım alanındaki diyelim ki enflasyon oranında bir işlem yapılıyor, orada aşağı yukarı kilovat başına -2,42- 2 lira 42 kuruş kilovat başına enerji dağıtım bedeli alıyoruz fakat bu arkadaşlarca sanki tamamen şirketlere verilen bir paraymış gibi algılanıyor. Enerji fiyatları... Son beş yılda yaklaşık -bugünkü rakamlarla değerlendirirseniz- 700 milyarlık bir yatırım yapılmış; diğer taraftan, önümüzdeki beş yılda da yaklaşık 1,250 trilyon yatırım yapılacak. Diğer taraftan şuna bakmak lazım: Bu dağıtım şirketleri özelleştikten

sonra -2006'dan sonra özelleşti bunlar- kayıp kaçak oranlarına bakmak lazım. Kayıp kaçak oranları yüzde 23'lerden, 24'lerden bugün 8'lere düşmüş, bu iyi bir oran ve dolayısıyla da bir sürü kayıp kaçağımızı önlemiş.

Sayın Bakanım, tabii ki bunlar yatırım yapıyor ama kırsal kesimdeki enerji ihtiyacı her gün artıyor ve burada özellikle ısı pompaları kullanılıyor, hayvancılıkta kullanılıyor. Dolayısıyla da orada özellikle köylerde trafo yapımında daha hızlanılması lazım. Siz de bu dağıtım şirketlerinin bu topladıkları paranın yüzde 60'ını kırsal kesimde değerlendirmesini istiyorsunuz ama vatandaşların taleplerini karşılamakta biraz geç kalıyorlar.

Diğer bir konu da tabii ki bu gelir düzeyi daha düşük olan vatandaşlarımıza devletimiz hem doğal gazda hem de elektrikte bir avantaj sağlıyor ve yaklaşık bunun için de 650 milyar TL bir kaynak aktarıyoruz. Burada daha önce biz diyelim ki günlük 8 kilovata kadar, aylık 240 kilovata kadar olan kısmını bu fiyattan, 0,49 kuruştan çarpıyorduk; daha sonrasını, yükseğini de 1,89'dan çarpıyordu. Fakat son yapılan düzenlemeyle dediniz ki "Biz ekonomik durumu iyi olan vatandaşların da elektrik parasını biz karşılamayalım." ve dolayısıyla da eğer o miktar yıllık 5 bin kilovat saati geçiyorsa, bunun üzerinde 1,89 kuruştan çarpıyoruz. Dolayısıyla da burada bazı vatandaşlarımız da mağdur oluyor mu? Oluyor. Diyelim ki ekonomik olarak daha zayıf olan vatandaşlarımız bunu yüksekten ödemek zorunda kalıyorlar.

Bir de şu var, diyelim ki kronik hastalığı olan, ventilatöre bağlı olan veya elektronik cihaz kullanmak zorunda kalan, ekonomik durumu zayıf olan hastalarımız var. Bunlar rapor çıkarsa bunlara daha fazla bir destek verebilir miyiz veya diyelim ki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı üzerinden bunların elektrik ücretlerini karşılayabilir miyiz? Orada da mutlaka gelir düzeyine bakılıyor ama şimdi, vatandaş hem kendisinin elektrik giderini hem de diğer taraftan bu cihazların elektrik giderini karşılayınca bu sınırı aşabiliyor. Bununla ilgili mutlaka bir düzenleme gerekir diye ben düşünüyorum.

Sayın Bakanım, tabii ki pek çok alanda çok önemli hizmetler yapıyorsunuz. Tabii, arkadaşlarımız "Ya, bu nükleer enerjiye nereden girdiniz?" diyor. Biz, geç kalınmış bir proje olarak bakıyoruz arkadaşlar. Bugün baktığımız zaman, tabii, aşağı yukarı, Amerika Birleşik Devletleri'nde 94 tane, Çin'de 65 tane, Fransa'da 57 tane, Rusya'da 36 tane, Japonya'da 33 tane, Güney Kore'de 26 tane reaktör var arkadaşlar; daha biz bir iki tanesini yapmamışız. Almanya nükleer enerjiden çıktı ama çıktıktan sonra enerji anlamında çok büyük krizlere girdi ve enerji maliyetleri çok yükseldi; bunların hepsini hesaplamak lazım. Diyelim ki siz kendi ülkenizde kurmuyorsunuz ama yanı başınızda bunu Gürcistan, Ermenistan kuruyor ve dolayısıyla da aynı tehlikeyle karşı karşıya kalıyorsunuz diye ben düşünüyorum.

Tabii, diğer alanlarda, madenlere... Doğayı korumak önemli bir şey ama doğayı koruma adına ülkenin madenlerin çıkarılmaması yönünde aleyhte propaganda yapmak ve birilerinin siyasetine alet olmamak gerektiğini ben düşünüyorum. Hem doğayı koruyacağız hem de madenlerimizi çıkaracağız diye ben düşünüyorum.

Sayın Bakanım, tekrar bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Süleyman Şahan'da.

Buyurunuz lütfen.

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Bakan Yardımcılarım, kıymetli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir milletin enerjiye hükmedebilmesi kendi geleceğine de hükmedebilmesidir. Ne var ki ülkemizde enerji politikaları söz konusu olduğunda yapılan yatırımlardan çok, bu yatırımlara yöneltilen itirazların konuşulduğu zamanlara şahit olduk. Nükleer santral yaparsınız, karşı çıkarlar. Doğal gaz ararsınız "Bulamazsınız." derler; bulursunuz, "seçim yatırımı" diye küçümserler. Petrol ararsınız "Sonuç alamazsınız." diye peşin hüküm verirler. Üretime başlarsınız, bu kez de başarının üzerine gölge düşürmeye çalışırlar. Anlaşılan o ki bazıları için mesele Türkiye'nin enerji bulması değil; malum, takoz zihniyeti. "Füze testi yapmayın, balıklar ürküyor." da denmişti, Karadeniz'de doğal gaz keşfettiğimizde "Her seçim öncesi gaz buluyorlar." da dendi. Biz boş laflara kulağımızı tıkadık, tam gaz devam ediyoruz. Doğu Akdeniz'de sismik araştırma yaparsınız, eleştirirler. Gabar'da petrol üretimini artırırsınız, türlü şüpheler üretirler. Somali'de, Libya'da enerji ararsınız "Türkiye'nin orada ne işi var?" derler. Oysa bugün Karadeniz'de doğal gaz rezervimiz 785 milyar metreküpe ulaşmış, Sakarya Gaz Sahası'nda günlük üretim 9,5 milyon metreküpe çıkmıştır. Hedefimiz, bu üretimi önce 20, ardından 45 milyon metreküpe yükseltmektir. Gabar'da günlük petrol üretimimiz 84 bin varili aşarak rekor kırmış, 2025 yılında yurt içi ham petrol üretimimiz 47 milyon varili geçmiştir. Türkiye'nin kendi kaynaklarını aramasından, kendi gemileriyle denizlere açılmasından ve enerji güvenliğini sağlamaya çalışmasından rahatsızlık duymanın makul bir gerekçesi var mıdır? Bir ülkenin sondaj gemisi denize açılırken haritada yer arayanlar, keşif gerçekleşince bu kez takvim sorguluyor, yatırım yapılırken maliyet sorguluyor, sonuç alındığında değerini görmezden geliyor. Anlaşılan bazı eleştirilerde ölçü teknik raporlar değil siyasi ezberler. Dünyada yaşanan bölgesel gerilimler ve küresel tedarik zincirlerindeki kırılmalar enerji arz güvenliğinin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Artık mesele yalnızca enerjiye sahip olmak değil, onu üretebilmek, depolayabilmek, taşıyabilmek ve ihtiyaç duyan ülkelere ulaştırabilmektir. Türkiye'nin jeopolitik konumu ve gelişen altyapısıyla uluslararası enerji sisteminde daha etkin bir rol üstlenmesi hedeflenmektedir. Bugün doğal gaz depolama kapasitemiz 6,8 milyar metreküpe ulaşmış, 81 ilimizde doğal gaz altyapısı bulunmakta, 73 milyondan fazla vatandaşımız doğal gaz kullanmaktadır. Almanya merkezli Deutsche Welle'nin yayımladığı Türkiye'nin yeni enerji merkezi olma yolundaki büyük hamlesi başlıklı analizde de ülkemizin Avrupa, Orta Doğu, Kafkaslar ve Orta Asya arasındaki önemli enerji kavşağı

konumuna dikkat çekmiştir. 2023-2026 döneminde bölgelerimizin yeniden ayağa kaldırılması ve 450 bin bağımsız bölümün inşası için yaklaşık 105 milyar dolar harcanırken, diğer taraftan vatandaşımıza 55 milyar dolar elektrik ve doğal gaz desteği sağlandı.

Sayın Bakanımız, Karadeniz'den Gabar'a, Somali'den Akkuyu'ya uzanan büyük enerji hamleleriyle Türkiye'nin enerjide bağımsızlık hedefi için gece gündüz çalışıyor. Maşallah, enerjisi de bol çalışma temposu da. Sayın Bakanım, bizler bu davanın hizmetkârıyız. Bizim hedefimiz makamlar ve mevkiler değil, milletimizin gönlünde yer edinebilmektir. Bu şuurla, Allah'ın izniyle, sizlerin desteğiyle, Cumhurbaşkanımız, liderimiz Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde nice başarılara imza atmaya devam edeceğiz. Yozgat'ta 14 ilçede, 8 beldede doğal gaz hizmetinin vatandaşlarımızın kullanımına sunulmasından dolayı teşekkür ediyoruz. Hedefimiz, doğal gaz konforundan faydalanmayan hiçbir yerleşim yerimizin kalmamasıdır. Bu kapsamda, Baydiğin, Oluközü, Ovakent ve Umutlu beldelerimizin de yatırım programına alınmasını ve çalışmalarının hızlandırılmasını talep ediyoruz.

Ayrıca, daha önce burada dile getirdiğimiz Yenifakılı, Kadışehri ilçelerimize, Belekçehan, Çiğdemli ve Eymir beldelerimize doğal gaz hizmetinin ulaştırılmasından dolayı hemşehrilerim ve şahsım adına başta Sayın Bakanımıza, Sayın Bakan Yardımcımıza ve Bakanlığımızın tüm bürokratlarına şükranlarımı sunuyor, 2027 yılı bütçenizin hayırlı olmasını diliyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sırası Sayın Sadullah Kısacık'ta.

Buyurun lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Şahan'dan sonra konuşmacı olmakla bir talihsizlik ama şimdi, sıcağı sıcağına cevap vereyim. Ya, biz Gabar'da bulunan petrole, Karadeniz'de bulunan doğal gaz rezervlerine bir şey demiyoruz Sayın Şahan.

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Diyenlere diyorum, siz üzerinize alınmayın, alınmayanlara hiçbir sözüm yok, rahatsız olanlar cevaplasın.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Bakanımız ve Enerji Bakanlığı bürokratları canla başla çalışıyorlar.

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Sağ olsunlar, eksik olmasınlar.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Çıkardığımız yeraltı kaynaklarımız artıyor, petrol rezervlerimiz artıyor. Ya, bizim itirazımız bu bulunan gazlar, bulunan doğal gazlar, bulunan petroller, artan madencilik faaliyetleri ekonomiye niye yansımıyor? Biz buraya sormuyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yansımaz mı ya, yansıyor.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Peki bütçede 3 trilyon 975 milyar niye biz hâlâ faiz ödüyoruz? Yani ödediğimiz faiz artıyor. Bütçe açığımız artıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Oransal olarak azalıyor.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Bütçe açığımız artıyor, ona rağmen...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bütçe açığımız 3,5...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Peki acaba buraya da bir hortum döşenmiş olabilir mi Yaşar Bey, buraya da bir hortum döşenmiş olabilir mi? Yani şu fonlara döşenmiş hortum yarın bir gün buradan... Yani bu kadar kaynak geliyor da bu kaynağa rağmen...

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Karşılıklı konuşmayalım.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Dese ki "Kaynağı bulduk; bak, ne güzel, faizler de düştü, bütçe açığımız düştü." Ne kadar sevineceğiz bakın. Yani bunun bir faydasını görsek bunun sayesinde göreceğiz ama niye bu yansımıyor? Burada da bir hortum olayı mı var? Bunu da bir araştırmak lazım yani. Bir şey, artı bir gelir gelirken bu cebe yansımıyorsa...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Varsa bildiğin bir şey söyle.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Faize ödüyorsa...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Öyle imaj yapma.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Söyledik, söyledik, dikkate almadınız.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Vallaha iktidar sizsiniz, Sayıştay burada. Sayıştay burada gelecek, bulacak yani. Tamam mı?

Şimdi...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Öyle imaj yapma, vardığınız bir şey varsa söyle.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Söyledik, dikkate almadınız.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Yok, ben bulamam onu Sayın Yegin. Yani bunu devlet bulacak.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - O zaman bulamazsan böyle ortalığı karıştırmaya gerek yok.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ama bakın, bir yerden kaynak geliyor, biz hâlâ faiz ödüyoruz, daha fazla ödüyoruz. Peki bu niye yansımıyor? Ben bunu soruyorum sadece. Matematik net, matematik net.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Nasıl yansıdığını anlatıyoruz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Biz niye hâlâ faiz ödüyoruz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bütçe giderlerine bakarsan çok net orada yazıyor.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Orada görüyoruz zaten, işte ona göre söylüyorum.

Mesela şimdi bütçemize bakalım, Enerji Bakanlığımızın bütçesi 50 milyar 636 milyon 209 bin TL. Şimdi bu bütçeye baktığımız zaman Enerji Bakanlığının bütçesinin 16 katını çalmışlar Sayın Bakanım. Yani sizin bütçenizin, koskoca Enerji Bakanlığının bütçesinin 16 katını tek kalemde biz fon vurgununda maalesef kaybettik. Şimdi 2027 bütçesine bakıyoruz, 3 trilyon 975 milyar faiz ödüyoruz. Yani Enerji Bakanlığı bütçemizin yaklaşık 79 katı da faiz ödüyoruz. Bakın, faiz ödüyoruz.

Tabii, burada Enerji Bakanlığına da bütçede bir haksızlık yapıldığını düşünüyorum bütçe analizine baktığınız zaman. Şimdi 2024 yılı başlangıç ödeneği 48,32 milyar, 2025 yılı ödeneği 45,33 milyar. Baktığımız zaman, 2027 yılı için teklif edilen 50,64 milyarlık bütçe 2024 başlangıç bütçesinin yüzde 4,79 fazlası Sayın Bakanım. Yani bununla ilgili Hazine ve Maliyeden bütçe istediniz de oradan mı bütçe gelmedi? Bu bütçeye baktığınız zaman, gerçekten 2024'e göre sadece yüzde 4,74... Ben bileşik TÜFE'yi hesapladım, yüzde 103,37. Yani sizin kullandığınız kaynaklar, personel gideri vesaire koyduğunuz zaman... TÜFE'den gidecek olursak yüzde 103,37 artmış TÜFE. Buna rağmen Bakanlığın 2027 bütçesi 2025'e kıyasla reel olarak eksi yüzde 45. Yani sizin bütçeniz 2025'e göre reel olarak yüzde 45 erimiş. Ama Enerji Bakanlığı...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - İyi bir şey, az bütçeyle çok iş yapıyoruz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Allah razı olsun. Yani iyi o zaman. Eğer bu da iyiyse tamam Sayın Bakanım. Hayır, 2025'te mi çok bütçe aldınız acaba?

Bu nedenle, Sayın Bakanım, biz Enerji Bakanlığını bu haksızlığı gidermek için gün sonunda önergelerimizle destekleyeceğiz, az görülen bütçelerin artırılması için destekleyeceğiz. İktidar partisi vekillerimizden de -özellikle Yegin'den- destek talep ediyoruz bu konuda. Çünkü Enerji Bakanlığının bütçesine baktığımız zaman, 2024'te merkezî yönetim bütçesi içindeki payı yüzde 0,35; 2025'te yüzde 0,29; 2026'da yüzde 0,19; 2027'de yüzde 0,186. Bakın, bu olmaz yani bu kadar doğal gaz bulunuyor, Gabar'da petrol. Bu kadar çalışkan bir teşkilatın her yıl bütçede payı düşüyor. Bak, BOTAŞ da benim ilimin sınırları içerisinde, şimdiye kadar da görmüş değilim ama Enerji Bakanlığının burada savaşını veriyoruz. Yani sonuç olarak, daha fazla kaynaklarımızın çıkarılması için Enerji Bakanlığımızın bütçesi artırılmalı. Bak, bunu net bir şekilde ifade ediyorum.

Bütçe analizine baktığınız zaman, Enerji Bakanlığı 2 işlevli bir vezneye indirgenmiş durumda: Bir taraftan, 21 özel elektrik dağıtım şirketine sokak aydınlatması faturalarını ödeyen bir vezne var. Diğer taraftan, hazine yardımı aktaran bir transferi kasası var. Açıklayayım: Şimdi, 50,64 milyar TL'lik bütçenin yüzde 46,22'si yani 23,41 milyar TL'si Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi Pogramı'na yani aydınlatmaya gidiyor. Bakın, Bakanlık sadece burada bir hizmet sunuyor aslında. Diğer taraftan, bütçenin yüzde 46,63'ü de "program dışı giderler" adı altında işte MTA, MAPEG, TENMAK'a hazine yardımı olarak aktarılıyor. İki kalemin toplamı 47 milyar dolayısıyla burada da Enerji Bakanlığının yükünü böyle bir azaltmak lazım diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, enerjinin hep hane halkına, enflasyona olan etkisini konuşuyoruz ama gerçekten sanayicimizin rekabet edebilmesi için de enerji çok önemli yani şu anda artan enerji maliyetleri, dolar kurunun baskılanması yüzünden ihracatçımız hâlâ zor günler geçiriyor ve bir çarka girmiş durumda ve ihracatçımız her geçen gün pazar kaybediyor. Şimdi, bu kapsamda baktığımız zaman, 2023 yılı itibarıyla Türkiye birikimli enerji enflasyonu yüzde 398. OECD'ye bakıyoruz, bu yüzde 141, Avrupa Birliğine bakıyoruz, bu yüzde 146 yani şimdi, bizim sanayicimiz Avrupa Birliği ülkeleriyle rekabet ediyor ama enerji enflasyonu neredeyse onun 2 katı ve buna rağmen kurdaki artış bu şekilde değil. Biz yıllarca bunu anlatmaya çalıştık.

Diğer taraftan, dağıtım şirketleri Başkanım. Şimdi, dağıtım şirketlerine baktığımız zaman, kârı gören geliyor yani kârlı bir sektör. Faturamızdaki çoğu şey bu dağıtım şirketlerine yansıtılıyor ama ben burada bir şeyi daha ifade etmek istiyorum: Bu büyük sitelerde doğal gaz dağıtımında bir sıkıntı var Sayın Bakanım yani büyük sitelerde. Şimdi, diyelim, Ankara'da Başkent Gaz getiriyor, siteye bunu başka bir enerji firması dağıtıyor. Mesela, ben kendi sitemde gördüm bunu, Bulut Enerji dağıtıyor kendi sitemizde. Biz bu sayacı göremiyoruz. Evet, biz bu sayacı göremiyoruz. Bir arıyorlar, diyorlar ki: "Sayaç bozuldu." Allah Allah, sayaç neredeydi falan, bakıyoruz, ta bilmem neyin altında falan. "Peki, biz bunu kontrol edebilir miyiz?" dediğimizde "Siz göremezsiniz." diyorlar. Sayaç evin içinde, onlar da okumaya gelmiyor, uzaktan okuyorlar. Şimdi, sayaç bozulmuş... Ben de tüm belgeler var, ilgili bürokrat arkadaş bana şey yaparsa tüm belgeler var. Sayaç bozulmuş, bir ay sonra baktım, fatura şişkin geldi, dedim ki: Bu niye geldi? Sayaç bozulduğu için, okuyamadığı için kendi çapında ortalama bir şey vermişler. Şimdi, Allah'tan mühendisiz, biz de son altı ayı hemen döktük, baktım, ortalamayı bırakın, en yüksek tüketimi de bırakın, onun çok üstünde başka bir metreküp koymuş. Ve bunun cevabını alamadım ben Sayın Bakanım yani. Orada net bir şekilde bu dağıtım şirketleri şeffaf bir şekilde çalışmıyor. Vatandaş olarak ben uğraştım, okuyamıyorum, uzaktan erişimle bunlar kendileri okuyorlar, kontrol, inisiyatif tamamen bunların elinde, bina yönetimini de karıştırmıyorlar yani bina yönetimi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Cavit Arı.

Hazırsanız başlatıyorum Sayın Arı.

Buyurunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, hoş geldiniz öncelikle.

Elâzığ ilimizin Maden ilçesi doğal gaz bekliyor Sayın Bakan. Elâzığlı hemşehrilerimizden tarafımıza ulaşanlar "Diğer ilçelerde doğal gaz var ancak Maden'de yok. Sayın Bakana bu talebimizi iletir misiniz?" dediler, ben de size iletiyorum.

Sayın Bakan, 19 Ocak 2022 tarihli 7351 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde "BOTAŞ tarafından Bakanlık görüşü alınmak kaydıyla bölgesel ve iklimsel koşullar dikkate alınarak il veya bölge bazında kademeli doğal gaz satış fiyatı uygulanabilir." diye bir kanun geçmişti burada. O kanun maddesi burada görüşülürken ben bir Antalya milletvekili olarak, başta Antalya olmak üzere, sıcak bölge illerinin bundan büyük mağduriyet yaşayacağını ifade ettim ve bu kanun teklifinden vazgeçilmesi gerektiğini anlattım. Ne zaman? 19 Ocak 2022 tarihinde. Bu kanun geçti ve bunun uygulaması da 4 Nisan 2026 günü itibarıyla başladı. Şimdi, birinci itirazım o tarihte, Antalya ilinin vatandaşlarının sorunsuz olmadığı, ekonomik anlamda herkesin çok rahat bir vaziyette ekonomiye sahip olmadığı, gün gelip yüksek faturaları ödeyemeyeceği, zorlanacağını söyledim. Bununla beraber, bunun devamında, ayrıca Antalya'da bütün bölgeler, ilçeler aynı nitelikte değil. Başta kendi ilçem Korkuteli olmak üzere, Korkuteli, Elmalı gibi ilçeleri Antalya'daki sıcaklığı olmadığı, oranın bir karasal ikliminin olduğu, bu nedenle de Korkuteli ve Elmalı ve diğer yayla ilçelerimizdeki vatandaşlarımızın büyük mağduriyet yaşayacağını burada anlattım. Şimdi, 2026 yılı için yayınlanan Antalya tüketim limitlerinde Kasımda 42 metreküp, Aralıkta 158 metreküp olarak tespit edilmiş, şimdi, vatandaşımız, Antalya'da yaşayanlar hızlı bir şekilde bu limitleri dolduruyor. Korkuteli ve Elmalı yönünden ise şunu söyleyeyim: En yakın karasal iklim olan ilimiz Burdur ili. Bakın, Burdur ilinde limit 368,81 yani 369 metreküpe çıkmakta. Yani Korkuteli ve Elmalı'da yaşayan vatandaş aynı Antalya gibi değerlendirileceği için faturası katlamalı geliyor, bundan dolayı da büyük mağduriyet yaşanıyor. Benim hemşehrilerimin talebi, işte, bu karasal iklim olan ilçelerde -sadece bu ilçeler değil, diğer illerin yine karasal iklim özelliği olan ilçelerde- bir düzenleme yapılması gerektiği ortada. Sayın Bakan, bu konuda bir düzenlemeye ihtiyaç var. Ta, o tarihte ben uyarılarımı yaptım, maalesef ki o uyarılarımız yaşanıyor bugün ve vatandaşımız mağdur oluyor. Ben bu düzenlemelerin ilçelerin kendi özelliklerine göre yeniden değerlendirilmesi ve başta Korkutelili, Elmalılı olan hemşehrilerimin yüksek faturalardan kurtulması gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

Sayın Bakan, özellikle bu madencilik faaliyetleriyle ilgili sunumumuzu dinledim. Ben burada defalarca maden, taş ocağı, kömür ocağı, mermer ocağı gibi faaliyetlerde maalesef ki gerekli özenin gösterilmediğini her seferinde anlatıyorum, söylüyorum, örnekleriyle de aktarmaya çalışıyorum. Sayın Bakanım, bakın, burası, şu eşsiz doğa manzarasını gördüğünüz yer Finike ilçemiz. Bu Finike ilçemizi eğer gelip gördüyseniz -işte, liman var gördüğünüz gibi, yat limanı- böyle eşsiz bir güzelliğe sahip olan şu doğa harikası yerin hemen üst tarafına 2 tane ve üstelik de cepheden görünecek şekilde taş ocağı açılmak üzere izin verildi. Sayın Bakan, şimdi, izin verilen yerin bir tanesi Gökliman mevkisi olarak da geçen, hemen alt tarafında Gökliman yaniinsanların denize girdiği yer. Bir tarafta Finike-Demre kara yolu, bir tarafta da yine, aynı şekilde, Finike'nin Kızılca ve Karşıyaka mahalleleri. Yani orada bir çalışma yapılsa çok sayıda vatandaşımızın tepesine kayaların düşecek olduğu bir yerleşimin üzeri. Yani hem bir doğal güzelliği yok edecek hem de can güvenliğini, mal güvenliğini tehdit edecek iki yere izin verildi Sayın Bakanım, bir tanesi hakkında mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi. Ben tekrar buradan soruyorum: Ya, zaten Finike'ye şöyle yukarıdan baktığınızda her taraf delik deşik. O kadar kötü yerlere izin verildi ki artık Finike Finike olmaktan çıktı, dağlar delik deşik ama bakın, burası limanın hemen üstü ve herkesin görebileceği bir yer. Buradaki izninizi gözden geçirmenizi talep ediyorum; hem o görsellik bozulacak, hem can güvenliği hem mal güvenliği, her yönden de tehlike arz eden bir yer. Sayın Bakanım, bunu size bir kez daha hatırlatmış oluyorum.

Şimdi, burada, belediyelerle ilgili o genel aydınlatma konusu görüşüldü. Bu kanun teklifi görüşülürken temmuz ayında, daha yakın tarihte dedik ki: Belediyelerin zaten gelir durumları sınırlı. Bu genel aydınlatma oranlarının belediyeler üzerinde bırakılması gerçekten yeni mağduriyetler yaratacaktır, en azından mevcut hâliyle devam etsin diye söyledik. Buradaki oranları zaten artırdınız ve üstelik kanun teklifine konulan bir maddeyle de Cumhurbaşkanına bunu 2 kat artırma yetkisi verildi. Yüzde 10 olan 30'a çıkarıldı, pay anlamında söylüyorum ve buradan bakın, bunun artışına zaten karşıyız ama Cumhurbaşkanlığı kararıyla bu 2 kat artırılacak yani belediye payları artırılacak, belediyeleri mağdur edersiniz diye söyledik. Burada kanun teklifini anlatmaya çalışan arkadaşlar dediler ki: "Cumhurbaşkanı öyle bir şey yapmaz, siz rahat olun, artış olmaz." İşte, gelin görün ki Cumhurbaşkanlığı daha 8 Ağustos 2026'da yüzde 10'dan 30'a çıkan payı yüzde 60'a çıkardı. İşte, gelinen nokta bu. Yani belediyeler üzerindeki kaynak kesimi bir kez daha ortaya çıkmış oldu.

Son olarak Sayın Bakan, Antalya ili Korkuteli ilçesi Dereköy mahallemiz var. Burası köydü daha önce ve Antalya Korkuteli'nin en büyük tarım topraklarından biriydi. Sayın Bakanım, size sormak istiyorum: Siz bu izinleri verirken... Örneğin, burada linyit kömürü çıkarılacak diye bir izin verildi. Bu izni veren arkadaşlar hiç mi etraflarına... Daha doğrusu gidip zaten baktıklarına ben inanmıyorum. 5 bin dönümlük birinci sınıf tarım topraklarının tam da ortasına önce 2 bin dönüm için müracaat edildi Sayın Bakanım, haberiniz olsun, size buradan, daha önce defalarca bunu anlattım. Önce 2 bin dönüm için izin verildi. Olmadı, Toprak Koruma Kurulu 2 bin dönüm diye reddetti. Sonra ikinci hamle; 600 dönüme dönüştürdüler. Neyse ondan da bir şekilde vazgeçildi, daha doğrusu mücadelemizle iptal edildi. Arkasından 400 dönüme indirdiler; davalar açıldı, vatandaş eylem yaptı, halk mücadele etti. 400 dönümlük izni de mahkeme kararıyla iptal ettirdik. Şimdi, bu alan miktarını 200 dönüme indirdiler. Sayın Bakanım, bakın, burası birinci sınıf tarım toprağı, 5 bin dönümlük yer. Ayrıca, Korkuteli Barajı'nın su kaynaklarının bulunduğu yer. Milattan sonra 3'üncü yüzyıla ait tarihî eserlerin bulunduğu yer. Hayvancılık yapılan bir alan.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) - Ve 300 dönüme yakın sulu ve ekili, dikili ağaçların bulunduğu bir yer.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdi, bu miktarı 200 dönüme düşürmüşler. Yeniden yıl bitince devam ediyorlar.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Arı, süreniz sona erdi.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, siz bari uyarın bu arkadaşları da bu 5 bin...

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Arı. Çok sağ olun.

CAVİT ARI (Antalya) - ...dönümlük tarım alanını kurtaralım yoksa bu alan mahvedilecek.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyorum.

Böylece, Komisyon üyesi milletvekillerimizin konuşmalarını tamamlamış olduk.

Şimdi de Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin konuşmalarına geçiyoruz.

Konuşmalardan önce listeyi sizlere okumak istiyorum: Sevda Karaca, Evrim Rızvanoğlu, Elvan ışık Gezmiş, Öznur Bartin, Jale Nur Süllü, Şenol Sunat, Tamer Osmanağaoğlu, Erol Keleş, Talat Dinçer, Ulaş Karasu, Mehmet Zeki İrmez, Ömer Fethi Gürer, Yasin Öztürk, Seyit Torun, Nail Çiler, Ömer Faruk Hülakü, İnan Akgün Alp, Hakan Şeref Olgun, Şeref Arpacı, Mehmet Tahtasız, Ömer Faruk Gergerlioğlu, Aysu Bankoğlu, Mustafa Sezgin Tanrıkulu, İzzet Akbulut, Ahmet Erbaş, Mehmet Taytak...

Evet, ilk söz sırası: Sayın Sevda Karaca, buyurunuz lütfen.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Bakan, geçen yıl Enerji Bakanlığı eliyle memleketin madenlerini uluslararası tekellere pazarlamak için hazırladığınız kataloğu, peşkeş haritasını buraya getirmiştim, herkesin gözleri önüne koymuştuk. Bir yıl geçti, sözlerinizi tutmuşsunuz; ruhsat kolaylaştırma, şipşak yeni maden sahası, işçiye hızlı ölüm, köylüye hızlı mülksüzleştirme yani o katalogda ne varsa bütün memleketi sardı bir yıl içerisinde.

Şimdi biz MAPEG'in strateji planını, imzaladığınız uluslararası sözleşmeleri, bir de bugün sunduğunuz bütçe kitapçığını yan yana koyduğumuzda, aslında "yerli ve millî enerji, tam bağımsız Türkiye" diye kurduğunuz propagandanın suçüstü yakalandığını görüyoruz.

Bakın, birinci suçüstü: "Soma, İliç yetmedi, sömürge madenciliğini büyüteceğiz." diye bir itiraf var; bütçe kitapçığınızın performans tablosunda yazıyor. İliç'te 9 işçiyi liç yığını altında bırakan, Kazdağları'nı, Akbelen'i, Artvin'i delen madenciliğin gayri safi yurt içi hasıladaki payı yüzde 0,88. Sayın Bakan, bakın, yüzde 1 bile değil. Ekonomiye katkı, millî servet, kalkınma diye pazarladığınız rakam bu. Bu rakam ekolojik yıkımın, kirlenen suların, yok edilen geçim kaynaklarının maliyetini bile karşılamıyor. Yetmiyor, 2029 yılı hedefini yüzde 2,15 olarak belirlemişsiniz. Üç yılda payı 2,5 katına ancak yeni İliç'lerle çıkarabilirsiniz. MAPEG 2027'de 7.444 saha ihalesi, bir yılda 1.500 ilave ihale hedefliyor. Bunun için yerli ve yabancı tekellere yatırımcı güvencesi dağıtıyorsunuz Sayın Bakan. Yüzlerce metre yerin altına inen işçinin can güvencesi var mı; ücret, sendika güvencesi var mı? Sermayeye yatırımcı güvencesi dağıtırken neden bunları da aynı zamanda sıralayamıyorsunuz? Ne sıralıyorsunuz ama ben size söyleyeyim: Hakkını arayana sendikasızlaştırma sıralıyorsunuz, işten atma, jandarma barikatı, işçiye ödenmeyen ücretler, açlık grevi, denetimsiz ocaklarda ölüm; sıralıyorsunuz bunları.

İkinci suçüstü: Yerin altı yetmedi, şimdi de memleketin güneşini, rüzgârını yatırım kataloğuyla pazara açmışsınız Sayın Bakan. Geçen sene madenlerin peşkeş çekilmesi için hazırlanan yağma kataloğunun üstüne geldi bu. Yine, Bakanlığınızın internet sitesine İngilizce hazırlanmış bir rehber, yabancı yatırımcılar için elektrik yatırım rehberi bu sefer. Güneş, rüzgâr, dalga enerjisi potansiyel atlasları hazırlamışsınız. Rüzgâr nerede, hangi hızla esiyor, güneş hangi toprağa yılda ne kadar ışık veriyor; harita harita yabancıların önlerine sermişsiniz. Peki, bir de ne güvencesi veriyorsunuz -herkes bilsin- "Kamulaştırmaya karşı koruma güvencesi veriyoruz." diyorsunuz siz. AKP iktidarı döneminde bu şirketlerin yiyip bitirdikleri yetmedi, sizden sonra yabancı sermayeyi koruma planı mı yapıyorsunuz bu güvenceyle? Şirketin yatırımını kamulaştırmaya karşı koruyorsunuz da köylünün toprağını niye şirketlerin enerji projeleri için acele kamulaştırmaya açıyorsunuz? Cevap bizim için çok açık, artık, halk için de çok açık: Sizin kamunuz bu şirketler Sayın Bakan, bu ülkenin halkı sizin kamunuz değil, Diyarbakır Kervanpınar'daki köylü sizin kamunuz değil. Bakın, Gaziantep Yavuzeli'nde Tokaçlı, Elmacık, Bülbül çevresindeki halk sizin kamunuz değil çünkü siz orayı acele kamulaştırıyorsunuz, köylünün evini, fıstık, zeytin bahçelerini, meralarını projeye açıyorsunuz. Bir de metrekare başına 35 lira bedel biçmişsiniz. İtirazlarına rağmen köylüyü toprağından koparıyorsunuz. Varto'da, yine, Amerikan merkezli jeotermal arama projesi 16 köyün meralarını, su kaynaklarını tehdit ediyor. Köylüler gece gündüz nöbette. Soruyoruz size: Şirketlerin, köylünün merasına, suyuna, toprağına el koymasının neresi kamu yararı? Üçüncü suçüstünü açıklıyorum: "Enerji bağımsızlığı" masalı. Bu "enerji bağımsızlığı" masallarının arkasında teslimiyet sözleşmeleri var. Bir tane örnek vereceğim sadece bakın, bir tane: Suudi Arabistan'la imzaladığınız anlaşmayla Sivas'ta Taşeli'nde kurulacak 2.000 megavatlık GES'leri otuz yıllık alım garantisiyle yabancı şirketlere teslim etmişsiniz; yetmemiş, kamu arazileri, ormanlar kırk dokuz yıllığına açılmış, imar ve edinim yükü EÜAŞ'a bırakılmış; yetmiyor yine, kurumlar vergisi, gümrük, KDV. damga vergisi muafiyetleri var. Risk, maliyet kamunun, kâr ve imtiyaz şirketin. Açıklayın bize; bunun neresi yerli ve millî enerji, neresi? Ülkenin enerjisini, yer altı, yer üstü kaynaklarını uluslararası tekellere bağlıyorsunuz, burada Orhan Yegin "bağımsızlık" naraları atıyor; kırıntıları yerli işbirlikçilerine dağıtıyorsunuz, "ihracat rekorları" diye hava atıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Yağma pazarı kurup bugün burada bunları bize anlatamazsınız, bu halka da anlatamıyorsunuz zaten; topraklarına sahip çıkıyorlar, sahip çıkacaklar.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Şimdi de söz sırası, Sayın Evrim Rızvanoğlu'nda.

Sayın Rızvanoğlu, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

EVRİM RIZVANOĞLU EMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar!

Hürmüz Boğazı'nda yaşanan kriz hepimize bir şey daha net gösterdi: Enerjide dışa bağımlılığın dünya ve Türkiye için ne kadar büyük bir ekonomik risk olduğunu. Sabahki sunumunuzda, enerjide dışa bağımlının azalmasına dair belirttiğiniz görüşlerde hemfikiriz şüphesiz ancak tüm süreçler bize şunu gösterdi ki: Fosil yakıtlara bağımlılığımızı azaltmadan bu işler olmayacak. Ülkeler, yenilenebilir enerjiye artık yalnızca iklim değişikliğiyle mücadele etmek için değil enerji güvenliğini sağlamak ve dışa bağımlılığı azaltmak için de yöneliyor. Biz de bu dönüşümü sadece iklim değişikliğiyle mücadele olarak görmüyoruz; Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığını güçlendirecek, dışarıdaki krizlere karşı dayanıklılığı artıracak stratejik bir kalkınma meselesi olarak görüyoruz. Nitekim, dünya da bu anlayışla somut adımlarla ilerliyor; Hindistan 2025 yılında 38 gigavat yeni güneş enerjisi kapasitesi kurdu; kömürden elektrik üretimi 44 teravatsaat azaldı. Çin'de fosil yakıtlardan elektrik üretimi 56 teravatsaat geriledi. Dünyanın en büyük kömür tüketicileri bu enerji dönüşümünü gerçekleştirmeye başladı. Bu dönüşümde Türkiye'nin yalnızca izleyen değil yön veren bir ülke olması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'nin yenilenebilir enerji yatırımlarına kaydettiği ilerlemeleri çok önemsiyoruz; güneş ve rüzgâr kapasitemizin artması, şebeke ve depolama yatırımlarının geliştirilmesi tabii ki çok iyi adımlar. Diğer taraftan, COP31'de gündeme taşıdığınız elektrifikasyon hedefi, 2040 enerji vizyonu çalışmaları; bunların hepsi çok değerli buluyoruz ancak bu vizyonların tamamlanması için önemli bir konu var, o da kömürün geleceğinin ne olacağı. Şimdi, 2025 yılında elektriğimizin yüzde 34'ünü kömürden ürettik, bunun büyük kısmı ithal kömüre dayandırdık. Yenilenebilir enerji yatırımları büyüyor -tamam burada hiçbir sorun yok- ancak kömürden elektrik üretimimizde herhangi bir düşüş eğilimi henüz sistemde değil. Bu nedenle de elektrifikasyon hedeflerinin temiz enerjiyle yapılmasının önemine bir kez daha özellikle vurgu yapmak istiyorum. Bugün çok kez farklı milletvekili arkadaşlarımız konuştu bunu; gerçekten, kömürün elektrik üretimindeki payını kademeli olarak azaltacak bir yol haritasını sizlerden bekliyoruz. Peki, nasıl bir takvimden bahsediyoruz? Arz güvenliğini, şebeke kapasitesini ve depolama yatırımlarını gözeten, çalışanları ve bölgeyi koruyan gerçekçi ve şeffaf bir takvimden söz ediyorum.

Sayın Bakan, siz de COP31'deydiniz, yeni döndünüz; biz de Yeni Parti heyeti olarak Antalya'daydık. Dünya ülkeleri, fosil yakıtlardan dönüşüm dâhil hiçbir konuda ortak bir sonuçta maalesef buluşamadı. Şunu söylemeden geçemeyeceğim: Tarihî bir fırsat yakaladığımız bu zirvenin dünyada şimdiye kadarki en kötü COP toplantısı olarak anılmasının maalesef, ülkemizin itibarına çok büyük zarar verdiğini düşünüyorum.

Bu konferansın en önemli gündemlerinden biri de -sizin de malumunuz- adil dönüşümdü. Tüm dünya bu dönüşümü konuştu ve bu dönüşümde sosyal maliyetlerin nasıl karşılanacağı, çalışanların ve bölgelerin nasıl korunacağı tartışıldı bütün panellerde. Türkiye'nin de bu konuda yalnızca uluslararası tartışmaları takip eden değil dünyaya örnek olabilecek ve iyi bir model geliştiren ülke olabileceğini ben inanıyorum. Üstelik çok uzağa bakmamıza gerek yok, Afşin Elbistan'ı ele alalım: Bu bölgede kömür yıllardır bir geçim kaynağı, ciddi bir çevre ve halk sağlığı sorunu. Birçok ÇED olumsuz raporu raporu çıktı, kararlar iptal edildi, dava süreçleri devam etti ve mahkeme kararlarında, halk sağlığı, tarım alanları, su kaynakları ve ekolojik etkilerin yeterince değerlendirilmediği ortaya konuldu. Mesele, tabii ki santraller değil mesele o santrallerde çalışan işçimiz, madencilerimiz, aileleri ve geçimini kömür ekonomisinden sağlayan binlerce insanımız. İnsanları sağlıkları ile geçinmeleri arasında bir tercih yapmak zorunda bırakmıyor olmamız gerekiyor. Tabii ki "Bu santralleri bir gecede kapatalım, çalışan işçilerimiz işsiz kalsın, biz sadece kömürden çıkmak istiyoruz." demiyoruz, bunu böyle anlamayalım. Biz, planlı, adil ve bölgeyi ekonomik olarak güçlendiren bir dönüşüm istiyoruz. Bu nedenle, somut bir öneride bulunmak istiyorum: Gelin, Afşin-Elbistan'da Türkiye'nin ilk kapsamlı bölgesel, adil enerji dönüşüm programını başlatalım. Bu bölgenin enerji arzındaki rolünü ve ekonomik ihtiyaçlarını dikkate alan bir takvim hazırlayalım. Çalışanların gelirlerini ve sosyal güvenlik haklarını güvence altına alalım. Aynı zamanda, yeni meslekler edindirelim, yeni yatırımlar ve alternatif istihdamları sağlayalım. Yerel işletmeleri, kooperatifleri ve üreticileri destekleyelim. Finansman kaynaklarını, sorumlu kurumları ve uygulama takvimini birlikte belirleyelim. Bunu Almanya yaptı, Ruhr bölgesinde bu dönüşüm gerçekleşti; bizler de yapabiliriz. Kömürden çıkmak, kömür bölgelerini terk etmek değildir. Sayın Bakan, bu öneriyi de bir siyasi polemik olarak değil, Türkiye'nin geleceğine ilişkin ortak bir sorumluluk olarak sunmak istiyorum. İktidarın da muhalefetin de görevi yalnızca bugünün enerji ihtiyacını değil, gelecek kuşakların refahını da güvence altına almaktır. Gelin, Afşin-Elbistan'da bu dönüşüme başlayalım; insanlarımızı değil, termik santralleri tarihe gömelim diyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Elvan Işık Gezmiş'te.

Buyurunuz lütfen.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri; memleketim Giresun'un köylerinde ve yaylalarında elektrik altyapısı ve abonelik sorunları çözüm bekliyor. Pek çok yaylamızda elektrik yok, pek çok köyümüzde elektrik altyapısı yenilenmedi, hâlâ ahşap direkler üzerinden iletiliyor. Voltaj düşüklüğü nedeniyle vatandaşlarımız, evlerindeki elektrikli aletleri bile çalıştıramıyor. Vatandaşlarımız yaylalarda kendi imkânlarıyla trafo temin ettiği hâlde hâlâ elektriğe kavuşamadı. Meralarımızı ve yaylalarımızı koruyarak mevcut yerleşim yerlerinde elektrik ihtiyaçlarını karşılamak zorundayız. Giresun'un köy ve yaylalarındaki elektrik sorunları çözülecek mi Sayın Bakan?

Sayın Bakan, Giresun'un pek çok ilçesi ve Merkez mahallesi hâlâ doğal gaz bekliyor. Rakım olarak yüksek olan Şebinkarahisar, Alucra ve Çamoluk'ta yaşayan vatandaşlarımız sert kış koşullarında evlerini ısıtabilmek için daha fazla doğal gaz tüketmek zorunda, daha yüksek fatura ödüyorlar. Bu ilçelerde, sahilden rakım farklı, sıcaklık farklı, doğal olarak ısınma ihtiyacı da farklı. İl düzeyinde belirlenen tüketim sınırı bu farklılıkları karşılamıyor. Bu ilçelerimizde doğal gaz tüketim sınırı ilçelerin iklim koşullarına göre muhakkak yeniden düzenlenmeli ve vatandaşlarımızın mağduriyeti giderilmelidir.

Sayın Bakan, memleketim Giresun'un karşı karşıya olduğu madencilik baskısına da dikkat çekmek istiyorum. Sabahki sunumunuzda maden aramaya ayrılan bütçenin artırılacağını söylediniz. Yerin altı kıymetli de yerin üstü kıymetsiz mi? Yerin altındaki madene yatırım planlanırken yerin üstündeki hayatın değersizleştirilmesini kabul etmiyoruz. Dünyanın en kaliteli fındığın ürettiğimiz bölgemizde maden faaliyetleri artarken fındık fiyatının düşmesi üreticimizin kaygısını büyütüyor. Endişeliyiz, yurttaşlarımız fındıktan vazgeçip köylerinden göç ettirilip bu topraklar maden firmalarına mı teslim edilmek isteniyor?

Sunumunuzda, maden faaliyetleri sona erdiğinde bölgenin rehabilite edileceğini söylüyorsunuz. Sayın Bakan, sizi Doğankent Çatalağaç'taki asırlık anıt ağaçları görmeye davet ediyorum. Hangi rehabilitasyon çalışması, çapı 1,5-2 metreyi bulan yüz yıllık anıt ağaçları geri getirebilir?

Tirebolu'nun Sekü köyünde yükselin itirazı bu nedenle anlamak zorundasınız. Geçen haftaki COP 31 toplantısında suya erişimin önemi bir kez daha gündeme geldi. Sekü'de maden aranan alanda 7 köyün su kaynaklarının bulunduğunu biliyor musunuz? Bu kaynaklar Harşit Vadisi'nde yaşamı ve tarımsal üretimi besliyor. Geçimini nesillerdir fındıktan sağlayan ailelerin emeğini ve geçimini yok sayamazsınız.

İstihdamdan söz ediyorsunuz; peki, mevcut işletmelerde çalışan maden işçilerinin durumunu takip ediyor musunuz? Şebinkarahisar'daki maden işletmesi geçtiğimiz günlerde 62 işçiyi işten çıkardı. Bu işçiler ve aileleri geçimlerini o işe bağlamıştı. Bakanlığınız işletmeyi denetledi mi? İşçilerin haklarının korunması için ilgili kurumlarla adım atıldı mı?

Giresun'un Batlama Vadisi'nde yine maden arama çalışmaları yapılıyor, hâlbuki bu bölge maden suyu kaynakları, tarım alanları ve yerleşim birimlerinin olduğu yer. Türkiye'nin en kaliteli maden sularından birinin bu bölgede çıktığını biliyor musunuz? Dereli'nin Bahçeli, Yıldız ve Yeşiltepe köyleri çevresindeki projede içme suyunun, yer altı sularının ve tarımsal üretimin korunması temel meseledir. Bu kaynakları korumak için hangi tedbirler öngörülüyor? Maden şirketlerinin ekonomik getirisi hesaplanırken fındık üreticisinin kaybı da hesaplanıyor mu? Madenin ömrüyle sınırlı bir kazanç uğruna nesiller boyu sürecek fındık üretimini riske atamazsınız.

Giresun'da kaç arama ve işletme ruhsatı var? Bu ruhsatlar toplam kaç hektarı kapsıyor? Su havzalarıyla, ormanlarla, meralarla, fındık bahçeleriyle çakışan ruhsat sayıları nelerdir?

Sayın Bakan, Şebinkarahisar'da, Avutmuş ve Çiftlikköy'de güneş enerji santrallerine izin verildi. Hâlbuki yöre halkı kuşaklardır hayvancılık için kullandığı meralara santral kurulmasını doğru bulmuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Bu projeler mera alanlarının dışında halkın kullanımından uzak yerlere alınmalıdır.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Öznur Bartin.

Buyurun lütfen.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; bu bütçe kimin enerji yoksulluğuna mahkûm edileceğini, hangi coğrafyanın feda alanına dönüştürüleceğini ve kamusal zenginliğin hangi sermaye gruplarına aktarılacağını belirleyen siyasal bir bölüşüm tercihidir. Kapitalizmin doğa ile insan arasındaki toplumsal metabolizmayı parçalayan ham madde yağmasına dayalı rejimi, bugün ülkemizin dört bir yanında toprağı, suyu, ormanı ve emeği yalnızca birer maliyet kalemine indirgiyor. Fosil yakıtların yerine doğayı, ormanları ve meraları tasfiye eden devasa şirket projelerini ya da kuşaklar boyu sürecek riskler barındıran nükleer santralleri koymak ekolojik dönüşüm değil, eski talan düzeninin yeşil bir dille yeniden üretildiği yeşil ekstraktivizmdir.

2023 ile 25 arasında 2.405 maden sahasının yaklaşık 1,5 milyon hektarlık alanla ihaleye çıkarılması, incelenen kararların yüzde 59,3'ünün "ÇED Gerekli Değildir" denilerek onaylanması ve haritalanan illerde yüz ölçümünün ortalama yüzde 63'ünün ruhsatlarla kuşatılması ekolojik yıkımın boyutunu göstermektedir.

Kaz Dağları'ndan Muğla'ya, Cerattepe'den Fatsa'ya ve İliç'e uzanan bu hat, kârı merkezde biriktirirken yıkımı halklara bırakmaktadır ancak Mezopotamya'da bu talan, güvenlikçi politikalarla iç içe geçmiş, sistematik bir ekolojik kırımdır.

Geçmişten günümüze de yayla ve mera yasaklarıyla hâlâ devam eden -ki biliyorsunuz- zorunlu göçle halktan koparılan topraklar bugün maden ve enerji şirketlerine de tahsis ediliyor. Sadece 2023-25 döneminin ihale verilerinde Amed'de 59; Ağrı'da 48; Van'da 44; Şırnak'ta 27 ve seçim bölgem Hakkâri'de 16 maden sahası ihaleye çıkarılmıştır.

Büyük Zap'ın hırçın sularından Gever'in meralarına, Çele'nin vadilerinden Rubarok'un sırtlarına uzanan bu kadim coğrafyada doğa talanı doğrudan halkın varoluş koşullarına yönelmiş bir saldırıdır. Şırnak'ta Cudi, Gabar, Besta Ormanları kıyılırken, Van'da Geliye Zilan Kanyonu'na iş makineleri sokulurken, Ağrı Mollakara'da Murat Nehri ve Fırat havzası siyanürlü altın madenciliğiyle zehirlenirken, Hakkâri'nin kadim doğası da aynı kuşatmanın altındadır.

Cilo-Sat Dağları, buzul gölleri, Zap havzası, Govend Dağı, Ördekli Vadisi, Nebirnav Yaylası ve Çukurca'daki maden projeleri yalnızca endemik türleri ve su döngüsünü değil, binlerce yıllık hayvancılığı ve halkımızın yaşam hafızasını yok etme tehdidi taşımaktadır.

Doğa üzerindeki tahakküm ile emek üzerindeki sömürü aynı düzenin eseridir. Antalya'da iklim adaleti nutukları atılırken COP31'in başladığı 9 Kasım günü İzmir Aliağa'da HABAŞ Demir Çelik Fabrikasında yaşanan patlamada 19 işçinin iş cinayetinde yaşamını yitirmesi bu düzenin gerçek yüzünü tüm çıplaklığıyla ortaya koymaktadır.

İSİG Meclisinin verilerine göre 2013-2025 arasında en az 1.267 maden işçisi, 2026'nın ilk on ayında ise en az 1.949 emekçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Soma'da 301; İliç'te 9 canımızı yitirdik. Geçtiğimiz ay Soma İmbatta 5; Zonguldak Gelik'te 3 maden işçisi daha iş cinayetinde yaşamını yitirdi, üstelik bu rakamların her biri yarım kalan bir hayat, sahipsiz bırakılan bir ocak, adalet bekleyen bir ailedir. Türkiye'nin onayladığı ILO'nun 176 sayılı Sözleşmesi kâğıt üzerinde bırakılırken taşeronlaşma, redevans, üretim baskısı, işveren güdümündeki denetimler ve silikozis gibi görünmez kılınan meslek hastalıkları işçileri ölüme sürüklemektedir. Aynı zamanda Doruk Madencilik, Eti Gümüş ve Uzunköprü Özşen direnişlerinde gördüğümüz üzere, işçilerin ücretleri ve tazminatları gasbedilmekte, sendikal hakları ve grev iradeleri yasaklarla ezilmektedir. Hakkâri'den Ege'ye, oradan Munzur Vadisi'ne kadar hiçbir coğrafyamız ucuz ham madde deposu değildir. Gerçek bir adil dönüşüm, işçileri güvencesizliğe terk etmeden, enerji yoksulluğunu gidererek halkların temel enerji hakkını ve yaşam alanları üzerindeki demokratik söz hakkını güvence altına almakla mümkündür.

Bu bütçeye siyanürlü madenciliğin ve nükleer yatırımların durdurulması, ekoloji kırımına yol açan ruhsatların iptali, taşeronun kaldırılması ve bağımsız kamu denetimi için neden bütçe konulmuyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZNUR BARTİN (Hakkari) - Bakan Bey, keşke kafanızı bir kaldırıp dinleseydiniz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Bartin.

Evet, şimdi de söz sırası Sayın Jale Nur Süllü, sürenizi başlatıyorum.

Buyurunuz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) - Sayın Bakan, değerli bürokratlar; COP31'de "Bu yılların altın yıllar olduğunu ve taahhütten aksiyona geçelim." açıklamasıyla atağa geçilmesi gerektiğini söylemiştiniz ancak COP31 öncesi açıklanan Türkiye Ulusal Eylem Planı'nda ve sunuşunuzda böyle bir atak göremedik. 2035'te yüzde 35 elektrikleşme hedefi olduğunu söylüyorsunuz ancak elektrifikasyon için gerekli enerjinin yüzde 70'i fosil yakıtlardan sağlanıyor, üstelik zirve öncesi son bir yılda 20'ye yakın fosil yakıt anlaşması yaptınız; bu anlaşmalar neler, sayısı ve içeriği ne, bu alımların ne olduğunu konuşmamız gerekmez mi? Çünkü bu anlaşmalar halka külfet ve iklimi daha çok değiştirmek demek. Atmosfere salınan sera gazı emisyonlarının yüzde 72,2'si enerji kaynaklı ve Türkiye'de faal kömür termik santral sayısı 31, burada anlamadığımız 2040 yılında da mı az kömür ve petrol tüketeceğiz, daha mı fazla; açıklar mısınız. Yerli kömür kaynaklarının değerlendirilmesi ve kömür santrallerinin teşvikinden söz ediyorsunuz ancak fosil yakıtlardan, kömürden adil çıkışla ilgili tek kelime etmediniz. Avrupa Birliğiyle uyum ve sınırda karbon düzenlemesi gibi mekanizmalar, özellikle ihracatçı sanayinin enerji maliyetlerini ve istihdamını etkileyecek 2027 bütçesinde adil dönüşüm için planlarınızı açıklamanız gerekmez miydi?

Madencilik konusunda MTA'nın bütçesini yüzde 140 artırarak 13 milyarlık rekor bütçe teklif etmeniz, "Ülkemizin maden potansiyeli daha kapsamlı ortaya çıkaracağız." deyişiniz ülkenin dört bir yanı zaten vahşi madencilikte talan edilirken çok korkutucu. Siz "Ruhsat sayıları başarı değil." deyip daha yeni alanların bulunmasını ve ekonomik değeri başarı görüyorsunuz ancak kusura bakmayın, ortada bir başarı falan yok. "Denetim ve iptal edilen ruhsat sayıları arttı." diyorsunuz ancak maden kazaları ve yiten canlar, kaza sonrasında ortaya çıkan idari bulgular mevcutken denetim sayıları başarı görülebilir mi? Sayıştay, MAPEG'in sit alanı koruma bölgesi ve yasaklı sahalara denk gelen alanları hatalı şekilde ihaleye çıkardığı ruhsatların yargı kararıyla iptal edilmesiyle açılan davalarda büyük kamu zararı çıkartmış, 31,89 milyon liralık ihale bedeline faiz ve yargılama masrafı ilavesiyle toplam 130,85 milyon lira olarak şirketlere iade etmek zorunda kalmışsınız.

Sayın Bakan, maden bulunan her alana ruhsat vermek zorunda değilsiniz, ne yazık ki yerin üstünün altından daha değerli olduğu gerçeğini dikkate almadan iklim kriziyle mücadelede en büyük yutak alanlarımıza, tarım alanlarımıza, su kaynaklarımıza maden ruhsatları veriliyor, bu da tabii ki çok yanlış olarak görülüyor. Bakın, siz Eskişehir'e geldiniz, 1 Mayısta şehrim Eskişehir'e ve Kırka Bor Tesislerinde Eskişehir'in aslında bir maden şehri olduğunu söylediniz, sunuşunuzda da Eskişehir'i madencilik ihtisas şehri yapacağınızı söylüyorsunuz. Her şeyden önce şunu iyi bilin ki Sayın Bakan, Eskişehir, Anadolu'nun eğitim, kültür ve sanat şehridir, asla bir madencilik şehri olamaz. Ancak biz Eskişehirliler, özellikle toprağımızı, suyumuzu ve havamızı koruma kararlılığıyla mücadele ediyoruz ve şehrimizin vahşi madencilikle talan edilmesini asla kabul etmiyoruz, mücadelemizi sürdürüyoruz ve sürdüreceğiz.

Anadolu'nun Çukurova'sı, Alpagut Atalantekke'de Cengiz Holdingin projesine açılan davalarla yürütmeyi durdurma kararı alındı ancak bölge daha madencilik faaliyeti başlamadan sondajlarla, kesilen ağaçlarla delik deşik. Şimdi biz, şirketin yeni bir ÇED süreci başlatacağından endişeliyiz, Eskişehirlilerin yüreği ağzında bekliyor. Şimdi siz madenciliğin yörenin kalkınması ve istihdamına katkısından söz ettiniz ama biz Kırka'dan biliyoruz ki, Kaymaz'dan biliyoruz ki asla böyle bir kalkınma ve istihdam yok. Tam tersine, şimdi Çanakkale'den ve Alpu Esence maden, gümüş projeleriyle ayrıştırma için taşınacak madenlerle tam bir atık üssü olarak planlanıyor Kaymaz yani yok oluş daha da derinleşecek.

Sayın Bakan, bir diğer endişemiz de her vesileyle çok önemli olduğunu belirttiğiniz ancak sunuşunuzda sadece bir paragraf verdiğiniz nadir toprak elementleriyle ilgili. Size Eylül 2025'te 8 soruluk bir soru önergesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Şenol Sunat.

Buyurunuz lütfen.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

(Uğultular)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Sunat, bir saniye.

Değerli arkadaşlar, salonda bir gürültü var. Lütfen hatibi dinleyelim, sessizliği tesis edelim.

Buyurunuz Sayın Sunat.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Bakan, enerji şehirlerinden memleketim Manisa Soma, Temmuz 2025'ten Kasım 2026'ya tam on yedi aydır istikrarsızlık içinde. Nakliyeciler Kooperatifi kamyonlarının üçte 1'ini sattı, 376 esnaf kepenklerini indirdi, 3.500 aile Soma'yı terk etti. Santral servisçileri 30 milyon liralık alacağını tahsil edemeyince kontak kapattı. Santrale kömür sağlayan İmbatın alacağı 1,4 milyar liraya dayandı. Alacağını alamadığı için 4 bin maden işçisi maaş krizine girdi. Aylardır maaşlarını alamayan işçiler hak edişleri için yollara döküldü. Soma'da konut piyasası çöktü, yeni inşaat kararları alınmıyor, konut fiyatları dip yapıyor. Soma'da gelecek göremeyen yatırım yapmıyor. Bu sırada B Termik Santrali Konya Şekerin beceriksiz idaresinin sonucunda iflasını açıkladı, Bakanlığınız ise alacaklıları karşısında B santralini satışa çıkardı. Özel sektörden talip çıkmayınca santral Türkiye Kömür İşletmelerine kaldı. Soruyorum: Bakanlık satışın nasıl tamamlandığını, santralden zaten alacaklı TKİ'nin kalan alacağını Konya Şekerden nasıl tahsil edeceğini neden açıklamıyor? Konya Şekerin Soma'da âdeta uçan kuşa borcu var. Kim ödeyecek bu borçları Sayın Bakan? Yine, Türkiye Kömür İşletmeleri santrali EÜAŞ'la birlikte işletecekmiş, AK PARTİ İlçe Başkanından duyuyoruz. Kamuoyunun muhatabı Bakanlık mıdır, ilçe teşkilatı mıdır? Bakanlık neden susuyor Sayın Bakan? İYİ Parti olarak sürecin başından itibaren yanlış özelleştirmeye, beceriksiz Konya Şeker idaresine karşı çıktık. Santralin kamu tarafından işletilmesini savunduk. Bugün Türkiye Kömür İşletmelerine geçen Soma Termik Santralinde 1.100 işçi işten çıkarıldı. Bu işçilerin 1 milyar lirayı bulan alacaklarını kim ödeyecek? Bu işçilerin iş güvenceleri ne olacak Sayın Bakan? Soma'da sadece B Termik Santral değil, yine Türkiye Kömür İşletmelerinin iştiraki olan Yeni Anadolu Madencilikten 1.361 maden işçisi çıkarıldı. İşçilere yeniden istihdam sözü verildi, üzerinden dört ay geçti. İşçiler açıkta, Bakanlık nerede Sayın Bakan?

Sayın Bakan, yine, kömür sektöründe son on beş yılda istihdam yüzde 33 azalırken işletme sayısı yüzde 46'ya düştü. 2011-2024 yılları arasında kömür kentlerinin ulusal yatırımdan aldıkları pay yüzde 12'den yüzde 4'lere geriledi yani sektör daralıyor. Kömür kentleri ise kamu yatırımından mahrum bırakılıyor. Adil dönüşüm bu kentler için artık acil bir ihtiyaç. Çalışma Bakanlığı Ulusal Adil Geçiş Stratejisini açıkladı. Kömür bölgelerinde iş ve gelir kaybı yaşanacağı kabul edildi, Soma'da ise bu kayıp zaten yaşanıyor. Aynı şekilde, diğer kömür bölgeleri olan Zonguldak, Tavşanlı ve Yatağan da risk altında. Çalışanların korunacağı, yeni istihdam alanları oluşturulacağı söylendi ama nasıl? İşçilerin gelir güvencesini nasıl sağlayacaksınız? O nedenle, Bakanlığınızdan Soma'da istihdamı koruyacak, beşerî sermayeyi güçlendirecek, sosyal korumayı sağlayacak adil dönüşüm politikasının uygulanmasını ve Soma'nın bu kapsamda pilot ilçe olmasını, Soma'nın sanayi teşviklerinden, 6'ncı bölge avantajlarından faydalanmasını, OSB'nin güçlendirilmesini, lojistik üs olmasını, esnafa kredi desteği sağlanmasını, tarımsal üretimin teşvik edilmesini, iklim kanunu kapsamında Soma'ya ek mali kaynaklar verilmesini, Soma'ya daha fazla kamu yatırımı aktarılmasını ve Soma yerel ekonomisinin çeşitlendirilmesini istiyoruz Sayın Bakan.

Yine borç nedeniyle doğal gazı kesik mesken aboneliklerinin oranı Manisa'da ülke genelinin 10 katından fazla. Bunu siz soru önergesine cevabınızda vermişsiniz. Bu farkın nedenini araştırdınız mı? Manisa'da kaç hane bir buçuk haftadan uzun süre...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Sunat.

Şimdi de söz sırası Sayın Tamer Osmanağaoğlu.

Buyurunuz lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, hepinizi saygı, muhabbetle selamlıyor, bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Gelecekten bahsettiğimizde, geleceğe dair ideallerimizi hayata geçirme kararlılığını sergilediğimizde akla gelen ilk alan enerji alanıdır. Çünkü sadece bugüne dair değil, geleceğin potansiyel dinamikleriyle ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak vizyoner politikalarla yol alınabilecek bir alandan bahsettiğimiz muhakkaktır. Bu minvalde, Sayın Bakanımızın geçtiğimiz günlerde kamuoyuyla ve bugün burada bizlerle paylaştıkları Millî Enerji 2040 Programı gelecek perspektifini ortaya koyması açısından oldukça önemlidir. İnanıyoruz ki, Millî Enerji 2040 Programı, anavatan ve mavi vatan dâhil olmak üzere sınırları aşan bir performans sergileyen enerji ordumuzun bugüne kadar elde ettikleri başarılıları taçlandıracaktır. Bu ilham, sadece programın stratejik kalkınma modelinin en önemli ayaklarından birisi olan enerji alanındaki gelişmelere ivme kazandıracağına, enerjide yerlilik oranını çok daha üst seviyelere ulaştıracağına hiç şüphe yoktur. Milletlerin ve devletlerin küresel sistemindeki konumunu doğrudan etkileyen enerji arzı ve enerjinin

yönetilebilirliği hususlarında Türkiye'nin gösterdiği ve göstereceği başarının stratejik önem arz ettiğini de ifade etmek isterim. Üretimde yerliliğin arttırılması, sürekliliğin sağlanması, savunma başta olmak üzere toplumsal refahın tetikleyicisi olan enerjide bağımsızlığımızın temelinin enerji ordumuzun Kızılelma'sı olduğuna da hiç şüphe yoktur. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın bu yönde attıkları adımların, küresel enerji hatlarını hedef alan tehditlerle bölgesel gelişmeler dikkate alındığında aynı zamanda beka mücadelesine verilen çok büyük bir katkı olduğu daha iyi görülecektir. Hepimizin gururu Türk mühendislerimiz tarafından inşa edilen ve millî enerji gücümüzün amirali olan Oruç Reis Sismik Araştırma Gemi'mizin Somali'nin ardından kıtalar arası ikinci görevi için Pakistan'a ulaşmasını ziyadesiyle önemsediğimizi de ifade etmek istiyorum. Pakistan deniz sahalarında hidrokarbon arama çalışmaları yapacak olan Oruç Reis'e buradan selamlarımı ve muhabbetlerimi gönderdiğimi, personelinin yapacağı çalışmaların Türk devletinin enerjiye küresel güç olma kararlılığını ve kabiliyetini pekiştireceğine de hiç şüphem yoktur. Bu vesileyle ifade etmek isterim ki bu çalışmalar günübirlik siyasi polemiklerin konusu olmak yerine gerçekten takdiri hak eden çalışmalardır. Hepsinin isimleri birbirinden güzel olan Oruç Reis'in Somali'de yaptığı araştırma çalışmalarının ardından Çağrı Bey'in Somali'de sondaj çalışmalarına başlaması Türkiye'nin kıtalar arası enerji çalışmaları yapmadaki profesyonelliğini ve operasyonel kabiliyetini teyit eder niteliktedir.

Son olarak ifade etmek isterim ki Türkiye'mizi enerjide mukayeseli ve müstesna bir üstünlük sahasına taşıyan çalışmalarından dolayı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Alparslan Bayraktar Bey nezdinde enerji ordumuzun tüm mensuplarını kutluyorum. Bilinmelidir ki bu memleket için, bu ülke için attıkları her adımda anaların duası vardır. Elbette inanıyorum ki enerji ordumuzun her bir mensubunun verdikleri bütün mücadele tüyü bitmemiş evlatlarımız için verilen istiklal ve istikbal mücadelesinin bir parçasıdır. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi "Çünkü enerji, sadece bir kaynak değildir; enerji, güçtür, istikrardır ve en önemlisi barışın anahtardır." ve bu anlayışla açıkça ifade etmem gerekir ki enerjide bağımsızlık Türkiye'nin Kızılelma'sıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle Bakanlığımızın bütçesinin size, ülkemize ve devletimize hayırlı olmasını diliyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Erol Keleş'in.

Buyurunuz lütfen.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Bakanlığımızın değerli bürokratları, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2027 bütçe görüşmelerinin ülkemize ve milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Enerji artık yalnız bir üretim girdisi değil, sanayiden ulaşıma, savunmadan günlük hayatımıza kadar ekonominin ve millî güvenliğin temel unsurlarından biridir. AK PARTİ iktidarlarımız döneminde bu anlayışla enerjide büyük bir dönüşüm gerçekleştirdik. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ifadesiyle "Enerjide tam bağımsızlık ülkemizin Kızılelması'dır." Bu hedef doğrultusunda petrol ve doğal gaz aramalarımızı sürdürürken güneşten rüzgâra, hidroelektrikten nükleere kadar bütün kaynaklarımızı harekete geçiriyoruz. 2002 yılında 31.846 megavat olan elektrik kurulu gücümüz bugün 127 bin megavat üzerine çıktı, kurulu gücümüzün yüzde 63'ü yenilenebilir, yüzde 72'si yerli ve yenilenebilir kaynaklardan oluşmaktadır. Doğal gazı 5 ilden 81 ilimize, 1.015 yerleşim yerine ulaştırdık. Bu tablo, büyüyen enerji altyapımızın vatandaşlarımızın hayatına, sanayimizin rekabet gücüne ve ülkemizin kalkınmasına doğrudan yansıdığını göstermektedir. Gabar'da günlük petrol üretimimiz 84 bin varili aştı, Karadeniz'de doğal gaz rezervimiz 785 milyar metreküpe ulaştı. 6 derin deniz sondaj gemimizle güçlü bir filoya sahip olduk. Akkuyu ve nükleer enerjiyi de enerji sepetimize dâhil ediyoruz. Bütün bu adımların ortak hedefi, dışa bağımlılığı azaltmak ve enerji arz güvenliğimizi güçlendirmektir.

Sayın Bakanım, Elâzığ'ımız da bu enerji hamlesinde güçlü bir potansiyele sahiptir. Son yirmi dört yılda şehrimize 2026 yılı fiyatlarıyla 110,4 milyar liralık enerji yatırımı yapılmıştır. Bugün ilimizde büyük çoğunluğu da güneş ve hidrolik olmak üzere 696 santral ve yaklaşık 3 bin megavat kurulu güç bulunmaktadır. Keban HES ise 1.330 megavat kurulu gücüyle ülkemizin enerji sisteminde önemli bir yere sahiptir. Son dönemde Kömürhan-Özal Enerji İletim Hattı tamamlandı, Keban Şalt Sahası yenilendi, Harput Transformatör Merkezi devreye alındı, Elâzığ'ın ilk rüzgâr santrali Çayırköy RES üretime başladı, Karakoçan'da 50 megavatlık ilk depolamalı GES hizmete alındı. Bu yatırımlar enerji arzımızı güçlendirilirken sanayimizin, tarımımızın ve yeni yatırımların önünü açmakta, istihdamımıza da katkı sağlamaktadır.

Şimdi, bu birikimleri daha ileriye taşımak istiyoruz. Keban HES'in teknik altyapısı ve yetişmiş insan kaynağıyla Elazığ'ımızın enerji alanında eğitim merkezi olarak değerlendirilmesini, TEİAŞ ve EÜAŞ hizmet içi eğitimleriyle EKAT eğitimlerinin ilimizde verilmesini talep ediyoruz. Ayrıca, Kovancılar ve Karakoçan ilçelerimizde GES ihtisas alanı oluşturulmasını istiyoruz.

Doğal gazda önemli mesafeler aldık; Şahinkaya mahallemiz ile Çatalçeşme mahallemizin Varto bölümü doğal gazla buluştu. Şeker fabrikamıza ve tüm TOKİ konutlarına gaz arzını sağladık. Arıcak ilçemiz bu yıl yatırım programına alındı; inşallah, yıl sonuna kadar Arıcaklı hemşehrilerimizin bir kısmı doğal gazla buluşmuş olacak. 160 kilometrelik Kuluncak-Elâzığ Doğal Gaz İletim Hattı projesinin 11 kilometresi tamamlandı, hattın 2028 yılının ikinci yarısında bitirilmesi hedeflenmekte. Mollakendi beldemiz, Ağın, Alacakaya ve Maden ilçelerimiz için planlanan doğal gaz arz takviminin mümkün olan en erken tarihte tamamlanması konusunda kıymetli desteklerinizi bekliyoruz.

Sayın Bakanım, Elâzığ'ın hidroelektrik tecrübesini, güneş ve rüzgâr potansiyelini, yetişmiş insan kaynağını daha fazla üretime, yatırıma ve istihdama dönüştürmek istiyoruz. Bugüne kadar şehrimize verdiğiniz destekleri için teşekkür ediyor, 2027 yılı bütçemizin ülkemize, milletimize ve enerji sektörümüze hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Keleş.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:18.31

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.43

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Değerli arkadaşlar, 19'uncu Birleşim Üçüncü Oturumu açıyorum.

Şimdi, söz sırası Sayın Talat Dinçer'de, hazırsanız başlatıyorum.

Buyurun lütfen.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, enerji, tabii ki toplumun her kesimi için oldukça önemli. Yani bu, çiftçi için de çok önemli, sanayici için de çok önemli, esnaf için de çok önemli, konutlarımız için de çok önemli. Kısacası insan yaşamı için oldukça çok önemli bir unsur tabii ki enerji. Şimdi, çiftçi için şöyle enerji: Çiftçi zaten bütün üretimlerini genelde elektrik enerjisi kullanılarak yapıyor. Birçoğunun zaten, kooperatiflerin, sulama birliklerinin zaten borçları birikti, yükseldi. Birkaç dönemdir, birkaç senedir de ürünler para etmediği için çiftçi kesimi bu anlamda bayağı sıkıntıda ve zorda. Esnafa gelecek olursak Sayın Bakanım, esnaf zaten 7/24 enerji kullanıyor. Hele hele bizim gibi Çukurova gibi yörelerde 7/24 elektrik enerjisi hiç kesilmez. Hele 45-50 derece sıcakların olduğu dönemlerde bir taraftan buzhaneler çalışır, bir taraftan soğuk odaları çalışır, bununla beraber bütün dolaplar çalışır, vatandaşa hizmet etmek için küçük esnaf yönünden. Dolayısıyla bir elektrik faturası geldiğinde dükkân kirası kadar zaten fatura gelir Sayın Bakanım.

Emeklimizi söylemeye gerek yok, emeklimiz zaten 23 bin lira bir maaşla elektrik kullanmamak için elinden geleni yapıyor ancak ben burada farklı bir konuya gireceğim Sayın Bakanım, Akkuyu Nükleer Santrali'ne gireceğim. Şimdi, tabii ki biz Mersin olarak nükleer santralin Akkuyu'ya yapılmasını çok istemiyorduk. Niye istemiyorduk? Şunun için istemiyorduk: Şimdi, Mersin tabii, turizmde önü açık bir yerdi, bakir bir alandı, Antalya'nın turizme doymasından dolayı Mersine doğru gelir, bacasız fabrikalar orada devam eder düşüncesindeydik, Mersin olarak da bütün projelerimiz bunun üzerineydi fakat nükleer santral gelince tabii insanların biraz kafaları karıştı. Şimdi ben şu açıdan bakacağım olaya: Evet, enerjiye ihtiyacımız var. Her ne kadar yerini Mersin olarak benimsemesek de inşaat başladı zaten, yakında ilk reaktör devreye girecek, hazırlıklar son aşamaya geldi. Benim burada merak ettiğim, özellikle, tabii Mersin kamuoyunun da beklediği soruların başında şu geliyor: Bu nükleer atıklar ne olacak? Bu nükleer atıklar ne şekilde imha edilecek, nerede imha edilecek, kim tarafından imha edilecek? Bu oldukça önemli bir soru çünkü nükleer santralin bulunduğu alan bizim tarımsal arazilerin çok yoğun olduğu bölgelere yakın, çok yakın, yer altı sulama sularına yakın. Bunun burada depolanması üçüncü ülkelerde mi olacak, Mersin'de mi olacak, Rusya mı götürecek, kim götürecek, bunun taşımasını kim yapacak, Mersin'de böyle, bu anlamda bayağı bir bilgi kirliliği var Sayın Bakanım yani bunların aslında yavaş yavaş giderilmesi lazım, ortaya çıkarılması lazım, insanlar bu soruların sonucunu hep merak ediyor. "İleride, Allah korusun, herhangi bir sızıntı olduğunda neler yapılabilecek, ne tür önlemler alınabilecek?" diyor, bunlar tabii Mersinlilerin böyle sabırla beklediği soruların başında geliyor. Bununla beraber, tabii, kullanılmış nükleer yakıtın Rusya'ya gönderilerek yeniden işlenmesi konusunda ayrı bir anlaşma yapılmış mıdır? Yapılmadıysa bu atıkların sorumluluğu tamamen Türkiye'de mi kalacak, Ruslarda mı kalacak, bu soru işareti. Atıkların depolanması, taşınması ve nihai bertarafın maliyetini kim karşılayacak, bunların tabii açıkça kamuoyuna açıklanması lazım. Akdeniz'e bırakılacak soğutma suyunun deniz sıcaklığına, balık türlerine ve deniz ekosistemine etkileri bağımsız olarak ölçülüp kamuoyuyla paylaşılacak mıdır, bu önemli. Olası radyasyon sızıntısı deprem veya teknik kaza durumunda Mersin ve çevre illerde yaşayan vatandaşların sağlığını korumak için hangi acil durum planları hazırlanmıştır, bunlar önemli. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının Türkiye değerlendirmesine göre kullanılmış yakıtın santral sahasında geçici depolanması, nihai bertarafın ise TENMAK sorumluluğunda yürütülmesi öngörülmektedir. Rusya'da yeniden işleme seçeneği için ayrıca hükûmetler arası anlaşma gerekmekte ve raporda böyle bir anlaşmanın bulunup bulunmadığı açıkça belirtilmelidir Sayın Bakanım. Bu sorulara da bir yanıt verilmesi bence kamuoyu açısından son derece faydalıdır.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Ulaş Karasu'da.

Buyurunuz lütfen.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sivas Kangal'da 457 megavatlık santralde üretim durdu. Yaklaşık bin emekçi ücretsiz izne çıkarıldı. Yüzlerce aile, evine ne zaman yeniden ücret gireceğini bilmiyor. Sayın Bakan, Kangal bugün sizden açık bir cevap bekliyor: Santral ne zaman çalışacak, işçi ne zaman işine dönecek? Merhum Bülent Ecevit'in temelini attığı Kangal Termik Santrali 1989'dan bu yana Sivas'a ve ülke ekonomisine hizmet etti. Siz bu tesisi 2013'te 985 milyon dolara özelleştirdiniz. 4 Aralık 2012'de. Ben Sivas İl Başkanıyken 6 milletvekilimizle birlikte uyardık "Santrali özelleştirmeyin, Kangal'ın geleceğini karartmayın." dedik. Torku markasıyla bilinen Konya Şekerin arkasında çiftçilerin ortak olduğu bir üretici kooperatifi var; çiftçinin alın terine, emeğine saygı duyuyoruz, çiftçinin emeği, alın teri de 2 santralde batırıldı. Sayın Bakan, bu ölçekte bir santrali devrederken hangi teknik ve mali yeterlilik aradınız? Devirde alınan yatırım taahhütlerinin yerine getirilip getirilmediğini nasıl denetlediniz? "Babalar gibi satarız." dediniz, yatırım sözü verdiniz. "İstihdam artacak." dediniz. Bugün yatırım nerede, işçi neden evinde? Bırakın yeni yatırımı santralin bakımı bile zamanında yapılmadı. Bacalar kül kustu, benim köyüm dâhil çevre köylerde kül yığınları oluştu. İnsanlar yerini, yurdunu terk etti. Bakanlığınız hangi tarihlerde denetim yaptı, tespit edilen eksikleri gidermek için hangi adımları attı? Bugün kömür üretimi ve sevkiyatı durmuş durumda, tedarikçinin birikmiş alacakları ödenmemiş. 457 megavatlık bir santralin üretimi nasıl tek bir kömür tedarikçisine bağımlı hâle geldi? Bu risk ortaya çıktığında Bakanlığınız ne yaptı? Santral durduğunda işçinin ücreti kesiliyor, nakliyecinin kamyonu yatıyor, esnafın iş azalıyor. Şirketin borcunun bedelini neden işçi, esnaf ve Kangal halkı ödüyor? Ücretsiz izindeki bir işçi ay başında kirasını nasıl ödeyeceğini düşünüyor. Nakliyeci "İş yeniden başlayacak mı?" diye beklerken taksitini ödemeye devam ediyor. Kangal'a bugün bir tarih verin, o tarihe kadar işçinin gelirini ve sosyal haklarını nasıl koruyacağınızı burada açıklayın.

Sayın Bakan, Soma B Termik Santrali'nin yeniden yeniden kamuya devredilmesi ve EÜAŞ tarafından işletilmesi için adım atıyorsunuz; bu adımı doğru buluyoruz. Soma için gösterdiğiniz iradeyi Kangal için de gösterin. Kangal Termik Santralini EÜAŞ devralsın, üretimi ve istihdamı kamu güvencesine alın.

Sayın Bakan, Kangal'da sıcaklık sıfırın altına düşmeden harekete geçin. Üretim durmuşken dona karşı önlem alınmazsa tesisteki hasar büyüyebilir, santralin yeniden devreye alınması gecikebilir. Bakanlığınızın tesisi don riskine karşı korumak için bugün hangi adımı atacaksınız?

Bu bütçe görüşmesinde sizden dört açık cevap bekliyoruz: Santral hangi tarihte yeniden üretime geçecek? Bakanlığın somut takvimi nedir? Ücretsiz izne çıkarılan yaklaşık bin emekçinin ücreti, sosyal hakları ve iş güvencesi nasıl korunacak? Bakım, onarım ve modernizasyon neden zamanında yapılmadı? Sorumlular hakkında işlem yapılacak mı? Soma'da olduğu gibi Kangal'da da EÜAŞ'ın santrali devralması için bir hazırlığınız var mı? Tarım Bakanlığının koruma altına aldığı benim köyümün meralarını Suudi sermayesiyle kurulması planlanan güneş enerjisine verdiniz. Bu projenin elektriğine otuz yıllık alım garantisi veriyorsunuz. Yatırımcıya otuz yıllık güvence veriyorsunuz. Kangal'daki işçiye gelecek ayın ücreti için ne söylüyorsunuz Sayın Bakan?

Aynı şekilde, Sayın Bakan, Sivas'ta, Divriği'de ve Kangal'da çok sayıda maden ocağı kapanmış durumda, firmalar birer birer adam çıkartıyorlar, işçi çıkartıyorlar ve Sivas sürekli küçülmeye devam ediyor. Sizin iktidarınız döneminde Sivas'ta Demir Çelik'in göz göze göz göre göre tasfiyesini yaşadık. Sivas Dikimevi'nin Sivas'tan sökülüp götürülmesini yaşadık. Kangal Termik Santrali'nin de aynı akıbete sürüklenmesine izin vermeyeceğiz. O topraklarda doğdum, Kangal'ın, Sivas'ın emekçisine, esnafına, köylüsüne karşı sorumluluğum var. Santral yeniden üretime geçene, işçi işine dönene kadar bu konunun takipçisi olacağız.

Komisyonunuzu ve tüm hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sırası Sayın Mehmet Zeki İrmez'de.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ben lafa doğrudan gireceğim, malumunuz süremiz kısıtlı.

Şırnak'ta "enerji" adı altında topyekûn bir doğa kıyımı politikası yürütülüyor. "Petrol şehri Şırnak" diye methiyeler düzülüyor ancak ne Şırnak halkının petrolden haberi var ne de petrolün yarattığı yıkım dışında Şırnak'a sağladığı kayda değer bir fayda var. Dağları delik deşik edilmiş, doğası tahrip edilmiş bir Şırnak'tan söz ediyoruz, bahsediyoruz. Petrol arama ve çıkarma faaliyetlerinin doğaya verdiği zarar saymakla bitmiyor. Ağaç kesimlerinden yeraltında gerçekleştirilen patlatmaların su kaynaklarına verdiği zarar kadar pek çok sorun yaşanıyor. Özetle, petrolden Şırnak'ın payına düşen kalkınma değil, yıkım oluyor Sayın Bakan. Sayın Bakan, konuşmanızda Gabar'da petrol üretiminin günlük 84 bin varili aştığını, Türkiye genelinde ise günlük üretim hedefinin 160 bin varil olduğunu belirttiniz. Ayrıca, bu üretimin cari açığın yaklaşık 5,6 milyar dolarlık kısmının kapatılmasına katkı sunduğunu ifade ettiniz. Şimdi, bazı verileri hazirunla paylaşmak istiyorum: Türkiye'nin günlük petrol üretiminin yüzde 52,5'ini yani yarısından fazlasını tek başına Şırnak karşılıyor. Açıkladığınız 5,6 milyar dolarlık toplam katkı üzerinden hesaplandığında Şırnak'ın cari açığın kapatılmasına tek başına sağladığı pay yaklaşık 2 milyar 940 milyon dolara ulaşıyor, TL karşılığıyla yaklaşık 148,77 milyar TL demek bu. Peki, Şırnak'ın da içinde bulunduğu bölgeye ne kadar kaynak ayrılıyor? Bakınız, GAP Kalkınma İdaresine 2027 bütçesinde ayrılan kaynak yalnızca 1 milyar 800 milyon TL, üstelik bu kaynak aralarında Şırnak'ın da bulunduğu 9 ilin tamamı için ayrılıyor. Yanlış duymadınız Sayın Bakan, sayın hazirun; 9 il için toplam 1 milyar 800 milyon TL. Bir tarafta Şırnak'ın tek başına yarattığı yaklaşık 149 milyar TL'lik ekonomik değer, diğer tarafta 9 ilin tamamına ayrılan 1,8 milyar TL'lik kaynak var. 9 ilin tamamına ayrılan bu bütçe, Şırnak'ın tek

başına yarattığı ekonomik değerin yalnızca yüzde 1,21'ine karşılık geliyor. Sormak istiyorum Sayın Bakana, sayın haziruna, Sayın Bakanlığınıza: Bu veriler yüz yıllık ayırımcılığın devam ettiğinin göstergesi değil de nedir? Bu açık çelişkiyi nasıl açıklayacaksınız? Şırnak'ın doğası pahasına çıkarılan bu petrolün bölge halkına katkısı nerede? Yaklaşık 3 milyar dolarlık ekonomik katkı üreten Şırnak, maalesef elektriksiz de bırakılıyor, elektriğe ulaşamıyor, Sayın Bakan. İlçeleri, beldeleri, mahalleleri ve köyleri günlerce elektriksiz kalıyor hem de keyfî bir biçimde hem de âdeta zulmedercesine. Üstelik, dört bir yanı madenlerle çevrili, termik santraliyle havasının zehirlendiği, halk sağlığını tehdit eden, güvenlikçi aklın dayatmasıyla doğal dengesi hiçe sayılarak güvenlik barajlarının inşa edildiği bir kent. Bütün bunların üzerine bir de halka zulmeden, başka bir şey getirmeyen özel elektrik dağıtım şirketi DEDAŞ ekleniyor. Bir tarafta enerji üreten Şırnak, diğer tarafta en temel ihtiyaçlarından biri olan elektriğe erişemeyen, enerji yoksulluğuna mahkûm edilen bir Şırnak var. Şunu açık ve net ifade ediyoruz: DEDAŞ derhâl elektrik dağıtım hizmetlerinden el çektirilmelidir, bu hizmet kamu eliyle sağlanmalıdır. Ayrıca, petrol ve madencilik faaliyetlerinin yol açtığı doğa tahribatına son verilmeli, Şırnak'ın yarattığı ekonomik değer öncelikle bölge halkının istihdamına ve refahına verilmelidir. Üretilen değer, elbette tüm coğrafyaya aittir ancak tarihsel olarak geri bırakılmış ve kaynakları sömürülmüş Şırnak'la ile çevresine bu gelirden öncelikli olarak bir pay aktarılması zorunludur diyerek teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, şimdi de söz sırası Ömer Fethi Gürer'in.

Buyurunuz lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakan, 2023 yılı bütçesinde yaptığınız konuşmada 2024 yılın sonunda "Hedefimiz, bugün 23 bin varil olan günlük üretimimizi 100 bin varil üretime ulaştırmak ve yurt içi üretimimizi toplam 200 bin varilin üzerine çıkarmaktır." diye konuşmuştunuz. Bugün konuşmanızda ise "Günlük petrol üretimimiz 84 bin varili aştı. Gaziler ve Çardaklı sahalarında 135 milyon varillik yeni bir rezerv keşfettik. Bu keşifle günlük yurt içi üretimi 2027 yılında 160 bin varilin üzerine çıkaracağız." diyorsunuz. Bu kadar sapma nasıl oluştu, niye oluştu, neden oluştu? Bunu açıklarsanız memnun oluruz.

Sayın Bakan, enerjinin tarım üzerinde önemli etkisi var. Geçen yıl 5.800 liraya dolan traktörün deposu, bugün 9 bin liraya doluyor; her depoda çiftçinin cebinden 3.200 lira daha fazla para çıkıyor. Keza, gübrede de üretimde doğrudan doğal gaz etkili ham madde olarak kullanılıyor. 2023 yılında 12 bin lira olan üre gübrenin tonu bugün 30 bin lirayı geçti. Azotlu gübrenin üretiminde hem enerji kaynağı hem de ham madde olarak doğal gazın önemi büyük. Bu bağlamda, Karadeniz'den çıkan doğal gazla Filyos endüstri bölgesinde fabrikalar kurulacak ve bu bağlamda ucuzluk da sağlanacaktı; bunu da Bakan açıklamıştı. Böyle bir yatırım yapıldı mı? Bu konuda da bir gelişme var mı?

Keza, zirai don konusunda bölgelere gittiğimizde ilginç bir olayla karşılaştık. Mersin'de rüzgâr gülü almış, sıcak hava üfürerek bahçesini dona karşı koruyacak olan üreticinin ne yazık ki elektrik kesintisinden dolayı milyonluk yatırımı boşa gitmiş ve o yatırım ortada kalmış. Yani küresel iklim değişikliği dikkate alınarak enerjide planlanma ve çalışmalar sürdürülüyor mu? Bu bağlamda, orman yangınları gerekçe gösterilerek yaz aylarında özellikle kıyılarda ciddi elektrik kesintileri yapılıyor. Bu elektrik kesintilerine yol açan nedenleri ortadan kaldırmak için bir çalışma düşünüyor musunuz? Bir de bu güneş enerjisiyle ilgili yapılan çalışmaları herkes destekliyordu ama öyle hâle geldi ki meralardan başka sanki yer yokmuş gibi, yamaçlar, dağlar, tarıma elverişsiz alanlar varken mera alanlarına, tarım arazilerine güneş enerjisi panelleri kuruluyor. Bunların altındaki arazilerin işletilmesi veya değerlendirilmesine yönelik de bir proje, çalışma neden yapılmaz? Bunlarla ilgili binlerce dönüm arazi şu anda ne yazık ki güneş panellerinin işgali altına girince verimli araziler kullanılmaz hâle geldi. Şu anda ülke genelinde ne kadar mera bu bağlamda güneş enerjisi kapsamında yok oldu? Yer altı suyu enerjiyle çıkıyor. Biliyorsunuz, bu konuda kooperatiflerin de çiftçilerin de belediyelerin de borçları oluşuyor, özellikle kasabalarda, bunların ödemeleriyle ilgili sorun da var. Bu konuda tarımda kullanılan elektrik için bir sübvanse sağlanamaz mı? Şu anda icralık olan çiftçiler de var. Bunlarla ilgili bir dönem için bu cezaların ortadan kaldırılması sağlanamaz mı? Bir de sabit saat uygulamasıyla ilgili artık çok konuşulmaz oldu ama iklim değişikliği bu sabit saat uygulamasının yeniden değerlendirilmesini gerekli kılıyor çünkü ülkemizin içinde bulunduğu koşullarda mevsim değişiklikleriyle ortaya çıkan sorunlar artıyor. Örneğin, kış aylarında daha geç saatlerde trafiğin yoğunlaşması don olayıyla ortaya çıkabilecek kazaları da önler. Çocuklar o saatlerde okula gitmeye zorlanıyorlar. Orada tasarruf sağlandığı söyleniyor. Gece karanlığında okula gidilirken iş yerlerinde, evlerde lambalar açılıyor, daha çok enerji tüketiliyor ve buna rağmen de tasarruf sağlanıyor. Bu nasıl bir uygulama oluyor? Türkiye'nin bu bağlamda içinde bulunduğu koşulların doğru biçimde ele alınmasında fayda var. Elektrik ve doğal gazla ilgili yaşanan sorunlarda bizlere gelen şikayetlerden biri de "Artık buradaki artan maliyetler bizi battaniye almaya sevk etti." diyorlar. Eğer bu konulardaki fiyat artışları önümüzdeki dönemde de sürerse doğal gazın bir kısmı... Kendisi olacak ama kullanımı olmayacak. Ayrıca, bu madenlerde iş cinayetleri önlenemiyor yani herhâlde şu anda en çok iş cinayetinin işlendiği alan madenler. Madenlerde çalışanların çalışma koşulları neden iyileştirmiyor? Özel sektör doğal olarak daha çok kâr etme duygusuna davrandığı için işçi canını çok önemsemiyor ama Bakanlığın buna böyle bakmaması lazım. Yaptığınız denetimlerden söz ediyorsunuz. Bu denetimlere rağmen hâlâ nasıl oluyor da enerji sektörü en çok cinayetin işlendiği alan olarak görülüyor? Son olarak, bu taşeron işçi çalıştırma sona erdirilmeli, kurumlarda varsa tamamı kadroya alınmalı.

Bir de Amasya ve Sivas'ta...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Gürer. Süreniz sona erdi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakanım, Niğde'de petrol ve doğal gaz bulunması gibi yeni bir keşif var mı? Her seçimde oluyor çünkü.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Gürer, süreniz sona erdi.

Şimdi de söz sırası Sayın Hakan Şeref Olgun'da.

Buyurun lütfen.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve milletvekilleri; sözlerime seçim bölgem Afyonkarahisar'ın sesini buraya taşıyarak başlamak istiyorum.

Afyonkarahisar 231 milyon doları aşan ihracatıyla Türkiye'nin mermer başkentidir. Blok kesiminden silime kadar elektriğin ana girdi olduğu bu sanayide fahiş faturalar maliyetlerin en başına geçmiştir. Fabrikalar vardiya azaltıyor, makine durduruyor, işçi çıkarıyor, ihracatta rakiplerine fiyat veremiyor. Sanayici kazandığını yatırıma değil, faturaya ayırıyor. Siparişi zamanında teslim edemeyen ihracatçı yıllarca kazandığı müşterisini kaybediyor. Üstelik bu bedelin karşılığında hizmet de alınamıyor çünkü enerji altyapısı ihtiyacın çok gerisindedir. Afyonkarahisar'ın bağlı olduğu Osmangazi bölgesinde 2025'te kesinti süresi 31,37 artmıştır. Bu artış, şirketin yatırım beyanı yüzde 70 artarken yaşanmıştır. Yatırım kâğıt üzerinde artıyor, kesinti ise sahada artıyor. Plansız, habersiz, düzensiz kesintiler yüzünden evlerde buzdolabı, kombi, televizyon; fabrikalarda pahalı makineler ve elektronik kartlar arızalanıyor. Bu kesintiler artık istisna değil, Afyonkarahisar'da gündelik hayatın parçası hâline gelmiştir. Elektrik kesildiğinde yalnız ışık sönmüyor Sayın Bakan; kombi duruyor, kışın ortasında yaşlılarımız, bebeklerimiz soğukta kalıyor. Evde oksijen cihazına bağlı yaşayan hastalarımız ve aileleri her kesintide dakikaları sayıyor. Buzdolabındaki gıda bozuluyor, binalarda su motorları çalışmıyor, çocuklarımız ders çalışamıyor. Çiftçimiz sulamada, esnafımız dükkânında aynı mağduriyeti yaşıyor. Asansörde mahsur kalan, engelli yakınını merdivenden taşımak zorunda kalan aileler var. Karanlıkta kalan bir annenin çaresizliğini, soğuk evinde titreyen bir emeklinin isyanını bu bütçe rakamlarında göremiyoruz.

Yanan cihazının zararını isteyen vatandaş ise bürokrasiyle baş başa bırakılıyor. Her kesinti, vatandaşın cebinden çıkan yeni bir masraf demektir; zararı yine vatandaş ve sanayici ödüyor. Bu tablonun sonunu gördük Sayın Bakan; Isparta'da 3 Şubat 2022'de başlayan yoğun kar yağışının ardından kente günlerce elektrik verilemedi. Karın baskısıyla teller koptu, pek çok kişi donma tehlikesi geçirdi. Sonunda ödenen tazminat, abone başına 108 lira 96 kuruş oldu. Faturaların tahsilatı yalnızca bir ay ertelendi. Kesintinin araştırılması önergesi ise AKP ve MHP oylarıyla reddedildi. Kışı sert geçen Afyonkarahisar bugün aynı yoldadır; altyapı bugünden güçlendirilmezse ikinci bir Isparta'nın sorumluluğu sizin olacaktır.

Sayın Bakan, Afyonkarahisar'ın şebekesine 2027'de ne kadar yatırım yapılacaktır? Arızalanan cihazların zararı dağıtım şirketlerine ne zaman ödettirilecektir? Kesintiler nedeniyle Osmangazi Elektrik Dağıtım AŞ'ye hangi yaptırımı uyguladınız? Enerji yoğun ihracatçı mermer sektörü için özel bir tarife düşünüyor musunuz? Bize Avrupa'nın en ucuz sanayi elektriği tablolarını göstermeyin lütfen. Avrupa sıralaması kepenk indiren fabrikayı açmaz, yanan cihazı geri getirmez.

Sayın Bakan, ikinci konum, kayıp kaçak elektrik. 2025'te kayıp kaçak oranı Dicle bölgesinde yüzde 35,48; Van Gölü'nde ise 23,54; Aras'ta yüzde 14,39'dur; İstanbul Anadolu yakasında bu oran yüzde 3,68'dir. Dağıtım şirketinin kendi açıklamasına göre yalnızca Şanlıurfa'da tüketilen 9,85 milyar kilovatsaat elektriğin yaklaşık 5 milyar kilovatsaati kaçaktır. Üstelik Dicle'nin hedefi yüzde 42,70 olarak belirlendiği için şirket, hedefi tutturmuş sayılmaktadır. Sorularım açıktır: Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da kaç milyar kilovatsaat elektrik kaçak kullanılmaktadır ve bunun parasal karşılığı nedir? Bu bedelin ne kadarı faturasını düzenli ödeyen diğer illerdeki vatandaşa yansıtılmaktadır? 2027-2030 için bölge bazında bağlayıcı bir azaltım takviminiz var mıdır? Dürüst aboneye her ay başkasının kaçağını ödetmek, eşitlik ilkesiyle de sosyal devlet anlayışıyla da bağdaşmaz. Bu, kaçağı önleyemeyen idarenin faturasını dürüst vatandaşa kesmektir. Enerji politikası ayrıcalıklı lisanslarla birkaç şirketin kazancını güvence almak için değil; dürüst aboneyi, üreten sanayiciyi ve ülkenin arz güvenliğini korumak için yürütülmelidir diyor, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Seyit Torun'da.

Buyurunuz lütfen.

SEYİT TORUN (Ordu) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Bakan, Bakanlığınıza 50 milyar 636 milyon lira, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne 5 milyar 278 milyon lira ödenek teklif ediyorsunuz. Bu bütçeyle iki soruya cevap vermeniz gerekiyor: Vatandaşın enerji faturasını nasıl hafifleteceksiniz? Maden ruhsatı verdiğiniz yerlerde vatandaşın suyunu, toprağını, geçimini nasıl koruyacaksınız? Sayın Bakan, bugün Sakarya Gaz Sahası'nda, 2027'de, 8 milyon hanenin doğalgaz ihtiyacını karşılamayı hedeflediğinizi söylediniz. Vatandaşın sorusu çok açık: Bu üretim artışı faturama ne zaman, ne kadar yansıyacak? Aynı dönemde EPDK meskenler için elektrikte son kaynak tarife sınırını yıllık 4 bin kilovatsaatten 3 bine indiriyor; ayda ortalama 250 kilovatsaat. 2027'de de bu düzenleme nedeniyle kaç abone, destekli tarifeden çıkacak? Bu hanelerin ne kadarının düşük gelirli olduğunu hiç hesapladınız mı? Yazın sıcaktan klima, kışın soğuktan elektrikli ısıtıcı kullanan yurttaşlarımızın koşullarını hiç düşündünüz mü?

Antalya'da COP31'de 2040'a kadar enerji dönüşümü için 300 milyar dolarlık yatırım öngördüğünüzü açıkladınız. On dört yıl sonrasına yatırım hesabı yapıyorsunuz da peki, memleketim Ordu'da bugün bir maden ihalesine çıkarken o sahadaki suyun,

meranın, fındık bahçesinin hesabını hiç yapıyor musunuz? Elinizde böyle bir hesap varsa benim hemşehrilerime, Ulubeylime, Aybastılıma, Korganlıma lütfen açıklayın.

TEMA Vakfının Ordu çalışmasına göre il yüz ölçümünün yüzde 74'ü 4'üncü grup maden ruhsatlarıyla örtüşüyor. Tarım alanlarında bu oran yüzde 76, meralarda yüzde 64. Sayın Bakan, bugün MAPEG'in elinde güncel harita ne gösteriyor? Ordu'da kaç arama ruhsatı, kaç işletme ruhsatı var? Kaç sahada fiilen çalışma sürdürülüyor? Ruhsat ve ihale sahalarını içme suyu havzalarıyla, meralarla ve tarım alanlarıyla birlikte gösteren haritayı yayınlamanızı istiyoruz. Köylü kendi mahallesinde neye izin verildiğini iş makineleri geldiğinde öğrenmesin lütfen.

Aybastı Perşembe Yaylası ile Korgan Turnalık Yaylası hattında Taşzemin Madencilik sondaj yapıyor. Beypınarı ve Terzili'yi de kapsayan sahaya ilişkin davada basına yansıyan ek bilirkişi raporu kamu yararının ekosistemin korunmasında olduğu görüşünü ortaya koyuyor. Çobantepe Obası çevresinde yurttaşların başvurusu üzerine 2 Kasımda çevre denetimi yapıldı. Başvuru yapan yurttaşlara şirkete idari para cezası kesildiği bildirildi ama maalesef kesilen cezanın belgesi ve miktarı açıklanmadı. Şimdi sormak istiyorum: Çevre il müdürü sahaya gitti, sizin Genel Müdürlüğünüz MAPEG bu sahayı en son ne zaman denetledi? Sondaj noktaları, açılan yollar ve çalışma alanı ruhsat sınırlarına ve onaylı arama projelerine uygun mu? Aykırılık tespit edildi mi? Tutanakları talep ediyoruz ve vatandaşlarımızın bilgilendirilmesini istiyoruz.

Ulubey'de hemşehrilerimiz MAPEG'in 4'üncü grup maden arama ruhsat ihalesine karşı dava açtı. Ulubey Doğa ve Canlıları Koruma Derneğinin açtığı davanın ilk duruşması 5 Kasımda Ankara'da 19. İdare Mahkemesinde görüldü. Muhtarlar, dernek yöneticileri ve ilçe sakinleri Ankara'ya geldi ve ihale kararı verirken hangi kurumların görüşünün alındığını sordu. İhale dosyasındaki teknik değerlendirmeyi ve kurum görüşlerini öğrenmek istiyoruz.

MAPEG'in kendi raporuna göre 2026'nın ilk altı ayında maden ve petrol ruhsat sahalarının denetimiyle ilgili ruhsatlara ilişkin diğer faaliyetlere yaklaşık 145 milyon lira harcadınız, bu harcamanın sahadaki karşılığı nedir? Kaç yerde denetim yaptınız? Kaç faaliyeti durdurdunuz? Faaliyeti biten kaç sahada rehabilitasyon tamamlandı? Bu sonuçları il il açıklamanızı istiyoruz.

Sayıştay, 2024 raporunda madenlerden alınan devlet hakkının mali denetiminde uzmanlaşmış personel bulunmadığını tespit etti. Aradan geçen sürede kaç uzman görevlendirdiniz? Ordu'daki madenlerde ne kadar devlet hakkı tahakkuk etti, bunun ne kadarını tahsil ettiniz?

Sayın Bakan, bir maden sahasının ihale bedelini kuruşuna kadar hesaplıyorsunuz. O sahanın aşağısındaki köyün suyunu, merasını, fındıktan kazandığı geliri de lütfen hesaba katın. Ordu'nun su havzalarını, meralarını ve tarım alanlarını tehdit eden yeni ihaleleri lütfen durdurun. Bugün bu Komisyonda sizden tarih, belge ve rakamlarla yanıt istiyoruz. Ordu'nun topraklarını korumak hakkımız. Gerçekten vahşi madencilik artık toprağımızı, suyumuzu tehdit eder hâle geldi.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası, Sayın Nail Çiler.

Buyurunuz lütfen.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum. Bakanlık bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sevgili Bakanım, gelecek ne petrolde ne suda, nadir toprak elementlerinde. Sunumuzda "Eskişehir Beylikova'da bulunan nadir toprak elementlerini sanayimizin hizmetine sunacağız." diyorsunuz, bunu destekliyoruz ama geç kalıyorsunuz. Bu doğrultuda, 2030 yılında yıllık 10 bin ton hedefinizden bahsettiniz. Peki, yerlilik oranı ne olacak? Nadir element ithalatımızın tutarı 2015 yılında 1 milyon 180 bin dolarmış, kaynak MTA. 2019 yılında bu tutar 2 milyon 629 bin dolara çıkmış. Bugün net veri olmasa da yineaynı tutarlarda ithalat yaptığımızı biliyoruz. Nadir toprak elementleri yüksek teknoloji ürünlerinde, enerji sektöründe, elektrikli araçlardan savunma sanayisine, rüzgâr türbinlerinden füze sistemlerine, radar teknolojilerine kadar teknolojinin arkasında bu elementler var; hepiniz biliyorsunuz bunu. Bu madeni bulmak başarıdır, onu istemek, teknolojiye dönüştürmek ve katma değerini Türkiye'ye kazandırmak gerçek başarıdır.

Sayın Bakanım, Kocaeli Türkiye'nin üretim ve sanayi merkezidir. Gebze'den Dilovası'na, Çayırova'dan Karamürsel'e kadar binlerce işletme, on binlerce emekçi ülke ekonomisi için üretim yapmaktadır. Kocaeli sanayi elektrik kullanımında Türkiye 1'incisidir ancak sanayinin başkenti Kocaeli'de bugün en temel sorunlarımızın başında elektrik kesintileri geliyor. Geçen yıl 2026 bütçesi üzerine konuşurken burada hangi tarihte, kaç ilçede elektrik kesilmiştir bunları sıralamıştım; günlük en az 8 ilçede elektrik kesintisi vardır. Bugün son bir haftada Kocaeli'deki planlı elektrik kesintilerine bakalım: 14 Kasımda 9 ilçemizde, 15 Kasımda 5 ilçemizde, 16 Kasımda 4 ilçemizde, 17 Kasımda 6 ilçemizde, 18 Kasımda 10 ilçemizde, 19 Kasımda 9 ilçemizde ve 20 Kasımda 12 ilçemizde elektrik kesintisi vardı; yarın Öğretmenler Günü'nde de 8 ilçede elektrik kesintisi vardır. Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürüne soruyorum: Hiç sahaya indiniz mi Genel Müdürüm? Üstelik bunlar yalnızca planlı kesintiler, ani arızalar ve plansız kesintiler bu rakamlara dâhil değil. Üretimin merkezinde bu kesintiler oluyorsa diğer kentleri düşünemiyorum. Merak ediyorum, bir yıl boyunca bu sorunu aşmak için neler yapıldı Sayın Bakanım?

Değerli milletvekilleri, 19 Temmuz 2023'te Birleşik Arap Emirlikleri'yle yüzer güneş santralleriyle ilgili yani hibrit enerji modelleriyle ilgili bir anlaşma yapıldı. Bu yüzer santrallerden ülkemizde bir yere yapıldı mı, bu noktada yatırım yapılması bekleniyor mu, programınız var mı?

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü verilerine göre Ağustos 2026'da Türkiye'de yıllık enerji enflasyonu yüzde 40,24 olarak gerçekleşmiştir, Eylül 2026'da ise yüzde 47,73'e yükselmiştir, OECD ortalaması ise yüzde 17,4'tür. Enerji yoksulluğuyla mücadele için konutlarda doğal gaz ve elektrikte KDV yüzde 1'e inmelidir. Avrupa'da yaygınlaşan balkon güneş enerji sistemleri için ülkemizde de ilgili düzenlemenin yapılması şarttır.

Şimdi, bizim burada altyapı yatırımları ile yeşil bir enerji programını hayata geçirmemiz gerekiyor. 2027 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı için 50 milyar 636 milyon liralık ödenek öngörülüyor ancak bütçenin büyümesi kadar bu kaynakların enerji altyapısına, arz güvenliğine ve sanayinin ihtiyaçlarına ne ölçüde yansıyacağı da önemlidir. Bu noktada şunu da belirtmek isterim özellikle: Lisanssız güneş enerjisi üreticilerinin piyasanın içinde tutulması, en azından depolama yatırımları yapılmasına teşvik edilerek ülkemizin potansiyelinin kullanılması gereklidir. Tabii, öz tüketim yatırımlarının da artması için GES'lerin cazip hâle gelmesi gerekiyor.

Sözlerime son verirken yeşil mutabakata uyumlu, fosil kaynaklardan uzaklaştığımız ancak ihtiyacımızı da karşılayacak kesintisiz, kaliteli ve öngörülebilir elektrik arzı sağlanması artık ertelenemez bir ihtiyaçtır. Unutmayalım, sanayinin çarkları elektrikle döner, elektrik kesilirse üretim durur, üretim durursa ekonomi çöker.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Ömer Faruk Hülakü'de.

Buyurunuz lütfen.

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, değerli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, gerçekten merak ediyorum, hiç kendi kendinize sordunuz mu bu doğaya, bu toprağa, bu suya düşmanlığımız nedir diye. Hadi kendi kendinize sormadınız, bari orada yaşayan halka sorsaydınız. Aylardır orada halk çadır kurmuş, toprakları için nöbet tutuyor; Varto'da, Bingöl'de aylardır nöbet tutuyorlar. Şimdi, biz buradan söylüyoruz, siz oraya baktığınızda "kamu yararı" diyebilirsiniz, maden şirketleri oraya baktığında orayı para olarak görebilir, rant olarak görebilir ama biz o topraklara baktığımızda orayı bir yaşam alanı olarak görüyoruz. Hiç Bingöl'e gelmemiş, hiç doğasını görmemiş kişiler bugün Ankara'da, İstanbul'da Bingöl'ü parça parça, parsel parsel almaya çalışıyorlar. Dereleri enerji üretimine, dağları maden sahalarına, tarım alanları yatırım projelerine açılıyor. Dereleri, nehirleri kuruttuğunuz yetmedi, şimdi yer altındaki sular da projelerin hedefinde. Karlıova'da jeotermal faaliyetlerinin yer altı su kaynakları, tarım, hayvancılık ve ekolojik denge üzerinde riskleri yeterince dikkate alınıyor mu? Bir coğrafyanın bütün doğal varlıklarını ekonomik değer olarak hesaplayıp o coğrafyada yaşayan insanların hesabın dışında bırakılması nasıl bir kalkınma anlayışıdır? Üstelik bu projelerin bedeli yalnızca doğanın tahribatıyla sınırlı kalmıyor, doğadan koparılan köylü aldığı kamulaştırma bedeliyle hayatını yeniden kurmaya zorlanıyor. Üretimini, geçimini, yaşam biçimini kaybeden insanlar; şehirde işsizlik, yoksulluk ve ağır kira koşullarıyla karşı karşıya bırakılıyor. Şirketlerin yatırımını güvenceye alıyorsunuz, insanların geleceğini kendi başlarına çözmelerini bekliyorsunuz.

Değerli Bakanım, bunlar da yetmez gibi bir de doğal gaz faturalarıyla halkın ısınma hakkına kota koyuyorsunuz. Enerji üretiminde Bingöl'ün suyuna, toprağına, dağına ihtiyaç duyuluyor ama Bingöl halkının kendi evini ısıtması söz konusu olduğunda ise karşısına tüketim limitleri çıkıyor. BOTAŞ'ın Bingöl için belirlediği doğal gaz limiti ocak ayında 303,01; şubat ayında 308,89; mart ayında ise 274,91 metreküp. Sert kış koşullarında bu limitler hangi ölçütlerle hesaplanıyor? Bingöl'ün -kışın sert ve soğuk geçtiği bir şehirde- doğal gaz limiti neden düşürülüyor? Şirketlerin enerji yatırımında geniş imkânlar sunan anlayış yurttaşın ısınma ihtiyacını neden bu kadar hesaba sığdırıyor?

Bingöl'ün kaynakları şirketlere açılırken halkın yaşamı limitlere, toprağı kamulaştırmaya, geleceği göçe mahkûm ediliyor. Bingöl'den bu kadar kaynak alırken Bingöl halkına neden bu kadar ağır bir ekonomik ve ekolojik bir yük bırakıyorsunuz? Bingöl'ün suyunu enerjiye, toprağını madene, dağlarını yatırım sahasına dönüştürürken halka yoksulluğu ve göçü reva görüyorsunuz. Şirketlerin kârını güvence altına alıyor ama yurttaşların ısınmasını metreküp hesabına bağlıyorsunuz. Bir kentin bütün kaynaklarını alıp o kente geriye yalnızca yoksulluk bırakmak kalkınma değildir. Bunun adı halkın sırtından kurulan bir talan düzenidir ve bu düzen bir an önce son bulmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası İnan Akgün Alp'te.

Buyurunuz lütfen.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Bakanım, seçim bölgem Kars'ın bazı sorunlarının çözümünü arz edeceğim sizden.

Sayın Bakanım, Kars Sarıkamış Karakurt'ta bir hidroelektrik santrali yapıldı, hayatımızı kabusa döndü. Açık söyleyeyim, baştan itibaren sorunlarla başladı. ÇED raporu defalarca davalık oldu biliyorsunuz ve sonunda 3'üncü kere ÇED alınmak zorunda kaldı. İmar planı davalık oldu, lisansı davalık oldu, işçiler öldü, işçilerle davalık oldu, taşeronların parasını ödemedi, taşeronlarla

davalık oldu; en nihayetinde bitirdi, bitirdi ama şimdi hem kendisi zarar ediyor hem Kars'a büyük bir zarar veriyor. Sayın Bakanım, başımıza taş yağıyor desem doğrudur, buyurun; başımıza yağan taşlar. Bu baraj nedeniyle 18 köyün Sarıkamış'la yolu kesildi biliyorsunuz, yapılması gereken viyadük her nedense projeden çıkarıldığı için şu anda bu yolların Sarıkamış'a ulaşımı yok. Bir stabilize yoldan gidip geliyorlar ve her gün kaya dökülüyor. Bu kayalardan birisi Meclise düşse maazallah, Meclis yıkılır ama her gün Karsa düşüyor. Köylüler protesto gösterileri yapıyorlar "Bizim yolumuz yok!" diyorlar, "18 köy nasıl olur da ilçeye bağlanamaz?" Protesto gösterileri yapıyorlar, her gün jandarmayla yüz göz oluyorlar. Sayın Bakanım, bu sorunu çözmenizi talep ediyorum lütfen. Bu santralden çok büyük zarar görüyoruz hem ilçemizin coğrafyası bozuldu hem köylerimizin huzuru bozuldu. Bu sorunu bir an önce çözmenizi talep ediyorum.

Sayın Bakanım, Kağızman'da 3 köyde maden sahası satışı yapıldı. 3 Nisan 2026 tarihindeki ihalede "En büyük 2'nci alan satışı Kars'ta yapıldı." denilince ben de şaşırdım bu Kars'ta hangi maden olabilir bu kadar? 8.458 hektar maden sahası 3 köyde verildi efendim: Yellikıran, Değirmendere, Karacaören köylerimizde ne maden aranıyorsa, hangi maden varsa bu konunun size zahmet bir açıklanmasını istiyorum. Bu ruhsat sahası içerisinde yer alan köylerimizde yaşayan yurttaşların mülkiyet, barınma haklarıyla ilgili, bu hakların korunmasıyla ilgili Bakanlığın çalışması ne olacaktır? Bu konularda bir bilgi rica ediyorum.

Sayın Bakanım, Kars tarım ve hayvancılık memleketi, biliyorsunuz. Yıllık yaklaşık 1 milyon 558 bin ton biyokütle üretimimiz var hesaplamalara göre fakat biyokütle enerjisinden faydalanamıyoruz biz. Bu yenilebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi bakımından bu önemli, kaynak atıl durumda kalıyor. Kars için bu konuda yürütülen herhangi bir proje var mı? Sizden, bu biyokütle konusunda bir enerji santralinin Kars'a kurulmasını talep ediyorum Sayın Bakanım.

Efendim, biliyorsunuz, Kars'ta çok uzun kışlar yaşıyoruz, çok pahalıya ısınıyoruz, bu yüzden doğal gaz giderlerimiz çok fazla; doğal gaza indirim talep ediyoruz. Bir de geçen sene 7 bin haneye kömür dağıttınız, bunu 70 bin haneye çıkarmanızı ve 100 bin tona artırmanızı talep ediyoruz efendim.

Sayın Bakanım, Ömer Fethi Gürer de az önce dile getirdi; bu GES'ler tarım alanlarına yapılıyor. Hepimiz görüyoruz, hepimiz geziyoruz, bütün Anadolu'da marjinal tarım alanlarına yapılması gereken santraller meraların içerisine yapılıyor, tarım alanlarına yapılıyor; biz buna karşıyız, buna son vermenizi talep ediyoruz ve bunun sebeplerinin de araştırılmasını talep ediyoruz.

Efendim, çiftçimiz perişan yani demagoji yapmak istemiyorum ama gerçekten insanlar mazot dolduramıyor, tarımını layıkıyla yapamıyor, tarlasını süremiyor. Bu çiftçilere önümüzdeki sene acaba sübvansiyonlu bir mazot verilmesi mümkün olabilir mi diyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun. Bize enerji de lazım, enerji de talep ediyoruz; bize maden de lazım, ülkemize, maden de talep ediyoruz fakat tabii ki bunların tedbirlerinin alınmasını da talep etmek hakkımızdır diye düşünüyorum. Bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum efendim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Yasin Öztürk'te.

Buyurunuz lütfen.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri; enerji politikası, yalnızca mevcut kapasiteye kaç megavat kurulu güç eklediğimizden ibaret değildir; vatandaşın faturasına, sanayicinin üretim maliyetlerine, Türkiye'nin dışarıya ödediği dövize ve ülkemizin kendi kararlarını verebilme gücüne doğrudan dokunur. Bu nedenle, Bakanlığın 2027 bütçe teklifini yalnızca ödenek toplamıyla değil bu kaynakla hangi sonuçların alınacağıyla değerlendirmek zorundayız.

Bakanlığın 2026 yılı başlangıç ödeneği 36 milyar civarında, 2027 için teklif edilen tutar ise yaklaşık 50 milyar civarında; aradaki nominal artış yaklaşık 14,5 milyar lira, oranı da yüzde 40. İktidar bu artışı başarı olarak sunabilir; oysa, vatandaşın faturası düşüyor mu, sanayicinin enerji maliyeti hafifliyor mu, dışa bağımlılık azalıyor mu, bütçenin gerçek ölçüsü budur. Enflasyon ve yatırım maliyetleri karşısında bu artışın alım gücünü ne kadar yükselttiği de açıklanmalıdır. Bakanlık, ödeneğin hangi bölümünün yatırımlara, hangi bölümünün cari harcamalara ayrıldığını ve 2027'deki hangi somut sonuçların taahhüt edildiğini açıkça ortaya koymalıdır. Vatandaş için enerjiye erişim temel ihtiyaçtır, sanayi için üretimi ve istihdamı sürdürebilmenin şartıdır. Bu bütçenin faturaya, üretim maliyetine ve arz güvenliğine etkisi ölçülmeden toplam rakam üzerinden başarı ilan edilemez.

Bakanlığın performans tablosu yenilenebilir enerji hedeflerindeki temel soruyu gösteriyor. Güneş enerjisi kurulu gücünün 2026 yılı sonu tahminî 30 bin megavat civarında, 2027 hedefi 35 bin megavat civarında; rüzgârda 2026 tahminî 16 bin, 2027 hedefi ise 18 bin megavattır ancak yenilenebilir kaynakların elektrik üretimindeki payı 2026 yılı sonu için yüzde 53 öngörülürken, 2027 hedefi de yine aynı, yüzde 53'tür. Yani Bakanlık, bir yıl sonrasında bugünün tahmininin ötesinde bir ilerleme hedefi koymuyor. Kurulu güç artarken üretim payı neden yükselmiyor? Depolama, iletim ve şebeke yatırımları bu artışı üretime dönüştürebilecek ölçekte mi? Bakanlık bu sorulara hedef cümleleriyle değil takvim ve kaynak dağılımıyla cevap vermelidir. Ayrıca, 2026 için belirlenen hedeflerin hangilerinin ne ölçüde gerçekleştiği, 2027'deki yeni hedeflerin bu sonuçlara göre nasıl güncellendiği açıklanmalıdır. Hedeflerin gerisinde kalındığında sorumluluğun kimde olduğu da belli olmalıdır.

Enerji verimliliğinin içinde benzer bir hesap verme sorunu var. Projelerde sağlanacak tasarruf 2026 yılı sonu tahminîyle 18 bin ton eş değer petrol iken, 2027 hedefinde 30 bin ton eş değer petrole çıkarılıyor, yaklaşık yüzde 67 artış öngörülüyor. Buna karşılık kişi başı birincilenerji tüketiminin 2,02 TEP'ten 2,05 TEP'e yükselmesi bekleniyor. Tüketim artışı tek başına verimsizlik anlamına

gelmez, ekonomik faaliyet ve enerjiye erişim de hesaba katılmalıdır fakat Bakanlık, büyüyen tüketim ile tasarruf hedefinin nasıl birlikte gerçekleşeceğini açıklamak zorundadır. Birincil enerji yoğunluğunda 0,119'dan 0,115'e gerileme hedefleniyor; bu iyileşmenin hangi sektörlerde, hangi yatırımlarla ve hangi ölçüm yöntemiyle sağlanacağı belirsiz bırakılmamalıdır. Hedef yazmak kolaydır, gerçekleşen tasarrufu göstermek gerekir.

Enerji verimliliği desteğinin 2026 yıl sonu tahmini olan 150 milyon liradan 2027'de 350 milyona çıkarılması öngörülüyor, artış kayda değerdir fakat desteğin kimlere, hangi şartlarda ve kaç projeye ulaşacağı açıklanmadan bu rakamın etkisini değerlendiremeyiz. Küçük işletmelerin ve sanayinin bu imkândan nasıl yararlanacağı, başvuruların ne kadarının karşılanacağı, elde edilen tasarrufun nasıl ölçüleceği kamuoyuna duyurulmalıdır. Kaynak ayırmak kadar kaynağın kime ulaştığı ve ne sonuç verdiğini göstermek de Bakanlığın görevlerinden biridir.

Enerji arz güvenliği, yerli kaynak arayışını, çevreyi, iş güvenliğini ve vatandaşın yaşam alanlarını koruyarak yürütmeyi gerektirir. İzin süreçlerini hızlandırmak tek başına kamu yararı değildir; maden, petrol, doğal gaz ve nükleer enerji projelerindeki maliyet, takvim ve kamu yükümlülüğü, denetim ve çevresel riskler şeffaf bir şekilde açıklanmalıdır. Yatırımın yükünü yerel halk taşırken karar ve kazanç kapalı kapılar ardında kalamaz; kamu, hangi projeye ne kadar kaynak ayrıldığını ve karşılığında ne elde edildiğini bilmelidir.

Sayın Bakanım, Komisyonun önüne yalnızca büyüyen bir ödenek değil hedef ile sonuç arasındaki bağı koymak zorundasınız. 2027 hedefindeki yaklaşık 50,6 milyar için ölçülebilir sonuç, açık takvim ve hesap verme düzeni istiyoruz. Güneş ve rüzgâr kurulu gücü fiilî üretime, verimlilik hedefleri gerçek tasarrufa, yerli kaynak politikası daha güvenli ve erişilebilir enerjiye dönüşmelidir. Enerji bağımsızlığı kâğıt üstündeki hedef...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Şeref Arpacı'da.

Buyurunuz lütfen.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, sayın bürokratlar, çok kıymetli milletvekilleri ve bizi izleyen çok değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, vatandaşa kesilen fatura, çiftçinin mazotu, sanayicinin üretim maliyeti ve Türkiye'nin dışa bağımlılığıyla alakalı burada birçok konuşma oldu. Biliyorsunuz, Türkiye'nin en büyük problemi ekonomideki sıkıntılar ve enflasyon. Çözülemeyen, yüzde 30'a sıkışmış bir enflasyon var. Burada sizin Bakanlığınızın da enflasyonun düşmesiyle alakalı yani maliyet enflasyonuyla alakalı yapması gereken şeyler var.

En büyük problemlerin başında gıda enflasyonu var. Türkiye gibi bir tarım ülkesinde gıda fiyatları ne yazık ki durdurulamıyor ve enflasyon bakımından ilk 3'te. Bu anlamda, sizin, çiftçinin kullanacağı mazotta ÖTV indirimi, özellikle gıda taşımacılığında kullanılan mazotta bir ÖTV indirimi yapmanız gerçekten faydalı olacaktır çünkü çiftçinin kazancı, çiftçinin maliyeti, fiyatı ile halde, manavda, pazarda satılan malın fiyatının arasındaki makas giderek artıyor. Burada mazot fiyatında da problemler var. Geçen sene bu vakitlerde, sizin bütçenizi konuşurken mazot fiyatında 58 lirayı konuşuyorduk, 58 lirayı eleştiriyorduk, bugün 90 lirayı konuşuyoruz yani dolar bazında bile yüzde 30 artış var Sayın Bakanım; bu ciddi bir rakam, bununla alakalı bir şeyler yapmak zorundayız.

Şimdi, dışa bağımlılıkla alakalı problemlerimiz var. Dışa bağımlılığı gidermek için burada en kolay yapabileceğimiz şey güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi santralleri. Şimdi, güneş enerjisi santralleriyle alakalı bu hafta Sanayi Komisyonumuzda 4 tane maddeniz geçti, orada lisanssız üretimlerle alakalı yine değişiklikler, değişiklikler, değişiklikler... Şimdi, sizin Hükûmetiniz, sizin Bakanlığınız, sizin bürokratınız zamanında 13 sente bu lisanssız santrallere izin vermiş, yapmış. Şimdi, bütün problem onlardaymış gibi, sanki o izinleri siz vermemişsiniz de onlar bu ülkenin başına böyle bir sıkıntı olmuş gibi bir davranış var yani "Siz sefayı çektiniz zamanında, şimdi cefayı çekin." gibi anlayış var. Kendi milletvekiliniz bile -tutanaklardan bakabilirsiniz- bu değişikliklerle ortaya çıkan 30 bin santralin çöp olacağını söylüyor. Anlatabildim mi? "Bu 30 bin santral çöp olacak." diyor; sizin kendi vekiliniz, AK PARTİ vekili söylüyor. Bunlara dikkat edin, buradaki tarife değişikliklerinde problemler var.

Sonra, böyle bir "Kayserili" iması var; ben Denizli Milletvekiliyim ama bunu böyle art niyetli bir şey olarak görüyorum yani o zamanki denetimlerde, o zamanki sıkıntılarda o zaman bazı insanlar kanunun arkasından dolaşmış, avantaj sağlamış olabilir, bunları düzeltmek yerine şimdi kurunun yanında yaşı da yakıyorsunuz, herkese bir sepete koyuyorsunuz, ondan sonra oldubittiye getiriyorsunuz, sonunda da diyor ki kendi vekiliniz: "Ya, 30 bin santral çöp." Yani madem dışa bağımlıyız, bu tesisler varlığını sürdürmeye devam etsin, bu tesisler enerji üretimine devam etsin yani bir "saatlik mahsup" diye bir şey çıkardınız, sanayici gerçekten burada sıkıntıya düşüyor, firmalar da sıkıntıya düşüyor. Yatırım maliyetini, geri alımını yüzde 25, yüzde 30 daha uzatıyorsunuz. Şimdi, sanayideki problemleri saymaya gerek yok. Sanayi Bakanımız buraya geldi, söyledik. Türkiye sanayisizleşiyor, Türkiye sanayisizleşiyor, bir şeyler yapmak lazım. Türkiye'de sanayinin üretim maliyetlerinin en büyük etkenlerinden, içeriklerinden bir tanesi de enerji malum. E, bu insanlar çatısına GES yaptı, işte, santraller yaptı tüketimini karşılamak için, bir "saatlik mahsup" diye bir şey çıkardınız, yüzde 25, yüzde 30 yine şey yaptı. Yani burada, lütfen, bir şey çıkardığınız da geriye dönük işletmeyin, maç yapılırken kuralı değiştirmeyin. Burada, yatırımcılar zarar görüyor efendim yani bu çok doğru değil.

Notlarıma bakıyorum, başka ne söyleyeceğim. Bu Yatırımcılar ve GES yatırımlarıyla alakalı çantacıların meselesi ne yazık ki devam ediyor Sayın Bakanım yani bu konuya da bir çözüm üretmeniz lazım.

Ayrıca, genel aydınlatma bedelleriyle ilgili belediyelerin vergi payından yapılan kesintiyi siz büyükşehirlerde yüzde 20'den yüzde 60'a; diğer belediyelerde, ilçelerde yüzde 10'dan yüzde 30'a çıkarıyorsunuz, 32 milyar liradan 23 milyar liraya düşürüyorsunuz ve buna "tasarruf" diyorsunuz fakat bu tasarruf değil, faturayı belediyelere kesmektir. Bakın, bir ilçemizin, 30-40 bin nüfuslu bir ilçemizin belediye başkanı diyor ki: "İki ayda ben ekstradan 8 milyon lira ödedim." Ya, bu 8 milyon lira bir ilçe için bir kepçe parası, bir araç parası, oradaki vatandaşa hizmet edebileceği bir paradır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bu yanlıştan da dönmenizi rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Tahtasız.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Bayraktar, Gabar'da petrol, Karadeniz'de gaz bulduk, çok güzel umutlandık fakat mazot 90 lira, çiftçimiz traktörünün deposunu dolduramıyor, tarımsal sulamada elektrik faturasını ödeyemiyor.

Emeklilerimizi, dul ve yetimlerimizi, gariban halkımızı kış günü evinde kombisini açamadığı için maalesef battaniye altında ısınmaya mahkûm ettiniz. Solunum cihazı ventilatöre bağlı, evde tedavi gören tüm hastalar gibi maddi durumu iyi olmayan vatandaşlarımız, dul ve yetimlerimiz 3 bin kilovat saat sınırı uygulamasından dolayı mağdur. Yüzde 100 zamlanacak faturalar için bir düzenleme yapmanız gerekiyor.

Çorumlu sanayicimiz yüksek enerji maliyetleri altında eziliyor. Kendi elektriğini üretmek, güneşten yararlanmak, uluslararası pazarda rekabet gücünü korumak istiyor ama karşısına kapasite engeli çıkıyor. TEİAŞ'ın 2 Kasım 2026 tarihli verilerine göre Çorum da dağıtım seviyesinde güneş ve rüzgâr kaynaklı lisanssız üretim için kalan bağlantı kapasitesi yalnızca 2,43 megavat. Üstelik Çorum ve Sungurlu Organize Sanayi Bölgelerindeki ilgili bağlantı noktalarında kapasite sıfır. Sanayicinin önündeki engelleri kaldırın, bürokratik engeller sanayicimizi engellemesin. Çorum Merkez 2'nci Organize Sanayi Bölgesi yeni trafo merkezi bekliyor. Sungurlu OSB için 43 kilometreyi aşan enerji iletim hattı ihalesi yapıldı ancak inşaatın hızlandırılıp tamamlanması bekleniyor.

Sayın Bakan, 2025 yılında, Çorum'da abone başına ortalama elektrik kesintisi tam altı yüz yirmi dokuz dakika oldu. 21'inci yüzyıldayız, yağmur yağsa, rüzgâr esse köylerimizde maalesef elektrik kesiliyor. YEDAŞ dağıtım şebekesinin yenilenmesi, eski direklerin, hatların ve trafoların değiştirilmesi acil gerekiyor. Vatandaşımız tapulu arazisine ev yapmak, mandıra kurmak, hayvancılık yapmak için il özel idaresine gidiyor, gerekli projeleri hazırlıyor, yasal izinleri ve ruhsatını alıyor ama iş elektriğe geldiğinde karşısına YEDAŞ çıkıyor. "Elektriği beş yıl içinde verebiliriz." diyor ya da "Arazinizdeki masrafları karşılarsanız biz o zaman tamamlarız." diyor. Bu insanlar kaçak yapı yapmıyor Sayın Bakan. Devletten izin alarak yatırım yapıyor, beş yıldır elektrik alamayan köylülerimiz mağdur, YEDAŞ gereğini yapmalıdır.

Çiftçilerimizin tarımsal sulama elektriği borcu hasat dönemine ertelemeli ve o dönemde tahsil edilmeli. Çiftçi kooperatiflerinin borçları yapılandırılmalı, güneş enerjisi yatırımları desteklenmelidir. GES projelerinde alan seçimi yapılırken köylülerin rızası alınmadan zorunlu istimlaklarla köylünün ekip biçtiği arazilere maalesef şirketler çöküyor. Bu kanun bir an önce gözden geçirilmeli.

Sayın Bakan, Dodurga Türkiye Kömür İşletmeleri Maden Sahası 2022 yılında özelleştirildi. Bu sahayı alan firma bir yıl sonra 2023'te sahayı terk ederek ODAŞ adında bir firmaya devretti. O firma da bir yıl çalıştıktan sonra o da alanı terk etti. Madende çalışan yüzlerce kişi şu anda işsiz. Dodurga Maden Sahası'nın durumunu öğrenmek istiyoruz. Gene, Mecitözü Figani köyümüzde ruhsatlı jeotermal saha atıl durumda. Bu kaynağın turizme, seracılığa ve yerel kalkınmaya katkı sağlayıp sağlayamayacağı bilimsel çalışmalarla araştırılıp bir an önce bu işi sonlandırmalıyız. Çorum'da kaç maden sahası ruhsatı verdiniz Sayın Bakan? Bunu da bilmek istiyoruz.

Belediyelerimiz bitüm fiyatlarındaki yüksek artış nedeniyle bitüm tedariğinde sorun yaşıyor. Çorum'daki ilçe belediyelerimize Bakanlığınız tarafından bitüm hibe desteği sağlanmalı.

Sayın Bakan, Türkiye'nin COP 31'de desteklediği 35 By 35 girişimi kapsamında 2035 yılına kadar elektriğin nihai enerji tüketimindeki payının yüzde 35'e yükseltilmesi hedeflenmektedir. Türkiye'de bugün bu oran kaçtır? 2030 ve 2035 için ulusal ara hedefiniz nelerdir? Bu hedefin sanayi, ulaşım ve konut sektörlerine göre dağılımı yapılmış mıdır? Bu yüzde 35'in içerisinde fosil yakıt kullanımını öngörüyor musunuz? Sanayide bu dönüşümü nasıl planlıyorsunuz? 2040'a kadar öngördüğünüz 300 milyar dolarlık yatırım bizim enerji ya da dışa bağımlılığımızı ne ölçüde azaltacak? Mesela, bu bütçeyle önümüzdeki yıl dışa bağımlılığımız ne oranda azalacak? Kapanış COP 31'de vaat edip söz verdiysek herhâlde uygulamaya da niyetiniz vardır. 2027 yıl için bu vaatleri uygulamaya başlayacak mısınız, yoksa bunlar yine bir hamaset olarak kalacak mı? Ülkemizin otomotiv sanayisinden gelen tecrübesini neden yenilebilir enerjiye kaydırmıyorsunuz? Bu teşvikleri, fırsatları hiçbir yerde göremiyoruz. Bizim niye Vestas, Nordex gibi yerli ve millî rüzgâr tribünlerimiz yok? Niye mühendislerimiz bu firmalara çalışmaya gidiyor? Üniversiteler, test merkezleri ve sertifikasyon kurumları bu alanlarda teşvik edilmeyip çalışmıyorlar. Bu alana ne kadar para ayırdınız?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Ömer Faruk Gergerlioğlu.

Buyurunuz lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Öncelikle sizi tebrik etmek isterim. 86 soru önergesi sormuşum, hepsine de cevap vermişsiniz, Allah için. Sağlık Bakanı ve Adalet Bakanını eleştirmiştim hak yerini bulmalı, yanlışa yanlış doğruya doğru demeli. Cevaplarınızın içeriği de fena değil ama yine de bazı eleştirilerim olacak.

Şimdi, Sayın Bakan, bu sorduğum 86 soru önergesinin neredeyse yüzde 70'i Kocaeli SEDAŞ'tan şikayetlerle ilgili. Şimdi size sormak isterim: Nedir bu SEDAŞ'tan çektiğimiz? Kocaeli, Kocaeli olalı böyle zulüm görmedi SEDAŞ'tan. Ya, yıllardır size SEDAŞ'ı şikâyet ediyoruz, çözüm bulunmuyor Sayın Bakan. Ben sormak isterim: SEDAŞ'ın arkasında kim var? Ne oluyor Allah aşkına? Defalarca biz soruyoruz, yüzlerce soru önergesiyle sorduk. SEDAŞ gereken altyapıyı yapmıyor. SEDAŞ birçok mağduriyete neden oluyor. İnsanlar SEDAŞ yüzünden son derece mağdurlar; bakıyorsunuz, kimisi duş alırken elektrik kesiliyor, kimi öğrenci ders çalışamıyor, beyaz eşyalara büyük zarar veriliyor ve giderilmiyor, SEDAŞ bunu gidermiyor. Sorduğum soru önergelerine hep "TEDAŞ denetliyor." ve "EPDK'ya denetleme için talimat veriyoruz." diyorsunuz ancak demek ki gerekenler yapılmıyor. Bana verdiğiniz cevaplarda 2021-2025 arası SEDAŞ'ın 14 milyarlık bir yatırım yapacağı söylenmiş ama demek ki yapmamış. Bunu denetliyor musunuz? Yapsaydı bu mağduriyetler yaşanmazdı, bunu net bir şekilde söyleyeyim. Bir de planlı kesintiler de çok oluyor. Yani marifet mi ya! Sen altyapıyı yapma, ondan sonra "Planlı kesintiyi duyurduk sayın vatandaşlarımız." Ha bire planlı kesinti duyursun başka bir iş yapmazsın ki. Bunu söylemiş olalım. Vatandaşlardan: "Defalarca arıyoruz SEDAŞ'ı, kış uykusuna yattılar nedir, duymuyorlar." diye çok şikâyetler geliyor.

Yine COP 31'le ilgili bir önemli gündem var. Ben size önemli bir soru soracağım. Şimdi, COP 31'in Türkiye'de olacağı belirlendikten sonra, bakın, 20 anlaşma yaptınız. Burada bunun linkleri de var, sizin fotoğraflarınız var Sayın Bakan; LNG antlaşmaları, fosil antlaşmaları yaptınız, petrol şirketleriyle arama anlaşmaları yaptınız, Pakistan'da altın aradınız. Burada başı ABD çekiyordu ve bunu kimse konuşmadı hâlâ da konuşan yok, bu 20 anlaşmayla ilgili bir açıklama yapmanız lazım. Yani "Antalya'da COP31 yapıyoruz." diyorsunuz, zaten o da başarılamıyor ve sonuçta da arada on üç ayda 20 anlaşma görünüyor, bunu da açıklamalısınız bize.

Yine, Kocaeli'nde Palgaza verilen cezalar demek ki az, o da önemsemiyor. Mesela 28 Aralık 2025'te Darıca'da 19 bin insan mağdur kaldı, bir buçuk hafta doğalgaz kesintisi yaşandı "Ne yaptınız." diye sorarım. Diliskelesi'nde elektrik sıkıntısı yaşandı uzun bir süre, bunun da Darıca'daki kanallardan kaynaklandığı, altyapının iyi olmamasından kaynaklandığı söylendi.

Yine, İzmir'le ilgili bir soru da sormak isterim. İzmir'de Özge Ceren Deniz yani yağmur yağarken su birikintisine bastı, elektrik çarptı. Yani dünyanın neresinde böyle bir şey görülür Sayın Bakan? Yıllardır soruyoruz, Özge Ceren'in babasıyla da yıllardır görüşüyorum, onun yürek acısı bitmedi ancak yapılan işler maalesef hakkaniyetli değil, gerekenler yapılmadı diye düşünüyorum. Bu denli bir tedbirsizlik, bu denli ağır bir şekilde bir tıp fakültesi öğrencisinin ölümüne yol açan bir hatayla ilgili gerekenleri yaptınız mı? diye soruyorum ve elektrik kesintileriyle ilgili gerçekten bize açıklama yapmanız lazım. Altyapının yapılmamasıyla ilgili problemler hakkında SEDAŞ'ı gerektiği şekilde lütfen uyarın artık Kocaelililerin bu SEDAŞ'tan çektiği yeter. Yarın da elektrik kesintisi yapacaklarını söylediler. Öğretmenler Günü, orada da elektrik kesintileri olacak. İnsanların beyaz eşyaları zarar görüyor. 100 bin lira zarar var, 2-3 bin lira ödeme yapıyorlar. Bunları bilmiyor değiliz ama sizin uyarmanız gerekiyor. Onları söylüyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi de Aysu Bankoğlu, buyurunuz lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Evet, teşekkürler.

14 Ekim 2022'de Amasra'da 43 madencimizi kaybettik. Bu önlenebilir bir iş cinayetiydi, yıllardır biriken ihmallerin, denetimsizliğin bir sonucuydu. Bugün bu katliamın üzerinden dört yıl geçti ama Bakanlığınız nezdindeki sorumlular hesap vermediler, bazıları ise emekli edildi Sayın Bakan. 2022 Ekim tarihli bilirkişi raporu, ocakta havanın yetersiz olduğunu, metan değerlerinin defalarca sınır değerlerini aştığını ortaya koyuyor, "Ocakta metan drenajı yoktu." diyor. "Kömür tozuyla mücadele, teknik personel ve denetim de yetersizdi." diyor. Kendi Bakanlığınızın teftiş kurulu raporu da mahkeme dosyasına girdi. Rapora göre ocakta ciddi anlamda yapısal sorunlar vardı. Çalışma planlı yürütülmüyordu, patlamayı "İşçi hatasındandır." diye burada savunanlar olmuştu ama kurul raporunuza göre patlama açıkça yapısal sorunlardan kaynaklanmıştı. Metan seviyesi yükselirken üretimin sürdürülmesi, üretim baskısı, bunların hepsi sizin kendi raporlarınızda yer aldı. Üstelik teftiş raporunuz TTK başta olmak üzere kurum yönetiminden müessese müdürlüğüne kadar asli sorumluları detaylandırarak ortaya koydu. Peki, tüm bunlara rağmen ne oldu? Tüm bunlara rağmen TTK Genel Müdürlüğü ve Bakanlıkta bu kurumu denetlemekle görevli olan düzeydeki sorumlular soruşturmanın dışında kaldı. Bir kısım sorumluysa -dediğim gibi- emekli edildi, birçoğuna da çok cüzi disiplin, komik, disiplin cezaları verildi. Peki, Bakanlığınız ne yaptı biliyor musunuz Sayın Bakan? Siz o dönemde Bakan değildiniz, savcılığın talep ettiği soruşturma izinlerini reddetti. Yetkililerin yargılanmasına neden izin verilmedi? Siz bugün bunu burada açıklamak durumundasınız. Açılan davalar sonucunda bu soruşturma izni tam on altı ay sonra çıktı ve suçlama ne? Görevi kötüye kullanmak, yatarı bile yok. Yani siz "Takipçisiyiz." dediğiniz davalara soruşturma izni vermediniz "Acınızı paylaşıyoruz." dediğiniz insanların acısının üstünde tepinir gibi sorumluları utanmadan bir de terfi ettirdiniz. Yaşanan faciadan da ihmallerden de Bakanlığınız sorumludur. Gerekli önlemleri

almayan, yatırımları yapmayan kurumun da kurumun bağlı olduğu Bakanlığın da sorumlu olduğu açıktır. O yüzden "Kader, fıtrat." diyerek bu ihmallerin üstü örtülemez. Amasra'da sorumluluk teftiş kurulunuzun raporlarına rağmen alt kademelerde kalmıştır. Bunun sebebi nedir? Burada lütfen açıklayın, bunu bize anlatın. Görevini kasıtlı olarak yapmayanlar bu kişiler neden dokunulmaz Sayın Bakan? Bunu burada açıklayın.

Bir diğer konuya geçeceğim: Amasra'da, yine, taş kömürü işletmelerinde yirmi beş yıl önce, otuz yıl önce 3-4 bin kişi çalışırken bugün yer altında ve yer üstünde çalışanların toplamı 600'lere kadar geriledi. Zonguldak havzasına ve Amasra'ya yeni işçi alımı yapmayı planlıyor musunuz Sayın Bakan? TTK Zonguldak havzasına 2024 yılında 2 bin işçi alındı ve bu işçiler daimî işçi statüsünde değiller, Amasra müessesesinde de yaklaşık 190 gruplu çalışan işçi bulunuyor. Bu madenciler iki ay çalışıyor, bir ay boşta kaldıkları için çalışma sistemleri nedeniyle gelir kaybı ve sigorta primlerinin kaybını yaşıyorlar, boş gruptaki işçiler ücret alamıyor, primleri eksik ya da hiç yatırılmıyor. Bu madencilerin mağduriyetleri giderilmelidir ve daimî çalışma düzenine geçilmelidir, lütfen, bununla ilgili bir çalışma yapmanızı bekliyoruz.

Yine, yer üstünde çalışan işçiler var, haftada altı gün çalışıyorlar, yer altında çalışan işçiler gibi iki günlük dinlenme talepleri var. Yer üstü işçilerinin çalışma süresi ve hafta tatili konusundaki mevzuat belirsizliğini giderecek misiniz Sayın Bakan?

Bir diğer konu: Amasra B sahasının kamu yararı açısından yeniden değerlendirilmesi meselesi, çok önemli bir konu. Bakın, Türkiye Taş Kömürü Kurumunun 2005'te, Hattat Holdinge redevansla verdiği saha için yirmi yıllık sözleşme kapsamında 56 milyon ton üretim taahhüt edilmişti, şirket onlarca yıl 1 kilogram bile kömür çıkarmadı, yaklaşık bir buçuk yıldır üretime geçen sahada iki aydır üretim yapılamadı ve işçiler ücretlerini alamadıkları için eylem yapmak zorunda kaldılar. Bakanlığınız, işçi haklarının ve iş güvenliğini fiilen korunmasından da sorumlu Sayın Bakan, bunlara yanıt istiyoruz. Yıllardır termik santral kurma niyetiyle Amasra'ya çökmeye çalışan, milyarlarca liralık redevans sözleşme bedellerini ödemeyen, buna rağmen maden arama ruhsatıyla ödüllendirilen bu özel şirket Bakanlığınız tarafından daha fazla kayırılmamalıdır, bu özel şirkete verilen Amasra B sahası derhâl TTK'ye devredilmelidir ve kömür devlet eliyle çıkarılmalıdır, işçiler de daha fazla mağdur edilmemelidir.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Mustafa Sezgin Tanrıkulu'da.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, şimdi, temel bir sorun var. Temel sorun şu: Türkiye, kırk yıllık bir çatışma sürecini sonlandırıyor. Dolayısıyla, bu kırk yıllık dönemde bölgede, çatışmanın yoğun yaşadığı bölgede sonuçta madenlerle ilgili, enerjiyle ilgili olarak bir çalışma yapılamıyordu. Şimdi, iki yıldır bir çatışma yok ve dolayısıyla şimdiye kadar verilmiş ruhsatların veya yeni verilen ruhsatların o alanda yeniden çalışma alanları var.

Şimdi, mesele şu: Yani bu dönem bir ranta dönüşecek mi gerçekten, doğa talanına dönüşecek mi, dönüşmeyecek mi? Bunun iletişimi yapılamıyor, yapılmıyor çünkü ne sivil toplumla ne yerel yönetimle ne de meslek odalarıyla falan bir iletişim yok. Sonuçta, ruhsatını alan on yıl önce, yirmi yıl önce bir şirket geliyor İzmir'den, İstanbul'dan, Kulp'un dağlarına "Ben buraya maden yapacağım." diyor. Ya, oradaki yaşayanlarla, yerel yönetimle falan barışık olan bir şey değil. Şimdi, enerjiye olan ihtiyaçla yani bir tarım alanının, ondan sonra sit alanlarının, mera alanlarının korunması arasında bir denge var, bu dengeyi gözetmek zorundasınız. Eğer gözetemezseniz bu süreç nedeniyle yani oluşan bir güven de enerji politikaları nedeniyle aza iner. Dolayısıyla, bu dengeyi gözetmek durumundasınız, ben bunu bir tespit olarak söylüyorum. Bugüne kadar bunu yapmadınız, sadece bu alanların geçen kırk yıllık süreye göre ranta açılacağı şeklinde genel bir kanaat var, bu kanaatin sorumluluğu da Sayın Bakanlıkta.

Efendim, ikinci olarak şunu ifade edeyim: Bu GES'ler gerçekten neden özellikle meralara kurulmak isteniyor? Ya, bunun bir iletişimini yapın. Ya dağ var orada, aynı yer yani tarım alan dışında oraya ruhsat verilmiyor, özellikle köylülerin yararlandığı yerlere veriliyor, bunun bir iletişimi yapmanız lazım.

İkinci olarak, Diyarbakır'la ilgili olarak, efendim, bu DEDAŞ ve 6 ille ilgili olarak, Şırnak'la, Urfa'yla, Batman'la, Mardin'le ilgili olarak, Siirt'le ilgili olarak konuşuyorum, bu DEDAŞ'ın özel bir koruması mı var? Ama yaygın kanı şu: Adalet ve Kalkınma Partisi yetkilileri tarafından korunduğu şeklinde yaygın bir kanı var, DEDAŞ'ın özellikle sahibi olan holdingin korunduğu noktasında, denetlenmiyor ve gerçekten de bakın, 6 ilin milletvekillerine sorun, AK PARTİ'li milletvekillerine sorun, aynı şikâyetleri, bize yapılmış şikâyetleri söyleyecekler. Bugün, arkadaşlarım burada ifade ettiler, benim oturduğum ikametgâhın sadece 4 kilometre ötesinde öğrencilerin yürüyüşü var, bir iletişimi yok bunların ve gerçekten de zulüm ediyorlar hem çiftçiye zulüm ediyorlar hem sanayiciye zulmediyorlar hem esnaf zulmediyorlar ve ne kadar yatırım yattıkları konusunda da bir çalışma yok.

İkinci olarak, şimdi, elektrik dağıtımının bir kamu hizmeti olması lazım, özelleştirilmemesi lazım. Partiniz, hükûmetiniz bir siyasi tercih olarak bu dağıtım işlerini özelleştirdi ama bu sefer denetim yok, denetlemiyorsunuz. Yani özel şirket sadece kârına bakıyor, kâr etmeye bakıyor ama onun yanında hangi yatırımı yaptığı konusunda elimizde bir veri yok. Benim elimde çalışmalar var yatırımın yeterli olmadığı konusunda özellikle, arkadaşlarımız da burada benden önce ifade ettiler. Dolayısıyla, elektrik dağıtım şirketlerinin denetlenmesi noktasında özellikle DEDAŞ'ın denetlenmesi noktasında Bakanlığınızın burada açıklayıcı, şeffaf bir bilgi vermesini bekliyoruz.

Yine, şunu ifade etmeliyim: Silvan Barajı'nın, özellikle sulama kanalının çöktüğü noktasında bilgi var 30-40 milyon dolarlık bir iş makinasının da onun altında kaldığı konusunda bir bilgi var. Silvan Barajı sonuçta doğrudan sulamayla ilgili bir baraj, Türkiye'de

2 önemli firma üstlenmişti yüklenici firma olarak ama şu anda işçilerin işten çıkarıldığı ve çalışmanın durduğu noktasında bilgi var. Silvan Barajı'yla ilgili olarak ve sulama kanallarıyla ilgili olarak kamuoyunu bilgilendiren açıklama yapmanız lazım. Ben Diyarbakır milletvekili olarak 2010'dan beri bakanları izliyorum hep süre verdiler bu sulama kanallarının yapılacağı, biteceği noktasında ama şu anda da hedeflerin çok gerisinde kalındığını da biliyoruz. Son olarak şunu ifade edeyim: Bakanlığınız bu DEDAŞ'ın tahsildarı mı, tahsildarı mı efendim? Desteklemeye direkt blokaj konuyor. DEDAŞ ne yapıyor biliyor musunuz? Destekleme almadan önce yazıyı bankaya gönderiyor, diyor ki: "Bu çiftçinin -atıyorum- 1 milyon borcu var." O borç gerçekte olmasa bile o kadar para bloke ediliyor ve çiftçiye ödenmiyor, işin yoksa git menfi tespit davası aç.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Bakanlığınız çiftçiye karşı tahsildar değildir. Bu uygulamadan da vazgeçin.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Tanrıkulu.

Şimdi de söz sırası Sayın İzzet Akbulut, buyurunuz lütfen.

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, saygıdeğer Bakan, sayın bürokratlar; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçenizin de hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Benden önce birkaç milletvekili de ifade etti bu kalıcı yaz saati uygulamasıyla alakalı, niye bu ısrarın devam ettiğiyle alakalı tatmin edici bir açıklama yapacak mısınız? Sayın Bakan, 25 Ekimde tüm Avrupa ülkeleri geçerken biz niye ısrarla bu kalıcı yaz saati uygulamasına devam ediyoruz? Öğrencilerimiz kış şartları arttıkça çok erken saatlerde, gecenin karanlığında okula gitmek durumunda kalıyorlar ve bunu artık yediden yetmişe herkes de dile getirdi. 2016 yılından beri bu ısrarın sebebi nedir? Yani bu elektrik özelleştikten sonra alan firmalar çok mu zarar edecek böyle bir durumda? Biraz da şirketleri değil, on yıldır şirketleri düşündük artık biraz da vatandaşları düşünsek. Hani bununla ilgili elimizde resmî bir bilgi yok, daha fazla elektrik tüketiliyor gibi bir şey söyleyemiyoruz ama belki sizin elinizde vardır, daha az elektrik mi tüketiliyor bu yöntemle? Yani vatandaşların refahını çok artıracak bir durum değil. Örneğin, şimdi Avrupa maçları var, ülkemizin takımları maçlara gidiyor. Fenerbahçe bu hafta İngiltere'ye gidecek maç 23.00'te, Trabzonspor Rusya'ya gidiyor maç 23.00'te yani futbol severler gece saat 01.00'de ekranların başından ayrılmak durumunda kalacak ama yaz saati uygulamasında ısrar etmeseydiniz on ikiye on kala maçlar bitmiş olacaktı. Bununla ilgili ısrarınız daha devam edecek mi? Bununla alakalı bir açıklama yapmanızı rica edeceğim.

Yine, doğal gazla alakalı, biliyorsunuz köylere doğal gaz gitmiyor ve biz ısrarla bununla alakalı sebeplerini öğrenmeye çalıştığımızda şu cevabı vermişlerdi: "Geçmişte belediyesi olan, şu anda köy statüsünde olan yerlere eğer imar planı hazırsa buraya bir şekilde doğal gazı ulaştırabiliriz." diye bir söylemde bulunulmuştu. Ben Burdur milletvekiliyim, tabii Burdur'umuzda da geçmişte mesela bir Kozluca Belediyemiz vardı, şu an köy statüsünde imar planları da hazır ama ne hikmetse oraya gitmiyor veya gitse, olsa bile maliyetin köylüler tarafından yüklenilmesi gibi bir cevapla karşı karşıya kalıyorlarmış. Hani, bunu en azından köylerdekiyaş ortalamasının da çok yükseldiğini düşünürsek, en azından köydeki yaşamı artırabilmek adına, refah seviyesini artırabilmek adına köylere doğal gaz götürülmesinin çok önemli bir hizmet olacağıyla alakalı birçok vatandaşımızın sizlerden, Bakanlığınızdan beklentileri var. Bununla alakalı da yine şehrim Burdur'la alakalı 2027'de kaç tane köyü hedeflediğinizi ve kaç tane köyün talebi olmasına rağmen geri çevirdiğinizi de cevaplarsanız mutlu olurum.

Yine, tarım ve hayvancılıkla uğraşan yurttaşlarımız son zamanlarda en azından kendi bu tarım hayvancılık sektöründeki elektrik harcamalarını karşılayabilmek adına ahırların üzerlerine mesela güneş enerji santrali yaptıklarını anlatıyorlardı -yani sadece kendi elektriğini karşılayabilmesi adına- ama bunun alakalı cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalıyorlarmış. Bunun nesi sakıncalıdır? Bununla alakalı yine çiftçilerimizin, üreticilerimizin aslında teşvik edilmesi, en azından üreticilerimizin üretim maliyetlerindeki bu elektrik girdilerinin bir nebze olsun azalması doğru bir yöntem değil midir? Bu cezai yaptırımlarla karşılaşmaları doğru mudur? Yoksa vatandaş tarafından bizlere iletilen ihbarlar mı asılsızdır? Bunları söylemek istiyorum.

Bunun haricinde çok da fazla söyleyecek bir notumuz yok.

Teşekkür ediyorum.

Bütçenizin hayırlı olması temenni ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erbaş, buyurun.

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri; sözlerime başlamadan önce, iki hafta önce İzmir Aliağa'da fabrikada patlama sonucunda hayatını kaybeden işçilerimize Allah rahmet eylesin diyorum, yaralılara acil şifalar diliyorum ve titizlikle incelenerek suçluların da bir an önce adalet önüne çıkarılmasını bekliyoruz.

Sayın Bakanım, Emet ve Hisarcık bizim için olmazsa olmaz iki tane çok önemli ilçemiz ve dünya bor madenlerinin de kaynağı. Eğer bugün Emet ve Hisarcık ilçelerinden bahsediyorsak sizin oradaki yatırımlarınız, fabrikalarınız ve sağladığınız istihdamlar sayesinde bayağı ciddi bir yol almış iki tane ilçemiz var. Su sıkıntısı var mı? Vardı efendim. Hisarcık'ta su sıkıntımız yok, devamlı inceleniyor. Emet'te de şu anda su sıkıntımız yok, bir süre çekildi fakat orada suyumuza bir süre önce mangan çıktı, şu andaki değerler Dünya Sağlık Örgütünün verdiği değerlerin altına düştü. Her iki belediye de Milliyetçi Hareket Partisinin Belediyesi, her iki belediye de bu konuda çok ciddi bir şekilde çalışıyor. Devamlı sudan örnekler alınıyor arsenik ve mangan konusunda. İller

Bankasıyla da bir projemiz var, orada tekrar ekstra bir arıtma tesisi kuruyoruz yarısı İller Bankasının hibesi, yarısını da belediyemizin karşılayacağı. Bu vesileyle, özellikle Emet ilçesini de bu sıkıntıdan kurtarmış olacağız.

Tabii ki bu iki ilçenin beklentisi yüksek Sayın Bakanım sizlerden. Maden payının düşürülmesinden dolayı bütün beklenti otomatikman sizden bekleniyor, yalnızca işçi alımı veya personel çalıştırma noktasında değil, ilçeye yapılacak her yardımda mutlaka "Eti Maden, Eti bor bize ne yapabilir?" diye gözünüzün içine bakıyoruz. Şimdiye kadar verdiğiniz kıymetli desteklerden dolayı her iki ilçe için de teşekkür ederim. Yeni bir tesisimiz de bitmek üzere, yapılıyor, inşaat hâlinde. Orası da faaliyete geçtiği zaman eminim ki Emet ve Hisarcık dünya çapında ilçeler olacak ve madenin de merkezi olacak.

Sayın Bakanım, elektrik sıkıntıları aynı Kütahya'da da devam ediyor. Diğer milletvekillerimizi dinleyince bizim de altyapı problemlerimiz var. Bu yıl 1 milyara yakın bir ödenekle bayağı bir çalışma yaptı firma; gelecek yıl, 2027'de herhâlde bunun üzerinde bir izin alabilirlerse ya da yatırım verirseniz inşallah yapılır çünkü altyapımızı biliyorsunuz, siz bizden daha iyi biliyorsunuz orayı. Tabii, oradaki bir başka sıkıntımız, doğu ve batı aksı düşünürsek, Altıntaş ve Tavşanlı'da iki trafomuz var. Biz bir de mutlaka -sizin planlarınız da var ama önceliğiniz olup olmadığını bilmediğim için- 2027 ve 2028'de mutlaka Çavdarhisar'da üçüncü trafo kurmak durumunda kalacağız. Doğal gazla ilgili problemlerimiz hemen hemen neredeyse bitmek üzere. Köylerimiz olmasa bile beldelerimizin tamamı Kütahya'da -ilçelerimiz ve beldelerimiz- doğal gaza kavuşmak üzere. Bunun için de teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, her ne kadar Emet ve Hisarcık borla yatıp borla kalkıyorsa Tavşanlı ilçesi de -Tunçbilek beldesi- kömürle yatıp kalkar. Bildiğim kadarıyla da elimizde şu anda herhangi bir kömür kalmadı çünkü iki termik santralimiz var, onların bile şu anda birinin kömürsüzlükten üretimine yılbaşına kadar ara verildi. Neredeyse kömürü yok satıyoruz bu şekilde. Hem sizin işletmeleriniz hem de özel sektör çıkardığı kömürü bir kilo kalmadan, hemen hemen hepsi piyasada veya fabrikalara satılıyor.

Ne hikmetse Sayın Bakanım, şöyle bir şey çıktı son zamanda: "Kömür işletmeleri zarar ediyormuş, bu zararı da Kütahya'daki köylülere kömür satarak kurtaralım." diye bir şirket kuruldu özel idare aracılığıyla. Ortada kömür yok, satılacak kömür yok. Zaten köylerimizin ihtiyaç sahiplerinin hepsine Fak-Fuk Fon aracılığıyla, sosyal yardımlaşma aracılığıyla, kaymakamlıklar, valilikler aracılığıyla hep dağıtılıyor, orada bir şey yok. Geri kalan köylümüz de ısı pompası kullanıyor ama "Her şeyi ben bilirim." diyenden Cenab-ı Allah memleketimizi korusun. Bu tip insanlar hem bürokratsa da siyasetçisiyse de insansa da neyse, her ne işi yapıp her şeyi en iyisini biliyorsa, bu tip insanlardan bu memleketimizi korusun Cenab-ı Allah.

CAVİT ARI (Antalya) - Amin!

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Bize de böyle her şeyi bilen bir arkadaş çıktı ve sizin adınıza, Enerji Bakanlığı adına "GLİ'nin, TKİ'nin bütün zararlarını kapatacağım." "Nasıl kapatacaksınız?" "Kütahya'nın köylülerine kömür satacağım." Köyde yaşayan kalmış sanki, köyde yaşayan varmış gibi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

Dolayısıyla uzatmasaydınız son konuşmacı siz olacaktınız, uzattığınız için olamadınız.

Evet, son konuşmacı Sayın Taytak, buyurun.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, enerji günümüz dünyasında yalnızca ekonomik kalkınmanın değil aynı zamanda millî güvenliğin, siyasi bağımsızlığın, uluslararası rekabette gücünün de temel unsurlarından birisidir. Bugün güçlü devlet olmanın yolu, kendi kaynaklarını tanımaktan, kendi enerjisini üretmekten ve geleceğini kendi imkânlarıyla inşa edebilmekten geçmektedir. Millî enerji ve maden politikalarınız, Türkiye'nin enerji alanındaki kararlı yürüyüşünün en önemli göstergelerinden bir tanesidir.

Sayın Bakanım; yerli kaynaklarımızın keşfedilmesi, petrol ve doğal gaz arama faaliyetlerimizin genişletilmesi, yenilenebilir enerji yatırımlarımızın artırılması ve nükleer enerji alanındaki çalışmalarınız, "Tam Bağımsız Türkiye" idealinin somut adımlarıdır. Mavi Vatan'daki tarihimizin en büyük gaz keşfi olan Sakarya Gaz Sahası'nda yürütülen çalışmalar, Gabar'da elde edilen petrol üretimi ve Akkuyu Nükleer Güç Santrali'ndeki devam eden süreç ülkemizin kendi enerjisini üretme iradesinin güçlü örneklerindendir. Bu çalışmalar yalnız bugünün ihtiyaçlarına cevap vermekle kalmayacak, gelecek nesillerimize daha güçlü bir Türkiye bırakılmasına da katkı sağlayacaktır.

Diğer taraftan, madenlerimizin ekonomiye kazandırılması, nadir toprak elementleri gibi stratejik kaynaklarda yerli üretim ve teknoloji kapasitemizin geliştirilmesi son derece kıymetlidir çünkü millî bağımsızlık yalnızca enerji kaynaklarına sahip olmakla değil bu kaynakları işletebilmek, katma değere dönüştürebilmek ve kendi teknolojimizi geliştirmekle mümkündür. Millî Enerji 2040 Vizyonu da tam olarak bu anlayışın bir ürünüdür. Enerji altyapımızın güçlendirilmesi, yenilenebilir kaynakların yaygınlaştırılması, enerji verimliliğinin artırılması ve dışa bağımlılığın azaltılması, Türkiye Yüzyılı'nın ekonomik ve stratejik hedefleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu vizyonun en önemli kazanımlarından birisi de vatandaşlarımızın refahını sağlayacak katkıdır. Daha güçlü bir enerji altyapısı, daha rekabetçi bir sanayi, daha güçlü bir ekonomi ve daha bağımsız bir Türkiye demektir.

Sayın Bakanım, Kerkük Sahaları Hizmet Sözleşmesi kapsamında Türkiye'nin stratejik rolünü güçlendiren bu tarihî adımı yürekten kutluyoruz. Somali'de Çağrı Bey derin deniz sondajını, Pakistan'da Oruç Reis sismik gemisiyle enerji çalışmalarınızı gururla izledik.

Ayrıca, ülkemizin enerji arz güvenliğine büyük katkı da sunacak olan bu hamle için, bu duygu ve düşüncelerle Millî Enerji 2040 Vizyonu ve milletimizin enerji ve tam bağımsızlık yolundaki attığı her adımı bir kez daha tebrik ediyor; bütçemizin ülkemize, milletimize ve gelecek nesillerimize hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Sayın Bakana on beş dakikayla soru kısmına geçeceğim yalnız önce Komisyon üyesi milletvekillerine, sonra süre kalırsa Komisyon üyesi olmayan...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir de tersten başlasan ne olur!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kurallar böyle. Dolayısıyla, şu an Sayın Karabat da görüyor, ekran yemyeşil.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Karabat girmemiş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, onun oradan girmişler.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ben hazırım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dolayısıyla sizden istirhamım şu: Böyle bir dakikayı sonuna kadar kullanmayın ki diğer milletvekillerine söz hakkı verebilelim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Öyle deyince daha çok kullanıyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Söz hakkı verebilelim yani hızlıca süreyi kullanalım ki arkadaşlarımızın tamamının sorularını alabilelim.

Evet, ilk olarak Sayın Altınsoy, buyurun.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Sayın Bakanım, öncelikle Aksaray ilimize sağlamış olduğunuz katkılar için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, dağıtım şirketleri, tarımsal arazilerde Hükûmetimizce kurulumu desteklenen GES'lerin kaldırılması yönünde tutanak tutup yüklü miktarlarda ceza yazmaktadır. Bu yazılan cezalar kaldırılacak mıdır? Mevcut kurulu GES'lerin faaliyetine devam etmelerine izin verilecek midir? Ayrıca, Hirfanlı Barajı'nın Aksaray Eskil bölgemizin tarımsal sulamasında kullanılması izni hususunda bir çalışmanız var mıdır?

Üçüncü sorum: Aksaray OSB Müdürlüğümüzün trafo kapasitesinin büyütülmesi talebi var. Desteğinizi bekliyor, teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Niye teşekkür ettin bu kadar çok sorun var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu...

ERSAN AKSU (Samsun) - Sayın Bakanım, Karadeniz'deki doğal gaz keşiflerimizi, Gabar'daki petrol üretimimizi, yenilenebilir enerji yatırımlarımızı ve nükleer enerji alanındaki kararlı adımlarımızı takdirle karşılıyor, emeği geçenleri tebrik ediyorum.

Bu çerçevede iki sorum olacak Sayın Bakan. Birincisi, 2040 yılına kadar öngörülen 500 milyar dolarlık yatırımın enerji ithalat faturamızı ve cari açığımızı yıllık ne ölçüde azaltmasını öngörüyoruz?

İkincisi ise, 2026 yılında 1 trilyon lirayı aşması beklenen enerji desteklerini dikkate aldığımızda yerli üretimdeki artışın vatandaşımızın faturalarına daha fazla yansıması için nasıl bir yol haritası öngörüyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, COP31'le ilgili değerlendirmenizi bekliyoruz çünkü hiçbir sonuç çıkmadı ve bu biraz daha fosil bazlı yakıtların lehine değerlendirildi.

İkinci olarak, Akbelen'le ilgili hiç bahsetmediniz. Akbelen'le ilgili bize birkaç şeyi bahsedebilirseniz, bunun geleceğiyle ilgili, seviniriz.

Üçüncü olarak da nükleer santral Akkuyu. Akkuyu'daki nükleer santral meselesinde şunu sormak istiyoruz: Anladığımız kadarıyla daha fazla nükleer santral yatırımı da düşünüyorsunuz?. Bizim uranyum zenginleştirme programımız olmadan nükleer santral kurmak ne kadar bizi yerli ve millî yapar? Bu konuya da değinebilirseniz çok seviniriz.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Kocacık...

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Sayın Bakanım, Sakarya'mızın kırsal mahallelerinde yerleşik alan sınırları dışında bulunan, yıllardır mesken olarak kullanılan, elektrik ve su abonelikleri mevcut olan konutlara doğal gaz aboneliği verilmemesi nedeniyle vatandaşlarımız mağduriyet yaşamaktadır. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21'inci maddesine eklenen düzenlemeyle gerekli izinleri bulunmayan yapılara doğal gaz bağlantısı yasaklanmıştır. Elbette tarım arazilerimizin korunması ve kaçak yapılaşmanın önlenmesi önemlidir ancak yeni yapılan izinsiz yapılarla yıllardır kullanılan mevcut kırsal konutların aynı kapsamda değerlendirilmesi hakkaniyet açısından sorun oluşturmaktadır.

Sayın Bakanım, kanun değişikliğinden önce inşa edilmiş, elektrik ve su abonelikleri bulunan mevcut konutların hukuki durumlarının ayrıca değerlendirilmesi ve gerekli şartları taşıyanlara doğal gaz aboneliğinin sağlanması yönünde bir çalışmanız var

mıdır? Tarım arazilerimizi korurken kırsalda yaşayan vatandaşlarımızın mağduriyetini giderecek bir mevzuat düzenlemesi yapılması mümkün müdür?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Bakanım, DSİ tarafından Adıyaman Sulama Birliği sorumluluğundaki pompaj tesislerinin enerji ihtiyacı için bir GES projesi planlanıyor, 6 megavatlık. Yine Bebek-1, Bebek-2, Durak-Samsat Pompaj Sulaması 2. Kısım ve Arslanoğlu pompaj sulamaları için 20 megavat olmak üzere toplam 26 megavat kurulu güce sahip 2 önemli projeyle ilgili çalışmalar yapılıyor. Bununla ilgili olarak Bakanlık tarafından bağlantı noktası ve yeterli trafo kapasitesi tahsis edilmesi bekleniyor. Bununla ilgili çalışmalar ne aşamadadır? Projeler ne zaman bir takvime bağlanabilir?

Yine, Sosyal Yardımlaşma Vakfı tarafından ihtiyaç sahiplerine Türkiye genelinde ve Adıyaman özelinde ne kadar kömür dağıtılması planlanmaktadır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Çayeli Bakır İşletmelerinden sonra İliç'teki Çöpler Altın Madeni de Cengiz Holdinge devredildi. Buna kim, siz mi onay verdiniz, onu bilmek istiyoruz. Yığın liçleri orada yeniden kullanılacak mı ve rehabilitasyonu ve tazminatı burada kimin sorumluluğunda olmuş oluyor?

Bir de 2025 Temmuzdan sonra verdiğiniz kaç maden ruhsatı var? Kaç hektar ihale ettiniz? Bunların ne kadarı tarım, orman ve mera olarak biliniyor? Acele kamulaştırma nerelerde yaptınız? Bunları bilmek istiyoruz.

COP31'le ilgili arkadaşlarım da söz ettiler, biz de merak ediyoruz; fosil yakıttan çıkışla ilgili uzlaşmazlık yüzünden 25 milyarlık heba olmuş gibi düşündüğümüz bir bütçe var yani, bununla ilgili de fikirlerinizi merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, enerji bir insan hakkıdır. Enerji politikalarının merkezinde halkın yaşamı ve kamusal yarar olmalı. Bu çerçevede köylülerin, çiftçilerin, yurttaşların ve yerel yönetimlerin ortak olduğu, demokratik enerji kooperatiflerini destekleyen, yerel halkı enerji politikalarının karar ve yönetim süreçlerine dâhil edecek projeleriniz olacak mı? Dünyada örnekleri var.

Diğer yandan, büyük ölçekli ve merkezî enerji yatırımlarına öncelik vermek yerine dağıtık enerji üretim modelini esas alan organize sanayi bölgelerini, kamu binalarını, konutları, otoparkların çatılarını değerlendireceğiniz projeler var mı? Bunları yapmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, TEİAŞ, EÜAŞ, Eti Maden, BOTAŞ ve TPAO'nun bir yapısal dönüşüm kapsamında halka arz çalışmalarının başladığını açıkladınız. Bu yapısal dönüşüm hakkında bilgi verebilir misiniz? Bu dönüşümün içerisinde özelleştirme de var mı? Yani bu kurumlardan herhangi birinin özelleştirilmesi de söz konusu mu ya da nasıl bir yapısal dönüşüm olacak?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Temmuz 2026 Türkiye Petrollerinin BP'nin Kerkük sahalarındaki şirketine yüzde 15 ortak olması elbette stratejik açıdan da çok önemli, bizim de desteklediğimiz ve manevi olarak da tatmin olduğumuz bir şey ama bununla ilgili sormak istediğim birkaç soru var: Bu ortaklık için Türkiye Cumhuriyeti ne kadar ödeme yapmıştır? Türkiye Petrollerinin üstleneceği yatırım yükümlülüğü nedir? Türkiye bu yatırımdan ne zaman ve ne kadar gelir elde edecektir?

Bir diğer konu da Kerkük-Ceyhan boru hattı; günlük 750 bin varillik kapasiteyi kapsayan yeni bir anlaşma yapıldı. Peki, bu kapasitenin ne kadar fiilen kullanılmakta? Ceyhan'ın bölgesel enerji merkezi hâline gelmesi için hangi somut yatırımları planlamaktasınız? En önemlisi de Kerkük'ün petrolü üzerinden milyarlarca dolarlık ekonomik projeler geliştirilirken Kerkük Türkmenlerinin ekonomik ve sosyal hakları bu projelerin neresindedir? Bunlarla ilgili de sizden biraz bilgi almak isteriz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, bu EPDK tarafından 32 bin megavat depolanabilir enerji lisansı dağıtımı yapıldı. Bunun ne kadarı yatırıma dönüştü, ne kadar lisans devri yapılmıştır?

Diğer bir soru da Tesla kendi araçlarına kilovatını 13 TL'den verirken diğer araçlar 17 TL'den almaktadır ve Togg bu yönden dezavantajlı duruma düşmektedir. Bu konuda bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, geçen yıl özellikle Serik ilçemize bağlı bazı köylerdeki tahta elektrik direklerini, ahşap elektrik direklerini söylemiştik "Değiştirilmesi zorunlu." diye. Bu yıl da yine Kaş ilçemizde aynı şekilde konuyu gündeme getirdik çünkü özellikle orman yangınlarına bu ağaç direklerinin sebebiyet verdiği, eskidiği için tellerinin sarktığı gibi vatandaşlarımızın dile getirdiği konular var. Hem ormanların korunması adına hem de elektrik kesintilerinin önüne geçmek adına orman köylerinin bulunduğu yerdeki elektrik direklerinin değiştirmesi gerekmekte. Bu konuda bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Diyarbakır, Mardin, Urfa, Batman, Dersim, Bingöl, Muş, Siirt, Şırnak, Bitlis, Van, Hakkâri, Ağrı, Iğdır, Erzurum, Elâzığ, Adıyaman, Malatya, Maraş, Antep ve Kars'ta kaç tane maden arama ve işletme ruhsatı bulunmaktadır? Bu ruhsatların maden gruplarına göre dağılımı nedir? Kapsamları, kapsadıkları alanlar nelerdir ve konumları nelerdir? Ayrıca bu illerde mevcut ve planlanan petrol ve doğal gaz enerji projelerinin ekolojik etkilerine ilişkin Bakanlığınızın elinde herhangi bir veri bulunmakta mıdır? Bu bilgileri il ve ilçe olarak, hatta köy olarak kamuoyuyla paylaşacak mısınız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Sayın Bakanım, bazı illerin maden ihtisas şehri yapılacağını ifade ettiniz. Krom, bakır ve mermer rezervlerinde Türkiye'nin en önemli maden havzalarından biri olan Elâzığ'ı maden ihtisas şehri ilan etmeyi planlıyor musunuz? MTA'nın 2027 yılı yatırım bütçesini yüzde 140 artışla 13 milyar liraya çıkardınız, bu bütçeden Elâzığ'daki yeni rezerv aramaları ve derin sondaj faaliyetleri için ayrılan pay ne kadardır? Ayrıca, son üç buçuk yılda ilimizde hangi madenlere yönelik sondaj yapılmıştır, 2027 yılında hangi madenlere yönelik sondaj çalışması yapılacaktır?

Elâzığ Organize Sanayi Bölgesi'ndeki sanayicilerimizin ve tarımsal sulama kooperatiflerimizin 1 megavata kadar otomatik kapasite tahsisinden yararlanabilmesi için ilimizdeki trafo ve iletim kapasitesi yeterli midir, yeterli değilse yeterli kapasite imkânı sağlanacak mıdır? Son olarak, Keban Barajı ve ilimizdeki diğer hidroelektrik santralların verimliliğini artırmaya yönelik bir çalışma olacak mıdır? Ayrıca yeni bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Bakanım, TEİAŞ ve EÜAŞ'ın dağıtım firmalarından ve görevli tedarik şirketlerinden firma bazında ve toplamda ne kadar alacağı var; bu sorunu nasıl çözmeyi düşünüyorsunuz? Bir de, TEİAŞ'ın halka arzına yönelik hazırlıkların tamamlanması için 31 Aralık 2026 tarihi belirtiliyor. Bütçe gerekçesinde de TEİAŞ'ın özelleştirme kapsamında bulunduğu, değerleme çalışmalarının tamamlandığı ve hazırlıkların bu takvim çerçevesinde yürütüldüğü aktarılıyor. Değerleme sonucu nedir, TEİAŞ'a ne kadar değer biçilmiştir, halka arz oranı nasıl olacaktır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Türkiye, Kuzey Kıbrıs'a asrın projesiyle su götürdü. Dünyada ilk defa yapılan bir sistemle bu suyu ana vatan yavru vatana ulaştırdı.

Şimdi, asrın ikinci projesi doğal gaz çalışmalarını başlattınız, sismik araştırmalar bitti mi? Orada bir gemimizin çalışma yapacağını planlamıştınız. Kaç yılda bu doğal gazı Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a götürerek 2 ülkenin kalpleri arasında yeni bir damar oluşturacağız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyon üyesi vekillerden son söz Sayın Karaca'nın.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Bakan, elektrik ve doğal gaz faturalarında yer alan vergilerin ve düzenlenmiş bedellerin hane halkı gelirine etkisi ölçülmekte midir, ölçüyorsa hangi kriterlere göre ölçülüyor? Yine, bölgesel iklim farklılıkları ve dar gelirli abonelerin tüketim ihtiyaçları dikkate alındığında mevcut tarife ve destekleme sistemi sosyal adaleti ne ölçüde gerçekleştirmektedir?

Doğu Akdeniz'de, Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve İsrail arasında gelişen enerji iş birlikleri karşısında Türkiye'nin diplomatik ve ekonomik girişimleri nelerdir? Bölgesel enerji projelerinde Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hak ve çıkarlarının korunması için hangi mekanizmalar işletilmektedir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Başkan.

Hidrojen ve yakıt pili teknolojileri alanında uzmanlaşan tek devlet üniversitesi olan Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinin bu projesine Bakanlığınızın katkı ve desteği var mıdır? Üniversite, proje kapsamında doğal gazdan piroliz yöntemiyle hidrojen ve katı karbon üretim için yüksek verimli bir reaktör tasarlaması ve geliştirilmesini amaçlıyor. Böylece projeyle ülkemizin hidrojen teknolojileri alanında küresel ölçekte öncü bir konuma yükselmesine katkı sağlanması hedefleniyor. Bununla ilgili Bakanlığın üniversiteyle bir iş birliği var mıdır, çalışmalara katkınız hangi aşamadadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Şevkin...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2027 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda yer alan iş güçlüğü, yetki ve sorumluluk düzeylerini esas alan yeni bir ücret sistemi çalışması kapsamında Bakanlığınız bünyesinde kamu mühendisleri için bir talep ya da hazırlığınız var mı? Milyarlarca liralık enerji ve maden projelerinde yüksek teknik, mali ve hukuki sorumluluk üstlenen kamu mühendislerinin denge kariyer mesleklerle açılan ücret makasının kapatılması, teknik sorumluluk tazminatı verilmesi ve düzenlemelerin emekliliğe yansıtılması konusunda Bakanlık, Maliye Bakanlığıyla bir iş birliği yürütüyor mu? Bu konu on binlerce mühendisi ilgilendiren bir konu Sayın Bakan.

TEİAŞ, EÜAŞ, TPAO, Eti Maden, BOTAŞ halka arz süreçleri hangi aşamada ve özelleştirmenin bu süreçlerinde personelin, kamu kontrolü yapan personelin iş güvencesi ve kazanılmış hakları nasıl korunacaktır? Onlara korumayla ilgili giysi yardımı yapılacak mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Süllü...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) - Sayın Bakan, nadir toprak elementleriyle ilgili Eylül 2025'te verdiğim soru önergesine gönderdiğiniz yanıtlardan hiçbir şey anlaşılmıyor, sunuşunuzda da bir paragrafla geçiştirdiniz. Söz ettiğiniz yıllık 10 bin ton üretim, laboratuvar gibi çalışan pilot tesisteki konsantre ürün müdür, nedir? Ayrıştırma ve saflaştırma teknoloji geliştirmesi için neler yapılıyor? Yabancı şirket ya da devletlerle yapılmış bir pazarlık, satış ya da iş birliği anlaşması var mı? Sosyal ve çevresel etki değerlendirmesi yapıldı mı? Büyük risk taşıyan radyoaktif atıklar nasıl depolanacaktır? Sorularımıza açıklıkla yanıt bekliyoruz.

Ayrıca, elektrik enerjisi altyapısını güçlendirdiğinizi söylüyorsunuz. Mahmudiye İsmetpaşa Mahallesinde daha dün sabah kesilen elektrik akşam 19.30'a kadar gelmedi. Kırk yıldır bakım yapılmayan Sivrihisar Yıldırım, Zeyköy Gerenli, Sığırcılık ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Alp...

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Bakanım, Kars doğal gaz boru hatları güzergâhında bir ilimiz ama hâlâ bazı ilçelerimizde doğal gaz yok. Doğal gazı olmayan ilçelerimize izah edemiyoruz yani komşu ilçesinde doğal gaz var, bazı ilçelerimizde yok. Bu doğal gaz ne zaman Kars'ın tüm ilçelerine gelecek Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, süre dolmuştur.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - 2 kişi kaldı ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 2 kişi değil, 2 kişi orada. 1, 2, 3, 4, 5, 6... Burada tarafsız ve bağımsız olmak için Yeni Partiyle beraber bakıyoruz ekrana, süre de burada. Doğru mu?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Beş dakikada biter ya, bir şey olmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat, doğru mu?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Normalde süre bitti ama siz yine de takdir hakkını kullanın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bitti, Sayın Bakanınkinden keserim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Çok kesmeyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - E, bir yerden keseceğim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, tarafsızlığına güveniyoruz.

Bilinmeyen Konuşmacı - Zaten güvenmede bir tereddüt oluşur diye Sayın Karabat'ı da yanıma aldım, beraber bakıyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - İki soru sorardık bu arada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, sizin süreyi kısmak zorunda kalacağım, yazılı isteyeceğiz cevapları.

Sayın Arslan...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, genel aydınlatma payının artırılması nedeniyle büyük şehir belediyeleri ve ilçe belediyelerinin paylarından geçmiş aylarda ne kadar ek kesinti yapıldı? Belediyeler hangi sayaçların tüketim için ödeme yaptıklarını denetleyebiliyorlar mı?

Bir de Sayın Bakanım, bu şarj istasyonları yarın öbür gün başımıza bela olacak. Nasıl güneş enerjilerinde zamanında birtakım şeyleri lisanslı, lisansız bir sürü kurduk, bu şarj istasyonları sıkıntı olacak bize. Kapalı otoparklarda şarj istasyonu kurulması ne kadar doğrudur? Çünkü biliyorsunuz, Allah muhafaza, bu elektrikli araçlarda bir yangın olduğunu da bunu söndürmek mümkün değil, bütün AVM'yi yakar. O yüzden, bir an önce bununla ilgili sizi tedbir almaya davet ediyorum.

2025'te batarya depolama kurulu gücü bin megavat hedefine karşılık 57,8 megavatta kaldı. 2027'de hangi depolama ve iletim yatırımları devreye girecek?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, yurdun değişik yerlerinde taş ocakları, mermer ocakları var ve madencilik faaliyeti bittikten sonra üstü kapatılmamış. Benim araştırdığıma göre siz önceden madencilerden bunun parasını alıyorsunuz ama daha sonra Bakanlık bunu

denetlemiyor anladığım kadarıyla. Ya, çok çirkin bir görüntü oluyor. Siz de gezin, Burdur, Ege, Kocaeli, yurdun değişik yerlerinde kapatmış madeni, berbat bir görüntü var. Ya, bu olacak bir iş değil gerçekten.

Ayrıca, benzin, motorin ve LPG fiyatlarının uluslararası piyasa rafineri dağıtım ve vergi bileşenleri düzenli olarak açıklanacak mıdır? Akaryakıttaki ÖTV ve KDV'nin kaldırılması, çiftçilerin, küçük üreticilerin ve toplu taşıma emekçilerinin maliyetlerinin düşürülmesi ve vergi yükünün emekçiler yerine sermaye ve servet sahiplerinden alınması için hangi düzenlemeler yapılacaktır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın İrmez...

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Sayın Bakan, elektrik kurumu özelleştirilmeden önce elektrik kesintileri yıl içerisinde genelde kış aylarında gerçekleşirdi ancak elektrik kurumu kamunun elinden alınıp özelleştirildikten sonra planlı elektrik kesintileri artık dayanılmaz bir hâl almaya başladı. Şırnak'ta yılın ilk on ayında toplamda 2.339 kayıtlı kesinti ve ortalama günlük altı buçuk saat elektrik kesintisi gerçekleştirilmiştir. Her ne kadar bakım onarım gerekçesi olarak lanse edilse bile gördüğümüz kadarıyla bakım onarımla alakası yok bu kesintilerin. Sayın Bakan, Şırnak'ta gerçekleşen bu kesintilerin gerekçeleri nelerdir? Bu kesintilerin sonlanması için ne gibi politikaları devreye sokmayı düşünüyorsunuz?

Şırnak'ta petrol rafinerisi kurmayı düşünüyor musunuz? Ayrıca, Silopi Görümlü Beldesinde kurulu termik santral 2006 tarihinden beri ruhsatlı olarak faaliyetini sürdürmektedir. Bu santralin faaliyetini ne zaman sonlandırmayı düşünüyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Bakanımıza söz vereceğiz.

Sayın Güneş, Sayın Arslan; benim odam müsait, Sayın Bakanı dinleyeceğiz şimdi. Oradan dinleyebilirsiniz ancak buraya müdahale edemezsiniz o zaman.

Sayın Bakanım, süreniz 20 dakikadır.

Gün içerisindeki eleştiriler ve sorulara cevap vermek için buyurun lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütün görüş, öneri, değerlendirmeler, sorular için çok teşekkür ediyorum.

Tabii, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 17 Bakanlık içerisinde -hemen hemen tüm vekillerimiz de işaret ettiler- en düşük bütçeye sahip Bakanlık, dolayısıyla ben özellikle muhalefet milletvekillerimizden bir tebrik, takdir beklerken yine bir şüpheyle yaklaştınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - KİT'ler dâhil mi Sayın Bakanım? KİT'leri de söyleseniz acaba...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Bence az bütçeyle çok iş yapıyoruz, dolayısıyla bunu tebrik etmek lazım.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Bakanım, bunu diğer Bakanlarımıza bir iletirseniz...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Çünkü bizim Bakanlığımız politika üretmek, geleceği planlamak, gerekli projeler için öngörülebilir düzenlemelerle yatırım ortamını geliştirmeye, sağlamaya ve aktif enerji diplomasisi yürüterek de vatandaşlarımızın enerji ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Başkanım, Bakanlığın dışındaki işler var, ilişkili ve ilgili kurumların yarattığı artı değer ne?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Evet, müsaadenizle devam etmek istiyorum.

Ve, biz her gün 32 milyon haneye 7/24 elektrik, 22 milyon haneye doğal gaz, 34 milyon araca akaryakıt bulmaya gayret ediyoruz ve bunu sayıları 400 bini aşan enerji ve madendeki emekçilerimizle yapıyoruz. Onun için bugün burada size bir plandan bahsettim, Millî Enerji 2040 Programı'mızdan, yeni enerji mimarimizden bahsettim.

COP31'le alakalı çok sorular geldi. COP31'de Türkiye dünyaya aslında 2 tane mesaj verdi ve bu 2 mesajın etrafında dünyayı birleştirmek istedi. Bunlardan bir tanesi, "Artık aksiyona geçelim, artık bu konuştuğumuz şeyleri hayata geçirelim."di. İkincisi de 2035'te yüzde 35 elektrikleşmeyle alakalı çok iddialı bir program, küresel ısınmayla alakalı ortaya koydu. Biz de Bakanlık olarak biz bunu Antalya'da bütün dünyaya söyleyeceğiz ki bunu yaklaşık 80'in üzerinde ülke bu 2035 yüzde 35 elektrikleşmeyi kabul etmiş durumda ama buna Türkiye olarak bizim ne yapacağımızı da ev sahibi ülke olarak ortaya koymamız lazım dedik ve onun için de biz bu programımızı açıkladık. Bunu yaparken tabii, şunu yaptık, aslında yaklaşık beş-altı aydır Bakanlığımızda çok yoğun bir çalışma var bu konuyla alakalı ve bütün partilerin biz enerjiyle alakalı programlarına da baktık. Ortaklaştığımız alanlar var, enerjide dışa bağımlılığın azaltılması hemen hemen herkesin mutabık olduğu bir konu; yerli, yenilenebilir kaynakların gelişmesi, enerji verimliliğinin artırılması -burada da ifade edildi- madenlerin katma değerli ürünlere dönüştürülmesi, stratejik madenlerin korunması ve madencilikte iş sağlığı ve güvenliği gibi hususlara da ortak olduğumuzu, ortak düşündüğümüzü görüyoruz. Bazı partilerin parti programlarında ya da kongre kararlarında, işte, nükleer enerjiyle ilgili farklı düşündüğümüz yerler oluyor. Enerji piyasasının kamulaştırılması yani bu yolda herkesin farklı bir usulü olduğunu görüyoruz ama bütün bunları da dikkate alarak bu programı açıkladık.

Şimdi, değerli arkadaşlar, dünya modern tarihin en büyük enerji kriziyle karşı karşıya. Biz sanki bu kriz yokmuş gibi yani burada ifade edilen görüşler, fiyatlarla ilgili dile getirilen hususlar... Bugün dünya petrolünün yüzde 20'sinin aktığı Hürmüz Boğazı kapalı durumda veya korsan şekilde geçiş sağlanabiliyor ancak Bab El Mandeb ve diğer geçiş yollarında çok büyük problemler var. Bugün dünyada yaşanan konvansiyonel 2 tane savaş bölgemizde, hemen komşularımız arasında meydana geliyor ve burada enerji tesisleri, bakın, birinci hedef hâline gelmiş durumda, dolayısıyla böyle bir krizler dünyasında hazırladığımız bu programda Türkiye bir

taraftan enerji arz güvenliğini tesis etmek istiyor, bir taraftan iklimle alakalı hedeflerimize Türkiye olarak varmak istiyoruz ve nihayetinde bütün bunları yapıp Türkiye'yi enerjide bağımsız kılmak istiyoruz. Türkiye son yirmi dört yılda enerji ve maden ithalatına yaklaşık 1,1 trilyon dolar para ödedi. Ödemeyelim mi? Ödemek zorundayız çünkü biraz önce saydığım gibi, evlerimizde, iş yerlerimizde, sanayimizde 7/24 enerjiye ihtiyacımız var. Enerji ihtiyacımız artıyor, konvansiyonel faktörlerle artıyor yani bizim şehirleşmemiz artıyor, nüfusumuz -2040'ta 91,5-92 milyona varacak- artıyor, şehirleşme artıyor ve ekonomimiz büyüdüğü için ki 1.9-2 katına büyüyecek 2040'ta bir Türkiye ekonomisi var, bundan dolayı enerji talebimiz artıyor, bir taraftan da işte yeni çağın getirdiği yapay zekâ, veri merkezleri, elektrikli araçlar gibi geleneksel olmayan faktörlerle bu talep artıyor, dolayısıyla bizim bu artan talebi karşılayacak programları geliştirmemiz gerekiyor. Şu anda Türkiye'nin ekonomisindeki en büyük sorunlardan biri olan cari açıkta yüzde 68'lik enerjide, birincil enerjide dışa bağımlılık en büyük mesele. Biz, bu yüzde 68'i 48'e düşürdüğümüz an Türkiye enerji kaynaklı cari açık vermeyecek bir ülke hâline geliyor. Yani, önümüzde şöyle 20 puanlık ama iddialı bir 20 puanlık hedef var. Elbette ki 2040'taki hedefimiz, işte, burada ifade ettiğimiz gibi, Türkiye'nin yerli ve millî kaynaklarıyla bütün ihtiyacını karşılamak.

Şimdi, enerji fiyatları çok gündem oldu, bunları sizler de dile getirdiniz. Bütün bu yaşananlara rağmen, Türkiye, arz güvenliğinde hiçbir sıkıntı yaşamadı ve elektrikte, konutlarımızda Avrupa'nın en ucuz elektriğini kullanıyoruz, doğal gazda Avrupa'nın en ucuz üçüncü doğal gazını kullanan ülkeyiz, benzinde Avrupa'da ikinci en ucuz ülke Türkiye, motorinde de dördüncü en ucuz ülkeyiz. Diyebilirsiniz ki: "Alım gücü, vesaire." Buna da baktık, asgari -siz değinmiştiniz- ücretle baktık. 2002 yılını ve bugünü mukayese ettiğinizde, 2002'de asgari ücretli aldığı ücretin yüzde 46'sını, 45,9'unu elektrik ve doğal gaz faturasını ödemeye veriyordu, bugün bu rakam yüzde 8,5. Emekliye geldiğimizde, emeklimiz o gün yüzde 35'iyle yani aldığı emekli ücretinin yüzde 35'iyle doğal gaz ve elektrik faturasını öderken bugün bu rakam yüzde 10'un altına gelmiş durumda ve son beş yılda... Bakın, bu destekler konusunu, işte "Nereden veriyorsunuz?" Elbette ki devlet gelirlerinin nereden sağlanacağı bellidir, hiçbirimizin cebinde böyle bir para yok, devletimizin gelirleri ama eğer Hazineniz güçlü olursa siz bu kadar büyük destekleri verebilirsiniz. Son beş yılı söylüyorum: Devletimiz doğal gazda ve elektrikte 74,9 milyar dolar enerji desteği verdi; 2023'ten alın, 2023'ten 2026 sonuna kadar bu rakam 55 milyar dolar. 2023 6 Şubat depremlerinde 11 ilimizi ayağa kaldırmak için Türkiye Cumhuriyeti devleti yaklaşık 105 milyar dolar para harcadı. Yani, biz neredeyse yarım 6 Şubat depremleri kadar bir desteği verebiliyoruz, bunu Hazinemiz güçlü olduğu için verebiliyoruz.

Gabar petrolü, yine, bir şey oldu, işte "Seçimler geliyor, bir şey bulunur mu acaba?" vesaire falan; şimdi bu konu hakikaten dikkatle değerlendirilmesi gereken bir konu ve üzerinde çok emek verilen bir konu. Gabar'daki petrolün bugünkü üretimi 84 bin varil, inşallah, 100 bin varilin üzerine çıkacağız ama bu iş... Arkadaşlar, yani, böyle bir yerde petrol var, hemen onu aldınız, yukarı çıkardınız diye bir şey yok; bu, çok büyük bir çalışma gerektiriyor. O dağlarda yaklaşık 700 kilometre yol yaptık sadece, 700 kilometre ve yüzlerce kuyuda bu üretimi 85 bin varillere getirdik. Şimdi, yeni keşiflerle diyoruz ki: 2027'de 100 bin varilin üzerine gidecek ve bugünkü rakamlarla, bugünkü petrol fiyatlarıyla bize, ekonomimize 5,6 milyar dolar katkısı var. Karadeniz gazı için geçen sene söylediğim şey şu: 2026 yılında dedim, 2026 yılının başında demedim, hesabımız da buydu. 2026 yılı bitmeden biz Sakarya Gaz Sahası'nda 2'nci fazı Osmangazi Yüzer Üretim Platformu'nun üzerinde, inşallah, o ateşi yakacağız ve 2'nci fazı bitirdiğimizde yıllık toplam üretimimiz 7,5 milyar metreküpü bulacak. Bugün gidin, bu gazı Avrupa'da almaya kalkın, 1.000 dolardan 7,5 milyar dolarlık bir ekonomik büyüklüktür bu. Dolayısıyla, 7,5 orada, 5,6 burada dediğiniz zaman yaklaşık 13 milyar doların üzerinde ciddi bir ekonomik büyüklük, bu para hem cari açık oluşturmadan cebimizde kalacak hem de ülkemizin ekonomik büyüklüğüne... Yani, bu paralar nereden bulunuyor? İşte, bu kaynakları bulduğunuz, ekonomimize kazandırdığınız vakit bunları yapabiliyorsunuz.

Elektrikteki desteklerimiz yüzde 55, doğal gazda yüzde 64. Doğal gazda bu ikinci kademe dediğimiz yani yüzde 70, yüzde 75 üzerindeki tüketimde de hâlâ yüzde 50'lik bir sübvansiyon ve destek var. Sanayideki destekler doğal gazda yüzde 50 mertebesinde ve bizim baktığımızda bugün Türkiye'de ortalama tüketim 250 kilovat saat değil yani o, bizim son kaynak tedarikinde belirlediğimiz rakam değil, onun altında 205 kilovat saat yani 664 liralık bir fatura var, 250 kilovat saat tüketirseniz aylık faturanın 810 lira ve eğer bunun dışına çıkarsanız da 1.705 liralık bir katkıya gidiyor. İşte "Dağıtım payı niye bu kadar yüksek?" dendi. Eğer siz bu sübvansiyonu kaldırırsanız dağıtımın toplam fatura içerisindeki payı zaten yüzde 35'lere ve normal, makul düzeylere geliyor ama biz bunu sübvanse ettiğimiz için böyle bir rakam söz konusu.

Şimdi, yine ifade edildi, sağlık cihazına bağlı tüketiciler var. Elbette bunların tüketimi 3 bin, 4 bin, 5 bin kilovat saatlerinin üzerinde; bunu öngördüğümüz için dedik ki: AFAD kapsamındaki geçici barınma merkezleri yani bu düzenlemeyi ilk yaptığımızda köy içme suyu abonelikleri, ibadethaneler, cemevleri, Kur'an kursları, şehit aileleri ile muharip malul gazileri, sağlık cihazına bağlı tüketiciler, muhtarlık hizmet binaları, vesaire, vakıflar SKTT kapsamı dışındadır Ümit Hocam yani bu sorunuza böyle cevap vermiş olayım.

Şimdi, yine COP'la ilgili benim değerlendirmelerimi soruyorsunuz, çok söylenecek şey var ama COP'ta bence dünya ciddi bir samimiyet sınavında kalmış durumdadır. Yani, efendim, konuşmaya gelince her şeyi konuşuyoruz ama bir tane Avrupalı lider, açıkçası, Türkiye'de bu şeyi... Bakın, siyasi irade olmadan bunun arkasında siyasi kararlılık göstermezseniz dünyada ne iklim değişikliğiyle mücadelede bir adım atarsınız ne de bizim Türkiye'de yaptığımız bu kadar işi yapmanız mümkün olabilir. Dolayısıyla, dünya bu samimiyet sınavından kalmıştır; COP31'i bana göre özeti budur. Türkiye büyük bir gayretle kendisi burada neler yaptığını ortaya koymuştur.

Bakın, şimdi "Fosil yakıtlardan çıkışla alakalı bir şey söylemiyorsunuz." dediniz, daha çok kömürle ilgili konuştunuz ama ben sunumumda size -burada biraz küçük ama- Türkiye'nin fosil yakıt olan petrol ve doğal gazda neler yapacağını söyledim. Bakın, 1,2 milyon varil günlük petrol tüketimine gidiyor Türkiye 2040 yılında ama bizim programımızda bunu günde yarım milyon varil, 500 bin varil azaltma var; fosil yakıttan çıkış. Doğal gazda 77 milyar metreküpe giden doğal gaz tüketim ihtiyacımızı 2040'ta yine yaklaşık 20 milyar metreküp düşürerek 57 milyara getirmek var. Bunun emisyon karşılığı ne, biliyor musunuz? Petrolde yaklaşık 71 milyon ton yıl; doğal gazda da 38,6 yani 110 milyon ton biz emisyonumuzu fosil yakıtlarda azaltıyoruz.

Şimdi, kömür konusu çok hassas bir konu; aslında kendi içinde de birçok farklı görüşün olduğu, aynı partilerde bile farklı illerin vekillerinin farklı değerlendirmelerinin olduğu. Mesela Vehbi Bey diyor ki: "Soma kömürle yaşayan bir yer." Yani Soma'ya gittiğinizde insanlara sizin "Ya, burada kömür olmasın." deme şansınız yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ama yavaş yavaş adil çıkış da tartışılmaya başlandı.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Mutlaka öyle ama bakın, ben size bir şey söyleyeyim: Türkiye bu programı uyguladığında 2040 yılında elektrik ihtiyacını kömürden yüzde 12'siyle karşılayacak, yüzde 12'si olacak yani bugün yüzde 33 olan rakam ve bugün dünya şu anda yüzde 34'te, bizim gibi açıkçası; Amerika yüzde 16,3; Çin yüzde 55 -bir de Çin'i düşünelim, büyüklüğünü- efendim, Güney Kore yüzde 31; Hindistan yüzde 71; Endonezya yüzde 69; Almanya 2023 yılında yüzde 25'ti, şimdi yüzde 21. Yani bize herkes böyle: "Çıkın, bırakın." diyor ama hâlâ beşte 1 elektriğini oradan sağlıyor. Hatta başka bir şey daha yapıyor: Polonya'dan elektrik alıyor, o Polonya elektriğinin yaklaşık yüzde 51'ini o da kömürden karşılıyor. Dolayısıyla, bizim burada, evet, adil bir dönüşüm için bunları yapmamız lazım ama şunu hiçbir zaman için yadsımayalım yani yerli kömür özellikle yerli kömür... Ki bu konuda destek veriyoruz. 2005 Şubatta Resmî Gazete'de yayınlanan düzenlemeyle biz yerli kömür santrallerine bir destek teşvik programı açıkladık, orada da şunu yaptık, "Arkadaş, sen eğer işçinin parasını vermiyorsan -bunu buradaki bazı vekillerimiz biliyor çünkü onlarla bire bir de telefonlarda bunları konuştuk- çevreyle ilgili yatırım yapmadıysan ve devlete, kamu kurumlarına borcun varsa seni teşvik kapsamı dışında tutuyoruz." dedik ve bunu uyguladık ama bunun dışındakileri orada çalışan 26 bin madenci kardeşimize... Bunların ailelerini düşünürseniz 100 binin üzerinde insan eder; işte, sizler bahsettiniz, parasını alamayan kamyoncusu, oradaki esnafı; bunları düşündüğünüzde yüz binlerce insanı ilgilendiren bir ekosistemden bahsediyoruz ve elbette ki bu dönüşümün adil bir şekilde olması ama belli bir program dâhilinde olması lazım. Bununla alakalı da önemli bir çalışma aslında yapıldı yine COP öncesinde, inşallah biz buna da devam edeceğiz.

Genel aydınlatmayla ilgili sorular oldu, belediyelere ek yük getirildi. Bir örnek vereyim: Hatay Büyükşehir Belediyemiz. Lütfen bakın, belediyelerimize yardımcı oluyoruz, hangi belediye olursa olsun. İşte, bu diğer belediyelerden de sorular geldi, Adıyaman için de söylendi içme suyu için veya su ihtiyaçları için. Belediyelerimiz GES kurabilirler. Hatay Büyükşehir Belediyesi 80 megavatlık GES kuruyor ve neredeyse elektrik faturasından tamamen kurtulacak. Dolayısıyla, kendi öz tüketim amaçlı bu uygulamalarla bu genel aydınlatma yüklerinden de belediyelerimiz kurtulabilirler.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Bunu başka bir yerde kurabiliyor mu peki?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Her yerde kurabilir yani Türkiye'nin herhangi bir yerinde kurabilir, illa o ilde olması gerekmiyor.

Şimdi, madencilik alanlarıyla ilgili şunu ifade etmek istiyorum: Ülkemizde 1923-2002 yılları arasında toplam 52 bin adet maden ruhsatı verilmiş, 2002-2026 yıllarında 113 bin maden ruhsatı verilmiş ancak şu an itibarıyla, 23 Kasım itibarıyla Türkiye'de hukuken yürüyen ruhsat sayısı sadece 12.529.

CAVİT ARI (Antalya) - Her yere ruhsat veriliyor Sayın Bakan, bilginiz olsun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Ve şunu da ifade etmem lazım: Ülkemiz yüz ölçümünün yüzde 3,60'ına tekabül eden bir madencilik işletme faaliyet alanı var ama şu anda madencilik kapsamında kazı faaliyeti yapılan alan sadece binde 18 ve izin süreçleri ile ruhsat düzenlemelerini, biliyorsunuz, önüne çektik. 1.600 maden ruhsatı düzenlenirken bu kanun, düzenleme buradan çıkmadan önce şu anda, 2026 yılında bu adet, 380'e düştü. Biz daha nitelikli yatırımcıyı, gerçekten bu işi yapacak yatırımcıyı bulmak adına gayret ediyoruz.

Şimdi, altın ruhsatıyla, altın üretimiyle alakalı birçok şey söylendi.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, şu konuyu da bir araştırır mısınız? Finike'nin katlini önlememiz lazım, Finike'yi katletmesinler Sayın Bakanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Araştıracağım.

Şunu ifade etmem lazım: Bakın, Türkiye'nin altın üretimi rekor yılımız olan 2020'de 42 tondu, bugün, Çin 384 ton altın üretiyor; Avustralya, Kanada, Amerika -dünyanın ilk 10'unu sayıyorum- bunlar hangi yöntemleri uyguluyorlarsa biz de Türkiye'de aynı uluslararası standartları uygulayarak altın aramamızı devam ettiriyoruz.

Millî enerji... 2040 için 500 milyar dolarlık yatırıma ihtiyaç duyduğumuzu ifade ettik. "Bu 500 milyar doları nereden bulacaksınız?" dendi. Bunun 210 milyar doları bu KİT'lerimizden. Yani bu bizim aslında 5 kardeş, 5 millî şampiyon kabiliyeti olabilecek EÜAŞ, TEİAŞ, Eti Maden, TPAO ve BOTAŞ şirketlerimizin, KİT'lerimizin yapacağı yatırımlar. Geri kalan da özellikle özel sektörle yapacağımız 300 milyar dolarlık yatırım. Şimdi, buna baktığınızda her yıl Türkiye'nin 35 milyar dolar civarında yatırım yapması lazım. Zaten biz 20-20,5 milyar dolarlık her yıl enerji sektöründe yatırım yapıyoruz yani bunu biraz daha artırmamız gerekiyor ama KİT'lerimizin mutlak surette bu farklı kabiliyetlerini geliştirmesi lazım. Böyle millî şampiyon olabilecek evsafta şirketlerimiz bunlar.

EÜAŞ'ın böyle bir kabiliyeti var, TEİAŞ'ın keza öyle ama biz özelleştirmeyi düşünmüyoruz; net olarak ifade ediyorum burada. Ama örneğin, bu şirketlerimize sizler de destek verirseniz, burada örneğin TPAO'yla başlayabiliriz. TPAO'ya bir kanun yapıp burayı...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Özelleştirme İdaresi "Özelleştirme kapsamında." diyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Biz Türk Hava Yolları derken... İlla oransal olarak oradaki devlet payına takılmayın. Ben, o programda ne açıkladığımı çok iyi biliyorum, "Devlet hissesi çoğunlukta olmak kaydıyla" diyorum. Yani devletin kontrolü her zaman başta olacak ama bu şirketlerimizi, gelin, dünyada yarışabilecek şirketler hâline getirelim. Bugün Libya'da varız, Pakistan'da varız; bugün Suriye'de, Irak'ta, Azerbaycan'da daha büyük yerlerde olmamız lazım. Dolayısıyla, bunu yapabilecek insan kaynağımız da var. Özellikle son on yılda yaptığımız öz güven devrimiyle öyle bir hâle geldi ki bizim gençlerimiz... Evet, bu çocukları burada tutmakta zorlanıyorum, açıkça ifade edeyim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Tutamıyorsunuz zaten.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Bunların maaşlarını artırmamız lazım ama bunu bu KİT yapısı içerisinde yapmamız mümkün değil. Dolayısıyla bu kabiliyeti kazandıracak bir kanuni düzenlemeyle bu şirketlerimizi gerçekten millî, Türkiye çapında güçlü ve dünyada daha güçlü şirketler hâline getirelim istiyoruz.

Şimdi, Bakanlık kurumlarımızın, KİT'lerimizin Kamu Haznedarlığı gereği mevduatlarını nasıl saklayacakları zaten belli. Dolayısıyla burada şunu ifade edebilirim: Şu an itibarıyla 111 milyarlık bu şirketlerimize ait bir para var, bunun 109 milyarı kamu bankalarında, 2 milyarı diğer bankalarda bulunuyor. Tasfiyeye giren 131 fonda herhangi bir paramız yok, bunu ifade edeyim buradan. Ama gündeme geldi, basında gündem oldu; işte, KEPSAŞ diye Kayseri bölgesindeki perakende şirketinde böyle bir şey söz konusu oldu. Buradan biz şunu çıkardık: Özellikle tarifesi düzenlemeye tabi şirketlerde yani bir dağıtım şirketi, o ilde tek başına olan bir şirket yani onun bir yanlış mali kararı, finansal kararı, hareketi o ildeki hizmetin aksamasına sebebiyet vereceği için bu anlamda mali denetimlerimizi biraz daha özellikle EPDK üzerinden yoğun bir şekilde yapmayı planlıyoruz.

Akdeniz'de aramalar konusu gündeme geldi. Değerli arkadaşlar, Akdeniz'de aramaları KKTC ruhsat sahalarında 3 tane yaptık, kendi kıta sahanlığımızda da 6 tane yaptık yani biz ilk başta Akdeniz'le yola çıktık, dolayısıyla Akdeniz'den vazgeçmiş de değiliz, bu aramalarımıza devam edeceğiz ama şu andaki 6 gemimizin 1 tanesi hepinizin malumu, Çağrı Bey, Somali'de çalışıyor. 5 gemi de çok yoğun bir şekilde Karadeniz'de çalışıyor yani biz bu bulduğumuz... Bir şeyi bulduk diye açıklıyoruz ama onu üretime almak için arkasında çok büyük bir çalışma var. Dolayısıyla, 4 gemimiz yoğun bir şekilde mevcut sahadaki üretimi artırmaya çalışıyor, 1 gemimiz de şu anda yeni keşif amaçlı Akçabeyli Kuyusunu kazıyor. Dolayısıyla, inşallah, buralardan hayırlı neticeler alıp bulduğumuz rezervi artırırız, belki Karadeniz'den bir petrol keşfi yaparız. Dolayısıyla, inşallah bu çalışmalara devam ediyoruz.

Şimdi, şöyle bir soru soruldu: Nükleer konusu tabii, enteresan bir konu. Nükleerde, maalesef, dünya dediğiniz noktada değil. COP28'e çok atıf yaptınız, COP28'de dünya 2050 yılı için iklim değişikliğiyle mücadelede nükleer kapasitenin üç katına çıkması gerektiğini, böyle bir taahhütte bulundu. Buna, o dönemde zirveye katılan 25 ülke katıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - SEDAŞ'ı unuttunuz Sayın Bakan.

RESUL KURT (Adıyaman) - Ona da gelecek, sırayla, sırayla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Nereye geliyor Sayın Kurt?

RESUL KURT (Adıyaman) - Hepsi sırayla konuşulacak.

RESUL KURT (Adıyaman) - Nasıl geliyor? Ben size boşuna demedim mi burada süreye riayet edin diye. Yazılı alırsınız burada bu anlatımı yani ne yapabilirim ben?

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Sayın Bakan çok önemli şeyler söyledi, beş dakika daha uzatalım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Beş dakika daha ver de uzatalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz kısmadınız hiç. Siz kıstınız da Sayın Gürer, sayın Alp hakikaten hiç böyle...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Sayın Bakan güzel şeyler söylüyor, devam ederse.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Çok güzel şeyler söylüyor, şu şey konusunda biz destek çıkacağız, bu şirketlerle alakalı meselede arkadaşlarla sizin ekibi çalıştırabiliriz.

O zaman beş dakika daha veriyorum, yeni bizden gitti yani bu akşam da.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Evet, teşekkür ediyorum.

Bu 25 ülke yani içerisinde gelişmiş ülkelerin olduğu, Amerika'nın, Birleşik Krallık'ın, Çekya'nın, Fransa'nın, Güney Kore'nin, Hollanda'nın olduğu ülkeler buna katıldı. Sonra biz buna Bakü'de dâhil olduk. Şu an itibarıyla buna katılan ülke sayısı 39'u bulmuş durumda. Dolayısıyla yani ülkeler nükleerle alakalı yeni yatırımların olması gerektiğini söylüyorlar. Dünyada yaklaşık elektriğin nükleerden karşılanma oranı yüzde 10. Biz de diyoruz ki: Türkiye'de de bu olsun, Türkiye'de 2040-2050 yıllarına gelindiğinde enerjisinin yüzde 10'unu en azından nükleerden karşılamış olalım.

Akkuyu'ya neden yatırımcı yok? Yani çok basit bir cevabı var çünkü Akkuyu yatırımcı için cazip bir ticari proje değil. Dolayısıyla o anlatılanları daha detaylı anlatabilirim ama tabii vaktimiz yok, onun için kısa kısa hemen tanımlamak istiyorum. Kerkük Anlaşması inşallah 2027 yılından itibaren üretimimize katkı yapacak. Sivas Kangal'a inşallah çözüm bulacağız, onun için çalışıyoruz. Nasıl Soma Torku Santralini çözdüysek, nasıl diğer madenlerde, işte işçilerimizin alacağı, Doruk Maden...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, Sayın Bakan, "Çözdük." demeyin gözünüzü seveyim, ortada birçok zarar var

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Çözmedik mi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, 30 milyar lira TKİ'nin zararı var.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - O zararın ne olduğuna bakacağız ama ben size şöyle söyleyeyim, bizim için şu anda o bölgede o madenlerin çalışması ve santralin çalışması önemli, Soma da bu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Elbette önemli de keşke Soma'da yıllardır söylediğimiz şeyi baştan yapsaydık.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Bu arada Soma'ya doğal gazı da götürdük, dolayısıyla santrale bağlı bir Soma ısınması söz konusu değil.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - O en iyi kararlarınızdan bir tanesi Sayın Bakanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Evet, özelleştirme tarafında bu dağıtım konusunda da şunu ifade edelim: 2009'da -tabii, çok soru var aslında ama- 13 dolar olan abone başına yatırım 2025'te 46 dolara çıkmış durumda. Biz buldukça bunu vatandaşımıza yansıtıyoruz. İşte, 2023'te Karadeniz gazında ilk faz devreye alındığında biliyorsunuz, ilk yıl boyunca mutfaktaki doğal gazı tüketicilerimize bedava, mayıs ayındaki tüm doğal gaz faturalarını da devlet olarak biz karşıladık. Yaklaşık 6 milyar metreküplük bir doğal gaz desteği, toplamda da 87 milyar liralık bir desteği sağlamış olduk. Bu çalışmalarımızla yani Gabar'da, diğer yerlerdeki çalışmalarımızla 2016'da millî enerji ve maden politikasını ilan ettiğimiz gün başlarken 58.600 varil günlük olan petrol, doğal gaz üretimimiz 2025 itibarıyla 216 bin varile çıktı yani 3,7 kat arttı. İnşallah, bunu hem Türkiye'de hem dışarıda bulacağımız gazlarla artıracağız.

Elâzığ'da, Alacakaya, Ağın, Arıcak, Maden 2028'de inşallah doğal gaza kavuşuyor, Mollakendi beldesi 2027'de inşallah doğal gazla buluşacak. Diğer sorulara da yazılı cevap vereceğim, o doğal gaz ne zaman gelecek sorularına.

Onun dışında, Ednan Bey'in bir sorusu vardı İzmir'deki OSB'lerle alakalı. İTOB OSB ve Pancar OSB'deki gerilim dalgalanmalarını biliyoruz. Çalışmalar ekim ayı içerisinde bitti, şu anda bir sorun gözükmüyor ama varsa sizden tekrar alabiliriz. Pancar OSB için de üçüncü trafo için 2027 yatırım programına almayı planlıyoruz. Keza, Bayındır OSB için de bir TM yatırım talebi var, bunu da 2027 yatırım programına almayı hedefliyoruz.

Tunceli'nin Ovacık ve Hozat ilçelerinde köylere elektrik konusu. Burada da 2023-2025 arasında burada isimler var, bunları inşallah size yazılı olarak ifade etmiş olacağız.

Keza, Ayten Hanım "Munzur Üniversitesi Nadir Toprak Elementi niye çalışıyor?" dedi. Valla, o konuda uzman hocalar var orada, bırakın orası da çalışsın, hem hocalar hem öğrenciler, akademisyenler bu araştırmalarını orada yapabilsinler diyoruz.

Doğal gaz kademe konusu. Şimdi, tabii, bu destek programında biz açıkçası başından beri şunu yapmaya çalışıyoruz arkadaşlar, geçen sene de söyledik, siz de ona atıfta bulundunuz. Yani efendim, villası olan, ihtiyacı olmayan, ne fatura geldiğinden haberi olmayan kişileri de desteklediğimiz bir modelimiz vardı. Tabii, bu pandemiyle başladı, devam etti ama bunun ilanihaye devam etmesi hem mümkün değil -söylediğim rakam 75 milyar dolar- hem de anlamlı değil. Biz tam tersine dar gelirliye, sabit gelirliye, en düşük emekli maaşı alan vatandaşlarımıza daha çok destek verelim. Ama siz bu tarafa destek verdiğinizde öyle bir şey ortaya çıkıyor ki -yüzde 55'ini biz karşılıyoruz diyelim- evi büyük, 10 bin lira, 15 bin lira, 20 bin lira elektrik faturası gelen, havuzunu ısıtan vatandaşın yüzde 55'ini karşıladığınızda ona 11 bin lira veriyorsunuz, bin lira fatura gelen vatandaşa 550 lira veriyorsunuz. Yani sosyal adaletin gereği de bu desteklerin ihtiyaç sahibi olanlara gitmesi. Doğal gazda da benzer şeyi yapıyoruz ama bu illerle alakalı, Antalya özelinde birkaç ilimizde bu durum var. Yani ilçelerle çok farkı olan yerlere tekrar bakacağız çünkü orada eğer çok büyük fark varsa onu mutlaka gidermemiz lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

?ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Ona mutlaka bakacağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Antalya'da özellikle çok fark var çünkü bizim Korkuteli, Elmalı gibi ilçelerimizin...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - "One minute"

CAVİT ARI (Antalya) - ...karasal iklim niteliğinde olduğu için...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O, bir dakika, bize "one minute" öyle, kusura bakmayın. Öyle biz karşılık veririz burada.

CAVİT ARI (Antalya) - ...Sayın Bakan, Burdur, Ankara gibi iklimi, o yüzden fatura çok yüksek geliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bize "one minute" çektiler yani. Zaten hemen açılıyor algılarımız duyduk mu "one minute"i.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Selamlamak için...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O zaman bir dakika, "one minute" demeyelim lütfen.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; çok teşekkür ediyorum hem -dediğim gibi- gösterdiğiniz yakın ilgiye... Sorular, değerlendirmeler; çok soru soruldu. Yani kusura bakmayın, bunları bu yirmi, yirmi beş dakikada cevaplamak mümkün değil ama hepsini not aldık, inşallah...

Başkanım, bir hafta mı veriyorsunuz cevaplama için?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Bakan, Diyarbakır'daki GES'lerle ilgili...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Bir hafta içerisinde, önümüzdeki hafta inşallah biz soruların cevaplarını yazılı olarak sizlere...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Kamu vergisi...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Onların hepsine değineceğiz. Soruları aldık, cevapların bir kısmı önüme geldi ama okumak mümkün değildi.

Dolayısıyla, ben tekrar tüm milletvekillerimize bütçemize gösterdikleri katkılar, değerlendirmeleri için çok teşekkür ediyorum. Bütçemizin hem ülkemiz için, devletimiz için ve Bakanlığımız için hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

İlk olarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2027 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 14 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Eklenen Tutar (TL)
Enerji Arz Güvenliği, Verimliliği ve Enerji Piyasası Programı (18)	17.40	1	05.04	50.000.000

Ümit Özlale
İzmir
Özgür Karabat
İstanbul

Cavit Arı
Antalya
Tahsin Ocaklı
Rize

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; daha oylama yapmadığımız için bütçe alamadınız daha. Oylamayabiliriz isterseniz. Bizim için değişen bir şey yok. Biz Enerji Bakanlığını seviyoruz, biz oylayalım istiyoruz. Sükûneti tesis edelim.

Evet, Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Burada Enerji Arz Güvenliği, Verimliliği ve Enerji Piyasası Programı'nda yer alan Enerji Verimliliği ve Çevre Dairesi Başkanlığı bütçesinin ilgili alt tertibinde yer alan 350 milyon lira tutarındaki ödeneğin yetersiz olduğunu değerlendirmekteyiz ve bu ödeneğin artırılmasını talep etmekteyiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Eklenen Tutar(TL)
Enerji arz güvenliği, verimliliği ve enerji piyasası programı(18)	17.31	01	05.04	2.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Bakan, bütçenizin az olduğunu ve az bütçeyle çok işler yapmak zorunda kaldığınızı ifade etmişsiniz. Biz de muhalefet olarak size bütçe öneriyoruz, umarım iktidar da kabul eder.

Biz de Arz Güvenliği, Verimliliği Programı'nın uygulamada daha etkin olmasını sağlamak adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji Arz Güvenliği, Verimliliği ve Enerji Piyasası Programı'nın ilgili alt tertibinde yer alan 1 milyon 804 bin lira tutarındaki yetersiz ödeneğin 2 milyar lira artırılması amacıyla önerge verdik. Takdir milletvekillerinin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, bugün verilen 14 önergenin toplam ilave maliyet artışı, bütçeye yükü 561 milyar yani bu kabul edilirse Mehmet Şimşek'in muhtemelen tansiyonu fırlar yani.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Fonda çalınan paranın yarısı. Fon vurgununun yarısı.

CEVDET AKAY (Karabük) - Yarısını kabul edelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL:2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
18	17.40	01	05.04	1.000.000.000

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Bakanım, öncelikle konuşmamda zaman yetmediği için bir şeyi unuttum yani yetişmedi süre.

2025 yılı bütçe görüşmelerinde 18 Kasım 2024'te ben şuranın en arkasında oturuyordum, o zaman sözcü değildim, Plan Bütçede de değildim. Bu, depremden etkilenen illerin küçük ilçeleri; Adıyaman ilimizin Çelikhan ilçesi var, 200 ton bitüm istemişti, siz de sağ olun, "Hemen göndeririz." demiştiniz. Hatta sağ olsun, bürokrat arkadaşlar elimden aldılar falan. Ben de Başkanıma "Başkanım, hayırlı olsun. Bakan Bey olumlu yaklaştı, geliyor." dedim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Gelmedi mi?

SADULLAH KISACIK (Adana) - Hâlâ bekliyor, vallahi bekliyor ya Sayın Bakanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR - Bunu herkesin içinde söylemesen iyiydi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gidecek.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Yani herkesin içinde bunu söylediğim için Sayın Bakanım... Ama gerçekten iki yıldır bekliyor ya Adıyaman Çelikhan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylayacağız.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Bu kapsamda enerji verimliliği önemli, Sayın Bakanım da özellikle 2040'a kadar önemli miktarda hem enerji verimliliğini sağlayarak hem doğal gazda hem de fosil yakıtta tüketimin azaltılacağını söyledi. Bu nedenle ek 1milyar TL'lik kaynak aktarımını Komisyonun takdirlerine sunarız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL:2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
Enerji Arz Güvenliği,	17.31	01	03.05	80.000.000

Verimliliği ve Enerji Piyasası Programı (18)				

Ümit Özlale
İzmir

Cavit Arı
Antalya
Tahsin Ocaklı
Rize

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı, buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Önergedeki amaç, 21 tane özel dağıtım şirketi var ve bu şirketler işlerini yaparken şebekenin bakımını, onarımını ve kendi üzerindeki yükümlülüklerini yerine getirip getirememe konusunda biraz denetimle ilgili eksiklik olduğunu ve bu denetimin artırılması maksadıyla ilgili personelin bütçesinin 80 milyon TL artırılmasını talep ediyoruz. Hepsi bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL:2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
Enerji arz güvenliği, verimliliği ve enerji piyasası programı (18)	17.31	01	05.03	2.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Bakan, denetim faaliyetlerinin, dağıtım şirketlerinin denetlenmesinin önemine vurgu yapmış ve bundan kaynaklı zararların boyutlarını ifade etmiştim. O nedenle, biz de TEDAŞ Genel Müdürlüğü tarafından denetim faaliyetlerine ilişkin bahse konu kanun kapsamında Bakanlık bütçesine konulan ödeneklerden karşılanan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji Arz ve Güvenliği, Verimliliği ve Enerji Piyasası Programı'nın ilgili alt tertibinde yer alan 1 milyon 810 bin TL tutarındaki yetersiz ödeneğin 2 milyar liraya artırılması ve dağıtım şirketinin daha etkin denetlenmesini hedefliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL:2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR

18	17.31	01	05.04	70.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...
KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.
Yoksulluk ve işsizlik Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı illerde Türkiye'deki bölgesel eşitsizliğin gerçeği nedeniyle daha yüksektir. Özellikle DEDAŞ'ın faaliyetlerini gösterdiği illerde, hanelerde ve çiftçilere normal tüketim aralığının çok üzerinde rakamlara tekabül eden yüksek faturalar yatırılmakta ve cezalar kesilmektedir. Bu yüksek borcu ödeyemeyen hanelerin ve çiftçilerin elektrikleri kesilmekte, haneler elektriksiz, tarlalar susuz kalmaktadır. Bazı alanlarda üretim durma noktasına gelmektedir. Bu nedenle, üretimin ve gündelik yaşamın devamı için yurttaşların DEDAŞ'a olan borçlarının faizlerinin ve cezaların silinmesi, ana borcun da yüzde 25 olarak kamu tarafından ödenmesi gerekmektedir.
Takdirinize sunuyoruz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.
Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.
KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
18	17.31	01	06.02	100.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...
ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Bakan, enerjinin fosil yakıtlarla üretilmesi, santrallerden karşılanması, hem bu kaynakların ortaya çıkarılması hem de enerji için kullanılması aşamalarında doğaya geri dönüşü olmayan zararlar vermekte malumunuz. Bu nedenle, doğaya zarar vermeyen, ekolojik temelli enerji üretimi altyapısının araştırılması ve söz konusu enerji altyapısının kurulabilmesi için 100 milyar ödenek artırımı öneriyoruz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.
Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.
KURUM: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi Programı (22)	17.31	1	03.02	1.000.000.000

Ümit Özlale
İzmir
Tahsin Ocaklı
Rize

Cavit Arı
Antalya
Özgür Karabat
İstanbul

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Bakanlığın, Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi Programı'nı uygularken ödeneğin yetersiz kalmaması gerektiği ve Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinin Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi Programı'nda yer alan Enerji İşleri Genel Müdürlüğü bütçesinin ilgili alt tertibinde yer alan 23 milyar 405 milyon TL tutarındaki ödeneğin yetersiz olduğu değerlendirildiğinden, bu ödeneğin 1 milyar TL artırması amacıyla söz konusu önerge verilmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesi birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi Programı (22)	17.31	01	03.02	20.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

CEVDET AKAY (Karabük) - Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, il özel idareleri Temmuzda bir düzenleme yapıldı, Ağustosta da Cumhurbaşkanı kararıyla 2 kat arttırıldı 3 kattan, şu anda yüzde 60 büyükşehir belediyelerinde, yüzde 30'da diğer illerde merkezî bütçe gelirlerinden kesinti var. Dolayısıyla yerel yönetimler görevlerini çok sağlıklı yapamıyor. Hem bir taraftan da enerji tasarrufunun sağlanması, yerli ve millî üretimin geliştirilmesi, yerli teçhizatların kullanılması açısından Sayın Arı'nın 1 milyar artırdığı teklifi biz az buluyoruz, 23,4 milyar olan tutara 20 milyar TL daha ilave edilmesiyle ilgili önergeyi veriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
49	17.41	01	03.05	5.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan, buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Madencilik sektörü, çalışma koşulları ve barındırdığı yüksek riskler nedeniyle iş sağlığı ve güvenliği yatırımlarının ertelenemez olduğu stratejik bir alandır. Başta Türkiye Taşkömürü, Türkiye Kömür İşletmeleri ve Eti Maden İşletmeleri olmak üzere kamu maden sahaları, yer altı derinliklerinin artması, jeolojik yapıların zorlaşması ve üretim teknolojilerinin eskimesi nedeniyle her geçen gün daha yüksek güvenlik standartlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, kamu bünyesinde 165 maden işyerinin tamamında iş güvenliği ve erken uyarı sistemlerinin modernize edilmesi, yer altı ve yer üstü üretim sahalarında mekanizasyon ve otomasyon yatırımlarına hız verilerek insan gücü kaynaklı risklerin en aza indirilmesi, maden kurtarma ve tahlisiye ekiplerinin teknik kapasitelerinin ve ekipmanlarının güçlendirilmesi amacıyla ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ve Bakanlığa bağlı kuruluşların bütçesinin iş sağlığı ve güvenliği yatırımlarına mahsus ek tahsis talep edilmektedir. Bu da TEDAŞ'ın kesmiş olduğu iki cezaya tekabül ediyor.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
49	17.41	01	03.05	1.000.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Nadir toprak elementlerinin dünyada çok daha değerli ve çok daha stratejik olduğu bir dönemde yeraltındaki kaynaklarımızın bir an önce daha etkin bir şekilde çıkarılması için Tabii Kaynaklar Dairesi Başkanlığının bütçesinin 1 milyar TL artırılmasını Komisyonun takdirlerine sunarız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önerge geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
99	17.31	01	05.02	100.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkürler Sayın Başkan.

2040'a kadar biraz vaktimiz var Sayın Bakan, 2040'ta her şey çok güzel olacak. Yüksek enflasyonist etki maalesef vatandaşın belini büküyor. O yüzden, evet, elektrikte sübvansiyon veriyorsunuz ama bu verilen desteğin belirlenmesinde yalnızca

tüketim miktarının esas alınmasını biz doğru bulmuyoruz. Gerçekten, kalabalık aileler, elektrikle ısınanlar, klimaya ihtiyaç duyanlar, yaşlı, engelli, işte, tıbbi cihaz kullananlar gibi çeşitli kriterler var ve yüksek tüketim tek başına yüksek gelir de değil maalesef. O yüzden biz bir an evvel vatandaşımıza çare olsun diye bu destekler açısından ek bütçe talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
99	17.31	01	05.02	100.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yine aynı sebeplerden dolayı doğalgazla ilgili olan desteklenmenin de artırılmasını düşünüyoruz. Aynı zamanda, bu doğalgaz fiyatlarındaki artışın saydığınız sebepler dışında biraz da siyasi tercihlerden de kaynaklandığını düşünüyoruz çünkü spot piyasadan mesela doğalgaz alınıyor, uzun vadeli sözleşmeler yapılmıyor. Dolayısıyla spot fiyat artışının vatandaşa yansımasını doğru bulmuyoruz. O yüzden ekstra bütçe eklenmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bugün çok cömertsiniz Sayın Türkeş Taş.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Çok cömertim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 100, 100, 150 kesmişsiniz; baktım böyle.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Türk milletinin yanında olmak zorundayız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Valla var ya yani 100, 100, 150 milyar; toplam 350 milyar.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Adanalı ağalar böyledir. İşte gerçek enflasyon burada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
99	17.31	01	05.02	150.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Adanalı çiftçi ve sanayici gerçekten zor durumda. Adana vekillerimize de sorabilirsiniz. Sizden daha çok destek istiyorlar. Sırf Adanalı değil tabii, tüm Türkiye'dekilerin de derdi ortak. Bu ek desteği de o sebepten dolayı verdik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2027 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

CAVİT ARI (Antalya) - Yetersiz, daha fazla olmalıydı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - 2 kişi kabul etmedi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün kesin hesabını okutuyorum:

(Maden ve Tetkik Arama Genel Müdürlüğünün 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:
(Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun bütçesini okutuyorum:
(Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun bütçesini okutuyorum:
(Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Nükleer Düzenleme Kurumunun bütçesini okutuyorum:
(Nükleer Düzenleme Kurumunun 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Nükleer Düzenleme Kurumunun 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.
Hayırlı olsun.
Gündemimize göre 24 Kasım Salı günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.18